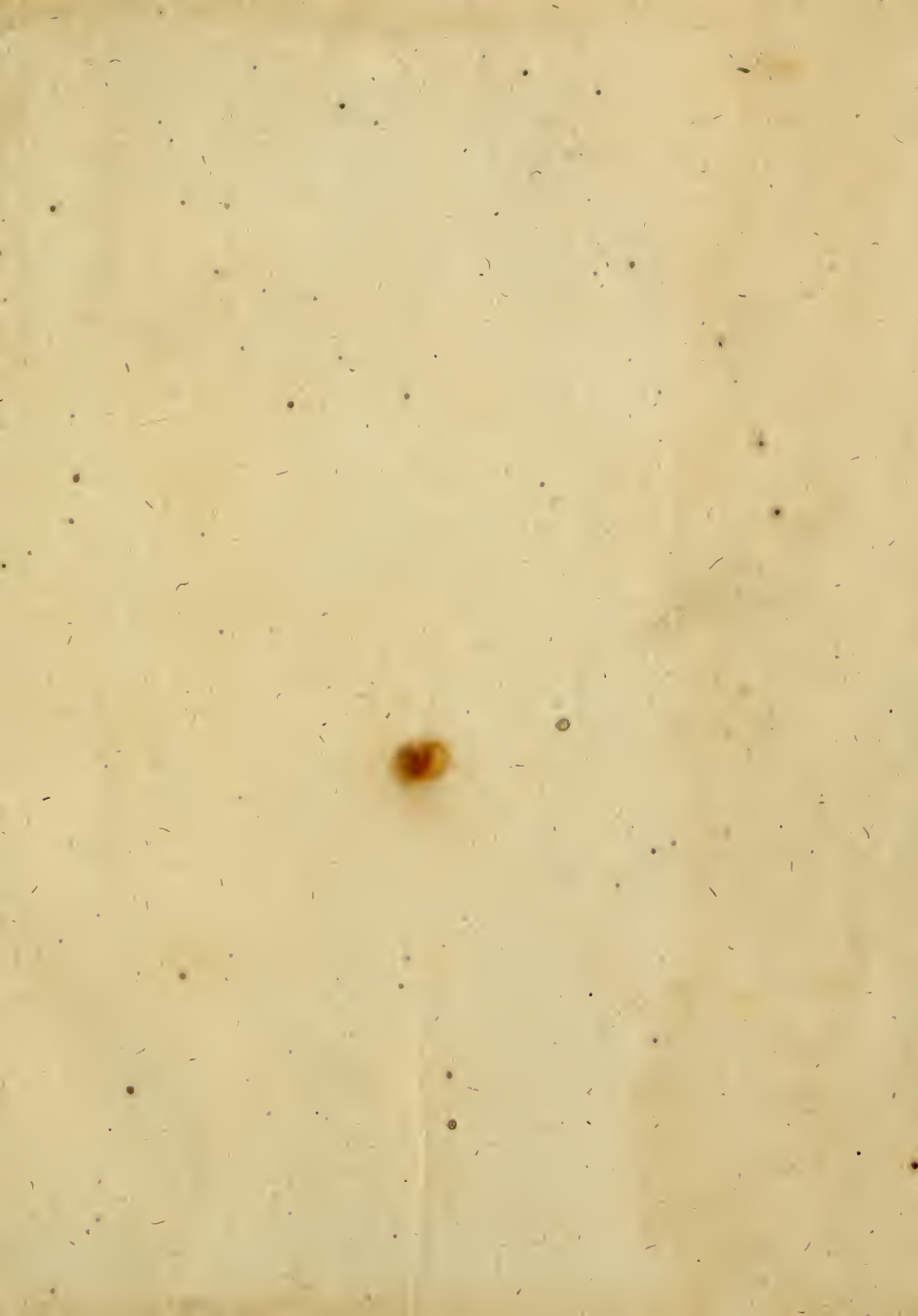

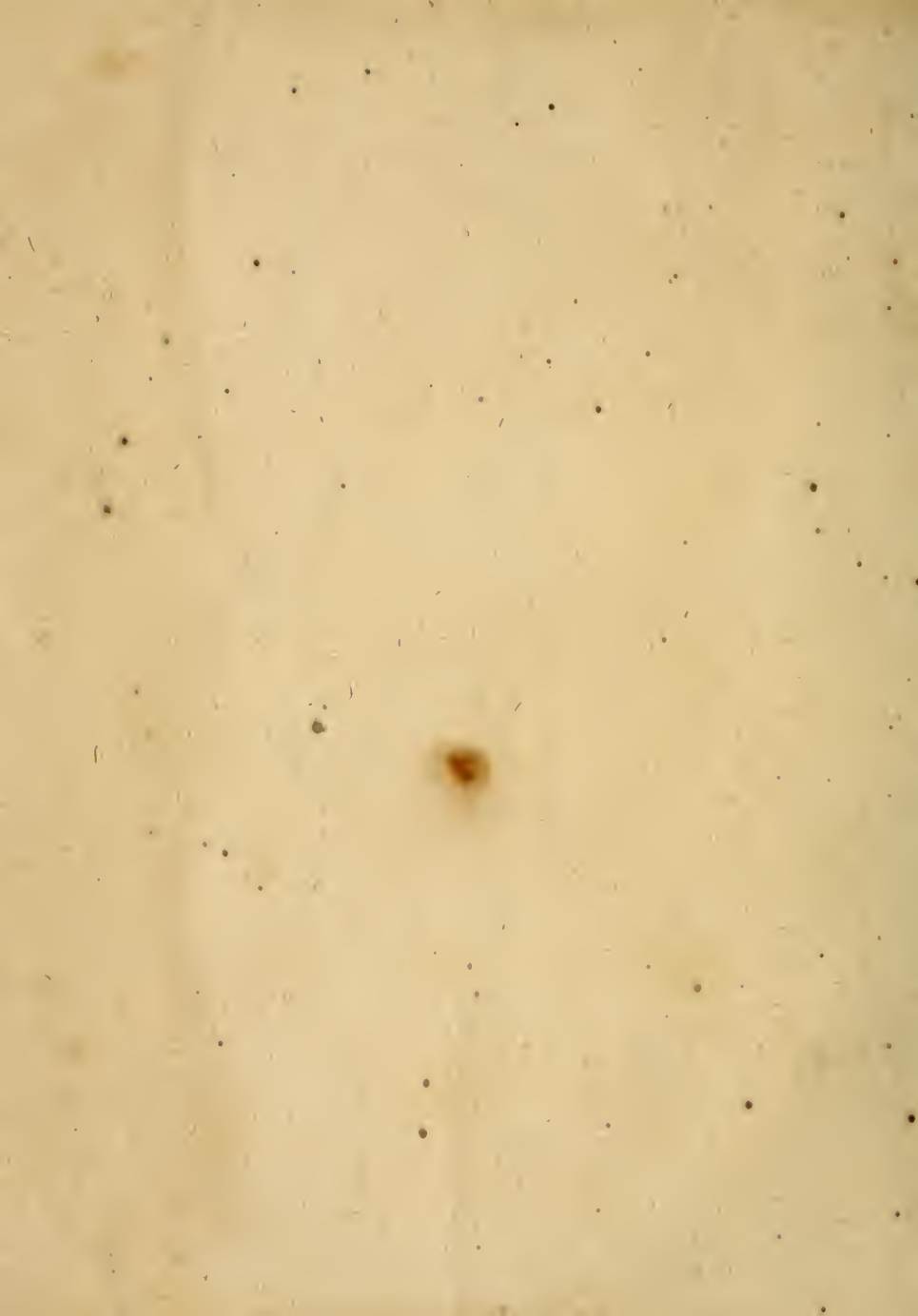

DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

ZINNE-BEELDEN
der
LIEFDE.
Door
M. W. DEN ELGEL. F.G.

t' AMSTERDAM by { de Wed. JAN VAN HEEKERE } 1725.
en
ISAIAK VAN DER PUTTE

1841
1000

ZINNE-BEELDEN
DER
LIEFDE,

Met Puntdigten en Aan-
teekeningen.

V A N

M^R. WILLEM DEN ELGER

Te A M S T E R D A M,

By { De Wed: J. van HEEKEREN. } 1725.
{ ISA AK vander PUTTE. }

NYMUS-BREITEN

FIELD

THE FIFTH EDITION

1850

1850

BY WILLIAM B. FIELD

NEW YORK: PUBLISHED BY
WILLIAM B. FIELD

d'Autheur aan den LEEZER.

AL zoo een voorrede in 't gemeen meest dient om den leezer, zoo veel het mogelijk is, een goed gevoelen van het werk te doen hebben, en de gebreken die in het zelve zyn, over het hoofd te doen zien, durf ik wel ongeveinst zeggen dat ik my mede van een voorrede heb bedient, om te verzoeken voor eerst, dat de leezer de mislagen die ontrent de duitze taal van my begaan zyn, en een naauwkeurig oog zullen verveelen, zal willen verschoonen, alzo ik vrymoedig beken geenzins een groot meester te zyn in myne moedertaal, die jegenwoordig zoo veele en verscheidene critiques onderworpen is, dat men'er naawlyks twee à drie, van die geenen die het beschaaven van de zelve onder handen neemen, zou kunnen vinden, die het in alles eens zyn, en het geene my (zoo ik meen met rede) dikmaals heeft afgeschrikt om de hand daar ooit aan te slaan, wel voorziende dat ik het nooit ten einde zou kunnen brengen. Ten tweede dat de leezer zal gelieven door de vingeren te zien de drukfeilen die door onagtzaamheid van de drukkers zyn ingesloopen, voornamentlyk eene die in het 33te. zinnebeeld, met de oogen word het hart verwonnen, begaen is, alwaar in de plaats van het nu gedrukte plaatje, moest gestaan hebben een Cupido die een geblinde leeuw onder de knie had. Iktwyffel ook niet of men zal deeze gebreken verschoonen, alzo ik zekerlyk geloof dat het meest zal gelezen worden met dit inzicht om te zien wat er van voornaame schryvers over de liefde gezegt is gelyk myn oogwit in 't maaken is geweest, hebbende zo veel my myn gebenghen toeliet, al het geenen ik in goede schryvers over zulk een onderwerp had gelezen, by gebragt, het zelve wanneer het in andere taalen was, zoo goed als my mogelyk was overgezet, ofte anders zints wanneer ik het door anderen reets had overgezet gevonden met des overzeters naam de vertaaling daar by gevoegt: en hier mede durf ik, hoe verwaant het ook by zommige mag door gaan, myn zelve toepassen het geene Propertius voor deezen van Virgilius gezegt heeft lib. 2. eleg: ult: namentlyk dat dit werk een yder, het zy ervaaren het zy onervaaren in de liefde, niet onaangenaam voor zal komen.

Non tamen hæc ulli venient ingrata legenti,
Sive in amore rudis sive peritus erit.

Aan den L E E Z E R.

te meer dewyl ik het zeggen van Mr. de la Fontaine waar heb bevonden; namentlyk dat wy jegenwoordig een tyd beleeven; in de welken men zeer gaarne hoort al het geenen de familie van Venus betreft: zie l'avertissement sur Adonis: aan de andere zyde weet ik nogtans wel dat'er zommige zemelknoopers zullen zyn, dien het t'eenemaal tegens de borst zal steuiten, vermeinende dat men zyn tyd aan wat ernstiger en gewigtiger zaaken behoorden te besteden, maar dit heeft D. Jonktyds behalven ontelbaare anderen voor dezen, zoo geleert en beknopt wederleit in de voorrede van zyne Roselyns Oogjes dat ik my daar mede ten vollen verdedigt agt, en met D. Heinsius wel durf zeggen, dat indien het zoo veele destige bejaarde mannen, die de wysheid moesten verbeelden nooit tot schanden gerekent is geweest, dat zy zig zomtyds na den tyd en gelegentheid voegden, en niet altyd even stemmig waren, het my zeer ligt te vergeven zal zijn, dat ik in myne jeugd Venus by de zang-godinnen gevoegt heb, en van haar wat vry en breed heb gesproken, zie epist: dedic: Fred. Sandio lib. I. eleg: behalven dat ik my zeer weinig aan zulke neuswyzen laat gelegen leggen, het veel meer agtende dat ik, boven het vermaak dat ik'er in heb gehad, de eer mag hebben van te behaagen aan een, die de voetstappen van D. Heinsius volgt als honderd anderen; evenwel zullen deeze mogelyk hun genoeg en nog in het tweede deel kunnen vinden, het geene binnen korten uic sal komen en waar in ik op dezelve wyze de Goddelyke liefde zal verhandelen.

I N

EMBLEMATA AMATORIA

CLARISSIMI VIRI.

WILHELMI ELGERI J C^{ti}.

Carminibus teneris teneros Elgerus Amores
Pinxit, & imperii vim, Cytherea, tui,
Qua mare, qua terra, qua stellifer ardet Olympus
Ipsaque Tenarii regna inamoena Dei.
Tu face, ne flammis olim experiatur amaras,
Tam bene qui casti pandit amoris iter.
Ardeat, & caris restinguat in ignibus ignes,
Praeda Cupidineo non inbonora choro.
Sic, Hymnis dulces thalamos redimentibus, ipsa
Elgeri fiet muneris, ille tui.

JANUS BROUKHUSIUS.

I N

E A D E M.

Nulla meos virgo poterat praevertere sensus,
Nocte colebatur sola, dieque Themis.
Idalias quum sic Venus est affata Sorores;
Omnis in Hesselio spes mea nuper erat,
Quum genua ad dominae vincus dilecta jaceret:
Nunc rupit blandi vincula servitii.
Occidimus, formosa cohors: succurre, lepores
Inspira caro, quot potes, Elgerio.
Illis Hesselium allicies, tandemque reduces.
Diva columbino mox fugit acta jugo.
Ut vidi, Gulielme, tuos, legique, libellos,
Ut Veneris sensu vota fuisse rata.
Jam videor Cyprias spatari per corvalles,
Ingenuis rursum nunc recubare toris;
Muscosos fontes, inductas fontibus umbras
Cernere, & innumeris deficere illecebris.

FRANCISCUS HESSELIUS.

I N
E A D E M.

Ta, qui formosis domina defixus ocellis
 Concoqueris lentis sollicitudinibus
 Hæc lege, qua teneris ducunt te cæla camoenis,
 Procinus & doctæ factus amator abi,
 Sive iuvat primi risus & jurgia Lecti,
 Et Veneris molles noscere delicias,
 Hic potes & risus, & primi jurgia lecti,
 Hic potes argutas discere delicias.
 Seu rudis insolitas consumit flamma medullas,
 Et tibi jam primum saucia corda gemunt.
 Dum tua non notis mens vulneribus languescens
 Factatur in variis tristis imaginibus.
 Aspice tot volucris Pueri, tot Cypridis artes,
 Utque tuus blande concilietur amor.
 Non animum movet hic scelerata pecunia amanti:
 Dira famas casto displicet illa toro.
 Primus Amor sacros docuit continere nummos,
 Et quæ sollicitum præmia vulgus amat.
 Pauper erat veterum Saturni flamma sub ævo,
 Rustica, sed quamvis rustica, casta tamen.
 Læomedontæa nec Pastor nutus in aula,
 Nec tenuit magnas pulcher Adonis opes.
 Non movet hic primos frons iracunda calores,
 Hanc quoque, si nescis, spernere novit amor.
 Priamides quondam Læææ senserat iram
 Attamen haud solitas destitit ire vias.
 Has artes, hæc doctæ tibi sacraria pandit,
 Dulcior Hyblæis pagina doctæ favis.
 Hæc in amore duces tibi sint præcepta colendo,
 Hæc condant memoripectore, quisquis amat.
 At vos formosi flores, quos dulcior aura
 Ventilat innumeris grata Cupidinibus,
 Crescite jucundi flores, dum mutua amantum.
 Fragrabunt teneris oscula basiolis.
 Dumque ita fragratis, sæcunda semina mentis,
 Auctorem titulis tollite rite suis.
 Sic vobis suavem Cypris aspirabit odorem:
 Grataque perpetuo vere beabit humus.

GULIELMUS RABUS.

O P D E
Z I N N E B E E L D E N
D E R L I E F D E ,

Door den HEERE ,

MR. W I L H E M D E N E L G E R ,

DE Min, naaw meer bekend, was in een naar gehucht,
Om hare wanhoop te voldoen naar eis, gevluicht,
Hier sleet, schuw van het licht, in karmen, en in klagen,
Die ongelukkige gedurig hare dagen:
Gelyk een tortelduif, die, vol onnoozlen list,
Vraagt yder takje naar den doffer, dien ze mist.
Terwyl ze, haren staat bejammerde even teeder,
Streek juist Kupiedo voor haar, op zyn' pennen, neder,
Vertoonende 't geheim van hare macht, voorheen
Door harder Bloemaart op een beukeschors gesneên.
Hier liet ze nawelyks het slaaw gezicht in dwalen,
Of sprak; wat moogt ge weêr myn oud gebied op halen,
Geleerde harder! laas! uw gunst bedroeft me maar,
'k Vrees my te erinneren, wie Venus eertyds waar:
Hoe zy alleen in zee, lucht, hel, den septer zwaide:
En op haar' zwakken duim den ganschen aardkloot draide;
Wanneer Saturnus, dien 'k door Ops zelf dwong myn macht
Te erkennen, heerfchte hier beneên, in voller kracht:
Wanneer de holle rots voor eenen woning strekte:
Wen haart, en huisgoôn, een gemeene schaduw dekte:
Wen 't woudwyf spreidde een bed van beerenvachten, blaên,
En stroo, en stopplen, om gerust ter rust te gaan:
Wen 't grofgespierde kind, beginnende te dorsten,
Niet zoog, maar gulzig dronk; uit dik gezwolle borsten:
Wen de ekels uit den bosche, en 't water uit den vliet,
Der dunste tong voldeên. Had toen uw zuiver riet
Door 't vreesverwekkend woud, maar eens zich laten hooren,
De nachtegaal zou nu in rouwe geensins smoren:
Maar zong aan Bloemaarts naam zichschor. 't Bosch zuchtte steeds,
Uit vreugde, aan Bloemaarts naam zich moê. Nudraagt, volleets,
Dat doodelyk ai ar de Hyakint in 't wezen,
Dan had, vol wellust, hy elks oog vergunt te lezen
Dien Leewendaalschen naam, in 't midden zyner blaên.
Doch nu, nu myne macht zo is te grond gegaan,
Zoekt gy hier vruchtloos in het woud gehoor te krygen.
't Is alles doof. Ik zelfs, helaas! ik zelf moet zwygen.

Zoo dra de Goudeew, die men valsch noemt naar het goud,
 (Die ydle glans, dien elk voor zynen God thans houd,
 Was toen noch veel te slaaw van vuur, om zich te dringen
 In het onnozele gemoed der stervelingen)
 Zielroogde, laas! zielroogde ook myn gevreesd gezach,
 Nu kreeg het goud eerst op den mensche kracht, en ach!
 Nam, myne heerschappy verkrachtende, verwaten
 Myn plaatze in. Ik, nu van den mensche gans verlaten,
 Zoek by het vee heul; maar hun onderlinge min,
 Hun onderlinge trouw hervormt zich heimlyk in
 Een doodelyken haat. De bloede lanmiers moeten
 De razerny der uitgevaste wolven boeten,
 In't aangezicht van Pan: De havik mest zich met
 'r Gewyde bloed van een Chaonisch duifje vet.
 Nu schieten, om myn macht te toetzen, my de boomen
 Alleen maar over, en de tuimelende stroomen,
 Ik, voedend noch te dwaas eene ydle hoop, streel my,
 Dat, als voorhenen, hier noch Venus Venus zy;
 Maar laas! de wyngaart, die men ziet gedurig smoren
 In geilheid tot den Olm, heeft den louwrier gezworen
 Eene eewge vyandschap: de Donou, prat op zyn'
 Zes monden, schuwt zoo den tweehorenigen Ryn;
 Gelyk een blawe slang den list van het bezweren.
 Maar 'r is hoog tyd reeds, om tot mynen plicht te keeren.
 De spyt heeft de overhand. De zorg, steeds aangewent.
 ô Bloemaart, tot myn roem, blyv' geensins onerkent.
 De dag, na Floras feest, zy u gewyd na dezen;
 Wanneer de zon steke uit den Stier, her lachchend' wezen:
 Deez worde plechtiglyk geviert. Ga des, en plant
 Een oeverzieken mirt, myn zoon, op Erimant.
 Daar zult gy jarelyks, met de Bevalligheden,
 Uw zustren, hand aan hand, my naakt naar toe zien treden.
 Dan, hier gekomen; zal ik zelfs straks plukken gaan
 De versche rozen, die op dat gebergte staan,
 En, Bloemaarts naam hier van gevlochten, dicht in kranen
 Ophangen aan dien boom, tot een trope, voorts danten
 Met de uitgelate rei; tot Febus zyge in zee.
 Deez zoete list brengt licht, of harderen, of vee,
 Weër onder myne macht; in tuffen, wen 'k zie hangen
 Het duurbaar bloed van myn Adonis op de wangen
 Dier kuifche bloemen, zal my niet mistaan der lucht
 Ter proi, zyn schim ten zoen, te geven eene zucht.

K: BOON.

A A N

A A N D E N

Vermaarden, Hooggeleerden,

H E E R E

MR. FRANCOIS VAN HESSEL,

Hoogleeraar der Welspreekentheid, en Histo-
rien in het doorlugte School der Stad
Rotterdam.

Zou ik u deeze vrugt van myne ledigheid,
Myn Hessel, niet eerbiedig wyen,
Wien beter? als die my zoo vaak heeft voorgeleit
Het zoekt' van zulke lekkernyen ;
Het zy uw' zuiv're tong
Van zuiv're liefde zuiver zong,
En 't Haagze bosch dien luister wist te geven ;
Die 't heeft gehad voorheen
Toen Kinschot, en Secundus deên
Het oude Rome daar herleeven :
Het zy wy aan de Rotte-kant
Te zaamen overwoogen,
Hoe Cynthia door haare tedere oogen,
Propertius het eerste ontstak in minne-brand,
Hoe Naso steeds in minne-lusjes.

Met

Met zyn' Corinna heeft geleeft ;
En hoe Catullus duizend duizende van kusjes
Zyn ziels-voogdes gegeven heeft ;
Hoe droevig deeze digter schreide
Om 't mosje van zyn Lesbia ;
Hoe Flaccus dan zyn Chloë vleyde,
Dan Lalage, dan Lydia.

Uit deeze erkenenis word u dit aangeboden,
Daar onze vrindschap, en uw goedheid my toe noden :

Behalven dat de min
In 't gantsche werk niets zal zoo zeer bekooren,
Als in 't begin
Dus uwen naam te mogen hooren.

W. DEN ELGER

LIEF.

LIEFDE HOUD ALLES IN WEEZEN.

O onbegrypelyk! O goddelyk vermogen!
Gy houdt de waereld door uw' sterke hand alleen:
Uw' zoete neiging bind het alles vast aan een,
En door uw heilig vuur word alles ook bewogen.
Gy, Liefde, gy alleen zyt meester van 't heel al,
En zonder u alleen kwam 't ligtelyk ten val.

LIELDE HOUD ALLES IN WEEZEN.

De Liefde, in dit eerste zinnebeeld de waereld aan zyne eene hand houdende beteekent hoe al het geschaapene door Liefde bestaat, aan een en in weezen word gehouden, en zonder die terstond zou vervallen.

*Tout l'univers seroit sans ame
S'il n'estoit penetré d'une si douce flame.*

Het gantsch Heel-al verkwynde, als zonder ziel,
Indien de zoete min het niet te zaamen hiel.

met rede zegt *Linco* derhalven tegens *Silvio* by **GUARINI**
Pastor: fid. act. I. sc. I.

*E che sentirai tu, s'amor non senti,
Sola cagion di ciò, che sente il Mondo?*

Wat soud gy voelen doch, die selfs geen liefde voelt?
D'oorfaek van al't gevoel dat in de wereld woelt?

En een weinig verder, om hem hier van te overtuigen.

*Mira d'intorno, Silvio,
Quanto il mondo hà di vago, e di gentile,
Opra è d'amore. Amante è il Cielo, amante
La terra, amante il Mare.*

*Quella, che la su miri innanzi a l'alba.
Cosi leggiadra stella,
Arde d'amor anch' ella, e del suo figlio
Sente le fiamme: ed essa ch' innamora*

*Innamorata splende:
E questa è forse l'hora,
Che le furtive sue dolcezze, e'l seno
Del caro amante lassa:*

Vedila pur comi sfavilla, e ride.

*Amano per le selve
Le mostruose fere: aman per l'ondo
I veloci Delfini, e l'Orche gravi.*

*Quell' angellin, che canta
Si dolcemente, e lascivetto vola
Hor da l'abete al faggio,*

LIEFDE HOUD ALLES IN WEEZEN.

*Et hor dal faggio al Mirto,
 S'Haveſſe humano ſpirto,
 Direbbe, ardo d'amore, ardo d'amore:
 Ma ben arde nel core,
 E parla in ſua favella,
 Si che l'intende il ſuo dolce deſio:
 Et odi à punto, Silvio,
 Il ſuo dolce deſio,
 Che gli riſponde, ardo d'Amore anch'io.
 Muggè in Mandra l'armento, e que' Muggiti
 Sono Amoroſi inviti.
 Rugge il Leone al boſco:
 Ne quel ruggito è d'ira;
 Coſi d'amor ſoſpira.
 Al fine ama ogni coſa.*

Kom, Sylvio! in uw' gedachten eens verhandelt
 Des werelts loop, en die, met uw gepeis doorwandelt.
 Al wat ter werelt ſchoon, of edel is van aert,
 't Is Lied' en anders niet; die 't alles heeft gebaert
 Den Hemel ſelf die mint, d' Aerd' is geneigt tot Minnen:
 Men ſal de woefte Zee niet ſonder Liefd' bevinnen.
 Sie daer die dart'le ſter, voorloopſter van Auroor,
 s'Is ſchoon en luſtig: maer al meed' in 't minne-ſpoor,
 De Minne-vlam haers ſoons doet haer gedurig blaken;
 Sy die een ander ſlaaf der Liefde weet te maken,
 Geeft (ſynde ſelfs verlieft) haer flickerig geſtrael,
 Dit's mogelyk wel d'uur dat s'uit de gulde Zael
 (Daer s'haer geſtolen Liefd gemeenlyk pleegt) komt treden,
 Daer s'is omhelſt geweest met duifend foetigheden.
 Ick bid u ſie hoe dat ſy glinfert ende lacht:
 't Schijnt ſy verhaelt haer vreugd van den voorlede nagt.
 Het wreede wildt gediert', dat boſchen, berg, of velden
 Ooyt bragten aan den dag, hoe wonderlijk of ſelden
 Geſien, ſe minnen all', hoe wildt of wreedt van aert:
 De ſnelle Dolphijn mint en foekt te zijn gepaert;
 De grootſte monſters in de Zee zijn ſelfs genegen
 Te minnen. En kan u de Liefde niet bewegen?
 Let op dat vogelken hoe dertel dat het ſpringt.

LIEFDE HOUD ALLES IN WEEZEN.

5

Van d'een op d'and're tack, hoe geestig dat het singt;
 Nu ziet gy 't op den Eyck, dan op de hooge Dennen,
 Dan weder op den Myrt, 't gaf voor gewis te kennen,
 (Kon 't spreeken als een Mensch) ik brandt van Liefd' ik brand:
 Maar wis, het brandt van Liefd', het spreekt na sijn verstant;
 Zoo dat het word verstaen van sijn geminde diertje,
 't Welk antwoord in sijn tael: ick brandt van 't selve viertje,
 De felle Leeuw die brult in 't bosch met groot gerugt,
 Maar doch van gramschap niet, 't is enkel minne-sucht.
 Ick bid u Silvio! siet hoe de domme koeyen,
 Haar' togten tot de min, beteekenen met loeyen.
 Zoo dat'er niet en is ter werelt, eenig ding,
 Dat nooyt in 't ingewandt een minnestraal ontfing.

Op dezelve wyze tragt *Daphnis, Silvia*, die haare minnaars
 als vyanden aanzag, mede te overtuigen, by-TOR Q.
 TASSO *Amint. Atto. I. scen. I.*

*Stimi dunque nemico
 Il Monton de l'Agnella?
 De la giovenca il Toro?
 Stimi dunque nemico
 Il Tortore a la fida Tortorella?
 Stimi dunque stagione
 Di nemicitia, e d'ira
 La dolce primavera?
 C'hor allegra, e ridente
 Riconsiglia ad amare
 Il mondo, e gli animali,
 Egli Huomini, e le donne, e non t'accorgi,
 Come tutte le cose
 Hor sono innamorats
 D'un' amor pien di gioia, e di Salut' ?
 Mira la quel Colombo
 Con che dolce susurro lusingando
 Bacia la sua compagna.
 Odi quel Uscignuolo,
 Che va di ramo in ramo
 Cantando, io amo, io amo: e se no'l sai,
 La biscia lascia il suo veleno, e corre*

6 LIEFDE HOUD ALLES IN WEEZEN.

*Cupida al suo amatore:
 Van le Tigri in amore:
 Ama il Leon Superbo: e tu sol, fiera,
 Più che tutte le fere,
 Albergo gli dineghi nel tuo petto.
 Ma, che dico Leoni, e Tigri, e serpi
 Che pur han sentimento! amano ancora
 Gli alberi. Veder puoi con quanto affetto,
 Et con quanti iterati abbracciamenti
 La vite s'auvitticchia al suo marito:
 l'Abete ama l'Abete: il pino il pino:
 l'Orno per l'Orno, & per la salce il salce,
 E l'un per l'altro faggio arde, e sospira.
 Quella Quercia, che pare
 Si ruvida, e selvaggia,
 Sent' anch'ella il potere
 De l'amoroso foco: e se tu haveffi
 Spirto, e senso d'Amore, inienderesti
 I suoi muti sospiri: Hor tu da meno
 Esser vuoi de le piante,
 Per non esser amante?
 Cangia, cangia consiglio,
 Pazzarella che sei.*

Zoo zou het schaap, na uw' gedagten,
 Den Ram, de koe en jonge stier,
 De Tortelduif zyn Doffertje vol vier,
 Gelyk haar snoode vyand agten?
 En meent gy dan de zoete Lente tyd,
 't Zaisoen van haat en vyandschap te weezen,
 Om dat zy alles weer, gelyk op nieu verreeze,
 Door haar bevalligheid verblyt?
 Om dat zy het gediert, de harders, harderinnen,
 Weêr weet te brengen tot het minnen?
 En ziet gy niet hoe alles heden blaakt
 Van zulk een lieve min die 't al vol heil vermaakt.
 Ei wil dat Doffertje bemerken,
 Het geen daar zoo vol Liefde kort,
 Ei zie, hoe teêr beweegen zyne vlerken,

Terwyl 't zyn duyfje kust en tot de Liefde port.

Hoor 't Nagtegaaltje dat gy daar ziet springen,

Zoo vrolyk dart'lend heen en weêr,

Steets door de takjes op en neêr,

Hoor, hoor, wat hoort gy 't anders zingen.

Als: *'k min ik min ik kan myn Liefde niet bedwingen.*

En zoo gy dit nog niet verstaat,

Zie de Adder laat zyn gif en loopt na zyn beminde,

Zie hoe de trotze Leeuw zig door de min laat binden

En hoe de Tyger zelf van liefde zwanger gaat;

Daar uw wreed hart alleen veel wreeder dan de dieren.

Geenzints de kragt gevoelt der minnevieren.

Maar waarom hier van Leew en Tyger opgehaalt

Die door een ziel, die 't grof gevoel heeft, zyn bestraalt.

Men kan de Liefde zelf in kruut en Boomen vinden:

Zie, zie hoe vast zig daar de wyngaard leit,

Met wat omhelzingen! met wat genegenheid!

Aan haar beminde stam om zig daar aan te binden.

Men ziet door onderlinge min

De Wil'gen na elkander haaken,

Natuur stort Pyn en Denne en Es die togten in

Men ziet de beuke-boom door 't zelve vuur ook blaaken.

Ja zelf die Eik die zig zoo woest zoo nors vertoont:

Gevoelt al meê de kragt der minne;

Zyn zugten zeggen u dat binnen

Zyn schors de Liefde woont.

En zoo ge u eenigzints verftont op minne-taalen,

Of geeft van liefde had, gy zoud genoeg verstaan,

Wat ze u door 't stom gezugt van haar verliefde blaân

Niet al verhaalen.

Wilt gy nu minder zyn dan kruiden en 't geboomt

Om dat de min u niet zou hebben ingetoomt?

Word wyzer en verlaat die fiere zinnen

Daar is niets zoeter dan het minnen.

By *Broekhuizen* vryt *Veldman* zyn *zwaantje* onder andere met deeze zoete woordjes:

Bezieet d'eerwaarde zon,

Die lust en levens bron:

Hoe mild zijn zyne stralen

8 LIEFDE HOUD ALLES IN WEEZEN.

In 't klimmen en in 't dalen!
 Hy deelt zijn goetheid mée
 Aan menschen en aan vee,
 Aan velden, en aan boomen,
 Aan 't zwaard der bergen en de kristallijne stromen.
 De sterren die by nacht daar boven schildwagt staan,
 Vermanen u uw' pligt met vlijtig voor te gaan.
 Dees blijde bron die zoo goedaardig op komt schieten,
 Is blijd' om dat hy mag het dorstig kruut begieten.
 Ja alles wat de zon beschout van 't blaaw gewelf,
 Zou treuren was het maar geschaapen voor zig zelf.
 En in dit gantsche rond is niet een ding te vinnen,
 Behalven u alleen, die wars is van het minnen;
 Behalven u alleen, die my 't genot benyd
 Van uwe zoetste tijd

„ *Marini* roept *Venus* aan als die waar door alles bewogen
 „ word, en zegt dat van haar alle vermaaken en al het zoet
 „ afdaalt, dat haar hel en vrugtbaar-vuur den Hemel verfraait
 „ en de waereld verliest maakt.

*Io chiamo te per cui si volge, e move
 La più benigna, e mansueta fera,
 Santa madre d'Amor, figlia di Giove,
 Bella Dea ad' Amàrbunta, e di Cithera;
 Te, la cui stella, ond' ogni gratia piove,
 De la notte e del giorno è messagiera;
 Te, lo cui raggio lucido, e fecondo
 Serena il Cielo, & innamora il mondo.*

Adon. Cant. 1. stanz. 1. op dezelve wyze roept *Bernarno Tasso*
 haar ook aan *Amadigi canto 1. stanza. 3.* en anderen. En dit is niet
 alleen het zeggen van Poeten, maar natuur kenners zyn ook
 van dit gevoelen geweest; als *Lucretius* die, wanneer hy
Memmius de natuur-kunde zoude leeren, *Venus* zoo wel als
Marini aanroept en nog met vry grooter ophef. Hy noemt
 „ haar het vermaak, de wellust van Goden en menschen, en
 „ zegt, dat zy Aarde Zee, en al wat de Hemel bedekt verfraait,
 „ dat alles door haar word geboren en bevredigt, dat alles haar
 „ viert en eer bewyft, dat alles op haar aankomst een nieuw
 „ leeven krygt en dat zy alleen de heele Natuur bestiert.

*Aeneadam Genetrix, hominis, Divumque voluptas
 Alma Venus, cœli subter labentia signa,
 Qua mare navigerum, qua terras frugiferentis
 Concelebras; per te quoniam genus omne animantum
 Concipitur, visitque exortum lumina solis;
 Te Dea, te fugiunt venti, te nubila cœli,
 Adventumque tuum; tibi suaveis Dœdala tellus
 Submittit Flores; tibi rident aquora ponti,
 Placatumque nitet diffuso lumine cœlum,
 Nam simula species patefacta est verna diei,
 Et referata viget genitalis aura favoni;
 Aëria primum volucres te, Diva, tuumque
 Significant initium percussæ corda tua vi:
 Inde fera pecudes persultant pabula lata,
 Et rapidos tranant amnis: ita capta lepore,
 Illecebrisque tuis omnis natura animantum
 Te sequitur cupide, quo quamque inducere pergis.
 Denique per maria ac monteis, fluviosque rapaceis,
 Frondiferasque domos avium, camposque virentis,
 Omnibus incutiens blandum per pectora amorem,
 Efficis ut cupide generatim sacra propagent.
 Quæ quoniam rerum naturam sola gubernas;
 Nec sine te quidquam dias in luminis oras
 Exoritur; neque sit latum, nec amabile quidquam
 Te sociam studeo scribundis versibus esse,
 Quos ego de rerum natura pangere conor
 Memmiada nostro:*

De Ouden hebben meest alle, hoewel zomtyds wat verschildende, vast gestelt dat de Liefde de magtigste harts-togt van alle was en ook alles in weezen hielt, waar van veele gevoelens kortelyk worden voorgesteld en onderzocht door *Augustin: Niphus de Amore a cap. 1. ad 19.* en de laater schryvers gevoelen nog het zelve: *Philippus Beroaldus*, stelt de Liefde onder

„ de menschen zoo noodzaakelyk, als een stuurman op een
 „ schip, de overheyd in een stad, ja de zon voor de waereld;
 „ want, voegt hy'er by, een schip zonder stuurman loopt alle
 „ oogenblik gevaar van te vergaan, een stad zonder overheyd
 „ kan niet bestaan, de waereld is zonder zon in duysterheid,

10 LIEFDE HOUD ALLES IN WEEZEN.

„ en het leeven der menschen zonder Liefde is geen leeven.
Quod in navigio gubernator , quod in civitate magistratus , quod in mundo sol , hoc inter mortales est Amor. Navigium sine gubernatore labascit , Civitas sine magistratu periclitatur , mundus sine sole tenebrosus efficitur , & mortalium vita sine Amore vita non est. Den auteur van *le Tableau des Passions Humaines dans le preface sur l'Amour* zegt, dat indien men de Liefde uit de menschen wilde bannen het even eens zoude zyn of men de waereld de zon wilde ontrukken en alles met schrik en wan-order vervullen, en *le Boulanger Morale galante part : prem:* dat de Liefde zyn gebied zoo wyt en ver als de natuur uitstrekt, en dat'er niets in 't heel al is 't geen zyn oppermagt niet erkent..

*Car de ce que le Ciel enferme
 Sous l'onde , dans l'air , sur la terre ,
 Dans ce grand & vaste contour ,
 Il n'est rien qui soit sans amour ;
 Rien qui par amour ne subsiste ,
 Et rien vivant qui lui resiste.*

Want al het geen'er is op aard,
 Wat door de dunne lugt mag zweeven,
 Wat in de ruime zee mag leeven,
 Word alles door de min bewaart.
 Niets is'er of het moet beminnen,
 Niets 't geen de min niet kan verwinnen.

En in 't begin van 't zelve werkje zegt hy, dat de Liefde heel wel is uitgebeeld door een uurwerk met dit opschrift *del peso è'l movimento* DOOR 'T GEWIGT BEWEEGT HET. Om dat gelyk een „ uurwerk door, en na de zwaarte van 't gewigt bewogen word, „ dus ook de lafhartigheid en groothartigheid van onze daaden „ afhangt van de kragt of verlaawing onzer Liefde. Om dat „ hy is 't gewigt van onze ziel, dat is het beginzel van al onze „ bewegingen. En een weinig verder, dat de Liefde is de „ ziel van onze ziel, het ligt van ons verstand, de bron van „ alle de vreugd onses leevens, en niet alleen het begin van onze „ harts-togten, maar alle onze harts-togten zyn zelv niets anders dan Liefde die maar een andere naam heeft om dat zy „ in een andere staat word aangezien; in 't begin, vervolgt hy, „ heeft

LIEFDE HOUD ALLES IN WEEZEN. II

„ heeft haar 't gebruik die heerlyke naam van Liefde gegee-
 „ ven, want wanneer de neiging zig in de ziel begint te zet-
 „ ten, en dat een Lief voorwerp de vryheid zoetjes begint te
 „ kluisteren, noemt men die eerste bewegingen van 't hart,
 „ Liefde, wanneer die nu buiten zig zelve gaat om met het
 „ beminde voorwerp vereênt te worden noemt men het, Be-
 „ geerte, wanneer zy sterker word en haare kragten haar een
 „ gelukkig einde beloven noemt men het, Hoop, wanneer
 „ zy zig ontfteekt tegens die moeyelykheden die haare begeer-
 „ tens in de weeg zyn noemt men het, Yver; wanneer zy zig
 „ daar tegen stelt en wapenen in de hand neemt om ze te over-
 „ winnen, noemt men het, Stout moedigheid, maar in al dee-
 „ ze byzondere staaten is het altyd, Liefde: Dit zelve zegt
 „ ook *la Chambre*; en een weinig te vooren, de Liefde, is niet
 „ alleen de bron van alle andere harts-togten, zy is het ook
 „ van alle de rampen en alle de gelukken die de menschen
 „ overkomen. Zonder de Liefde zouden'er geen weetenschap-
 „ pen in de waereld zyn, de deugd zou geen dienaars hebben,
 „ en de burgerlyke gemeenschap een enkel denkbeeld wor-
 „ den. 't Is zy die in ons doet opkomen de begeerte tot schoo-
 „ ne zaaken, die ons dezelve doet verkrygen en bezitten, en
 „ die door een zoete en wondere betoovering ons verandert
 „ en hervormt in de zelve. Wy zyn de Liefde al het goed, 't
 „ geen wy hebben, schuldig; zy kan ons geeven 't geen ons
 „ nog ontbreekt. En indien zy de rampen die dit leeven noot-
 „ zaakelyk met zig sleept niet geheel kan afweeren, ten min-
 „ ste weet zy ze te verzoeten, ja maakt dezelve aangenaam
 „ en tot werktuigen van ons geluk. Zie *les Character des pass:*
 „ *vol. 1. chap. 2.* Dit laatst zien wy dagelyks: dat de grootste
 „ ongemakken, droefheden en tegenspoeden met het grootste
 „ gedult geleden worden, ja zelv dat zy aangenaam en lief zyn,
 „ enkel om dat men door dezelve zyn beminde voorwerp bezit
 „ of dat dezelve van het beminde voorwerp komen. Hier van
 „ is een zoet voorbeeld te zien in een klugt-spel, *den Huwelyken*
 „ *staat* alwaar een jongman, van zyn toekomende schoonvader
 „ gevraagd zynde of hy wel bekwaam zoude zyn om alle die
 „ moeyelykheden die het huwelyk mede brengen te verdraagen
 „ en te boven te komen, heel lief beweert en bewyft dat alle

12 LIEFDE HOUD ALLES IN WEEZEN.

die ongemakken, wanneer het huwelyk door zuiv're Liefde begonnen word, enkele vermaaken zyn, dog alzoó het wat te groot is om hier ingelast te worden zende ik den leezer tot het klugtspel zelve en kom weder tot het eerste, namentlyk dat de Liefde alles in weezen houd, te weten die Liefde tusschen man en vrouw, want, alhoewel de Liefde tot God tot Ouders, kinders, vrienden en magen al te zaamen nodig zyn om de waereld te onderhouden, en als zusters in een hart kunnen en moeten wonen, gelyk *Robert Boile* zegt; zal ik hier de Goddelyke voorby gaan om het heilige niet met het onheilige te vermengen en geenzints de eerbiedigheid die wy daar aan schuldig zyn te verminderen, te meer alzoó ik'er wytloopiger in 't byzonder van zal spreken: wat de andere belangt men kan ligtelyk zien dat zy alle uit de Liefde van man en vrouw voortkomen; ik agt het derhalven beter daar van te zwygen en te komen tot de Bron en koningin van alle, ik noem haar koningin; want wat harts-togt heeft ooit zoo veel als deeze uitgewerkt indien men de geschiedenissen van 't begin des waerelds af doorloopt men zal bevinden dat zy over al zal uitblinken: en wat pen zou ooit bekwaam zyn om haare vreugden te beschryven, dat zoet waar door twee tedere zielen in lout're dog onbesmette welluft verkwynen, die onnozele vleyerytjes waar door het vuur gestadig word opgewekt, die eenvoudige lonkjes uit half gebrooke maar niet min vurige oogjes, die onbekende innerlyke bewegingen, die gesmoorde snikjes, en benaauwde zugjes, alle lieve boodjes van een lieve Huw'lyks Liefde, die ontroering van 't bloed, die schittering der zinnen, die ziddering der leden, die tinteling van 't hart, die kitteling des verstands, in 't kort die wellusten die in een huwelyks-liefde wel gesmaakt maar niet uitgedrukt kunnen worden: den Drost *Hoofd* geeft'er evenwel een lieve beschryving van in zyne brief van *Menelaus* aan *Helena*.

Gedenkt eens welk een' vlam ging door uw' zinnen weiden,
Toen Venus, 't eerstemaal, een maakte van ons beiden.
Toen ongerepte maaght, door grondelooze gloed
Van minnen, gy my opgaaf lichaem en gemoedt.
Hoe vaak heeft sint de lust, met goddelyk vermogen;

Ons vander aerd' om hoog in venus troon getogen?
 Daer smoorden d'andr' altaem zoo dat'er van de vyf
 Maer een zin overbleef. Die vulde't gantsche lyf.
 Genackt' uw vinger my, hy scheen een toorts te weezen;
 Zoo vloog een felle brand door d'aed'ren opgerezen,
 En velde m'in uw' schoot ter volle weeld' bereydt.
 Daer smolt ik en gy smolt in myn gefmoltentheid.
 O onbegryplyk goedt, wie kan uw' kragt verklaeren?
 'k Geloof geen menschlyk bloedt en spande toen myn' aëren,
 Maer eenig ryper vocht gelyk als wordt vertrouwt.
 Te weezen 't geen de Goon in eeuwigh leven houd.
 Ach, ach! hoe menigwerf zyt gy gezegen tuffen.
 Myn armen door als flap van 't flibberige kuffen,
 Tot u uw okzel schortt? hoe dikwyls (ach!) besweeck:
 De star van uw gezicht als 't myn haar gaf de steek.
 Dan gingen d'oogen schuil en bey de scheelen dooken,
 Als had een bloode schaemt' oft flauwte die geloooken. & , enz:

Vondel doet *Apollion*, aan *Belzebub* den stand der menschen
 Verhaalende, haar dit geluk benyden: *Lucifer*. I. *Bed*:

By wylen hiel hy stant,
 Beschouwdeze over zy; en onder dat beloncken,
 Begon een heiligh vier zyn zuivre borst t'ontvoncken:
 Dan kuste hy zyn bruit, en zy den bruidegom:
 Dan ging de brui-loft in, met eenen wellekom
 En brand van liefde, niet te melden, maar te giffen:
 Een Hooger Zaligheid, die d'Engelen nog missen.
 Hoe arm is eenigheid! wy kennen geen gespan
 Van tweederhande kunne, een jonkvrouw, en een man:
 Helaes! wy zyn misdeelt- wy weten van geen trouwen,
 Van Gade of gading in een' Hemel, zonder vrouwen.
Belz: zoo wort'er met'er tyt een weerelt aangeteelt?
Apoll. Door een genot van 't schoon, in 's menschen brein gebeelt;
 En ingedrukt met kragt van d'opgespanne zinnen.
 Dat houdt dit paer verknocht: hun leven is beminnen.
 En wederminnen met een' onderlingen lust,
 Onendelyk gelescht; en nimmer uitgebluscht:
 En ik twyffel ook niet of men zal my toestaan dat geen vreug-

14 LIEFDE HOUD ALLES IN WEEZEN.

de by deeze te halen is. Deeze Liefde heeft de Natuur in „ alles ingefort. Om dat zy willende het heel al houden in „ een wel over eenkomende gefalte daar toe de fchepzelen zoo- „ danig een neiging heeft gegeven, waar door zy worden „ geprikkelt om met zoete driften te volgen de oorfpronk van „ haare geboorte, zig te voorzien van voordeelen tot haare „ welftand, te vlugten het geen haar zoude befchadigen, haars „ gelyke voort te teelen, zig zelven in weezen te houden en „ met zig het heel al; gelyk *Thomaso Buoni* zegt i. *Problemi delle Bellezze. Probl. 42.* Niet dat hy hier mede wil te kennen geeven dat de beeften die welluften die de menfchen enkel door 't gebruik van de rede hebben, ook zouden genieten, maar dat alle fchepzelen met den menfch, dat zelve vuur tot voortteeling, tot bewaaring en befcherming van zig zelf is ingegeeven, en fchoon het meeftaandeel voor een Poëtifche verfiering word opgenomen en ook in de daad een Poëtifche verfiering is, wanneer de boomen en kruiden tot voorbeeld van Liefde worden aangehaalt, is het nogtans zeker dat een boom of kruit by een boom die daar mede ftrydig is gezet zal fterven daar zy by een ander weeldrig zal opgroejen: in 't kort men zal altyd in dezelveu bemerken een verborge kragt waar mede zy zig zelven tot hunne welftand en voortteeling weeten teredden en van het eene af en na het ander toe te groejen; 't geen *Santolius Victorinus* Haat en Liefde noemt wiens woorden zoo fraai zyn dat ik ommogelyk dezelve ftilzwygend kan voorby gaan.

Habent fua foedera planta :

*Cunctis feminibus vis indita, & indita plantis,
Qua vel amant jungi, vel foedera juffa recusant :
Sunt odia arboribus. Sunt & quoque mutui amores,
Hec fociam petit, & planta fe jungere amanti
Querit, & appofitis fe caelo attollere fulcris.
Quod facile obferves dum crebra perambulat auras,
Et fe inclinat amans pendentibus undique ramis,
Ipsa fuos prodit fimul & teftatur amores.
Illa fuperba fuis, opibus non indiget ullis,
Commendata fuo fatis & ditiffima fructu
Confortem timet, & fuccos mifcere refugit.*

Hac tamen advertas: truncum ditabis inertem

Connubio rami alterius, nam sponte dehiscit,

Et vulnus patitur fructus melioris amore.

Erasmus spreekt hier van nog wytloopiger *Colloq: de amicitia*. Ik ga hier om kort te zyn nog voor by 't geen *Plinius*, *Am-
mianus*, *Marcellinus*, *Jonston* en anderen van de Dadel boomen
verhaalen; die aan malkanderen gelyk als trouwen, en van
een gefcheiden geen vrugten voortbrengen.

Niet zonder rede is de Liefde hier gekleet. afgebeelt om te ken-
nen te geeven dat de Liefde, eerbaar, kuifch, geenzints geil en
van fchaamte ontbloot moet zyn, en fchoon voorhenen ge-
zegt is.

De Liefde word altyd ons afgebeelt heel naakt,
Om dat de naaktheid ons hier toe het warmfte maakt.

Ik meen ook dat die warmte een ftrou vuur gelyk is, 't geen
zoo ras verdwynt als het flikkert en niet dan berou en droef-
heid nalaat. *Jacob Kats* geeft hier van een zoet zinnebeeld, zyn-
de gefchilde en ongefchilde ajuin: met dit opschrift *N U D A M O -
V E T L A C R I M A S*. en dit duitze vaarsje.

Na 't is ontkleet,

Soo wort 'et leet.

Een waterlantfe Tryn fat eens ajuyn en fchelde,
En klaeghde dat de lucht haer oogen dapper quelde,
En kyck eens (fprak de meyt) ick hebber me gefpeelt,
En doen heeft my het ding in 't minfte niet verveelt.

Dus gaet 'et, lieve moer, ging Els hier tegen feggen,
Met die foo met 'er haest haer fpillen t'samen leggen;

't Is wel foo lang men vryt, maer treckt het rockjen uyt

Een reuk daer 't oog af loopt verneemt men van de bruyt.

Veelen beelden zig in verlief te zyn wanneer zy flegts ymand
met een geil oog aanzien; maar waarlyk zoodanigen weeten
nog niet wat Liefde is, die altyd met een tedere eerbiedig-
heid, befchroomde hoop, en zoete vrees zaamen gaat: Ik wil
niet ontkennen dat de natuurlyke begeerte tot voort- teelingh
dikmaal en wel meeft met Liefde verzelt is; en dezelve aanzet,
maar die verfcheelt nog veel van geilheden; welkers togten al-
leen nooit Liefde uitmaaken, daar in het tegendeel een Liefde

16 LIEFDE HOUD ALLES IN WBEZEN.

buiten die begeerte kan bestaan ; Op deeze wyze spreekt by
Broekhuizen, *Zwaantje Veldman* aan

Indien het min is, (als ik u heb hooren zeggen)

Genegentheid aan die men liefst te kost te leggen;

En dat genegentheid in het gemoed bestaet;

Zoo weet ik niet waarom uw wenschen verder gaat.

Want om in beter gloed die vlammen te doen leven,

Kan 't logge lyf niet geven:

Ja minder dikmaal by gebrek en onbescheid,

Het zuiverste vermaak dat in de Liefde leid.

Ook is de reinheid en het maagdelyke wezen

Te kostelyken pand om ons zoo af te lezen.

Gelijk een bloempje, dat

Haar vers ontloke schat

Haar ongerepte jeugd in afgelegen hoven

Voelt groeyen van den dau en van den Heemel stoven,

Daar 't vrugtbare aardryk niet dan bolle windjes kent,

Van vee nog ploeg geschent;

Aan welkers lekkerny en frisheid zig vergaapen

De Maagden en de knapen:

Zoo dra 't gehandelt word

Het hoofd laat hangen en al treurende verdort,

Hoe zeer 't wel eer behaagde

Aan knapen en aan maagden:

Zoo is een vryster die van hondetd aangezigt

In honderd and'ren lust om haar te zoeken brogt;

Zoo draa ze haar frisse leden

Aan eene gaat besteden,

En geeft haar zelf ten buit,

'T oppassen is gedaan en 't gantsche hof is uit.

Plautine zegt tegens *Otho* by *Corneille*: *Othon Act. 1. scen: 4.*

Si l'injuste rigueur de vostre destinee

Ne permet pas l'espoir d'un heureux Himenee,

Il est un autre amour dont les voeux innocens,

S'elevant au dessus du commerce des sens.

Plus la flame en est pure, & plus elle est durable,

Il rend de son objet le coeur inseparable,

Il a des vrais plaisirs dont ce coeur est charme

Et n'aspire qu'au bien d'aimer & d'estre aime.

Indien het onregtvaardig lot,
 Door haare wreedheid, ons niet meer de hoop laat tot
 Zulk een gelukkige echt, daar is een ander minnen
 Waar van de onnoz'le wensch streeft boven alle zinnen.
 Hoe zuiverder de min hoe langer dat die blaakt,
 En 't hart onscheidbaar zelfs van het beminde maakt.
 't Opregt vermaak, het geen dit hart kon overwinnen,
 Wenscht niet als maar bemind te weezen, en te minnen.

Op dezelve wyze doet *Bussero Arete* spreken in het *tweede*
Bedr: 1 toon:

Zoo 't onregtvaardig lot dat ons zoo tegen gaat,
 Tot een gelukkige egt geen hoop meer overlaat,
 Daar is een and're min, wiens onbesmette wenschen
 Zich heffen boven reik der zinnen van de menschen;
 Hoe reinder vlam, hoe meer dat zy ook duurzaam maakt.
 't Hart onaffcheid'lyk van het voorwerp dat'er blaakt,
 Heeft waare vreugden die van yder zyn gepreezen,
 Wenst maar te minnen en dan weêr bemint te weezen.

Marcia verzoekt *Cato* enkel om de bloote naam van huisvrouw

Lucan: Pharf: lib: 2.

Da foedera prisca

Illibata tori; da tantum nomen inane

Connubii.

Dog *Visceribus lassis partuque exhausta.*

Evenwel zouden zulke voorbeelden heden wat zeldzaam zyn;
 want

Ocyus illud

Extorquebis ut hac oculo contenta sit uno.

Maar wat zang geeft byt me in 't oor? Laat hier dat schempen
 steeken

Gy schryft hier van de min geen geessel van gebreeken.

Wy vereiffchen ook zoodanige Liefde niet, dio de romans
 en tooneel-speelen meer eigen dan de menschen is, 't is ge-
 noeg wanneer de Liefde buyten dat, eerbaar is: *Zwaantje* word
 van haare *Veldman* ook wel beantwoord.

Wat is een Maagd by 't pryken

18 LIEFDE HOUD ALLES IN WEEZEN.

Der bloempjes te gelyken?
Beschout die wynstok, die in weduwlyke staat
Op de aarde kruipt, en op het bloote veld vergaat.
Nog milde druiven teelt nog zig weet op te regten.
Indienze haar arm om een olmboom komt te vlegten,
Schoon Boer en Harder na haar eenzaamheid nu taalt,
Dan zalze zyn bemaalt
Met witte bloessem en met glans van groene blären :
Dan zalze haar vrugt zien gären:
Van Boer en Harder die met dankbaarlyke vreugd
Zyne arbeid in de smaak van 't edel nat verheugt.
Zoo is een vryster die behorelyk gebeden
Zich aan haar wederpaar gewaardigt te besteden,
Wanneer bequame tyd zyn hulp komt bieden an :
Veel liever is zy dan
Aan Vader en aan Man,
Een blyde moeder van bekorelyke vrugten.

DE LIEFDE HEERST OVER ALLES.

Wat trots gezigt verlaat nu zyne fierheid niet,
 O Min? en doet het oog eerbiedig neder daalen!
 Wat hart kan uwe magt niet aan dit zege-praalen,
 Als't Hemel, Aarde, Zee en Hel uw' slaaven ziet.
 Vaar voort, het komt u toe, wyl gy het al verblyt
 Is't billik dat gy ook van alles meester zyt.

W. H. ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

DE LIEFDE HEERST OVER ALLES.

Gelyk de Liefde alles in weezen houdt, heerst hy ook over alles, als wy in het voorgaande reets ten deelen gezegt hebben. De vier goden *Jupiter*, *Neptunus*, *Mars* en *Pluto*, die hier zyne zegenwagen trekken, beteekenen (‘t zy men door haar de vier hoofdstoffen verstaat ofte iets anders) dat hy over alles zegepraalt. *Ovidius* spreekt de Liefde dus aan *AMOR*: *lib. 1. eleg. 2.*

Necte comam myrto: maternas junge columbas.

Qui deceat, currum vitricus ipse dabit.

Inque dato curru, populo clamante triumphum,

Stabis & adjunctas arte movebis aves.

Ducentur juvenes capti captaque puella.

Hac tibi magnificus pompa triumphus erit.

Ipse ego prada recens factum modo vulnus habebo:

Et nova captiva vincula mente feram:

Mens bona ducetur manibus post terga retortis,

Et Pudor, & castris quicquid amoris obest.

Omnia te metuent: ad te sua brachia tendens

Vulgus, Iô, magna voce, Triumphe canet.

Blanditia comites tibi erunt, Errorque, Furorque,

Affidue partes turba secuta tuas.

His tu militibus superas homines que Deosque:

Hac tibi si demas commoda nudus eris.

Lata triumphanti de summo mater Olympo

Plaudet, & appositas sparget in ore rosas.

Tu pennas gemma, gemma variante capillos,

Ibis in auratis aureus ipse rotis:

Tum quoque non paucos (si te bene novimus) ures:

Tum quoque prateriens vulnere multa dabis.

Non possunt (licet ipse velis) cessare sagitta.

Fervida vicino flamma vapore nocet.

Krans uw kruin met Mirte-bladen,

Span uws moeders duifjes t'zaam,

Die gestadig aâm voor aâm.

22 DE LIEFDE HEERST OVER ALLES.

Wisslen trekkebeckkend', baaden
In de wellust in de vreugd;
Mars zal zelf zyn wagen geeven,
Van de welke, gy verheev,
Uw gespan bestieren meugt.

Daar zult gy de jongelingen
Met de meisjes vast geboeit,
Daar uw' zege steeds van groeit,
Iö, iö, hooren zingen:
Ik zal zelf, nog vers gewond,
De eerste voor uw' zege-wagen,
Blyde myne boeyen draagen,
En verbreiden met myn mond.

Schaamte, Rede en al het geene
Uwe magt ooit heeft bestreên,
Zal, de handen overeen
Vastgebonden, nu beweenen
Datze u durfde tegenstaan,
En, terwyl het volk uw' zege
Uit zal roepen langs de wegen,
Onder uw' gevangen gaan.

Maar de zoete Vleyeryen,
En de Dwaaling los van hoofd,
En 't geen ons 't vernuft ontroof
Zullen zig met u verblyen;
Hier door is het dat Gy 't al
Onder uwe magt doet leeven,
En zoo die u eens begeeven
Is uw' ryk naast aan zyn val.

Venus zelve zal dan roosen
Uit haar hooge Heemel-troon
Spreyen voor haar grootze zoon
Dien uw aangename bloezen
Ook nog luister geeven zal.

Zy zal zelf uw zege-praalen
 Met een blyde lach onthaalen:
 Vieren met een bly gefchal.

Dus zal u de Goude wage,
 t'Wyl uw blonde lokjes zyn:
 Opgefiert met rood robyn,
 Door de gantsche waereld draagen:
 Dus zult gy ze treffen, en
 Schoon Gy 't zelve woud beletten:
 Duizenden in vlammen zetten,
 Zoo ik u ten regte ken.

Francesco Petrarca beschryft de zegen-praaling der Liefde: wytloopiger in zyn *Trionfo d'Amore* en brengt in de zelve nevens de goden ook alle de voornaamste des waerlds die ooit verliest zyn geweest, en nu deeze zege verheerlyken, ten laafden die van Liefden hebben gezongen, tot dat hy mede, getroffen door zyne *Laura*, gedwongen is de ftaty te volgen. By *Torquato Taffo* zegt de Liefde van zig zelve: dat hy is:

*Non mica un Dio
 Selvaggio, ò de la plebe de gli Dei:
 Ma tra grandi, e celesti il piu potente;
 Che fa spesso cader di mano à Marte
 La sanguinosa spada, & a Nettuno
 Scotitor de la terra, il gran tridente;
 Et i folgori eterni al sommo Giove.* AMINT: PROL:

Een Godheid, geen van die men ziet in boffchen leeven,
 Of die men vaak de naam van mind're Goôn hoort geeven,
 Maar van de grootfte zelv de grootfte, die het ftaal
 Uit Mars bebloede vuift doet vallen menigmaal;
 Door wie Neptuin, die de Aard fchud en doet beeven, mede:
 De groote drietand is de dorre hand ontgleeden:
 En voor wiens vlamme zelv de blikzem van Jupyn:
 Zo dikmaal vyken moest.

Quinault dans le Ballet du Triomphe de l'Amour:
 doet hem zeggén:

24 DE LIEFDE HEERST OVER ALLES.

*Tout ce que j'attaque se rend ;
 Tout cede a mon pouvoir extreme ;
 P'enchaîne quand je veux le plus fier Conquerant ,
 Et j'abaisse a mon gre la Majeste supreme.
 Dans le Ciel , Jupiter mesme ,
 Suit mes loix en soupirant :
 Plus un Coeur est grand
 Plus il faut qu'il aime.*

Al wat ik aanrand moet zig aanstonds overgeeven,
 't Wykt alles voor myne oppermagt,
 Hoe fier een hart ook is 't moet na myn wetten leeven
 Wanneer ik wil , en zig ten onder zien gebragt:
 Jupyn moet zelve zig na myne vlam gewennen,
 En blaakt en zugt in myn geweld;
 Hoe grootzer ziel hoe trotzer Held,
 Hoe meer hy moet de kragt van myne schigten kennen.

By *Marini Adone Cant : 1. stanz. 17.* wanneer *Venus* haar zoon geesfelde , beefden de poolen , schudde het firmament en de Hemel beweegde zig meer uit vrees voor de Liefde die een kind is als voor de reufen.

*Tremaro i poli ; e la stellata corte
 Aquel fiero vagir tutta si mosse.
 Mossesi il Ciel , che piu d'Amor infante
 Teme il furor , che die Tifeo Gigante.*

Zy zingt der halven niet zonder rede in *le Triomphe de l'Amour.*

*Nymphes des Eaux , Nymphes de ce Boccage ,
 Faites briller vos plus charmans appas :
 Plaisirs , Graces , suivez mes pas :
 Qu'avec nous tout S'engage
 A celebrer la gloire de mon fils ?*

*Dieux qu'il a surmontez , Mortels qu'il a soumis
 Venez lui rendre hommage.
 L'Amour le Vainqueur des Vainqueurs ,
 Va Triompher de tous les coeurs.*

Gy Water-nimphen, Bos-godinnen,
Verfier u met uw schoonste schoon,

Gy zoete Vreugde, die de harten kunt verwinnen,
Kom, kom, by my, Bevalligheden
Komt, komt met my laat ons ontleden
De roem van myn gevreesde Zoon.

Gy groote Goden, die voor zyn geweld moeft buigen,
Gy ftervelingen, die ten onder zyt gebragt,
Komt, zingt zyn lof, komt helpt my juigen.
Erkent, erkent zyne oppermagt.

De min, die alles kan verwinnen
Komt nu om yder een te dwingen tot het minnen.

En indien men de verzieringen der oude digteren doorloopt men zal bevinden dat zy de Liefde altyd de grootste magt hebben toegeschreeven; Hy dwong Bos-en Water-Goden, Zee-Goden, ja zelv Hel en Hemel: de sterren waaren meest door zyn toedoen in 't firmament gekomen, 't geen Petrus Franciscus volmaakt ergens in zyne Poesie beschyft (*vide ejus elegiam ad somnum, quae est 3. lib. 3. edition: 1697.*) in 't kort de Liefde was, (gelyk ik over het eerste zinnebeeld reets gezegt heb) over al oorzaak en meester van. Dog niet alleen dit, Hy zegepraalt ook van alle harts-togten, over zede, over pligt, ja over de Dood zelve, die nogtans den ondergang van alles is. Wat de Rede voor eerst belangt, die men gemeenlyk Dood-viand van de Liefde noemt: *La Raison & l'Amour sont ennemis jurez*, zegt P: Corneille in zyn *vesve*, het is zeker dat zy moet voor de Liefde buigen, en schoon le *Boulangier* in zyn *Morale Galante* de Liefde redelyk wil maaken, behalven dat hy zig zelve tegenspreekt in zyne 98 *reflexion sur l'Amour*, meen ik nogtans dat hy eer de Rede verliest dan de Liefde redelyk maakt, gelyk *Le Pays* in zyn *Dialogue de l'Amour & de la Raison*, (*voyez ses Amities, Amours & Amourettes, lettr. 23.*) en derhalven kan ik ook niet geheel toestemmen, dat de Liefde en Rede geenzints te zaamen kunnen bestaan, gelyk *Quinault* in zyn *Fantome Amoureux*.

*Ou l'Amour est puissant, la Raison ne peut rien,
l'Un ne peut s'etablir, tant que l'autre subsiste.*

26 DE LIEFDE HEERST OVER ALLES.

Daar Min zyn zetel heeft, heeft Rede geene kragt;
 Zoo lang'er de een' nog is heeft de and're geene magt.
 Veel beter doet hy *Astrate* zeggen:

*Pour combattre en secret le mal dont je soupire,
 Je me suis dit cent fois tout ce qu'on se peut dire;
 Tout ce qu'on peut tenter, je l'ay fait jusqu' icy;
 Du moins mon foible coeur se l'est fait croire ainsi:
 Mais, s'il faut dire tout, contre nu Mal qui scait plaire,
 On ne fait pas toujours tout ce que l'on croit faire,
 Et pour se reprocher un crime qu'on cherit,
 Pour peu que l'on se die, on croit s'estre tout dit.*

'k Heb duizend maalen om deez' min te wederstreeven;
 Myn zelve zoeken aan de reeden te overgeeven;
 Al 't geen men tragten kan deede ik tot deeze dag;
 Voor 't minst myn zwakke ziel geloofde 't zeker, ach!
 Maar eynd'lyk tegen 't kwaad, 't geen ons zo kan vermaaken,
 En doet men altyd niet het geen men meend te maaken;
 En om een misdaad te verdoemen, die men mind,
 Het weinig, dat men doet, schynt van een groot bewind.

Namentlyk dat de Rede, wanneer het hart zig door een
 Liefde, die met de Rede niet overeenkomt, laat bekooren,
 zig daar wel in 't begin tegenstelt, maar door de zoetheid van
 de Liefde zig ook laat bekooren en dus zomtyds het hart nog
 wel tegenspreekt, maar door de aanlokkelykheden van de
 Liefde in de grond mede stemt, gelyk ik het in een brief aan
Phillis, hier agter onder de aanmerkingen op het 16. Zinne-
 beeld gebragt, heb beschreeven: maar het is zeker wanneer
 de Rede te veel van de Liefde verscheelt dat zy dan zoo wel
 als de Pligt en Fierheid moet wyken, de Liefde ziet dan
 niets aan en het geen hy mogelyk ongedwonge zoude gedaan
 hebben, wil hy niet doen wanneer het de naam van pligt
 heeft, enkel om hier door niet van zyne oppermagt te ver-
 minderen: dus verklaart *Elise* dat zy *Agenor* niet bemint, alleen
 om dat zy hem moest beminnen, *Astrate Act: 2. scen: 1.*

*Je l'avoueray, Chorisbe, il a droit sur mon coeur:
 Il doit me plaire seul, par l'ord're de mon Pere;
 Et peut estre il m'eut plu, s'il eut moins du me plaire.*

*Les noeuds desja formez par le sang entre nous,
 M'auroient pu disposer a des liens plus doux ;
 Et peut-estre vers luy sans un effort extreme,
 Mon coeur se trouvant libre eut penche' de luy meme :
 Mais s'agissant d'aimer, nu coeur plein de fierte',
 Est, contre la contrainte, aisement revolté ;
 A tout ce qu'on impose, avec peine on incline ;
 Tel choix plairoit, qu'on fuit, des qu'on le determine :
 L'Amour libre de soy n'obeit jamais bien ;
 Mais sur tout, sur le Trône ; il ne prend loy de rien,
 Bien souvent le Devoir luy nuit, loin de l'accroistre ;
 Et le droit d'estre aimé, sert d'obstacle pour l'estre.*

Ik Beken, Chorisbe, dat myn hart aan niemant nader
 Behoord, als hem, door wil en order van myn vader ;
 En dat het nood lot om ons maagschap en ons bloed,
 Goedwilliglyk voorheen zyn vlammen heeft gevoed :
 Maar nu hy my door dwang moet zoeken te behaagen,
 En ik hem door bevel gedwonge liefde draagen,
 Nu draag ik hem geen liefde, en hy behaagd my niet.
 Een fiere ziel erkend geen ander mans gebied
 Wanneer zy minnen wil. Een liefde pas te vooren
 Door eige vryheid aangekoefftert zal zig smooren,
 Wanneer zy door de dwang moet worden vastgesteld,
 De Liefde luiftert noô na toomen van geweld ;
 Ze is in haar zelven vry, voor alles op de troonen,
 Daar kan de zinlykheid haar eigen maakfel kroonen,
 Daar keurt zy alles wat zy minnens waardig vind.
 Het hart mind zelden daar de dwang ons toe verbind.

En dit is ook enkel de rede waarom *Clodamantes* by den zelven
Quinault, twyffelt of *Thomiris* hem bemint :

*Je scay (zegt hy dan LA MORT DE CYRUS. Act. 1. sc. 1.)
 Qu'elle ne peut par un choix qui m'offense,
 Sans trahir son devoir, trahir mon esperance,
 Et qu'elle est obligéé, apres l'ordre du Roy,
 De ne jamais aimer, ou de n'aimer que moy.
 Elle me doit choisir ; mais a parler sans feinte.*

*l'Amour dans sa naissance abhorre la contrainte ;
 Il choisit ce qu'il veut plutost que ce qu'il doit ,
 Il fait tousiours des loix , & jamais n'en recoit.
 Mille exemples fameux ont souvent fait connoistre
 Que le droit d'estre aime sert d'obstacle pour l'estre ,
 Et qu'ordinairement trompant un juste espoir ,
 l'Amour n'est plus Amour si tost qu'il est Devoir..*

'k Weet zy kan nooit, wat keur zy tot myn smart wou maaken,
 Myn hoop veryd'len of zy moet haar' pligt ook wraaken,
 'k Weet, dat zy door 't bevel des Konings, nimmer een
 Verliefde togt mag voên, dan maar voor my alleen;
 Zy moet my minnen. Maar ik weet ook wel met eenen
 Dat min geen dwang erkent, zy volgt veel eer het geenen.
 Zy wil dan 't geen zy moet: zy kreunt zig geene wet
 Schoon zy die over al na haar believen zet:
 Het is beroemt genoeg en duizendmaal gebleeken
 Dat regt tot Liefde alleen, de liefde konde breeken
 En dat zy meest, ten spyt van hoop, op reên gestelt,
 Geen liefde blyft, wanneer de pligt haar slegts verzelt.

Dus tragt *Odatirfus*, *Thomiris* ook 't overtuigen in 't zelve stuk.
 (Act: 1. scen: 5.)

*Quand l'Amour dans un coeur respand son doux poison,
 C'est tousiours par caprice , & jamais par raison ,
 Chacun scait que l'Amour au Devoir est contraire ,
 Ce qui plaist n'est rien moins que ce qui devoit plaire ;
 Et par un pur instinct , nous laissant enflamer ,
 Nous aymons sans sçavoir ce qui nous fait aymer .
 On ayme beaucoup moins en un estat semblable ,
 Ce qui doit estre ayme , que ce qui semble aymable ,
 Et dan un coeur surpris par un charme confus ;
 Lors qu'il s'agit d'aymer , la Raison n'agit plus ,
 l'Amour sans nostre choix dans nostre ame penetre ;
 Il justifie un crime en le faisant commettre ,
 Et quoy qu'en luy cedant on face de honteux ,
 Il purifie un coeur en y mettant ses feux..*

Wanneer de min een hart met zyn vergif doorkneet.
 Is't altyd na zyn zin en nooit na reën; men weet
 Genoeg dat Liefde en pligt zig nimmermeer gedragen,
 't Geen ons behaagt is steeds 't geen ons nooit moest behaagen;
 En door een enk'le togt die 't haet geheel verblint,
 Bemintme en weet vaak niet waarom men het bemint;
 Men zal veel minder in gelyke staat beminnen
 Het voor-werp onzer pligt dan 't voor-werp onzer zinnen,
 En in een hart, 't geen door een schoonheid is ontroert
 Geldt Rede niet wanneer de min 't gebiet daar voert.
 De min ziet niet wat onze keur hem voor wil schryven,
 Hy maakt een ondaad deugd als hy ze doet bedryven,
 En hoe veel' gruweldaân een hart ook in zig kweekt,
 Het is geloutert als hy 't door zyn vuur ontsteekt:

Dit laatste behaagt my nog booven al het ander, om dat de eigenschappen van de Liefde hier nog wel het beste in worden vertoont; hoe hy het hart inneemt zomtyds zonder dat men weet waar mede, en hoe de Rede in plaats van de pligt te onder steunen de Liefde medevalt: men voelt de eerste bewegingen der Liefde; men voelt de Rede hier in 't begin tegen-worstelen, de pligt stelt zig hier ook tegen, dog het beminde voorwerp levert zoo veel aantrekkelykheden uit dat men eindelyk, zig overgeeft, en zegt:

*J'entends avec plaisir dire qu'il faut que j'aime;
 C'est ce que je me dis en secret à moy mesme;
 Je veux aimer, & sens que sans peine l'on peut
 Estre persuade de faire ce qu'on veut;
 On ne resiste guerre a cette douce pante,
 Et malgré les efforts d'une fierte mourante,
 Pour peu qu'on pousse un coeur, qu'amour a seu toucher,
 Il tombe de luy mesme ou l'on le void pancher.*

'k Hoor met vermaak dat my de min word aangepreezen;
 Dit heeft myn hart my reets in 't heimlyk voorgelezen;
 Ik wil beminnen, en bevind nu dat men vaak
 Zig ligt laat over reën in een gewenste zaak:
 Men zal zig gaarne aan zulk een zoetheid overgeeven,

30 DE LIEFDE HEERST OVER ALLES.

En, ondanks al't geweld eens fierheid reets aan't sneeven,
Valt een verliefde ziel, zoo m'haar een weinig stiert,
Van't zelve ligt, na't geen, waar na zy bogtig wierd.

Waarlyk wanneer het zoo ver is kan de fierheid weinig baa-
ten, ja zy zet zelv de Liefde aan

Crois tu (zegt Elise, Afrat: Act: 2. scen: 3.)

Pour estre fier qu'un coeur soit insensible?

Et quelque fermete qu'on ait pu mettre au jour

Qu'aupres d'un grand merite on echape a l'amour?

Apprens que dans un ame, avec peine renduë,

Rien ne fait mieux aimer, que la fierte vaincuë:

Qu'un cour plus est touché, plus il a fait d'effort,

Et qu'on l'obstacle est grand l'amour en en plus fort.

Men moet om fier te zyn niet ongevoelig weezen;

Geen opzet is zoo vast dat door een uitgeleezen

Verdienste niet en word ten lesten omgezet.

Weet, dat een fier gemoed, dat tot de liefde met

Veel moeite word gebragt te heviger zal minnen.

Alwaar de liefde met geweld moet overwinnen,

Daar word zy sterk na min of meerder tegeftand.

Derhalven klaagt'er *Amphitrite* met reden over; *dans le Triom-*
phe de l'Amour 5 Entre.

Fierté, severe Honneur, vous deffendes d'aimer,

Mais pour garder nos coeurs nous donnez vous des armes?

Ah! que n'empêchez-vous que l'amour ait des charmes

Si vous ne voulez pas qu'il puisse nous charmer.

Gy Eer, Gy Fierheid, gy verbiet

Zoo streng zoo wreed het zoete minnen,

Maar gy geeft ons de wapens niet,

Waar meê de min is te overwinnen:

Ach! zoo gy wilt dat ons de Liefde niet verleit,

Waarom berooft g'hem niet van zyne aantrek'lykheid.

't Is waar d'Eerbaarheid vermag dikmaal nog zoo veel dat
zy de daad belet, hoewel zy hier om de Liefde niet verdooft:
op deeze wyze spreekt *Amarillis: Pastor Fido Att: 3. scen: 4.*

San

DE LIEFDE HEERST OVER ALLES. 31

*Santissima honosta, che sola sei
D'alma ben nata inviolabil, nume.
Quest' amorosa voglia,
Che suenata ho col ferro
Del tuo santo rigor, qual' innocente
Vittima, a te consacro.*

O heiligh' Eerbaarheid! die als een Godtheyt zyt:
De vrome ziel alleen onschcenbaer toegewydt,
Dees myn verliefde wil die 'k heb bestaen t'ontleden,
Door 't scherpe swaerd, van uw' soo heyl'ge strengigheden:
Dit heilig offer dus onnosel nu geslacht,
Werdt hier, op u altaer, ter offerhand gebraght.

Dog met wat moeite dit ook geschiet laat ik die geene herdenken, die het ondervonden hebben, want ik meen dat het anders niet wel ter deeg te begrypen is. Boven alle deeze voorverhaalde heeft de Liefde nog sterker vianden, die meer tegenstand kunnen bieden, en evenwel de Liefde niet kunnen overwinnen, hier van is geenzints de Veragting de minste, hoe tegenstrydig is zy aan de Liefde! want gelyk een onderlinge wederliefde het volmaakste is om twee harten te vereenigen en het vuur der Liefde te onderhouden, is het by na onmoogelyk dat een hart nog verliefd kan blyven wanneer het aan de andere zyde niets dan versmaadingen en veragtingen ontmoet; evenwel men ziet het, en ik geloof er heden nog al meenig met *Stenobee* (dans *Bellerophon*, tragedie en *Musique Act: 1. scen: 1.*) uitroepen.

*Malgre tous mes malheurs je serois trop heureuse,
Si les mepris pouvoient guerir l'Amour.
Ma fiertè des long-temps par un justè retour,
M'auroit fait triompher de ma flame amoureuse,
Mais hélas! ma tendresse augmente chaque jour.
Malgre tous mes malheurs je serois trop heureuse,
Si les Mepris pouvoient guerir l'Amour.*

Wat zou 'k gelukkig zyn, in weêrwil van myn kwaalen,
Indien veragting van de min kon zege-praalen!
Myn fierheid had al lang die wreede band geslaakt,

32 DE LIEFDE HEERST OVER ALLES.

En weêr in myn gemoed zyn oud bezit genomen,
 Maar, laas! myn' liefde is tot zoo hoog een top gekomen,
 Dat door 't veragten zelfs myn vuur te feller blaakt.
 Wat zou 'k gelukkig zyn, in weêrwil van myn kwaalen,
 Indien veragting van de min kon zegepraalen!

In de *Andromaque* van *Racine* ziet men de Liefde in weerwil der veragtingen, standvastig blyven; in *Orestes Pyrrhus* en *Hermione*. by *Gilbert* zegt *Roxane* tegens *Oronndaat*,

*Pour moy tous vos desdains n'ont fait que m'animer,
 Mefme armé contre moy j'ay voulu vous aimer.*

Myn Liefde is staâg gegroeid zelt door uw' teegenzin,
 En, daar gy my bestryd, blaak ik in uwe min.

Ja schoon zy hem niet lang te vooren had hooren zeggen
Orond: *de tout hors d'un seul point je vous croiray capable.*

Rox: *ah! que ne puis je pas.*

Orond: *me devenir ayable.*

Orond: Gy kont, al wat gy wilt, behalven eene zaak.

Rox: Wat zaak vermag ik niet?

Orond: my tot uw' min te neigen.

Doet haar de Liefde nogtans 'bekennen,

*Tu m'ozes offencer avec impunite,
 Et mon ame avec peine oze aller au murmure,
 Lé dedain dedans moy prend un autre nature,
 Et de ma flaterie empruntant tout son prix
 Je treuve des faveurs dans tes plus grands mespris.*

En, hoe gy my, zelfs in myn aangezigt, versmaad,
 Ik kan myn' Liefde niet veranderen in haat

Hier mede komt over een 't geen *le Boulanger*, in zyn 104. *reflexion sur l'Amour*, zegt: dat de veragtingen in de Liefde „ dikmaals zoo aangenaam zyn, dat men beminnellyk word „ door dat geene waar door men meende zig zelve afkeerig „ te maaken. En indien de Liefde de veragting niet kon overwinnen men zou alle de minneklagten met zoo veel naamen van Ongevoelige, onmeedoogende, onmenste niet zien opgevult; den verliefde *Mirtillo* behoefde niet uit te roepen

Ama-

*Amarilli del candido ligustro
 Piu candida, e piu bella:
 Ma de l'aspide sordo
 E piu sorda e piu fera e piu fagace:*

Ah! Amaril! die u van schoonheid meugt beroemen,
 Die ver te boven gaet ligusters witte bloemen.
 Maar doover, vlugtiger en immers alzoo wreet
 Als d'alderlimfte slang die 'k in de werelt weet.

Men zou ook nooit zoo ver komen om buiten hoop te bemin-
 nen, want, schoon men de Hoop, als de ziel van de Liefde,
 gelyk ik mogelyk in 't vervolg' breeder zal ophaalen, aanziet,
 weet egter de Liefde altyd ons door een wonderlyke betoo-
 vering, zelf zonder dat wy het weeten, met hoop te voeden,
 ja uit de wanhoop zelf zyn hoop te haelen.

*Sola (zegt zy) una salute
 Al disperato è 'l disperar salute.*

Het is de beste raedt, in hopeloofse saecken,
 Gantsch hoopeloos te zyn, van tot geluck te raecken:

Le Boulanger beweert al dit voorverhaalde veel wytloopi-
 ger, en toont aan dat de Liefde niet alleen van alle harts-tog-
 ten zegepraalt, maar dat hy zelfs alle andere harts-togten tot
 zyn dienaars weet te gebruiken, en tot Liefde zelf maakt om
 zyn gebied uit te breiden, *dans la premiere traite de sa Mo-
 rale galante*. De grootste vyand die de Liefde nu nog heeft is
 de Dood: want

*Qu'il est commun de voir dans le cœur le plus tendre,
 Le feu bien tost eteint, quand l'object est en cendre!
 Et qu'apres quelqu'esclat de regrets superflus,
 On oublie aisement un amant qui n'est plus!*

34 DE LIEFDE HEERST OVER ALLES.

Hoe ras is 't vuur gebluft als 't voorwerp is te niet!
 Hoe licht vergeetmen, 't geen het oog niet meerder ziet.
 Na overtollige vertooningen van klagten!

evenwel verwint hy haar mede,

*Car l'Amour qui penetre au creux d'un Monument ;
 Peut faire encor aimer , quand on n'a plus d'amant.*

Want trouwe Liefde weet van ondergaan, nog sterven,
 En mint nog na de Dood al moet zy 't oogwit derven.

Euadne, Laodamia, Arthemisia, en anderen hebben de Liefde al lang over de dood doen Zege-pralen, en getoont dat den ondergang van 't Voorwerp, geenzints de Liefde met zig sleepte; met welk een getrouwe en tedere harts-togt, bevaart, omhelst en koetstert de bedroefde *Andromache* het denkbeeld van haaren dooden *Hector*, by *Racine*, met welk een hevigheid zegt *Lavinia*, by *Quinault*,

*Connoy donc mieux par moy , ce que la gloire inspire
 Aux Coeurs ou l'Amour prend un legitime empire.
 La cendre sans chaleur de l'objet de mon deuil
 Nourrit encor mes feux du fonds de son cerceuil,
 Et mes soupirs , percans dans la nuit la plus sombre,
 Vont jusques chez les morts , rendre hommage a son ombre.
 Rien n'arreste le cours d'un feu bien allume :
 Qui peut cesser d'aymer n'a jamais bien aymé.
 Apprens enfin , Barbare , apprens qu'une belle ame
 Peut perdre ce qu'elle ayme , & conserver sa flame ;
 Et que dans les grands Coeurs , en depit du trespas
 L'amour fait des liens que la mort ne rompt pas.*

Leer beter dan door my, Tyran het geen betragten,
 Dat de eer het hart gebiedt, daar liefde plaats in heeft.
 Myns minnaars afch, alſchoon die geen meer hette geeft;
 Kan echter uit de grond des grafs myn' vlam aantooten.

Myna

Myn' bange zuchten, door de naafte nagt gebrooken,
 Die vallen by de doon zyn' lieve geeft te voet.
 Niets ftuit de vlam van een zoo wel ontvonkt gemoed.
 Nooit heeft hy regt bemint, die zyne vlam kan bluffchen.
 Leer eindelyk, Barbaar, dat's minnaars dood niet fuffen
 Kan in een fchoone ziel de ontftooken' minne-smart;
 En dat in fpyt der dood in een verheeven hart
 De min legt voor't geweld der dood onlosb're knoopen.

Ja zy zegt, dat fchoon de dood haar minnaar had van het
 leeven berooft, Sy egter nog eerbied voor hem hadde voor
 zoo veel hy in haar ziel leefde.

Un Heros que la mort respecte dans mon ame.

En indien men alle de klagten van diergelyke wilde aanhaa-
 len men zou'er een heel werk van kunnen maaken; ik zal'er
 nog een tuffen voegen 't geene ik voorheenen op diergelyk
 een ftot gemaakt heb, en mogelyk den leezet niet onaange-
 naam zal zyn.

STARREWIT.

Herders-klagt.

Dus klaagde Lauwerveld, door wanhoop aangegrepen
 In de akelige fchâaw van't Bladerryk geboomt:

Myn hart met fchroeven op het naawfte toegenepen,
 O kristallyne vloed die nevens my hier ftroomt,
 Heeft geen behaagen in uw aangenaame kabb'len,
 Gy kwetft het met uw zagt en mompelend geluit;
 Gy fchaapjes, gy, gy fchynt myn ingewand te knabb'len,
 Wanneer ge uw' luft voldoet in't groene malze kruut.
 Uw zoet gezelfchap komt nu myne druk vermeëren,
 Nu walgt my't geen voorheen my't allermeest beviel,
 Wanneer ge in vryheid 't groen der bergen af gaat fcheeren,
 Treft uwe vryheid meeft myn vaft geboeide ziel,

36 DE LIEFDE HEERST OVER ALLES.

Die zorgelooze rust waar in ik u zie leeven,
 Dat onbekommert lot 't geen gy vol weeld' geniet,
 Komt myn benaawde hart vaak steek op steek te geven,
 En is een voedster van myn eindeloos verdriet:
 Het doet my wederom in myn gedagten komen,
 Hoe 'k ongebonde hier myn tyd heb doorgebracht:
 Hoe ik deez heuvel, door haar schoonheid ingenomen,
 Veel hooger als een troon der Goden heb geagt:
 Hoe uw' gebooge kruin, geboomte, door uw' lommer,
 My meer behaagde dan een elpenbeen gewelf;
 Hoe uwe schaduw dekte al myne zorg en kommer,
 Hoe 'k hier door vreugde vaak niet meer wist van myn zelf:
 Gy waart ook de eerste aan wie ik myn geheim betrouwde,
 Wien ik myn liefde en myn geluk te kennen gaf,
 Het was hier ook dat ik die schoonheid eerst aanschouwde,
 En daar myn' vryheid vond haar aangenaame graf:
 Hier was het dat haar' glans eerst voor my op kwam daagen,
 Gelyk de frifze zon, in 't kriecken van den dag.
 De Vaale nevels van den duister komt verjaagen,
 En alles wederom op nieuw doet leeven; ach!
 Hier was 't dat zy, die 'k dagt dat nimmermeer zou sneeven,
 Dewyl'er over al iets God'lyks uyt haar blonk,
 En nu in de aarde ligt, my ook op nieuw deed leeven
 Toen ik myn ted're ziel aan haar vol blydschap schonk.
 Hier heb ik menigmaal met aangenaame klagten,
 Gewekt de morg-zon, vermoeit den avond-stond:
 Hier vulde ik steeds my met verlangende gedagten
 Eer ik het doelwit van myn vuurig wenschen vond.
 Hier is myn bloode tong tot driemaal toe bezweeken,
 Eer zy de steilte van ontzag te boven kwam;
 Hier kwam de min myn mond ten laatsten openbreeken,
 Wanneer zy van myn hart 't woord op de lippen nam.
 Hier was het, dat ik haar zoo dikmaal hiel voor oogen
 Wat onuitbluslyk vuur myn boezem had gezengt:
 Hier is het, dat ik haar ten laatsten heb bewoogen,
 Na dat ik voor haar knien veel tranen had geplengt:
 Hier was het, dat ik zag het eind van myn verlangen,

Wann'er zy, na de schaamt', die maagdelyke zon,
 Een roos deed bloeyen op haer' lely-witte wangen
 My met een kus zei, 't geen de mond niet melden kon.
 Hier was het dat myn luk kon door de starren stooten,
 Als ik door liefde lag gesmolte in haare schoot:
 Hier heeft de min my vaak met welluft overgooten
 Als wy besweeken aan een aangenaame dood.
 Hier smaakte ik in het kort die kuissche zoetigheden,
 Die my van haar gestaag toevloeyden zonder tal,
 Die my ook menigmaal voor Venus tempel deden
 Aanschouwen 't lieve schoon van dit vermaak'lyk dal,
 Als zy haar' schaapjes hier zag met de myne meng'len,
 En met een lachje my haar' lipjes heeft geboôn,
 Haar zoo vol liefde en vuur kwam om myn hals te streng'len,
 Dat zy my kussend scheen te stikken en te doen.
 Hoe stont haar aangezicht gelyk een zon te pronken,
 Wat min'lykheid verzelde in 't spreken haare mond,
 Wat straalen uit haar oog al helle minne-vonken
 Terwyl de kuisheid op haar' wangen schild-wagt stond:
 Wat ryzigheid verfraaid' haar welgemaakte leden,
 Als zy bly-moedig met haar vee na myn kwam treên,
 Hoe kwam haar vlugge voet het malze gras te kneden
 Hoe golfde 't zilver haar langs haare boezem heen.
 Hoe vaak heeft my haar' zang ten Hemel ingedrongen
 Als zy haar' schelle stem deed rollen onder 't loof
 Van 't luisterend' geboomte, als duizend vogels tongen
 Gebonden wierden en door zulk een schelheid doof.
 Maar waarom al dit zoet in top weêr op gaan haalen?
 Waarom zoo diep gewroet in myn bedroefde wond?
 Waarom, helaas! waarom tot meerd'ring van myn kwaalen,
 Gemelt, hoe eer myn luk tot aan den Heemel stond,
 Waarom nu weêr herdagt al myn' genoote vreugden,
 Waar van 't ontbeeren my nu komt zoo duur te staan?
 Met reên, dewyl deez' plaats die my zoo vaak verheugde
 Nu moet getuigen zyn van myn verliest getraan:
 Zy moet nu wederom met my haar vreugd gedenken,
 Om dus te beter haar verlies te kunnen zien,

38 DE LIEFDE HEERST OVER ALLES.

Zy moet, die my voorheen veel blydschap kwam te schenken,
 Nu in myn' wanhoop my de hand mee komen biën.
 Al 't geene my voorheen tot wellust kon verstrekken,
 Al 't geen getuige was van myn onnosfel luk,
 Moet nu het dikke kleed van myne rouw bedekken
 En mede deelen in myn onverdiende druk;
 Gy, boomen, die voorheen uw' kruinen kwaamt te heffen,
 Als zy de Lommer van uw' bladers maar genoot,
 Haar sterven moet u mede op 't allervinnigst' treffen,
 Gy moet me zugten om deeze allerdroeffste dood.
 Gy held're beek die haar vaak hebt gelaast voor heenen,
 Haar' marm're hand hebt met uw' zilv're vogt gelaân,
 Ween, ween met my, Gy moet met my op 't bitterst weenen,
 'k Zal u verdikken met het zout van myn getraan;
 My dunkt ik hoor het vee op 't allernaarste loeyen,
 't Schynt dat de Zonne zelf door druk benevelt word;
 Het jeugdig gras, 't geen ik nog sfraks zag vrolyk bloeyen,
 Is door de pekkel van myne oogen reets verdort;
 Ik hoor't gevogelt' met gebrooken' stemmen klaagen,
 Het Bosch is opgevult en dreunt van droef gesteen,
 't Gebloemte, alree verwelkt, schynt rouw met my te draagen:
 Ween, Heuvels, Boomen, Vee, ween, Vogels, Bloemen ween;
 Ik heb myn Starrewit, Gy uwe glans verlooren
 De jeugd haar' luister, en de min haar zetel, ach!
 Ik mis, ik mis die my zoo teeder kon bekooren,
 Ik mis, helaas! de zon van myne levens-dag,
 Ik mis, ach! ach! ik mis het alles door dit sneeven,
 Niets blyft my over na deeze aller droeffste dood.
 Dan een bedroefde min die my nooit zal begeeven
 Hoewel zy zig, helaas! ziet van haar wit ontbloomt.
 O Dood! had gy uw schigt na my tog willen keeren!
 Maar, Wreede, gy hebt ons op 't wreedst' van een gescheurt;
 Ik zal u evenwel heel trots in 't oog braveren:
 Myn ziel ontbreekt geen moed hoewel zy droevig treurt.
 Vermeect'le, gy hebt ons voor eeuwig willen scheiden,
 Dog al u poogen is vergeefs geweest, gy zult,
 Gy zelve zult, my weêr aan haare zyde leiden,

Als

Als ik verdweene ben door smart en ongedult.
 *k Zal u terwyl geen Zark met konstige gewelven
 Opregten; Starrewit, nog sieren 't graf met kruut;
 Maar *k zal u op het diepft begraaven in myn zelve.
 En beelden in myn hart u onuitwislyk uit.
 *f Was ook uw laaftte wens wanneer ik met myn lippen
 Uw' trouwe ziel ontvong uit uwe veege mond,
 Wanneer myn leevens-geest my wou met een ontslippen
 En reets op d'oever van de Dood by de uwe stond:
 Wanneer uw hel gezicht ten deele was gebrooken,
 En gy met koude leen reets floegt de Dood-weg in,
 Toen hebt gy stamelend' my dus nog aangesprooken:
Ik sterf wel, Lauwerveld, maar leef nog door uw min.
Laat ook myn' liefde nooit zyn uit uw hart geweeken;
Denk aan de onnos'le vreugd die Gy met my genoot;
Gedenk, helaas! gedenk..... Gy woud nog verder sprekken:
 Dog wierd gesteuit dewyl de dood uw lippen floot..

Dit laaft' kwam Lauwerveld zoo teêr aan 't hart te raaken,
 Dat hy terstond versmolt in traanen, en zyn ziel,
 Gemat door klaagen; druk, en onophoud'lyk waaken,
 Op 't jeugdig klaver voor een wyl in stilte viel.

Propertius zegt aan zyn *Cynthia*, wanneer hy haar zyne begraavenis beveelt. *lib. 2. el. 10.* dat een vrouw haar overleden man altyd moet beminnen.

Fas est praeferitos semper amare Viros.

Welke *Elegia* de pyne wel waard is om hier eens na geleezen te worden, gelyk ook de zesde *Ecloga*, *Lycoris*, van *Petrus Franciscus*, die ik menigmael geleezen en met groot vermaek heb herleezen.

*k Dog die alleen uit Poëten te bewaerheden zou heel weinig geloof verdienen, de waereld kan'er ons heden nog voorbeelden van verschaffen, en men vind'er nog die met *Porcia* toestaen, dat een kuisze vrouw tot geen tweede huwelyk behoort

40 DE LIEFDE HEERST OVER ALLES:

te koomen , waar van den Geestige *Jan de Bruin* in de *zesde punt-rede* van zyn *jok en Ernst* , wytloopiger spreekt. Wanneer men nu gezien heeft dat de Liefde over de dood zegepraalt zal men ligter gelooven dat zy het Afzyn te boven kan komen , 't geen geen geringe viand van de Liefde is , en waar voor hy zekerlyk menigmaal heeft moeten wyken ; den drost 't *Hoofd* , zegt'er van in zyn *brief van Menalaus aan Helena*.

't Welk gewis,
 (Houd' ik) de selste kouw van minnes winter is.
 De Liefde groeyt nog bloeyt ontbeert zy byzyns hitte,
 En oft' haar kracht al schoon gaat in de wortel zitten,
 Gelyk als 's winterdaegs de krachten van het kruit,
 Zoo vriest , by lange Vorst , dog vaek de wortel uit.

Dog hoe sterke viand zy van de Liefde mag weezen 't is zee-ker dat zy'er mede nog al van word verwonnen. Een vol-
 „ maakte Liefde kreunt zig geen afweezen , maar wanneer het
 „ beminde voorwerp niet jegenwoordig is , weet zy het ,
 „ door het sterk geheugen 't geen zy'er van geeft , altyd en
 „ op alle plaatzen jegenwoordig te maaken , zy brengt de
 „ zugten over , zy schildert de droefheden af , zy drukt de
 „ hoop , Vrees , en ongerustheden uit , en weet al de klag-
 „ ten van een verkwynende ziel na te zeggen , gelyk *le Bon-*
langer in le 113. *reflection sur l'Amour* zegt : derhalven roept
 een hart , getroffen door een zuivre vlam met rede , uit.

*Qu'on puisse oublier ce qu'on aime ,
 Et qu'un fatal éloignement
 Ebranle le coeur d'un amant ,
 Non cela ne se peut , j'en juge par moy mesme ,
 Je songe a mon fris & la nuit & le jour ;
 Je soupire apres son retour ,
 Et je connois bien que l'absence
 Est un pretexte a l'inconstance ,
 Plutôt qu'un remede a l'Amour*

Dat ooit een Ed'le ziel, getrouw
 In min, zyn voorwerp zou vergeeten,
 En door het enkel afzyn, zou
 Haar beeld zien uit zyn hart gelleeten;
 Geloof ik nimmer; als ik maar
 Myn hart myn' liefde word gewaar.

Ik zugt, myn Phillis, 'k zugt schoon ik uw oog moet missen,
 Ik leef en dag en nagt in uw' gedagtenis,
 En zie hoe 't afzyn meer de zwakheid moet vernissen
 Als dat het viand van standvastig minnen is.

Wanneer de Liefde dan zoo algemeen over alles heerfchet,
 word hem dit billik toegezongen in *le Triomphe de l'Amour*.
 10: entree.

*Triomphez, triomphez amour victorieux ;
 Triomphez, triomphez des mortels & des dieux.
 Vous imposez des loix a toute la nature ;
 Vous enflammez le sein des mers ;
 Vos feux percent la nuit obscure
 Du sejour profond des enfers :
 Vostre chaine s'estend au deux bouts da la terre ;
 Vos traits s'elevent jusqu' au Cieux :
 Vos coups sont plus puissant que les coups du tonnerre ;
 Triomphez, triomphez, amour victorieux,
 Triomphez, triomphez, des mortels & des dieux.*

Liefde, die't heel al kunt dwingen,

Zegepraal van 't Godendom,

Zegepraal van stervelingen,

Zegepraal en voer haar om.

Natuur moet na uw wetten leven;

Ge ontsteekt de Zee-God in het kilste van zyn nat;

Uw vuur, 't geen door de dikste nagt kan streeven;

Heeft Pluto op zyn Helsche stoel gevat;

44 DE LIEFDE HEERST OVER ALLES.

Gy hebt uw keten om dit ruim' heel al geslooten;

Uw vlammen klimmen tot de zetel van Jupyn;

En uwe schigten zyn

Veel feller dan de felste donder klooten.

Liefde, die 't heel al kunt dwingen,

Zegepraal van 't Godendom,

Zegepraal van stervelingen,

Zegepraal, en voer haar om.

ALLES BUIGT ZIG VOOR DE LIEFDE.

O Liefde, moet dan elk u onderdanig weezen?
 Zyt Gy die sterke spil waar op de waereld draait?
 Word u van yder dan de wierook toegezwaait?
 O ja uw' wijze schigt heeft al wat leeft te vreezen.
 Wy volgen dan uw' wet, O lieffelyke smart!
 O zoete dwing'landy ! O min, zie daar onz hart.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
1207 EAST 58TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637
LONDON: ROUTLEDGE KEGAN PAUL & CO. LTD., 11 BEDFORD SQUARE, W.C.1A 3EF
DISTRIBUTED BY ROUTLEDGE KEGAN PAUL & CO. LTD., 11 BEDFORD SQUARE, W.C.1A 3EF
PRINTED IN GREAT BRITAIN BY RICHARD CLAY AND COMPANY, BUNGAY, SUFFOLK

ALLES BUIGT ZIG VOOR DE LIEFDE

Wanneer de Liefde dus alles, gelyk gezegt is, voortbrengt, en in weezen houd, en over alles zegepraalt, is 't ook niet zonder reden dat zig alles ook voor hem buigt; 't is derhalven een enkle waarheid.

De Lucht, de Aerd, de Zee met soo veel duyfent zielen,
Die moeten minnen en voor Venus Altaer knielen.

Op deeze wyze doet DULLAARD, *Tarquinus* spreekten in zyne *Standvastige Princes I. bedryf*.

Wat werkt een heete drift vol ongedult niet uit?
Wat sterkten is zoo sterk die ooit de liefde stuit,
In het verlangend hart eens jongelinks geklonken?
Zy streeft door dooden, staal, en yzer, vier en vonken
In spyt van Hemel, Hel, en weêrwil van de Goôn,
En voert haar in triomf op Pafos zegetroon:
Jupyn, die 't al gebiet kon nooit de min gebieden,
Nog zelfs de scherpe schicht van Venus Zoon ontvlieden;
Nu dektez zyn lyf, met pluimen als een Zwaan,
En deed hem als dat dier, vol vier, te water gaan;
Dan daalen door het dak, hervormt in goude drupp'len,
Nu weder als een stier in 't veld by koeyen hupp'len;
Zoo is dien oppervorft die al wat leeft regeert,
Door liefden in een zwaan en stier en goudt verkeert.
De jagt Godin Diaan in Lathmos berg spelonken,
Voldeet haar graage lust, en gloênd minnevonken,
Met d'Erakleesse knaap, de schoone Endimion;
Apol, te Timbre hoog in waarde, Godt der zon,
Kon met zyn stralen op Leukothoë, niet stralen:
Of zyn vergulde kar moest in het Steig'ren daalen;
Zoo trok haar blaakent oog, het 's werelts eenig oog.
Auroor is menigmaal van 's Hemels blaauwe boog,
Door duist're nevelen en dikke damp geleden,
Om Cefalus haar lief te streelen hier beneden.

46 ALLES BUIGT ZIG VOOR DE LIEFDE.

Zoo dwingt de wreede min het alles door de min,
 Zooknielt de wereldt voor de blanke schuim godin,
 En ik voor myn Princes.

By *Pluimer* spreekt de Liefde zelve; dus.

Ik, Vorst, en Heer van alles wat'er leefd,
 Die myn gebied van niemand laat bepalen,
 Maar heersch zoo verre als 't licht haar schynfel geeft,
 Hebb' lust in 't kort myn magt eens op te haalen.
 'k Ben LIEFDE: hoor, en let op 't geen ik zeg;
 Volvoer met lust gehoorzaam myn geboden,
 Terwyl ik baan een spoor, en effen weg.
 Hier ziet Gy een van de aller grootste Goden;
 Want zonder my kan niemand lang bestaan.
 'k Zweeve over al onzichtbaar voor elks oogen;
 En met ontzag regeer ik Zon en Maan:
 't Zwigt al voor myn onmeetelyk vermoogen
 'k Heb Jupiter, dien grooten dondaar,
 In andere schyn, doen op der aarde komen;
 'k Heb hem geleerd, hoe ik het alles paar,
 Hem zelfs, den mensch, en plant, en stroom, en boomen:
 'k Hou 't al in stand: 'k stel koningen de wet;
 Ik doe het een land vaak opstaan tegens 't ander,
 En waar de toon klinkt van myn veldtrompet,
 Verstreckt eene wenk van my, een Alexander.
 'k Heb Ilium om 't Minnen van een Vrouw,
 Naar tien jaar krygs, begraven in zyn affchen,
 En 't was myn lust door zulk een ramp en rouw,
 Myn groot gezag te zien in top gewassen,
 Op dat het volk myn magt zou kenbaar zyn.
 Niet dat ik haak naar branden, blaaken, moorden,
 Neen: wat ik kwets voeld enkle minnepyn:
 Myn scharp geweer bestaat in zoete woorden,
 In vleyery, in lonkjes, in gesmeek.
 De minnaar, die ik van myn konst wil leeren
 Gebruikt hy maar de minste trek of streck,
 Gewis zal hy ten laatste triomfeeren.
 Wat schat, wat gelt, verwenscht men niet om my?

Ik heersch als Vorst in Koninklyke zaalen.

De grootste vreugd zit in myn slaverny:

Die leerd veruoegd de minnaar zegepraalen.

Die myne gonst ontbeerd is levend dood:

Die zucht, die steend, die sterft door ydel hoopen;

Want wil ik hem niet redden uit de nood,

Hy zal voor geld, zich uit die last niet koopen.

Zoo verre gaat myn overwinb're kragt,

Dat ik het kilste bloed hebbe aangestooken.

'k Heb vaak myn vlam gedreeven tot die magt,

Dat zy het ys deed' in de golven kooken.

Den Leeuw, hoe trots, regeer ik als een lam.

Het woeste beest dat rend door wildernissen,

Legt, op myn komst, zyn aard af, en word tam,

En kwynt indien het moet myn bystand missen.

Al wat'er leefd weet my dank dat het leefd,

Indien ik niet 't gepaarde deede ontvonken,

De waereld sturf, en als 't myn magt begeetd,

In vyftig jaar leid alles weg gezonken.

Wat wysheid, wat verstand, wat magt, wie zal,

Indien ik wil, die zwaare slag beletten?

Wie 't menschedom, zeg, beschutten voor dien val,

Als ik, die alles weer in top kan zetten?

Wat geld de roem, let met onzydigheid,

Van alles dat'er boven my wil streeven,

Indien 't niet was geschiet door myn beleid,

Wat was'er doch, dat roemen kan, in 't leeven.

De wysheid mag vry, met het hoofd vol wind,

En 't aangezigt geplooit met vieze trekken,

My schelden voor een wispelturig kind,

En myn gezag, en mogenheid begekken;

Als zy te regt en in zich zelven gaat;

Zal zy myn magt, al veinsd zy 't al, wel merken,

En als ik wil 'k weet voor haar stuursheid raad:

Zy hou vry wagt, als ik begin te werken:

Zy dien' zich vry van anderen magt en geld:

Zy zette zich eens tegens myne schichten:

Ik daag haar uit in 't vlakke en open veld:

48 ALLES BUIGT ZIG VOOR DE LIEFDE.

Men zal dan zien wien eerst van twee zal zwigten.
 Indien zy 't wil beslegten met de pen,
 Of voor de vuist daar over redeneeren,
 'k Zal toonen dat ik des genegen ben,
 Om met zulk scharp, als zy wil, my te weeren:
 't Zal staan aan een die haar kend, en ook my.
 Indien zy komt hier in te triomfeeren,
 Men lachche om my, het sta dan yder vry:
 Win ik de stryd, zo zal ik haar wel leeren
 Wie zy veragt, en schots heeft aangezien;
 Wien zy geacht heeft als een wuften jongen;
 Haar naauylks waard eens goeden dag te biën.
 Zoo blaافت de faam myn lof met duizend tongen.

Jonkys doet *Venus* haare zaak tegens *Minerva* op deeze wyze verdedigen.

Slaet voorts een wakker oog op't woelen van de menschen,
 Van duizenden schaers tien die om myn hulp niet wenschen.
 Het leefd, en zweeft al wat in myne weelde woelt;
 't Verdwynt, en quynt, al wat myn gunste niet gevoelt.
 Myn kragt bespringt den Leeuw zoo wel als teere muslen.
 Het nat van heel de zee kan zelfs myn vuyr niet blussen;
 't Lieft alles watter leeft: ja 't ongevoelig kruyd.
 Sterft zonder weder-paar en myn behulp haest uyt.
 Geen zoo verwoed Gewest, zoo bars-geaerde Landen,
 Zoo zuyren stuyren zee, soo kale schrale Zanden,
 Daar niet myn zoete zucht den woesten mensch besluyp,
 Een Vischje minne-walpt, een kruid syn gay bekruyp.
 Door myn ist dat de zee den mensch beschaft haar Visschen;
 Dat Hoven dienstig Ooft, dat bossen wild-braedt diffen:
 Door myn vol-groeyt en bloeyt het menschelyk geslacht,
 En blyft in wezen door myn wenschelyke macht.
 Door myn zyn Voortgeteelt uw barsch-gebraude wyzen,
 Die Gy gewoonzyt voor het puik-geslacht te pryzen;
 De Purpre Koningen, de hayl'ge Priester-schaer;
 En 't driemaal-haylig hoofd van Pieters volgenaer:
 U ruyme Rymers rey, wiens tal zoo grof gegroeyt is,

Dat

ALLES BUIGT ZIG VOOR DE LIEFDE. 49

Dat zelfs den bre'en Olymp, met re'en, daer in bemoeyt is,
 Waar hy hem bergen zal, leeft mé door myne sterkt;
 Zelts dat Gy Goden zyt werdt door myn uitgewerkt.

Gy hoeft myn zeggen voor geen vrouwe-klap te wanen,
 Wat zal een Konink zyn, ontbreken d'Onderdanen?
 Ik teel den mensch, die onz voor zyne Goden houdt;
 Die 't wierook-Offer smookt, en onze Tempels bouwt.
 Zoo 'k maer, een kleynen tyd, den Menschen-bow liet varen,
 Weg was ons Tempel-eer, voort waren all d'Autaren;
 Geen be'e, tot Goden-hulp, zou onz het oyr beslaen;
 Geen dankbaer myrrhe-domp zou ons ten neus ingaen.
 U gaven, groote Goon, waar door gy groot geacht zyt,
 Die waren haar waardy, en wy gelyk onz macht quyt:
 Wat nut, Iacche, wacht gy van u nutte sprant,
 Als niemand haer geniet, en niemand haer beplantt?

By Gilbert snyt de Liefde nog al zoo groots op, en zegt, dat
 de Goden zelts dagelyks voor syne altaren zugten en ver-
 kwynen:

*Les trois orgueilleux fils de Saturne & de Rhée,
 Reconnoissent tous trois ma puissance sacrée:
 Neptune sent mes feux, Jupiter craints mes fers,
 Et je flechis le coeur du Tyran des Enfers:
 Ces monarques divins, esclaves de mes charmes,
 Me payent un Tribut de soupirs & de larmes;
 Enfin les plus puissans d'entre les immortels,
 Languissent tous les jours au pied de mes autels.*

C. Marot, den tempel der Liefde beschryvende, zegt in 't
 begin.

*Adont il veid au tour de ses charroys
 D'un seul regard maintz victorieux Roys,
 Hautz Empereurs, Princesses magnifiques,
 Laides & Laidz, visages Deïfiques,
 Filles & fils en la fleur de jennesse,
 Et les plus forts sujetz a sa hauteesse.*

50 ALLES BUIGT ZIG VOOR DE LIEFDE.

*Brief, il cognus, que toute nation
Ployoit sous lui, comme au vent le fion.*

Hy zag ronts-om zyn wagen staan
Veel Vorsten, al geciert met lauwer-blaân,
Veel Keizers, Koningen, Vorstinnen,
Veel schoon en waardig om te minnen.
En Veele weêr daar dit ontbrak,
Veel Meisjes, jongmans, sterk en zwak:
In't kort het boog zig alles voor hem neer
Gelyk een dunne tak voor't ongestuimig weer.

Daniel Heinsius roept de Liefde aan met de lieflykste woorden zyne lof zingende; zie *ejus poemata pag. 227. edit: Elsevir: & Mair: Ann: 1621.* en alle schryvers zyn zoo volk hier van, dat het een oneindig werk zou zyn alles aan te haalen; zy zyn'er geweest van allerhande volkeren, staat, en ouderdom die hem hebben aangebeden, dog onder deezen voegt het wel niemand beter als de jeugd, die enkel een tyd van Liefde schynt te weezen,

*Pour les plaisirs d'Amour le Ciel fit la jeunesse,
Et ce fut seulement pour la jeunesse aussi,
Qu'Amour quitta le Ciel, & descendit icy.*

De jonkheid is ons maar alleen
Gegeeven, tot het zoete minnen:
De Min kwam enkel ook op de Aarde hier beneen,
Om dat de zoete jeugd behaagde zyne zinnen.

In deeze Ouderdom is het hart best bekwaam tot die ontroeringen, neigingen, hoop, en vrees, waar mede de Liefde altyd verzelt is, het vernuft nog zwak en niet te min stout en hovaardig op zig zelve, is niet bekwaam om alle die ongemakken die in de Liefde zyn na te spooren, en waant die geenen die haar voorkomen zoo gering dat zy de zoetheden nooit evenaaren, de leden als in haar bloeyen, en met die zagtheid en poefelheid nog verfraait die het oog meest ver-
lokt

lokt, vertoonen een Lente-tyd van ons leeven, waar in de zorge, en zwaare bekommelingen geen plaats kunnen hebben, maar enkele lagjes en lusjes omme zweeven: dit heeft zekerlyk *Trouffet* oorzaak gegeven om zyne *Olimpe* de fabel van de Lente toe te eigenen, dewelken te vinden is, in *le recueil de bon vers par le P. Bouhours* pag. 89. en welkers gedagten zoo lief en fraai zyn, dat ik het myne vertaaling niet heb kunnen weigeren.

DE LENTE. FABEL.

AAN PHILLIS.

Myn, Phillis, wiens bevalligheên
 Zoo menig kwetzen die nogtans niet durven klaagen,
 Gy die van yder word bemind en aangebeên,
 En van wiens naam men door ontzag nooit hoort gewaagen,
 Hoe zyt gy niet
 Begeerig, Phillis, om te weeten,
 Waarom men heden zoo veel droeve wolken ziet,
 Die door de regen ons de zon schier doen vergeeten,
 Waarom een barre wind die huilt, en brult en baart,
 Ons, in de zoetste tyd, het vuilste weer komt geeven,
 Waarom men in April in 't hoekje van den haart,
 Moet zitten schudden, krimpen beeven.
 Verfmaat gy myne rede niet
 Dit kort verhaal leert u, waarom dit dus gefchiet.

DE LENTE, door den rouw als wars van 't zoete leeven,
 Heeft op een tyt tot trooft zig na de zon begeeven,
 En klaagde haare nood met deeze droeve reên:
Hoe? is'er dan geen einde aan myn rampzaligheên!
Wat wreedheid! ik, die my de schoonste mag beroemen
Der jaargetyden, ik, de moeder van de bloemen,
En tedere neigingen, en die, om deeze deugd
Alleen, het gantsche jaar moest heerschen met myn vreugd,
Zie myn gebied nogtans zoo naauw zoo kort bepaalen,
Dat naawlyks my de tyd vergunt word om te praalen

52 ALLES BUIGT ZIG VOOR DE LIEFDE.

Met al die schoonheid daar ik my door kennen doe :
 Wat onregtvaardig lot heeft dit beslooten ! hoe
 De barre Winter , daar de menschen tog voor beeven ,
 En gruwen , is die zoo veel magt als my gegeven ?
 En waarom heb ik tog het vierde deel alleen ?
 Dog , zoo een yder met het zyn nog was te vreên ,
 En myne zusters op het myn' geen inbreuk deden ,
 'k Was wel genoegt en had u nooit om meer gebeden ,
 Maar 't is te jamm' ren , 'k word' , helaas ! berooft , gehooit ,
 Om dat ik my altyd zagtzinnig heb getoont ,
 En van drie Maanden , die my , arme , zyn gegeven ,
 Is my het halve deel heel zelden by gebleeven ;
 'k Heb naaw'lyks , door veel zorg , na al 't gelede leet ,
 't Geboomte weêr met blaân , het veld met gras bekleet ,
 Of straks de winter , trots en tuk op meniteryen ,
 Komt op een morgestond my op het felst' bestryen :
 En geeszelt kruit en bloem met zyn vloekwaarde kouw ,
 En zet den tuinman gantsch in wanhoop en in rouw .
 In 't kort verderft terstond , daar , 't geen ik in zes weeken ,
 Met zoo veel moeite en zorg nog naawlyks aan kon kweeken .
 De Zomer handelt my niet beter , 't is door haar
 Dat ik te vroeg zoo groot een hitte word' gewaar ,
 Zy droogt de beekjes uit die mompelende stroomen ;
 De bloemjes op het veld , de bladjes van de boomen
 Doet zy verdorren , en met zulk een overmoed
 Dat zy met rede my 't geduld verliezen doet .
 Dus sprak de droeve Lente om haare ramp te ontvlieden
 Verzoekend' dat men tog de Winter zou gebieden
 Niet weêr te keeren als haar tyd verstrecken was ,
 En dat de Zomer met haar' hitte niet te ras
 Zou komen . dog het liep , helaas ! de Lente tegen ,
 De zon liet zig door haar in 't minste niet bewegen ,
 En hoe zy had geklaagd , geredeneert , gebeên ,
 Het ging zyn ouden gang met haar gelyk voorheen .
 Zy door deez' weigering met gramschap ingenomen .
 Zwoer , dat zy nooit voortaan weêr voor den dag zou komen ,
 Dat zy de zorgen van het eerste jaargety
 Verwierp , en van zig ftiet , dat nu de winter vry

Na haar genoeg en zig daar mede kon bemoeien,
 Dat zy het vaaren liet, dat bloeyen wou mogt bloeyen,
 Dat zy een and're plaats wel zou na haare lust
 Verkiezen, daar zy kon met vreugde, vrede, en rust
 De felle Winter-kouw en Zomer-hitt' veragten.
 Toen is zy daadelyk, myn Phillis, zonder wagten
 Geklommen in uw weezen daar zy woont,
 En ons gestaag de zoetste verwen toont,
 Daar doet zy steets de liefste bloemjes bloeyen,
 En duizend lagjes en onnos'le lusjes groeyen;
 En zoo zy wys is zal zy ook geen deel van 't jaar
 Zoo schoon een woonplaats slegts bewoonen willen, maar
 Altyd beminnen: daar, daar heeft zy niet te vreezen
 Dat haar de zomer of de kouw zal schaad'lyk weezen,
 Daar zal zy met vermaak haar lot verandert zien,
 Dewyl, daar zy nog naaw drie maanden kon gebien,
 Voor heenen, 't gantsche jaar hier zal in wellust leeven,
 En steets haar' zoetste en liefste vrugten geeven.

't Zyn mogelyk deeze gedagten ook geweest die *Horatius* hebben doen zeggen, wanneer hy *Hirpinus* een vermaakelyk leeven aanraade: *lib: 2. od: 11.*

*Fugit retro
 Levis juvenas, & Decor, arida
 Pellente lascivos amores
 Canitie, facilemque somnum.*

De poes'le jeugd vliegt schielyk heen,
 Met alle haar bevalligheden,
 Een dorre grysheyd komt haar op de hielen treden
 Van wie geen vreugde word geleên.
 Geen vrye dart'le minne-lusjes
 Geen zachte slaap, geen zoete rusjes.

En *Plato*, om *Xantippe* tot zyne Liefde te beweegen: dat de
 „ schoonheid een bloem is die schielyk verwelkt; dat, indien
 „ men zyn tyd tot de Liefde niet naaw waarneemt, men zon-

54 ALLES BUIGT ZIG VOOR DE LIEFDE.

„ der vrugt zyne jeugd door-brengt ; en dat den Ouderdom
 „ met gaawe schreden komt om ons onze goede dagen en
 „ vermaaken te ontrooven. Zie, *la vie de Platon par M. Dacier*
fol: mihi 98. 't Geen naderhand zoo gemeen is geworden dat
 men naauwelyk een minnelied vind of het behelst het : *Torq:*
Taffo pronkt den tuin van *Armide* onder andere aanloekzels ,
 met een vogel op, die mede het zelve zingt, *Gierusalem: libe-*
rat: cant: 16. stanz: 14.

Deh mira spuntar la rosa
Dal verde suo modesta, e verginella:
Che mezo aperta ancora, e mezo ascosa,
Quanto si mostra men, tanto è piu bella.
Ecco poi nudo il sen, gia baldanzosa
Dispiega; ecco poi langue, e non par quella.
Quella non par; che defciata avanti
Fu da mille Donzelle, e mille Amanti.
Cosi trapassa al trapassar d'un giorno
De la vita mortale il fiore, e'l verde;
Ne perche faccia indietro April ritorno,
Si rinfiora elle mai, nè si rinverde:
Cogliam la rosa in su'l mattino adorno
Di questo di, che tosto il seren perde:
Cogliam d'amor la rosa, amiamo, hor quando
Esser si puote riamato amando.

Dullaart zingt hem dus in 't duits na.

Gelyk als een fier aardig roosje,
 Wiens knopje nog bedekt het bloosje,
 Zyn zuivre glans verbergd in 't groen;
 Eer dat het bloempjen is ontloken,
 Zoo wenscht men 't meer (wyl 't blyft gedoken)
 Te hebben om zyn lust te voên.

Maar door de groote hitt' van buiten,
 Als het zyn bloempjen op gaat sluiten,
 Verdord terstond al d'Edle glans;
 Men ziet zyn levends kleur ontrukken,

ALLES BUIGT ZIG VOOR DE LIEFDE. 55

Eer 't een beminnaar af komt plukken.

Als 't oud word tot een rose-krans.

Zoo ook de bloemen van ons leven,

Die door de tyd word opgeheven,

En afgeworpen, keert nooit weêr;

Wanneer als zy ons is benomen;

Geen jonge jaaren weder komen,

De jeugd word nooit vernieuwd zoo teer.

Laat ons de vrugt, die 'tuchtens wassen,

(Eer 't nootgeheim ons komt verrassen,

Des avonds, en het blos verslind)

Dan in de frissê jonkheid plukken;

De minne pylon 't hart ons drukken,

Mind zoo gy weezen wild bemind.

By Guarini gaat *Linco* verder: *past: fid: att: I. scen: I.*

Come (zegt hy) *amore*

In canuti pensier si disconviene;

Cosi la gioventu d'amor nemica

Contrasta al Cielo, e la Natura offende.

Soo weynig als het past dat oude lieden minnen;

Soo weynig past het dat een jongeling syn sinnen.

Als vyant van de min, den Hemel tegen stelt,

Daar meed' hy lyf en ziel beschadigt ende quelt.

Men vind ook in de zede-lessen van *Confutius*, dat hy den
„ mensch raad, zig in drie ouderdommen van drie zaaken te
„ wagten, namentlyk in de jeugd van de ongeregeltheden
„ der Liefde, in de middelbaare Ouderdom van de pleitzugt,
„ en in den ouderdom van gierigheid, zie *les nouvelles conver-*
sations de Scudery pag. 120. dog dit alles niet jegenstaande zyn
alle verpligt voor hem te buigen.

Ouy tout age est sujet a ce maistre absolu;

Et tout coeur peut aimer quand le Ciel l'a voulu;

L'Amour tient sous ses loix toutes nos destinees,

56 ALLES BUIGT ZIG VOOR DE LIEFDE.

*Son Empire s'estend sur toutes nos années ;
On doit en tous les temps craindre ses trahisons ,
Et l'Amour est un Dieu de toutes les saisons.*

Wat ouderdom het ook mag weezen ,
Zy buigt zig daad'lyk voor de Liefdes oppermagt ,
Geen hart, 't geen als hy wil niet word tot min gebragt ,
Ons lot is nooit zoo hoog als zyn gezag gereezen.
De Liefde is meester van alle onze leevens dagen ,
Zyn slagen zyn altyd gewis ,
Vrees, vrees, dan altyd zyne laagen
Dewyl de Liefde een God van alle jaaren is.

Op deeze wyze zingen de Goden zelf by *T. Corneille Circe* ,
Trag: act: 5. scen: 11.

*Les plaisirs sont de tous les âges ,
Les plaisirs sont des toutes les saisons ,
Pour les rendre permis ou sçait que le plus sages .
Ont souvent trouve des raisons.
Rions , chantons
Folâtrons , sautons ;
Les plaisirs sont de tous les âges
Les plaisirs sont de toutes les saisons.*

De min mistaat aan geene jaaren
De Min voegt wel op alle tyd
De wyften hebben nooit geen moeiten willen spaaren ,
Om aan te toonen datze ons wel staat en verblyt.
Laat ons lacchen, laat ons zingen ,
Laat ons danfzen, laat ons springen,
De min mistaat aan geene jaaren,
De min voegt wel op alle tyd.

Zelf weet een Oud man dit gebrek tot zyn voordeel te duiden ,

*Dans le feu violent (zegth y) dont je ressens l'outrage ;
On ne remarque rien des froideurs de mon age ?*

l'Amour

*L'Amour aux jeunes coeurs donne ordinairement :
 Pour beaucoup d'amitié beaucoup d'emportement ,
 Mais quand d'un trait pesant ce petit Dieu nous blesse ,
 Nous , en qui l'age meur augmente la sagesse ,
 Sommes bien plus soumis , plus discrets plus ardens ,
 Et nôtre foy constante a l'esprenve du temps.*

Men kan de koude van myn' ouderdom niet merken,
 In't hevig vuur 't geen in myn boezem komt te werken
 Een jeugd'ig hart, met min gevult, heeft in 't gemeen,
 Veel tederheid dog ook veele onregeltheên.
 Maar als de min ons met een zwaare schigt komt treffen
 Zyn wy, die alles wel door d'Ouderdom beseffen,
 Al veel eerbiediger, en heviger, en met
 Een trouw verzelt die door de tyd niet word verzet.

Anacreon verdedigt in zyn Ouderdom zyne vermaaken en
 minneryen vry aardiger in zyn elfde gezang, zegt hy na my-
 ne vertaaling.

De zoete meisjes zeggen my,
 Anacreon, waar zyn uw' zinnen?
 Denkt gy nog om het lieve minnen,
 Uw' frifze jeugd is lang voorby:
 Uw' jaaren zyn te hoog gereezen,
 Kom, neem een spiegel, kom, wel aan,
 Bezie het zelf, bezie uw weezen,
 En zie hoe grys en kaal uw' kruin en voorhoofd staan;
 Voor my, ik weet niet of myn lokken,
 Myn reets zyn door de tyd onttrokken,
 Dan of zy my nog zwieren om het hoofd,
 Maar 'k weet wel dat een man, wiens hooge reeks van jaaren,
 Hem anders niet dan haast het naare graft beloofst,
 Met grooter vierigheid niets moet ontzien nog spaaren,
 Het geen zyn welluft en zyn weelde maar kan voên,
 Om dat de dood hem die ook eer zal miffen doen.

58 ALLES BUIGT ZIG VOOR DE LIEFDE.

En indien ymand de Moeiten wil neemen om het 34, 38, en 47 ste na te zien, hy zal ze niet min aangenaam over deeze stof bevinden.

Ik meen men derhalven met reede mag zeggen.

Nous devons deux tributs des qu'on nous met au jour.

Nôtre vie a la Mort, & nôtre ame a l'Amour.

Twee cynsen zyn'er hier te geeven.

Daar niemand immer mis van viel:

De wreede dood begeert ons leven,

De zoete min eist onze ziel.

DE LIEFDE IS ONBEGRYPELYK.

O Liefde, wie beschouwt uw' goddelyke stralen,
 En ziet eerbiedig zig niet aan die luister blind?
 Wat sterk vernuft 't geen zig niet straks beneepe vint
 Als 't uw vermogen in zyn top wil agterhaalen?
 Ja, Liefde, dit bewyft uwe almagt zonder end,
 Dat, die u 't meeste waant te kennen, 't minste kent.

THE HISTORY OF THE

The first part of the history of the
 world is the history of the
 creation of the world and
 the history of the
 world from the beginning
 of time to the present
 time. The second part
 of the history of the
 world is the history of
 the world from the
 present time to the
 future time. The third
 part of the history of
 the world is the history
 of the world from the
 future time to the
 end of time.

DE LIEFDE IS ONBEGRYPELYK.

Men behoeft, om de waarheid hier van te hebben, niet meer, dan een hart 't geen waarlyk verliest is; het zal terstond uitroepen met Tyrſis, *Arſtre. 1 part: liv: 7.*

*Môn Dieu! quel est le mal dont je ſuis tourmenté?
Depuis que je la vis cette Cleon ſi belle,
J'ay ſenty dans le coeur une douleur nouvelle,
Encore que ſon Oeil me l'ait ſoudain oſté.
Depuis d'un chaud deſir je me ſens agité,
Si toutefois deſir tel mouvement s'appelle,
De qui le jugement tellement s'enforcelle,
Qu'il joint a ſon deſſein ma propre volonté.
De ce commencement mon mal a pris naiſſance,
Car depuis le deſir accreut ſa violence,
Et ſoudain je perdis & repos & repas
Au lieu de ce repos nêquit l'inquietude,
Qui ſerve du deſir baſtit ma ſervitude;
C'eſt le mal que je ſens, & que je n'antens pas.*

Ach Hemel! welk een kwaal doet my de pyn verdragen?

Zints Cleon zig zoo ſchoon had voor myn oog vertoont
Voelde ik ſtraks in myn hart een nieuwe ſmart opdaagen,
Schoon 't niet by my meer maar in haar lief aanzigt woont.

Zints voelde ik my ſteets door een heete drift ontroeren:

Zoo't ook een drift kan zyn, die door het tover-zoet
Van die ontroering, zelf de rede kan vervoeren.

Zoo ver, dat ſtraks de wil haar opzet volgen moet.

't Was deeze bron die al myn kwaal heeft op doen komen;

Haar' hevigheid heeft zints die drift ſteets aangenomen,

En ſtraks zag ik myn ruſt en luſt vervlogen, ja
In plaats van ruſt worde ik door onruſt fel beſtrede,

62 DE LIEFDE IS ONBEGRYPELYK.

Die, slaaf van deeze drift myn slaverny helpt smeden,
En dit's de kwaal die'k ly en die ik niet versta.

't Is wel waar dat alle Philosophen genoegzaam van de Liefde hebben geschreeven en getragt haar met woorden afte schilderen, dog ik meen met *de la Chambre* dat niemand van haar zynen aart en oorspronk klaarlyk heeft ontdekt, en dat die geene, die, wanneer hy de Liefde zou beschryven zeide *het is iets ik weet niet wat, 't geen komt van ik weet niet waar, en zig ik weet niet hoe beweegt*: het wel het naaste, getroffen heeft, zie *les Characters des passions cap. 2. part. 2.* Indien men nu minnaars wil hooren, die het door ondervinding wel meest behoorden te weten zy spreken alle meest op den voet van Tyrfis. *Daniel Heinsius* zegt, dat hy geen oorzaak nog iets weet en dat het genoeg is zoo men slegts zonder verstand bemint:

*Omnia nescimus causam neque novimus ullam,
Et satis est si quis non sapienter amat.*

Een ander roept op zynen trant uit, of de Liefde ziekte of razerny is, of iets dat zig enkel in de grootste verstande vestigt.

*Sen furor est seu morbus Amor, seu mentis imago.
Sive aliquid summis quod latet ingenijs.*

By *Guarini* zingen de harders om de Liefde te beschryven:
Pastor fid: att: 3. choro

*Raro mostro, e mirabile, d'humano
E di divino aspetto,
Di veder cieco, & di saver insano,
Di senso, e d'intelletto,
Di ragon, e de so confuso affetto.*

Seldsaam schepfel, en wat wonders!
Van gedaente wat besonders!

Want

Want gy fchynt een Godt te zyn.
 In een menfchelyke fchyn;
 Siende, zyt gy blindt van oogen;
 Wys met zotheid over togen;
 Gy zyt een verwart krioel
 Van verftand en van gevoel,
 Van begeert en van de reden,
 En van veel genegentheden,

Quinault doet *Stratonice* zeggen *Act. 2. fcen. 5.*

*Je fens ce qu'en effet je ne puis exprimer,
 Mais je ne fçay pas bien encor si c'est aimer.*

'k Voel in myn ted're ziel een vreemde ontfteltenis,
 Maar 'k weet nog niet, Zenone of dat beminnen is.

Op een andere plaats noemt hy haar : een aangenaame flaaute
 die men Liefde noemt :

Cette languer qui plait & qu'on appelle Amour.

By *Longepierre* zegt een harderin van haar minnaar fpreken-
 „ de : ik wierd gewaar dat myn hart zig , door een zeker ik
 „ weet niet wat , en zonder te weeten waarom , voor hem
 „ verklaarde.

*Et je sentoís mon coeur par un je ne fçay quoy
 Se declarer pour luy fans bien fçavoir pourquoy.*

Bluimer fpreekt zig zelve op deeze wyze aan :

Wat vreemder harts tocht werkt in myn verwarden zinnen?
 Wat reede zyn'er die my porren tot beminnen?
 Is 't luft tot fchoonheid die geprent word in myn zin?
 Hoe vat ik beft de kragt en eigenfchap der min?
 Ik weet naau wat het is; wat naam zal ik het geeven?
 't Is leevend dood te zyn, of 't is een ftervend leeven;

64 DE LIEFDE IS ONBEGRYPELYK.

Natuurlyk toov'ren, daar het hart door werd geport,
 En daar de reed'lykheid steeds door beguicheld word,
 Een nodig, willig kwaad; een lust, die te allermeeften,
 Werkt op de zinnen en verwarren doet de geeften;
 't Is een verhuizing van gedagten; en een smart
 Die vaak het lighaam doet veranderen van hart.

By P. Corneille, *Méd: act: 2, sc: 5.* verſchoont zig *Creüſa* over
 haare liefde tot *Jafon*, met deeze woorden.

*Souvent je ne ſçay quoy qu'on ne peut exprimer
 Nous ſurprend, nous emporte & nous force d'aimer,
 Et ſouvent ſans raiſon les objets de nos flames
 Frapent nos yeux enſemble, & ſaiſſent nos ames.*

Zomtyds een 'k weed niet wat, 't geen niet is uit te drukken,
 Verbaaft, vervoert en kan ons tot de min verrukken,
 En dikmaal, buiten reën, het voorwerp onzer min
 Komt naauw'lyks voor het oog of neemt de ziel ſtraks in.

Trifan ſchryft in een zynen minne-briefven: dat hy niet wiſt
 „ welk een verborge aantrekelykheid hy in 't weezen van
 „ zyn beminde had gevonden; die hy in alle anderen niet ont-
 „ moete, en dat hy gedwonge was te gehoorzaamen deeze
 „ byzondere magt die hy gevoelde, die hy kende dog niet
 „ kon uitdrukken. *Je ne ſçay* (zegt hy) *quel charme ſecret j'ay*
trouvè dans voſtre viſage, que je ne rencontre point dans tous les
autres & je ſuis contraint d'obeir a cette puiſſance particuliere que je
reſſens, que je cognois, & que je ne puis exprimer. De Liefde,
 zegt *Perarca* ergens, is een verborge vuur, een aangenaame
 wonde, een zoete bitterheid, een vermaakelyke ziekte, een
 ſmaakelyk vergif, een lieffelyke ſtraf, en een lieve dood: dog
 door al zulke beſchryvingen ſchynt hy meer te kennen te gee-
 ven, dat hy niet te beſchryven is; veel beter heeft hem *Sapho*
 afgebeeld in haar gezang 't geen wy *Longinus* ſchuldig zyn,
 waar in zy; gelyk den zelve *Longinus* aanmerkt, alle Om-
 ſtandigheden en uitwerkingen van deeze hart-togt by een en
 op zyn ordre brengt. *Despreaux* en *Longepierre* hebben het in
 haare

haare taal zoo lieffelyk overgebracht, dat ik mede, om myn lands-genooten deeze zoetheid niet te doen miszen, het vertolken heb bestaan.

SAPHO aan haar.....

Die zig gestadig met uw byzyn kan vermaaken,
Uw' zoete tover-taal mag hooren, en uw kaaken
Met lieve lachjes zien verfraait, die kan ligt wraaken
't Geluk der Goôn.

Die taal die lachjes zyn 't, die my het hart onsteeken,
Want straks op uw gezigt zal my de spraak ontbreeken,
Die wellust maakt myn tong, door lout're vreugd besweeken,
Gantsch zonder toon :

Een syn en hevige vuur doortintelt al myn aären,
Ik voel 't verflaawend oog als met een wolk beswaaren,
't Onstelt gehoor kan niet als heel verwart vergaären
Een dof geluit:

Het kille zweet doorwelt myn kragtelooze leden,
Ik beef, 'k verbleek, de pols gevoelt geen klopping mede,
In 't kort het schynt myn ziel door min reets is geglede
Ten lighaam uit.

Waarlyk indien ymand ooit een hevige Liefde heeft kunnen beschryven, het is *Sapho* in dit gezang geweest, en ik zou met *Longe-pierre* wel gelooven, dat het *Racine* voor hem heeft gehad wanneer hy *Phadra* doet zeggen.

*Je le vis, je rougis, je pâlis a sa venë,
Un trouble s'élève dans mon ame esperduë.
Mes yeux ne voyoient plus, je ne pouvois parler,
Je sentis tout mon cors & transir, & brûler.*

Zoo dra 'k hem zag voelde ik een heimelyke schrik,
'k Veranderde van verw op ider oogenblik.

66 DE LIEFDE IS ONBEGRYPELYK.

Myne oog en konde niet meer zien: myn' tong niet spreken.
Ik voelde sint een vuur in myne ziel ontfteeken.

Maar hoe zy de Liefde ook af willen beelden zy zullen moeten bekennen, dat de konst, om de Liefde te kennen, door de natuur alleen geleert word, *Ars est artium, ars amoris; cujus Magisterium ipsa sibi retinuit natura*; gelyk Torq; Tasso. wytloopiger zingt, *Amint: att: second: choro.*

*Amore, in quale scola,
Da qual maestro s'apprende,
La tua sì lunga e dubbia arte d'amare?
Chi n' insegna a spiegare
Ciò che la mente intende,
Mentre con l'ali tue sovra il Ciel vola?
Non già la dotta Athene,
Ne' l' Liceo ne' l' àmostra;
Non Febo in Helicon,
Che sì d'amor ragiona,
Come colui ch' impara;
Freddo ne parla, e poco,
Non hà voce di foco;
Come à te: sì conviene,
Non alza i suoi pensieri
A par de' tuoi misteri.
Amor, degno maestro
Sol' tu sei di te stesso,
E sol' tu sei da te medesimo espresso,
Tu di legger insegna
A i piu rustici ingegni
Quelle mirabil cose,
Che con lettere amoroſe
Scrivi di propria man ne gli occhi altrui:
Tu in bei facondi detti
Sciogli la lingua de' fedeli tuoi:
E spesso (o strana e nuova
Eloquenza d'amore)
Spesso in un dir confuso,*

*E'n parole interrotte
 Meglio si esprime il core,
 E piu par, che si mouva,
 Che non si fa con voci adorne, e dotte:
 E'l silentio encor suole
 Haver prieghi, e parole.
 Amor, leggan pur gli altri
 Le Socratiche carte,
 Ch'io in due begli occhi apprendero quest' arte:
 E perderan le rime
 De le penne piu sagge
 Appo le mie selvagge
 Che roz a mano in roz a scorza imprime.*

O Liefde, wie heeft ooit bestaan
 Uw' konst, uw' groote konst te ontleden?
 Uw' konst vol twyffelagtigheden
 O min, waar is het ooit gedaan?
 Wat sterk vernuft begrypt dat zoet,
 Het geen de ziel, wanneer zy, door uw vuur gedreeven,
 Op uwe vleugels door de Hemel komt te zweeven,
 In zig bevat en gy de zinnen smaaken doet?
 Dit heeft het wyze Atheen,
 In haare school voor heen,
 Ons nimmer kunnen toonen
 Nog alle die den Helicon bewoonen:
 Schoon Phebus zelfs hier van, als een die 't onderregt
 Wil spreken, 't is te laf te weinig 't geen hy zegt.
 Hy weet zyn woorden niet door zulk een vuur te ontsteeken
 Gelyk u eigen is; Hy heft zyn geest wel op
 Maar zyn vernuft klimt nooit tot zulk een top
 Die by het hoogst' van uw geheim kan zyn geleeken:
 Gy Liefde, gy, gy kunt alleen
 Een waardig leeraar ons verstreken
 Gy, gy alleenig kunt ontdekken,
 Aluw' verborgentheên.
 Gy leert de domste geest die wonderheden leezen
 Die gy met trekken vol van min,

Weet zelf te schryven in

Het lodderlyk gezigt van een bevallig weezen:

Gy zyt het die de tong ontbint

Van die na uwe wetten leeven,

Om zoete woordetjes te geeven

Waar meê men altyd overwint.

Zoo dikmaal als het hart zig beevend^r komt te ontdekken:

(O wonder!) en het half gesprooke woord

Eerbiedig zig in twee beklemdde lippen smooert

Kan het een ander hart het allermeeſte trekken,

En drukt veel beeter, dan in welgefchickte reên,

De zoete ſmart uit van een ziel vol tederheên:

Ja 't zwygen zelf heeft zyn gebeden

En kan zomtyds veel meer als alle ſpraak ontleden.

Dat and^re dan, O min haar tyd

Beſteden in geleerde boeken,

Ik zal die kunſt alleen in twee ſchoone oogen zoeken,

Daar weet ik dat gy meeſter zyt:

Dus zullen de allerschoonſte digten,

Door hoe verheve pen voor heen

Gefchreeven, aanſtonds moeten zwigten

Voor 't geen myn hand heeft op een ruwe ſchors gefneên.

Ik kan niet nalaaten by dit van *Taſſo* te voegen de Elegia van *D: Heinfus* hier voor aangehaalt: te meer alzo. dezelve door my is vertaalt, waarlyk zy verdient het; *Heinfus* beweert ons gevoelen in 't begin met zyne gewoonelyke welsprektheid en vuur van poefy, en eindigt met een aangename fabel.

Seu furor eſt ſeu morbus Amor, ſeu mentis imago,

Sive aliquid, magnos quod probat eſſe Deos.

Cogimur & Divos ſequimur, fatoque minores.

Imus, & huic noxa dedita turba ſumus.

Qui teneræ vultus, qui lactea colla genasque

Invidiam culpa credit habere ſua,

Errat, & infelix causas sibi querit inanes,
 Errat, & autorem nil putat esse Deum.
 Omnia nescimus, causam neque novimus ullam,
 Et satis est, si quis non sapienter amat.
 Quam miser est, quemcunque juvat quod comprobat alter,
 Et facilem culpam quam tueatur habet!
 Quem facies pulchra, quem frons absolvit amica.
 Protinus, & quovis iudice liber abit.
 Qui sibi rivalem pariter testemque furoris
 Invenit, & prudens, sed male tutus, amat;
 Cunctaque commendat qua commendantur ubique,
 Et nisi quod nulli displicet illud habet,
 Nos aliquis cacos aliquis nos dicat ineptos,
 Iudicium tanti nec putet esse meum,
 Atque aliquis querat, quod non bene novimus ipsi,
 Cur placet hæc, oculos cur rapit illa tuos?
 Cynthia lascivis animum tangebatur ocellis,
 Ingenii contra dote Corinna sui.
 Lesbia cantando, Nemesis formosa loquendo,
 Gravior aspectu pulchra Neara fuit.
 Nos neque formosam neque dicimus esse disertam,
 Non facies culpa causa nec ora mea:
 Plus aliquid forma, plus est oculisque genisque,
 Plus aliquid toto corpore quicquid amo.
 Si nihil est, tamen illa mea est: liceatque furoris
 Dicere nec causam nec reperire mei.
 Quam facile est pulchra faciem laudare puella,
 Qua quia formosam quisque putabit, erit!
 Quam facile est totas oculis ascribere culpas,
 Atque aliquid pro se dicere posse sibi!
 Me nihil in tota plus ipsa tangit amica.
 Hoc satis est: mentem detinet ipsa meam.
 Cætera Divorum gremio commissa teguntur,
 Atque aliquid coeca religionis habent.
 Sic superis visum, sic qui regit omnia Divum,
 Fataque nostra suo numine condit, Amor.
 In Veneris regno locus est, ubi fata canuntur.
 Et totidem Parcas mater Amoris habet.

*In Syria lucis, qua se Cephaleia conjux
 Exerit, & primo lumine pingit humum,
 Cypridis aeterna nemus est, ubi nulla ferarum,
 Nec nisi quae Veneri sacra, vagatur avis,
 Affyrios Diva thalamos, & Adonidis hortos,
 Si memini, pulchram Gracia dicit humum.
 In medio silva, domus e violisque rosisque.
 Surgit, & hanc circum pura susurrat aqua:
 E lacrimis fluit illa Dea, quas fudit in herbis,
 Cum rigido lasus dente maritus erat,
 Cum puer infelix animam exhalavit Adonis,
 Et domina pendens saucius ore sua.
 Ingenua frondes, virides fecere columnas,
 Et Veneris myrti, pomaeque digna legi.
 Quae teneri juxta semper glomerantur Amores,
 Quot volucres aether, silvaeque nutrit apes.
 Cypris odorato thalamum sibi legit in antro,
 Summaque divini culmina montis habet,
 Pasithee juxta, juxta par dulce sororum.
 Aurea formosa stamina pingit acu,
 Nominaque intexunt prope quas jussit amantum,
 Et juvenem sequitur quaque puella suum.
 Hos puer e turba vicino in cortice signat,
 Et totidem ductus proxima myrtus habet.
 Nos quoque, si qua fides, myrto fueramus in illa.
 Ulterius non est causa petenda mihi.*

De Liefde is ziekte, of raazerny
 Of 't is een denkbeeld onzer zinnen,
 Of iet nog grooter, 't geen daar binnen
 Bewylt een opper-heerschappy.
 Wy volgen zelfs ten deel zyn' wegen,
 Ten deel door dwang 't bevel der Goôn,
 Het nood-lot geeft ons zyn geboôn,
 En maakt ons tot die kwaal genegen.

Die in een zoet en teêr gelaat,
 Twee roode lipjes, wel besneede;

En malze boezem, de eerste rede:
 Van zyne Liefde zoeken gaat,
 Dwaalt ver van't spoor, en tragt te ontdekken:
 Iets, 't geen hy nimmer vinden zal,
 Hy dwaalt, en kent in dit geval
 Die magt niet die hem komt te trekken.

Wy weten niets wanneer wy minnen,
 Geen rede is ons in 't minst' bekend,
 En 't is genoeg dat onze zinnen
 Tot niet te weten zyn gewent.

Wat ongeluk voor een, die mint:
 Het geen een yder kan bekooren,
 Dat nooit zyn' min hem komt te voeren
 Ten zy hy straks de rede vint:
 Dat hy in de oogjes van zyn schoone,
 In haare lokjes daad'lyk ziet,
 Waarom hy haar zyn' liefde bieft,
 En straks zyn onschuld kan vertoonen.

Dat hy zyn meede minnaar ziet
 Steets blaaken in zyn hevigheden:
 Dat hy wel na de meeste rede:
 Bemint, maar juist zoo zeker niet:
 Dat hy niets anders pryft dan 't geene:
 Een yder met hem pryzen moet,
 Dat hy geen andere keure doet
 Dan die een yder doet met eenen.

Schoon ons nu ymand als voor blind
 Of zinnelooze komt te schelden,
 En zegt die rede niet te gelden,
 By een wiens hart heel teêr bemint:
 En mogelyk my komt te vraagen
 Het geene ik zelve geenzints weet,
 Waarom nu die u boeyen smeet,
 En die u weder kan behaagen?

Propertius zag zig in brand
 Door Cynthiás wellustige oogen;
 Het hart van Nafó wierd bewogen
 Door zyn Corinnas vlug verftand,
 En Lesbia kon door haar zingen
 Catul' bekooren, door haar praat,
 Kon Nemefis, door haar gelaat
 Næera weêr Tibullus dwingen.

Maar ik erken in myne min
 Geen fchoon gelaat geen lieve lonken,
 Geen praat kan my het hart ontvonken,
 Geen zang dringt my ten boezem in,
 't Is meer als fchoon 't geen my doet lieven,
 't Is meer als wang-en lippe-rood,
 Al't fraai't geen't lighaam ooit beflout,
 Kon nimmermeer myn hart doorgrieven.

Is 't nu een niet die my doet blaaken
 'k Bezit nogtans myn lief, laat my
 Dan geene rede kenbaar maaken,
 Nog zoeken van myn vryery.

Hoe ligt kant ymand 't fchoon gelaat
 Van zyn beminde in top gaan haalen?
 Die, wyl hy elk dus kan doen dwaalen,
 By elk voor fchoon te boek dan ftaat;
 Hoe ligt gaan zeggen? dat haare oogen
 Zyn de eenige oorzaak dat hy mint,
 Waar in hy ftraks zyn onfchuld vint
 En alles wyt haar groot vermogen.

Voor my 'k bemin niets, dan alleen
 In myn beminde, myn beminde,
 Zy kan alleen myn zinnen binden,
 En dit ftelt myn gemoed te vreên.
 Het overig word van de Goden
 Voor ons verborgen, en het is

Voor ons vernuft vol duisternis
En heeft een blind geloof van noden.

Dit is door 't aangenaam geweld
Der Min, die door zyn 'minne-vieren
Al het geschaape moet bestieren
Dus goet gedagt en vast gestelt;
Want in het groote ryk der minne
Heeft ook het nood-lot zyne steê
De blyde Venus heeft al meê
Haar drie byzond're schik-godinnen.

In het ooste, daar Auroor
Eerst haare aangename stralen
Laat op 't nugter aardryk daalen
Heeft de schuim-godinne voor
Haar een lust-plaats uitgekoooren,
Daar zy vee nog vogels lyt
Dan die haar zyn toege-wyt
En haar eige toebehooren.

't Oude Grieken plagt die streek
Venus lustprieel te noemen,
En Adonis hof te roemen.

In het midden vloeit een beek
Die steeds met zyn zuiver water,
Om viool-en rooze-blaan,
Die om een prieel daar staan,
Maakt een mompelend geklater.

Deeze beek is om Adoon,
Door de traanen die zy stortte,
Toen het zwyn zyn leeve kortte,
Voorgebragt; Toen Mirrhâs zoon;
Met de dood reets op de lippen,
Aan haar lieve hals nog hing,
Duizend kusjes nog ontving,
En zyn ziel dus liet ontslippen.

74 DE LIEFDE IS ONBEGRYPELYK.

Rontsom dit prieel, 't geen met.
 Mirte-blaan aan alle zyden,
 Om de hitte te vermyden,
 Is op 't allerlieft' bezet,
 Ziet men minne-godjes zweeven:
 Met zoo groot en lief geweld,
 Als men 's zomers ziet op 't veld:
 Byën door malkander streeven.

Venus heeft hier haare troon
 In het midden uitgekoren,
 Daar zy yders klagt kan hooren:
 En doen weten haar geboon.
 Hier heeft zy haar schik-godinnen:
 De bevalligheen, die met
 Goude draaden, na haar' wet
 't Noodlot van de liefde spinnen.

En men weeft met eenen daar;
 Na het Venus goed kan vinden,
 Van die zy wil t'zaamen binden
 Dan de naamen door malkaar;
 En die naamen worden mede
 Van de Minne-Goôn terftond.
 Op de mirten daar in 't rond.
 In hun groene schors gefnedè.

En zoo men dit geloof mag geeven,
 Myn naam was mede daar gefneên;
 'k Wil verder niet na de oorzaak streeven;
 Myn hart houd zig hier meê te vreên.

Johannes Secundus lib. 1. eleg: 2. zegt, dat de Liefde, wanneer hy gebooren wierd, zyn noodlot kwam voorspellen, en hem van zyne jonkheid af al onder zyne slaaverny bragt: by Gilbert, word Endimion, wanneer hy de rede tragte te weeten, waarom hem Diana beminde, van de nagt dus beantwoord, In zyn Dian: & Endim: trag: act: 2. sc: 3.

Vous voulez vainement decouvrir ce secret :
Car la Devinité qu'on adore en Cithere ,
N'a jamais revelé cet important mystere :
L'on donne de l'Amour , & l'on devient amant ,
Sans pouvoir bien scavoit ny pourquoy ny comment ;
Par des fatales loix , & des secretes causes ,
Amour sous son empire asservit toutes choses ,
Et de tous les Amans les destins glorieux ,
En des lettres de feu sont gravez dans les Cieux ;
Par ces sacrez decretz la Deesse vous aime ;

Ik zal'er de vertaaling van *Lingelbach* by voegen.

Gy zoekt, hoewel vergeefs, die oorzaak na te jagen,
 Waar door u sterfelykheid haar Godtheid kan behagen
 Want die is maar alleen aan Cithere bekend:
 Zy heeft die reeden op een vuurig blad geprent,
 En in den hemel vast gehecht: en door dees reeden
 Bemind zy uwe deugt.

Dus hebben, meest alle dichters de oorzaak van haare liefde
 onder fabulen bedekt, om te kennen te geeven dat zy ze niet
 konden begrypen. Derhalven is in dit zinnebeeld de Liefde
 aan de eene zyde met een eerbiedig gezigt na het hart wel af-
 gebeeld: om te kennen te geeven, dat men de Liefde, niet
 als van verre en eerbiedig kan beschouwen, en schoon men
 haar, Vuur, Schigten, of Banden noemt, men nogtans hier
 mede iets wil te kennen geeven 't geen niet te begrypen is:
 aan de andere zyde, geblind, om dat zy in de oogen (alwaar
 zy, gelyk wy elders zullen zeggen, haar meeste kragt heeft)
 met zulk een luister uitblinkt, dat zy onmogelyk af te beel-
 den is: want, gelyk, *de la Chambre*, zegt, *Charact: des passi*
 „ *Chap. 2. part: 1.* 't is niet te gelooven dat de Liefde geblind
 „ word afgebeeld, om hier door de verblindheid van die harts-
 „ togt uit te drukken, maar veel eer uit noodzaakelykheid,
 „ om dat men moest verbergen, 't geen de schilderkonst niet
 „ kon verbeelden, waarlyk, vervolgt hy, wat verwen, zelf
 „ wat woorden zouden kunnen uitdrukken al die veranderin-

„ gen die de Liefde in de oogen veroorzaakt? hoe zou men
„ kunnen verbeelden die glinsterende vogt die daar in flik-
„ kert? die zedige moeyelykheid, die blyde droefheid, die
„ verliefde gramfchap, die men daar in verneemt? dan ziet
„ men ze van de eene na de andere zyde draayen, dan zig
„ zoetjes opheffen, zagjes weêr daalen, en erbarmelyk na't be-
„ minde voorwerp zig wenden: zomtyds blyven zy'er op als
„ of zy'er op gehegt waaren, zomtyds keeren zy'er zig weêr
„ van daan of zy'er door verblint wierden: dan zyn haare
„ ftraalen leevend en hevig dan zagt en kwynende, dan komen
„ zy vry en fchielyk voor den dag, dan fluipen zy, als be-
„ vreeft, uit by na gefloote oogfchedels: in een woord alle de
„ bewegingen die alle andere harts-togten in de oogen veroor-
„ zaaken ziet men in de Liefde alleen.

LIEFDE ZIET NA GEEN GESLAGT.

De Liefde, wil geflagt, nog roem, nog eer erkennen:
 't Moet alles wyken daar haar trotze zetel ftaat,
 Geen inzicht waarom zy in 't minfte iets agter laat,
 Zy weet het hart altyd na haare wil te wennen,
 Die dan beminnen wil stel vry zyn ftaat ter zy:
 De Liefde wil alleen een opper heerschappy.

The first part of the document
 describes the general principles
 of the system and the
 various methods of
 application. It is
 intended to be a
 practical guide for
 the use of the
 system in the
 field. The second
 part of the document
 contains a list of
 the various
 methods of
 application and
 the results of
 the experiments
 conducted. The
 third part of the
 document contains
 a list of the
 various methods
 of application
 and the results
 of the experiments
 conducted. The
 fourth part of
 the document
 contains a list
 of the various
 methods of
 application and
 the results of
 the experiments
 conducted.

LIEFDE ZIET NA GEEN GESLAGT.

Alzooy in het voorgaande, wytloopig genoeg, gezegt hebben dat de Liefde de magtigste van alle harts-togten is, kan men ligt bezeffen dat de staat-zugt ook voor haar moet wyken:

*Non bene conveniunt, nec in una sedē morantur,
Majestas. & amor.*

Quinault doet dit Elise zelf bekennen Aſtrat: Act: 2. ſcen 3.

*Des que j'ouvris les yeux, Aſtrate, & la grandeur,
Tous deux, d'un charme egal, ſecurent fraper mon coeur,
Mon ame également s'en trouva penetrée,
Mais cette egalité ne fut pas de duree;
Ces deux divers transports prirent un divers cours:
Fus meſme Ambition, mais l'Amour crut toujours.*

Twee tochten tot myn hart gelyk'lyk ingelaaten,
Van dat ik kennis kreeg, de ſtaatzucht en Aſtratej
Beheerſchten myne ziel bei zonder onderſcheid,
Van kragten even groot maar niet van duurzaamheid,
De ſtaatzucht bleef bepaald de Liefde daar en tegen,
Wies aan van uur tot uur.

De verleege *Amarillis*, in wien de Liefde, die grootsheid nog niet had kunnen uitdooven, beklagt hier ona haare ſtaat,
by *Guarini Paſt: fid: act: 2. ſcen: 5.*

*Che val ne' più verdi anni
Titolo di bellezza,
O fama d'honestate,
E'n mortal ſangue nobiltà celeſte;
Tante gratie del Cielo, e de la Terra:
Qui larghi, e lieti campi,*

*E la felici piaggie,
 Fecondi paschi, e più fecondo armento,
 Se'n tanti beni il cor non è contento?*

En schoon, Gy zyt vermaert, in 't groenfte van de jeught;
 Van schoonheit, rykdom, eer, of wat gy wenschen meugt;
 Ja laat u sterfelyk lot van Goden zyn gesproten
 Van Hemel en van Aerd', met zegen over goten;
 Hebt landt, dat weelig groeyt, hebt Hofen Heerlyckheydt,
 Hebt weyden daer gy veel vrugtbare kudden weydt,
 Van fchapen, van grof Vee: ik vraeg (met groote reden)
 Wat is dit altemaël, als't hart niet is te vreden?

Zy vervolgt aldus:

*Felice pastorella,
 Cui cinge à pena il fianco
 Povera sì, ma schietta,
 E candida gonnella;
 Ricca sol di se stessa,
 E de le gratie di natura adorna,
 Che'n dolce povertade
 Ne povertà conosce, nè i disagi
 De le ricchezze sente,
 Ma tutto quel possede,
 Per cui desio d'haver non la tormenta:
 Nuda sì, ma contenta.*

Gelukkig' Herderin! wiens lend'nen zyn omgordt
 Slegt met een wit gewaedt, niet op zyn hoofs gefchordt;
 Dog propertjes en net, daar in men ook ziet zwieren,
 Een eige rykdom, die natuur heeft willen cieren
 Met aerdigheidt, soo dat sy selfs in arremoedt
 Geen arremoedt' en kent, noch oock van 't aerdtfche goedt
 Geen ongemack en voelt; dog sy besit daer tegen
 Het geen' haer nimmer tot begeerte kan bewegen
 Van staet of rykdom: 't is wel waer s'is arm en naeckt:
 Maar door't vernoegen is haer alle ding volmaeckt.

En eindigt met deeze rede

*Sola una dolce, e d'ogn' affanno sgombra
Cura le sta nel core.
Pasce le verdi herbette
L greggia a lei commessa; ed ella pasce
De' suo' begli nochi il pastorello amante.
Non qual le destinaro
O gli huomini, o le stelle;
Ma qual le diede amore.
E tra l' ombrose piante
D' un favorito lor Mirteto adorno
Vagheggiata il vagheggia; nè per lui
Sente foco d'amor, che non gli scopra:
Ned ella scopre ardor, ch'egli non senta:
Nuda si, ma contenta.*

S'en heeft niet anders, als een soete sorg te dragen,
Van alle quelling, last, en moey'lykheydt ontslagen,
De schaepjes, haer vertrouwt, die weydtse op 't groene kruyd;
Sy weydt haar harder oock: sy geeft hem voedsel uyt
Haer vriendelyk gesicht; sy kryght hem na haer wenschen
Door lijd', niet door 't beschick van sterren of van menschen.
Sy wert op 't vrindelykst' in Mirten schauw belonckt,
En lonkt haar harder toe: soo hy haer hert ontvonckt;
Sy derft, met vryer hert, hem dat wel openbaren
S'en kan geen brandt in haer die hy niet voelt verklaren,
Als is haer arremood en naektheydt toegevoeght
Sy leeft (des niet te min) op 't hoogste vergenoeght.

Dus laat zig de Liefde door geen staat verblinden,

Nescit amor priscis cedere imaginibus.

De Liefde ziet op geen oude geslagten gelyk *Douza* ergens
zegt.

Majorum statua nil in amore valent.

82 LIEFDE ZIET NA GEEN GESLAGT.

Geen wonder, want

Wy zoeken in de min, de gaven der natuur:

En niet die van fortuin.

Op deeze voet raade *Horatius*, voorheen *Phocæus* de liefde van zyn dienstmaagd *Phillis* aan; od: 4. lib: 2. waer van ik hier de vertaaling, door *K: Boon*, enkel by zal voogen om dat het latyn genoeg in yders handen, en wel te vinden is.

AAN FOSEUS.

Schaam u niet, Foseus, dat gy uwe dienstmaagd vleit.

Slavin *Brizæis* wierd om hare blanke leden,

Voorhenen teeder van *Achilles* aangebeden;

Een held, alom besaamt door krygsvoorzichtigheid.

In hare boeyen, heeft *Tekmesses* schoon haar heer,

Den zoon van *Telamon*, tot hare min bewogen.

De *Atryd* wierd mede door *Kassandres* schreyende oogen:

Wel, in het midden der triomf, getroffen teer:

Na 't Frygisch heir, door den *Thessaalschen* winnaar, was
Geflagen, en den griek, van tienjaar krygen moede,

't Veel makkelyker viel, door *Hektors* wakkren bloede,

Het oude *Troje* te begraven, in hare as.

Myn vriend, gy weet niet, wat doorluchtige ouders van

De blonde *Fylis* u, als hunnen schoonzoon, achten.

Gewislyk zy betreurt den vorstlyken geslachte,

Gewislyk de afgunst der *Huisgoon*, zo veel ze kan:

Denk niet, dat, uit schelms graaw, zy u zy toegedeelt:

Denkt niet, dat zy, die zo getrouw zich heeft gedragen,

Die in de hoere winst steeds schiep zulk een mishagen,

Uit eene vuile moer zou kunnen zyn geteelt.

'k Prys openhartig haar gestalte, en schoon gezicht;

Verban uit uw gemoed doch al het achterdenken,

Dat ik ooit staat maak, om met haar myn plicht te krenken:

Myn ouderdom bevryt u; van die zorgen, licht.

Op deeze wyze onschuldigt *Ovidius* zig zelve over zyne liefde tot *Cypassis*: *Amor*: 2. el. 8.

Thessa-

*Theſſalus ancilla facie Briſeïdos arſit ?
 Serva Mycenaø Phabas amata duci.
 Non ego Tantalide major nec major Achille.
 Quod decuit Reges, cur mihi turpe putem ?*

Achilles minde wel Briſeis zyn flavinne;
 Cassandra deed haar van vorſt Agamennon minnen.
 Ik ben niet meerder dan Achil of Atreus zoon:
 En zou het my miſtaan het ſtond die vorſten ſchoon?

By Mr. de Rotrou, zegt Theodora, in zyn *Venceſlas* act. 2. ſc: 4.

*Mais ne me flate point orgueilleuſe naiſſance,
 L'Amour ſçait bien ſans ſceptre eſtabliſ ſa puiſſance;
 Et ſoumettant nos cœurs par de ſecrets appas
 Fait les egalitez & ne les cherche pas;*

Alzoo Juffr. *Leſcailje* dezelve in duits heeft gebragt zal ik haare vertaaling hier by voegen,

Maar, wat mag ik my zelfs met myn geboorte vleyen!
 De Liefde, die't heel al kan dwingen en verleyen,
 Regeerd wel zonder ſtaat en kroon, als hy de wet
 Door een geheime magt aan groote vorſten zet,
 En dapp're helden, die voor zyn ontzachtb're ſchichten,
 In't midden van haar zege, als overwonnen, zwichten.
 Hy maakt een evenwigt van ſtaat, maar zoekt die niet.

Maar het is weinig dat een Princes ten aanzien van de liefde tot een Hartog dit zegt: *Elife* gaat verder en geeft haar onderdaan *Aſtrate* dit zelf in de mond: Act. 2. ſc: 4.

*Les inegalitez ne ſont rien quand on aime;
 Et quelque Rang divers ou deux cœurs ſoient placez,
 Quand l'Amour les nuit, il les égale aſſez.*

Al de ongelykheid end,
 Wanneer men recht bemind. En wat verſchil men kend

84 LIEFDE ZIET NA GEEN GESLAGT.

In harten, die verliefd, maar ongelijk van stammen:
 En magten zyn, de band van haar gelyke vlammen:
 Maakt die genoeg gelyk wanneer zy die vereend:

Zelf weet de Liefde, in een hart, 't geen benede zyn staat
 bemint, meer zoetheid dan in een andere die over een zou
 komen, voor te stellen; zy verbeelt haare zwakheid als
 deugden.

*L'Amour est un beau crime, & sa douce langueur
 N'est pas une faiblesse indigne d'un grand coeur:*

Een schoone misdad is de Liefde, en teer van aard,
 Haar zoete zwakheid is geen groote ziel onwaard.

De mislaagen die zy begaat, ontschuldigt zy met de hevigheid
 van haare hartstogt die haar verblint.

Quid deceat, non videt ullus amans:

Die mint, vergeet zyn deftigheid.

Ja self doet zy het hart de grootste edelmoedigheid daar in
 begrypen, gelyk *Mademoiselle des Jardins* zeer wel aanmerkt
 in haare *Manlius act. 1. sc. 2.* Alwaar zy, *Kamilla*, *Torquatus*
 doet raaden dat hy op de deugd en eerzugt van zyn zoon in
 de Liefde niet veel zou betrouwen.

*N'en croyez pas, Seigneur, ces titres honorables,
 Les pièges de l'amour sont presque inevitables;
 Il remplit les esprits de vaines fictions,
 Il s'erige en auteur des grandes actions,
 Et colore à bien ses feux & la faiblesse,
 Qu'un Heros croit devoir sa gloire à sa Maitresse:
 Le jeune Manlius s'estime genereux
 Quand il sert dans les fers un objet mal heureux;
 Et ces mesmes appas pour qui son coeur soupire,
 Ne l'auroient pas touche sur le trône d'Epire:
 Ce sont la de l'Amour les nobles mouvemens,*

*Qui ne sont inspirez qu'aux illustres Amans ;
Et quand on reconnoist son injuste puissance ,
Il faut fouler aux pieds le rang & la naissance.*

Myn Heer, wil niet te veel op al die eer betrouwen :
Men kan zig naaw'lyks uit de minne-strikken houwen ;
Zy weet ons hart geheel met ydelheen te laân
En toont zig als een bron van veel roemwaarde daan ;
Zy weet een verw voor al haar zwakheen uit te vinden,
Waar door een Held zyne eer toeschryft aan zyn beminde ;
De jonge Manlius agt dit een ed'le moed
Dat een bedroefd' hem in haar' boeyen zugten doet,
En deeze schoont', waar toe hy liefde komt te draagen,
Sou op Epyres troon hem moog'lyk niet behaagen.
Dit zyn die edele beweegingen der min
Die zy niet dan doorlugte minnaars geeft in 't zin.
En als men onder haar gezag en wreede magten
Zig neêr buigt, moet men staat geboorte en roem veragten.

Dog het zou weinig voor de liefde zyn indien zy enkel de magt had om groote zielen op haar minder te doen verlieven ; neen, zy ontfteekt ook harten, van geringe staat op verheve voorwerpen : Dus mint *Mirtillo* zyn *Amarillis* schoon hy tegens *Ergasto* segt : *Pastor. fid. att. 1. sc. 2.*

*Sò ben Ergasto, e non m'inganna amore ;
Ch' a la mia bassa, e povera fortuna
Sperar non lice in alcun tempo mai ,
Che nimfa si leggiadra, e gentile ;
E di sangue e di spirto, e di sembiante
Veramenta divina, a me sia sposa :
Ben cognosco il tenor de la mia stella :
Nacqui solo a le fiamme, e' el mio destino
D'arder mi feo, non di gioirne degno.*

(De Liefd'en heeft my niet bedrogen) ick beken,
Dat myn geringe staat en armoe niet en lyden
Dat ik mag hoopen nu, of ooyt, te gener tyden,

86 LIEFDE ZIET NA GEEN GESLAGT.

(Een nymph, zoo schoon, soo ryck, van adelyck geslacht,
 Wiens geestig wesen van een yder werdt geacht,
 Recht Goddelyk te zyn, vol van bevalligheden)
 My tot een lieve bruid te krygen, neen, de reden
 Is, dat ik langen tyd, d'inhoudt van myn Planeet
 Wel heb gekent en nog maar al te seecker weet:
 Het schynt wel dat ik tot de vlamme ben geboren;
 Myn nootlot heeft my brant, maar geen genot beschooren.

Astrate zegt tegens Agenor, act: 1. sc: 1.

*J'aime, je le confesse, avec temerite,
 J'aime en depit du sort, don l'aveugle puissance
 De moy jusqu'a la Reine a mis trop de distance:
 J'aime, malgre l'Hymen, de qui les noeuds sacrez,
 Pour vous unir demain, sont deja preparez;
 J'aime, malgre l'horreur de perdre ce que j'aime;
 Et pour dire encor plus, j'aime malgre moy même.
 Mais malgre vostre Hymen, mon destin, & mes soins,
 Malgre tous mes efforts, je n'en aime pas moins.*

Ik min, ja, ik beken 't, 'k min met vermeetelheid,
 Ik minne tegens dank van 't lot, wiens blinde wetten
 't Beliefde tusschen ons zo groot verschil te zetten:
 Ik min in spyt der trouw, wiens onverbreekb're band
 U morgen binden moet door 's Priesters heil'ge hand;
 Ik min schoon dat ik schrik te derven 't geen ik minne:
 Om meer te zeggen, 'k min in weerwil myner zinnen,
 Maar ondanks uwe trouw myn noodlot, myn verdriet
 En myn vergeefs geweld, 'k min dog te minder niet.

Dog de Liefde laat haare dienaars altyd zoo verlegen niet,
 Sy geeft haar wel de moed om met *Pluimer* te zeggen:

Ach! was myn Rozemond, ach! wasze te beweegen!
 Zeg, zoete Rozemond, wat staat u in my tegen?
 Is 't de ongelykheid in den staat van u en my?
 Opregte liefde houd de minnende altyd vry:

Zy kent geen onderscheid van hooge of laage staaten,
 De trouwe Enone, die in min was uitgelaaten
 Zelfs op een harder, toond met een oprecht gelaat,
 Dat zy meer acht 't geliefde, als rykdom, eer, of staat.

Ja indiën zy eenige hoop tot wederliefde krygen, durven zy
 wel met *Polemas* uitroepen, *voyez. le 9. Liv.: de la 1. partie*
d' Astree.

*Pourquoy si vous m' aimez, craignez vous qu' on le sçache?
 Est il rien de plus beau qu' une honeste amitie?
 Les esprits vertueux l' un a l' autre elle attache?
 Et loin des coeurs humains bannit l' inimitie.*

*Si vostre election est celle qui vous fache,
 Et que vous me jugiez trop indigne moitie,
 Orgueilleuse beaute, qu' a chacun on le cache,
 Sans que jamais en vous. se montre la pitie.*

*Mais toutes fois Didon d' un Corsaire n' a honte,
 Paris jeune berger, son Oenone surmonte,
 Et Diane s' ement pour son Endimion:
 Amour n' a point d' egard a la grandeur Royale,
 Au sceptre le plus grand la houlette il egale.
 Et sans plus luy suffit la pure affection.*

Waarom vreeft gy uw' min te ontdekken zoo gy mint?
 Wat is'er schoonder dan een eerb're min te vinden?
 Zy weet twee harten vol van deugd aan een te binden,
 En maakt dat nimmer die de tweedragt weer ontbint.

⊙ Of is uw' keur alleen zoo schand'lyk voor uwe oogen,
 En meent gy dat gy voor myn' liefde te edel zyt:
 Wel trotze schoonheid, wel, verberg het voor altyd,
 En ban uit uw gemoed voor eewig, 't mededoogen.

Nogtans vond Dido in een vlugteling behaagen,
 ⊙ Enone heeft haar min aan Paris op gedraagen.

88 LIEFDE ZIET NA GEEN GELAGT.

En op Endimion verliefde eertyds Diaan.
De Liefde laat zig door geen vorften glans verblinden,
Zy weet een Konings aan een Harders staf te binden,
En door een zuiv're min alleen is zy voldaan.

En niet zonder rede want de Liefde stelt het vereenen van ongelyke perfoonen onder de voornaamfte uitwerkingen van haare magt, dus spreekt zy zelve by *Gilbert* in de voorreden van *Diane* en *Endimion*.

*Entre Amans il n'est plus ny grandeur, ny bassesse,
Je scay rendre un berger digne d'une Deesse
Pour montrer le pouvoir de ma Divinite,
Entre les inegaux je mets l'egalite.*

Geen hooge of laage ftaat valt in verliefde zinnen,
Ik doe een harder hier van een Godin beminnen.
Dit is van myne magt ook geen geringe blyk
Dat de ongelykheid zelf door my steeds word gelyk.

DE LIEFDE TEMT EN MOEDIGT AAN.

De Liefde kan de wreedste en ruwste dieren temmen ;
 Zy zet hunn' raazerny tot minne-togten aan,
 Zy weet in't domste brein vernuft te doen ontstaan ,
 En kan in't wildste hart de grootste togten kemmen.
 De Liefde kan verstand en fierheid overwinnen,
 De Liefde scherpt de kragt, de Liefde scherpt de zinnen.

THE HISTORY OF THE

... the ...
... the ...
... the ...
... the ...
... the ...
... the ...
... the ...
... the ...

DE LIEFDE TEMT EN MOEDIGT AAN.

In de voorgaande zinnebeelden is wydloopig genoeg aangehaalt hoe de liefde haare magt zelf over de wreedste en wildste dieren heeft: alleen zal ik hier aanmerken dat het moedigste hart door de Liefde kan getemt en tot schrik en vrees worden gebragt: dit bekent de fiere *Thomiris* by *Quinault*, wanneer zy haar' minnaar door *Odatirfus* in doods gevaar zag, *la mort de Cyrus act: 3. sc: 4.*

*Je fremis a ce coup mon courage me laisse,
 Tu m'attaques cruel ou tu voys ma foiblesse,
 Pour grand que soit mon coeur tu viens de l'accabler,
 Tu reüssis barbare & tu me fais trembler!
 Ouy je fremis engrat! ouy je tremble perfide!
 Pour la premiere fois mon coeur devient timide,
 Et ta menace horrible enfin a penetre
 Dans une Ame, ou l'effroy n'estoit jamais entre.
 Je connois dans les maux que ces soins me preparerent,
 Que la crainte & l'Amour rarement se separent,
 Qu'un coeur fier attendri peut enfin s'allarmer,
 Et qu'on peut toujours craindre, alors qu'on peut aimer.
 Sans l'amour qui mepresse, un sujet temeraire
 Ne m'eust point fait trembler, quoy qu'il eust osé faire,
 Et de quel que fureur, dont il soit animé,
 Mon coeur n'eust jamais craint, s'il n'eust jamais aimé:*

Ik beef, voor zulk een slag moet myne moed straks wyken,
 Gy treft my, wreede, daar ik't ligste moet bezwyken,
 Hoe grootfch myn hart ook is ik vrees uwe ongena;
 Gy hebt uw' wil, Barbaar, gy doet my beeven, ja,
 Ondankb're, ja ik schrik! trouwlooze, ja ik beeve!
 Voor de eerftemaal heeft zig myn hart tot vrees begeeven,
 En uw vervloekt gedreig doordrong myn fiere ziel
 Daar ik tot deeze stond de vreeze buiten hiel.
 Maar 'k zie, nu ik myn hart zoo doodelyk voel knellen;
 Dat ted're liefde en vrees elkaar altyd verzellen,
 Dat een hoe grootfch gemoed verliest, kan zyn verheert,

92 DE LIEFDE TEMT EN MOEDIGT AAN.

En dat men 't vreezen met de liefde t'zaamen leert.
 Nooit hadde een onderdaan, waar op zyn waan mogt doelen,
 My zonder myne min het beeven doen gevoelen,
 En nimmer had myn hart zyn raazerny gevreeft
 Zoo 't door de min niet eerst getroffen was geweest:

Op dezelve wyze spreekt *Omphale*, wanneer haer minnaar zig verwonderde dat zy begon te vreezen: *Manlius act: 1, sc: 5.*

Accusez en mon feu ;

*Quand on aime beaucoup on craint toujours un peu:
 Mon coeur n'est alarme que parce qu'il soupire,
 J'ay veu sans m'branler la chute d'un empire ;
 Et dan vostre peril, je vous donne des pleurs
 Que j'avois refusez a mes plus grands malheurs :
 Prenez vous a l'amour de toute ma foiblesse,
 Si j'avois moins de peur, j'aurois moins de tendresse,
 Et mon superbe coeur par l'amour enflame
 N'auroit jamais tremblé, s'il n'avoit point aymé.*

Betigt myn' min, my niet;

Wanneer men teër bemint, dan vreeft men altyd iet:
 De Liefde komt alleen myn hert die schrik te geeven:
 Ik heb myn ryks-troon zien neër zinken zonder beeven:
 En uw gevaar alleen doet nu myn' traanen vliên
 Die in myn grootste ramp nooit ymand had gezien.
 Denk dat de liefde dan myn hart dus komt te ontfellen;
 Zoo 'k minder liefde had geen vreez zou my nu kwellen,
 En myn grootsch hart; 't geen zig door min ziet overheert,
 Heeft nimmer 't beeven dan door liefde alleen gelcert.

Berenice zegt by *Corneille* dat zy door het ontdekken van haar vrees haare liefde te kennen gaf *Act: 3. scen: 1.*

L'Ardeur dont je sens l'heureuse & douce atteinte.

Vous fait voir ma tendresse en vous montrant ma crainte.

Zelf weet de Liefde die harten die al te wreed zyn, door haare gewoonlyke zagtheid, gedwee en tot groote daaden bekwaam te maaken, gelyk *Guarini* aanmerkt in zyn *Pastor fido act: 1. sc: 1.*

Come

*Come il rozzo, ed in trattabil ferro
 Femprato con più tenero metallo
 Affina si, che sempre, e più resiste,
 E per uso più nobile s'adopra;
 Così vigor indomito, e feroce,
 Chi nel proprio furor spesso si rompe,
 Se con le sue dolcezze Amor il tempera,
 Diviene a l'opra generoso, e forte.*

Gelyk als 't rouwe staal, onhandelbaer en herdt,
 Dat met een sacht metael, door konst, gematigt werdt,
 Veel langer kan bestaen, als 't had gedaen te vooren,
 En tot veel nutter dienst van yder wordt beschooren,
 Soo werdt een trots gemoed, en ongetemde kracht,
 Door eigen dulligheid, veeltydts, tot niet gebragt:
 Maar komt de Liefde die met soetigheid te mengen,
 Soo sal s'er krachten en manhaftigheyd in brengen.

Op deeze voet zingen de harders by *Tasso* dat de Liefde de
 vrede bemint, en haat en viandschappen verjaagt, en dus
 van de Waereld een Heemel weet te maaken. *Amint: Att: 4.
 choro.*

*Cio che morte rallenta, Amor, restringi,
 Amico tu di pace, ella di guerra,
 E del suo trionfar, trionfi, e regni,
 E mentre due bell' alme annodi, e cingi,
 Così rendi sembante al Ciel la Terra,
 Che d'habitarla tu non fuggi, o sdegni.
 Non sono ire la sua, gli humani ingegni
 Tu placidi ne rendi, e l'odio interno
 Sgombri Signor, da mansueti cori
 Sgombri mille furori:
 E quasi fai col tuo valor superno
 De le cose mortali un giro eterno*

Al 't geen de dood, ô Liefde, wil verdeelen,
 Vereent gy weer, en weet die scheuring straks te heelen,
 Gy mint de vrede, en Hy
 De tweedragt, en de felle razerny,

94 DE LIEFDE TEMT EN MOEDIGT AAN.

Dog over zyne praal weet gy te zegenpraalen,
 En zyne magt moet itraks voor de uwe daalen:
 Want als gy steeds twee schoone zielen bind,
 Met banden, nimmermeer te slaaken,
 Weet gy het Aardryk tot een Hemel zelf te maaken,
 Zoo dat gy die bewoont en daar vermaak in vind.
 Gy weet het hart als wasch te kneeden,
 Daar boven weet men van geen haat,
 Gy maakt dat alle wrök de ziel terstond verlaat,
 Dus zyt gy Vorst van rust en van zagtzinnigheden:
 En door dit middel is 't dat gy,
 Als door een opper-heerschappy,
 Van deez' vergankelyke zaaken,
 Een altyd duurende verwis'ling weet te maaken.

Maar, gelyk de Liefde al te trotze en grootfche gemoederen weet te temmen, moedigt zy ook al te flaawe en laffe aan.
 „ Wie is zoo vadzig, zegt, *Phædrus* by *Plato*, die door de
 „ Liefde niet word ontfoken en tot de deugd gemoedigt, met
 „ de sterkste niet gelyk word, want dat vuur 't geen *Homerus*
 „ meende van de Goden zommige helden in geblaazen te
 „ zyn, ontfteekt de Liefde in de minnaars. Zekerlyk wanneer
 „ het hart door Liefde is ontfoken onderneemt het alles,
 „ voor naamentlyk wanneer het door de hoop word onderfcent;
 „ deeze moed doet *Mamilius* zyne *Omphale* antwoorden:

*Après un tel discours qui pourroit me détruire ?
 Mortels Audacieux, confpirez pour me nuire,
 Empruntez s'il se peut, pour avancer ma mort,
 Les traits envenimez de la rage du sort,
 Au faite du boucheur, ou l'on me voit atteindre,
 De vos foibles efforts je n'ay plus rien à craindre:
 La foudre désormais est au dessous de moy;
 Et le Ciel tomberoit sans me donner d'effroy:
 Ouy Princesse adorable, autant que magnanime,
 Cette crainte obligeante est maintenant un crime,
 Mes jours sont immortels, s'ils vous sont consacrez,
 Et puis qu'ils vous sont chers ils sont trop assurez,*

Wie kan my nu na zulk een aanspraak letzel geeven?
 Komt, stervelingen, komt, spant t'zaamen op dit leeven,
 Bedien u van een schigt, door 't doodelykt' venyn
 Der raazerny besmet, om my te doên, kan 't zyn,
 Ik, reets tot op den top van myn geluk gereezen,
 Heb van uw' zwakke kragt geen nederlaag te vreezen,
 Ik tree de blikzem zelfs na deezen met de voet
 En 's Hemels val zou 'k zien met een bezaagt gemoed.
 Ja, Ja, Vorstin, zoo schoon als Edelen Grootmoedig,
 De vrees is misdaad in dit toeval zoo voorspoedig,
 Myn leeven kent geen dood nu 't u is toegewyt
 En 't is in zekerheid als gy 't genege zyt.

Op een andere plaats verzoekt hy maar het bevel van zyne
 Vorstin, en agt zig dan bekwaam om alles te booven te ko-
 men.

*Un mot de vostre bouche ,
 Peut sauver Manlius, si son trepas vous touche :
 Ditez moy, ne meurs point, & tu vas m'acquérir,
 Et rien n'est assez fort pour me faire mourir.
 Que trente legions me ferment le passage,
 Que l'Enfer animé s'oppose a mon courage,
 Que d'un pere irrite le courroux odieux,
 Arme contre mes jours la colere des Dieux ;
 Mon bras victorieux fera voir, o leur honte,
 Qu'il n'est rien icy bas, qu'un amant ne surmonte ;
 Quand l'adorable objet dont son coeur est epris,
 De ses nobles travaux se veut rendre le pris.*

Een woord van u gesprooke :

Is Manlius behoed, zoo u zyn sterven raakt ;
 Gebie maar dat ik leeve en 't sterven word gestaakt .
 Niets is dan magtig my te ontblooten van het leeven ;
 Dat dertig benden my gewapend tegenstreeven ;
 Dat Plutos ak'lig ryk zig tegens my vry kant ,
 Dat zelf myn vader ; door zyn gramschap aangemant ;
 De grim der Goôn, met zyn gebeên, op my ontsteeke ;

96 DE LIEFDE TEMT EN MOEDIGT AAN.

Zy zullen fchaamrood door myn arm, nog nooit befweeke,
 Zien, dat een minnaar al hier op de nek kan treên,
 Wanneer het voorwerp, 't geen van hem word aangabeên,
 Zig wil tot loon van zyn verheven arbeid ftellen.

En men behoeft om hier van gcheel overtuigt te zyn maar het oog op de gefchiedenifzen te flaan; men zal bevinden, dat de tederfte harten, in de liefde zaaken hebben uitgevoert daar de kloekfte soldaaten voor zouden ftaan fchrikken, en geen wonder want.

Geen fcherper prikkel dan die min de minnaars geeft.

Monfr. le Boulanger merkt ook eerft aan in zyn *Reflections fur*
 „ *l'Amour*, dat men zig zekerlyk moet inbeelden alles te kun-
 „ nen overwinnen, wanneer men een fchoone juffer ziet. Maar
 deeze moedigheid moet niet al te groot zyn, dog matig, en
 wanneer de Liefde ons op zyn tyd en redelyk temt en aan-
 moedigt, verkrygt men die gelukkige ftaat van Liefde die
Monfr. de Fontenelle zoo aangenaam befchryft in zyn *discours fur*
 „ *la nature de l'eglogue*, de Liefde, zegt hy, moet niet belem-
 „ mert, agterdogtig, dul, of wanhoopende zyn, maar teder,
 „ eenvoudig, kiefch, trouw, en, om in deeze ftaat te kun-
 „ nen blyven, met hoop verzelt. dan heeft men het hart ver-
 „ vult maar niet ontroert, men heeft zorgen maar geen onge-
 „ ruftheden, men wort bewogen maar niet verfcbeurt, en dee-
 „ ze zoete beweging gaat niet verder dan de ruft van de Liefde
 „ en natuurlyke luiheid kan lyden.

DE LIEFDE REINIGT.

Hoe vuil het hart ook is gy weet het schoon te maaken,
 O min, hoe bot het is gy wet het scherp, gy weet
 Het af te neemen wat voorheenen walgen deed,
 En tot den hoogste top van glans te doen geraaken.
 Wanneer't de Rede giet en gy het flypt, bemint
 Men in zoo schoon een hart ligt alles wat men vint.

THE LITTLE BIRDS

It would not have been long since
I saw, too, but I do not know
That it is better than the other
I am not sure of the
What you have seen
I am not sure of the

DE LIEFDE REINIGT.

Myn voornemen is niet in dit zinnebeeld te kennen te geeven, dat alle gruwelstukken die door de Liefde begaan worden, geen gruwelstukken zyn, om dat zy door zoo een hevige harts-togt worden veroorzaakt, en door de Liefde, wanneer zy wel gelukt, worden gezuivert, gelyk *Odatirfus* by *Quinault* zegt, *Mort de Cyrus Act: 1. sc: 2.*

*L'Amant le plus injuste & le moins excusable,
Lors qu'il devient heureux, cesse d'estre coupable,
Et du feu le plus noir parut il animé,
Il n'est plus criminel si tost qu'il est aimé.*

Een minnaar, hoe hy ook in gruweldaan mag steeken,
Ziet fraks met de opkomst van zyn luk zyn schand geweeken,
En welk een vuile vlam ook zyné ziel verflint,
Hy is geloutert zoo hy enkel word bemint.

Maar veel eer het geene *Milius* zyn *Tirsi* in het veertiende gezang doet zingen.

Gelukkig, *Fillis*! zyn zy, die in 't Minnen leeven:

Dat Vuur schoon 't eerst verteert, kan namaals aanwas geeven:

Het loutert zoo de ziel van alle Onreinigheid,

Dat Eerbaarheid, dat Deugd, werd tot den toetz bereid,

En aangenomen van die minnelijke zeden,

Die Liefde en Weêrliefde in onwrik'bre banden zmeden.

Als mede dat zy alle die uiterlyke ruwheid en ongeschiktheid weet weg te neemen: met rede, zegt *Philippus Beroaldus*, „noemt den Oude man by *Plautus* de Liefde, een schoon-
„maakende Godheid, en zegt dat zy in schoone verwen uit-
„steekt. Breng my een ongeschikt mensch te vooren de Lief-
„de zal hem geschikt maaken, breng my een lompe boer de
„Liefde zal hem verstandig maaken; in 't kort alle Leuy-
N 2 „heid,

DE LIEFDE REINIGT:

heid, Vadzigheid, Vuilheid, Ongeschiktheid en Zorgeloosheid word van de Liefde verbannen. En die zig zoodanig door de Liefde laat zuiveren en de rede leiden kan zig ligtelyk doen beëinnigen; waarlyk de Liefde die niet alleen op schoonheid maar ook op verstand steunt, is veel aangenaamer en standvastiger, waarop *Anacreon* in zyn dertigste gezang gezien heeft gelyk *Mad. le le Fevre* en *Mr. Longepierre* met my gevoelen. de vinding in het zelve is te fraay om het hier voor by te gaan.

De schoonheid had de min,
 Met bloempjes vast geboeit, niet lang geleden,
 Gekregen van de zang-godinnen, in
 Haar' magt, op datze zou haare zorg daar aan besteden:
 De droeve Venus zoekt haar zoon nu over al,
 En tragt zyn vryheid zelfs te koopen
 Maar schoon hem al zyn' banden kwam te ontkooppen,
 't Is zeker dat hy blyven zal:
 Die zoete slaaverny kan hem te veel behaagen,
 Hy is ze nu te veel gewent,
 De Vryheid is hem onbekent,
 Zoo lang hy mag die lieve boeyen draagen.

DE LIEFDE IS NIET TE ONTVLUGTEN.

Het is vergeeffch dat gy de Liefde wilt ontgaan;
 Hoerad het hart ook is, hoe snel gy het doet loopen,
 Nog eens; het is vergeeffch, gy kunt'er niet op hoopen;
 De Liefde zit'er op en hangt u agter aan.
 Al vlugte men de min veel sneller dan de winden;
 Men zalze altyd nogtans aan onze zyde vinden.

The following is a list of the names of the authors of the works mentioned in the text. The names are arranged in alphabetical order. The first name is John Adams, followed by Thomas Jefferson, James Madison, and so on.

DE LIEFDE IS NIET TE ONTVLUGTEN.

Het konstgenootschap Nil volentibus Arduum, heeft op Otto Venius vier en veertigste zinnebeeld uit Horatius dit bygedigt, gemaakt.

Geen mensch ontvlugt, zo lang hy leeft,
 De zorg die altyd om hem zweeft.
 Begeef u op bezeilde schepen,
 Beschry het allersnelste paerd;
 Gy zult ze stadig met u slepen
 Zy volgt u met een' sneller vaerd.
 Waar heen ge ook vaaren moogt, of ryden,
 De zorg blyft by u te allen tyden.

Enik meen dat het ook zeer wel op de Liefde voegt die een van de grootste zorgen is.

*Non animam, fugiens cælum modo mutat Amator:
 Quo fugis? heu tecum, dum fugis, ibit Amor.*

Een minnaar, als hy vlugt
 Verandert wel van lugt,
 Maar geensints van gedagten,
 Maar vlugt gy, zie, de min
 Zit by u, wat gewin
 Kunt gy'er dan van wagten.

Dit doet den bedroefde *Antiochus* tegens *Timantes* zeggen by *Quinault*: *Stratonic. act. 4. sc. 7.*

*Fay moy fuir mon amour, allons ou tu voudras;
 Mais ou pent on aller ou l'amour n'aïlle pas?*

Doet my myn' Liefde vliên, kom gauwe, 'k ben te vrede;
 Maar ach, waar gaat men daar de Liefde niet gaat mede?

En Propertius zyne Cynthia met deeze woorden aanspreken
lib: 2. eleg: 23.

*Quo fugis, ah demens? nulla est fuga, tu licet usque
Ad Tanaim fugias, usque sequetur amor.
Non si Pegaseo veleris in aëra dorso:
Nec, tibi si Persei moverit ala pedes:
Vel, site secta moveant talaribus aura:
Nil tibi Mercurii proderit alta via.
Instat semper Amor super caput. instat amanti,
Et gravis ipse super libera colla sedet.
Excubat ille acer custos, & tollere nunquam
Te patietur humo lumina capta semel.*

Ontzinnige, waar vlugt gy tog?
Het vlugten kan u nimmer baaten;
Vlugt na den Tanais, vlugt, vlugt vry verder nog,
De Liefde zal u nooit verlaten.
Schoon Pegafus u droeg door de ope lugt,
Schoon gy de vleugels van de vlugge Perfeus voerde,
Of met de wieken van Mercur u voeten roerde,
Het was om niet, het was vergeeffsch gevlugt.
De Liefde blyft u altyd by,
En zal nooit van de minnaars wyken;
Zy zit u op de nek, hoe taai hoe sterk die zy,
Zy moet door haar gewigt bezwyken,
Die scherpe wagter waakt altyd,
En zoo hy eens uw oog heeft overwonnen,
Zult gy ze nimmer heffen kunnen,
Van de Aard' daar gy gevangne zyt.

Gy vleit u vergeeffsch, zegt *le Boulanger* in zyn, *Morale Ga-*
„ *lante part*: I. zoo gy de liefde meent te overwinnen met dat
„ voorwerp te vlugten, 't geen zy u, in weêrwil van u zel-
„ ven beminlyk heeft voor doen komen, en gy moogt u
„ zelven wel beraadslaagen, eer gy'er u oogen van berooft,
„ om dat denkbeeld uit uw hart te rukken, 't geen'er de lief-
„ de in gefnede heeft want dat zelve hart, 't geene onder
„ zyne

DE LIEFDE IS NIET TE ONTVLUGTEN. 105

„ zyne dwinglandy leeft, en 't geen gy vry wilt maaken,
„ zal u zelf al zugtende zeggen dat het vlugten het met de
„ Liefde reets eens is: en dat het reets weet en van te vooren
„ gevoelt, dat het afzyn haar nergens anders toe zal dienen als
„ om meer te lyden en heviger te beminnen. In de aantekening-
ningen op het tweede zinnbeeld heb ik reets aangehaalt dat
het afzyn niet bekwaam was om de liefde te overwinnen;
En over deeze gedagten heeft *Madame de Liencour* dit vol-
gende gemaakt,

LA FVITE INVILE.

En quel etat me trouvai je reduitte

Pour obeir a mon devoir?

Je fuis Tircis: mais que me sert ma fuite

Qu'a m'oter seulement le plaisir de le voir?

Que me sert il de ne le pas entendre?

Je devine tous les discours:

Et mon coeur me redit mille fois tous les jours

Ce qu'une fois il m'auroit dit de tendre,

Je m' imagine a tous momens

L'entendre m'exprimer ses plus doux sentimens;

Et peut être, hélas! qu'a ma honte,

Quand de son entretien j'évite les appas,

Je m'engage a lui tenir comte

De cent mille douceurs qu'il ne me diroit pas.

HET VERGEEFSCHÉ VLUGTEN.

Ach! moest ik zulk een staat beleeven

In 't volgen van myn' wreede pligt.

'k Vlugt Tyrfis: maar wat voordeel kan 't my geeven

Als dat ik my 't vermaak ontneem van zyn gezigt?

Wat baat het my dat ik zyn' woorden niet mag hooren?

Ik raade al zyn gesprek te wel: en duizendmaal

Brengt myn' verliefde ziel my op een dag te vooren

't Geen ik misfchien maar eens van zyn verliefde taal

106 DE LIEFDE IS NIET TE ONTVLUGTEN.

Te wagten had, en my maar eens dan zou bekooren,
'k Verbeeld' my nu op yder stond
Dat hy op 't allerlieft' zyn hart my aan komt bieden;
En, ach! terwyl ik zyn aanlok'lyk byzyn vliede,
Ga ik tot myne schande (O wonderlyke vond
Der min!) misschien my laagen leggen,
Met duizend zoetigheên die hy my niet zou zeggen.

D. Heinfius zegt in zyne nederduytsche Poëmata.

Soet aanschit dat de God der liefd' heeft overgoten
Met lieffelijk geweld, en in myn hert besloten
U fraelen, uwen glans, waer dat ik kan gegaen,
Gy syt altydt voor my, ik sie u voor my staen.
Nu ben ik in de Zee thien mylen ver gevaeren,
In 't midden van de windt; in 't midden van de baeren.
Syt gy nochtans by my U kracht die komt tot hier.
Het water is seer groot, maar minder dan het vier.
Wat raet kan ick gedoen om mynen brandt te stelpen,
Dewyle gans de Zee my niet en kan gehelpen?
Waer sal ick van u vlien? hoe kan ik syn bevryt?
Dewyle gy my brandt, oock daer gy niet en syt.

Pels wist deeze gedagten byzonder tot zyn voordeel te neem-
men; wanneer hy aan zyne Filles; zingt

'k Weet niet waar ik my bergen zal;
Zoo zit de min my op de hielen!
Dat Boetje volgt my over al;
Indien 't my vind, het zalme ontzielen.
Waar berg, waar berg ik my? ach! Filles, myn Godin!!
Verschuil my in uw hart, in uw hart,
Daar komt hy nimmer in.

DE LIEFDE VERWINT ALTYD.

Wie zyt gy die de min zoo trots in't oog braveert?
 Zy zal u eergy't denkt zelfs door uw' waan verwinnen:
 Dit heeft zy't eêlft' vernuft, de meest verligte zinnen,
 En grootste zielen tot hun' schande vaak geleert.
 De fierheid zelve moet voor haar de vlagge stryken,
 En alle hoogmoed, daar haar' zetel komt, straks wyken.

DE LIEFDE VERWINT ALTYD.

Hoe groot het vermogen van de Liefde ook is, gelyk wy in de voorgaande Zinnebeelden genoeg hebben aangehaald, zyn'er egter nog veelen die daar tegens hebben durven fryden; dog hebben alle tot hunne schande haare zwakheid, in het eirde moeten belyden; waar van ons *Ahakreon* een voorbeeld in zig zelve geeft; Hy zingt in zyn veertiende gezang, volgens myn' vertaaling dus.

Ik wil, ik wil; ik wil beminnen;
 De Liefde raade my dit zelf niet lang geleên;
 Maar ik, verkeert van zinnen,
 Veragte zyne raad, versmaade zyne reên:
 Hy neemt terstond zyn' boog en koker om te fryden;
 En daagt my tot een twee-gevegt;
 Dog ik helaas! te slegt
 Van hoofd; ga, om zyn schooten te vermyden;
 My wapenen met schild, en speer, en trek te veld;
 Zoo teegens hem; gelyk een groote held.
 Hy schiet, maar ik weet al de schooten
 Te ontwyken in der yl,
 Tot dat hy pyl voor pyl
 Verspilde, en zig geheel daar van ontbloote:
 Toen komt dit kleine wigt,
 In de allerheestse toore,
 Om dat het dus zyn' moeite zag verlore;
 En schiet zig zelfs in plaatze van een schigt:
 Het weet op 't heevigst' door myn boezem heen te dringen;
 En stelt zig daar in staat om my geheel te dwingen.
 Vergeefs heb ik dan speer en schild;
 Wat kan 't gevegt my baaten?
 't Verdedigen van buiten is in 't wild'
 Wanneer de viand reets is binnen ingelaaten.

Nooit zou iets op dit zinnebeeld beter kunnen toegepast worden als dit gezang, en nooit iets bedagt 't geen natuurlyker de ftryd en overwinning van de Liefde konde vertoonen. Evenwel zullen veelen, die dat behaagen in *Anakreon* niet vinden, hem hier van onnatuurlyke versiering betigten, wanneer hy zegt, dat de Liefde zig zelve op de boog zette, en zig zelve schoot: 't geen, wanneer men het zoo wil aanmerken, eenigzints waar is; *Madame Dacier* schynt hier mede ook eenigzints verlegen te zyn dewyl zy deeze woorden een andere zin tragt te geeven; dog, hoewel het verdedigen van *Anakreon*, myn werk niet is, moet ik nogtans hier byvoegen; dat die onnatuurlykheid, my het aller natuurlykst' de gestaltens van een hart, 't geen na lang tegenstreeven tot de Liefde gebragt word, verbeeld: want *Anakreon*, willende beschryven hoe een gemoed, 't geen onceindige gevaaren, waar in de Liefde het zoude hebben kunnen vatten, is doorgeworfeld, nu zorgeloos, en hoovaardig op zyne kragten, dikwils op het onverzienste en hevigte word getroffen, heeft om de wanordre van het zelve uit te drukken, en te vertoonen hoe het die ongerustheden, ontsteltenissen, ontroeringen, die het niet begrypen kan, vergeefs van zig tragt te werpen, niets natuurlyker kunnen bedenken, als die onnatuurlyke wyze van spreken dat de Liefde zig zelve wist in 't hart te schieten, en zig dus daar meester van te maaken; om dat die hertstogt in dit geval dikmaal woed met zoo groot een hevigheid dat zy alle natuurlyk begrip te boven gaat: derhalve durve ik wel met *Longe-pierre* en *Madame Dacier* uitroepen dat men niets aangenaamer, schoonder, nog geestiger zou kunnen bedenken: dog, *Anakreon* is het alleen niet die vergeefs tegen de Liefde heeft gestreden, in de *Diana* van *Montemayor*, 2 de boek, zingt *Faustus*

De Liefde zag, hoe ik, vol moed,

Haar schigten over al veragte,

Hoe ik met haare toorzen lagte,

Waar door zy alles blaaken doet.

Dog, wyl 't haar nooit aan moed of list

Ontbreckt, komt zy straks uit te vinden

Een hand, zoo schoon, dat zy my wist
 In duizend strikken vast te binden:
 Maar nu kan zy, die my gevangen heeft,
 Zoozoet, zoo vriend'lyk my onthaalen,
 Dat, wyl myn' kerker my zoo veel genoeg en geeft,
 Ik nimmer weêr zal na myn vryheid taalen.

By *Honoré d'Urfé* in het eerste deel, zefde boek van zyne
Astree zingt *Filander*, wanneer hy door de schoone *Diana* was
 getroffen..

D'un coeur outreucidé
Je me prisais Amour, ses ruses, & ses charmes,
Lors que changeant ses armes,
Des vôtres contre moy, le trompeur s'est aidé:
Et toutefois avant que de m'en faire outrage
Il me tint ce langage:
Un Dieu contre mes loix arrogant devenu,
Pour avoir obtenu
D'un serpent la victoire,
Voulut nier ma gloire:
Mais quoy? d'une Daphné je le rendis amant,
Pour lui montrer ma force.
Que si j'ay mis mes feux sous cette froide escorce,
fuge quel chatiment
Sera le tien Filandre?
Car le feu qui brulâ ce Dieu si glorieux,
Ne vint que des beaux jeux.
D'une Nymphé qu'encor' toute insensible il aime:
Mais je veux que le tien
Plus ardent que le sien,
Vienne non d'une Nymphé, ains de Diane mesme.

'k Veragte, met een trots gemoed,
 De Liefde, en haare list, en haar betooveringen;
 Maar zy, die met bedrog haar meeste voordeel doet;
 Laat haar geweer, en komt my met het uw' bespringen:
 En evenwel eer ik hier door

DE LIEFDE VERWINT ALTYD.

Verwonnen wierd, houd zy my deeze rede voor:

Apollo, heel verwaant geworde, door de zegen

Die hy op Pytho had verkregeu,

Bespotte myne magt, veragte myne wet

Die ik een yder zet:

Maar hoe? 'k dee tot zyn' straf, op dat hy my zou kennen,

Hem na de schoone Daphné rennen:

Indien ik dan dit kil gemoed

Zoo hevig kwam te blaaken;

Filander, denk dan hoe verwoed

Een straf u staat te naaken;

Want toen ik Phebus hoogmoed brák,

Was 't door een nimph, die hy met eewig minnen

Schoon hy ze noyt kan winnen,

Die met haar schoon gezigt die vlam in hem ontstak.

Maar 't heevig vuur waar mede ik my van u wil wreeken,

Sal geene nimph slegts maar Diana zelfs onsteeken.

Korn: Boon zingt voor zyne Kliemene,

Schoone Kliemene ik zwoer duizendmalen,

Niets is zo dwaas als minnaren pyn;

Maar wen uw oog my kweft met zyn stralen,

Wens ik niet als meenedig te zyn.

Hier, Amaltheus was gedwongen uit te roepen wanneer hy meende het meeste van de Liefde ontlage te zyn:

Heu, heu quo.rapior? flammis crescentibus uror,

Uror ego, & solitum pectora vulnus habent.

Nec mihi Lathæo componere pocula somno

Profuit aut sacro tingere rore comas.

Ite procul quibus est nostra data cura salutis;

Quisquis amat medica non eget artis ope.

Jam subeunt neveique sinus, atque amula cælo

Lumina, in exitium lumina nata meum.

Ah pereat, quicumque suos non servat amores,

Et domina assiduas non amat illecebras.

*Illum Caucasea foverunt rupe leones,
 Dura vel insanis cautibus unda tulit.
 Mallem ego cum domina longas deducere noctes
 Quam quod Erithraëis dona leguntur agris.
 Gauderem interdum niveas tractare papillas
 Et dare compressis oscula blanda notis.
 Illa mea implicitis vinciret colla lacertis,
 Lataque non solito vellet amore frui. &c.*

Ach! ach! waar word myn hart gerukt?
 Ik blaak, 'k voel weêr die vlam ontsteeken,
 't Is de oude kwaal weêr die my drukt;
 Hier helpen geene toverstreeken.

Van hier, van hier, gy, die maar tragt
 Zoo lieve banden nu te ontbinden,
 Van hier, men heeft tog voor de kragt
 Der min, geen kruiden kunnen vinden.

Nu schiet my weder in den zin
 Hoe lief die boezem kwam te leeven;
 Dat hemels-blauw gezigt, waar in
 Mynе ongevallen zyn gelchreeven.

Ach! dat hy niet dan onheil vind'
 Die zyne vlammen tragt te sfinooren,
 En die niet eewiglyk bemint
 Dat lok-aas 't geen hem kan bekooren.

Ach! die versteende, die 't niet doet,
 Plagt niet dan leewe-melk te florpen;
 Hy is op Caucasus gevoet;
 Of op een klip uit zee geworpen.

Ik wil veel liever nagt op nagt
 Myn zelf vermaaken by myn schoone,
 Als dat men my de schatten bragt
 Die Indiën ooit kan vertoonen.

Nu zou ik met een vrye hand
 Haar styfgespanne borsjes streelen;
 Dan weêr tot leszing van myn brand,
 Al kuzend met haar' lipjes speelen.

Dan zy, met de armen door malkaar
 Vol vuur zig om myn leden wringen.
 En tragten, zoo het moog'lyk waar,
 Haar' ziel in myne ziel te dringen. &c.

In de Opera van *Atys* act: 1. sc: 2. zingt *Idas*

*Tost ou tard l'amour est vainqueur ,
 En vain les plus fiers s'en deffendent,
 On ne peut refuser son coeur
 A des beaux yeux qui le demandent:*

Air. Belle Iris.

Min verwint altyd in 't end,
 Ach! men moet zig overgeeven,
 Al het fiere tegen streeven,
 Word vergeefs tog aangewent:
 Want wie zou zyn hart ontzeggen
 Als twee oogjes hel en pril,
 Lonkende ons te vooren leggen,
 Dat het hart beminnen wil.

In le ballet le Triomphe de l'amour 6. entrée. zingt *Neptunus* en *Amphitrite*.

*C'est en vain qu'à l'amour on se veut opposer ,
 L'atteinte de ses traits n'en est que plus profonde.
 Son empire est l'escueil ou se viennent briser
 Les plus superbes Coeurs du monde.
 C'est en vain qu'à l'amour on se veut opposer ,
 Il n'est rien de si froid qu'il ne puisse embraser,
 Il brule jusqu'au sein de Ponde.
 C'est en vain qu'à l'amour on se veut oppôser ,
 L'atteinte de ses traits n'en est que plus profonde.*

Het is vergeefs gestreên de min te wederstreeven,
 Hier door is 't dat haar' schigt te feller treffen zal.
 Zy is de klip waar op zoo vaak in schipbreuk bleeven,
 De grootste harten van 't heel al.

Het is vergeefs gestreên de min te wederstreeven,
 Niets is zoo koud daar zy haar' vuur niet in doet leven,
 Men voelt haar' vlammen in het diepste waterdal.
 Het is vergeefs gestreên de min te wederstreeven,
 Hier door is 't dat haar' schigt te feller treffen zal.

Longepierre zegt in zyn tweede idylle dat'er geen verdediging;
 „ tegen de liefde is, nog geen schuilplaats om haar te myden,
 „ dat alles voor haar moet buigen en wyken, en niets haare
 „ schigten kan tegenhouden.

*Qu'il est cruel ce Dieu! contre sa violence
 Il n'est pas même, hélas! d'azyle ou de défense:
 Tout cède, tout succombe; & ses traits dangereux
 Ne trouvent point d'obstacle a leurs coups douloureux.*

By *Jan Vos* tragt *Saturninus* op deeze wyze *Thamra* te be-
 weegen wanneer zy zei de min te vloeken en haaten,

Godin van 't Gots gewest! zyt gy uit ys geboren!
 Geen paard zoo hard van huid of 't draaft na Venus sporen,
 De wrevelige stier: het borstelyge zwyn;
 De logge wallevisch: de snelle dollesyn;
 En de over fiere leew zyn vol van minnevonken.
 De min is niet te ontgaan in bosschen noch spelonken.
 De schrandere olifant is 't middelryf doorgrift:
 De winden vliên elkaar door onderlinge liefd',
 Al hygende te moet: de dik beschorfte boomen,
 Omhelzen ellikaâr; de koele waterstroomen
 Vermengen haar in een: zoo zaait de min haar zaad.
 En spint, met *Sinthia*, een endelooze draad.

En wie zal onderneemen met de Liefde te stryden die met
 ons aanmerkt wat zys

*Ce puissant Roy des hommes & des Dieux ,
 Ce demon qui gouverne & la terre & les cieux ,
 Qui dissipa l'horreur de la masse premiere ,
 Qui tira du cahos l'eclat de la lumiere ,
 Qui fit voir le soleil de la terre amoureux ,
 Qui nous rendit son sein fecondement heureux ,
 Qui peut non seulement sur tout ce qui respire ,
 Mais qui ne connoist point de borne a son empire ,
 Qui brule dans les eaux , & qui donne a l'aimant
 La vertu d'attirer son insensible amant.*

De Liefde die den Mensch en Goden wetten stelt,
 Die Aarde en Hemel zelf bestiert door zyn geweld,
 Door wie de afgryfslykheên van de eerste stof verdweenen,
 Door wie het eerste licht den bayert heeft bescheenen,
 Die de eerste zonne-straal uit liefde op de aarde ontfak,
 Die haare vrugtb're schoot voor ons eerst open brak,
 Die niet alleen gebied al wat kan adem haalen,
 Dog welkers heerschappy strekt buiten alle paalen,
 Die in het water blaakt, en aan de zeilsteen geeft
 De kragt waar door het staal gestadig aan haar kleeft.

Veel minder zal men hier toe kunnen besluiten wanneer men inziét, dat een groots hart, gelyk wy te vooren gezegt hebben, zig niet hoeft te schaamen gevoelig te zyn: 't geen Hoogstraaten wel byzonder heeft aangemerkt, wanneer hy in 't eerste boek van zyn *Haegaenveld* zynen *Held* beschryft met deeze woorden: *Den vierigen Held, zyn geest was snuggerer dan de Sperwer en zyn drift voorquam de Zonnenwielen, een fari-gen Hengst kon zyn moedigheid niet bereiken, noch geen pronkende Zwaen zyn hooghartigheid nasporen. Zyn tong was scharper dan een gewette Sikkels, en zyn uitspraek heftiger als een vliegende Worppyl: maer zyn gemoed was buigsaem als wasch, en 't kristal zyner oogen smolt zoo geheel ligt van medelyden als de bleike sneeuw voor de blakende zon.*

DE LIEFDE STRAFT DE WEDERSPANNIGEN.

Zietrotze zielen, die de min gestaag braveert.
 Dus worden zy gestraft die haare magt versmaaden;
 Dus leeren zy daar na, tot hunne schande en schade,
 Hoe al die hoon en smaats weêr tot hen zelve keert.
 De min doet, als sy door geweld moet zegenpraalen;
 Die wederspannigheid ons duur genoeg betaalen.

The first part of the paper is devoted to a general
 discussion of the problem. It is shown that the
 problem is equivalent to the problem of finding
 the minimum of a certain functional. This
 functional is then expressed in terms of the
 unknown function. The problem is then
 reduced to the problem of finding the minimum
 of a certain functional. This functional is
 then expressed in terms of the unknown function.
 The problem is then reduced to the problem of
 finding the minimum of a certain functional.

DE LIEFDE STRAFT DE WEDERSPANNIGEN:

Anakreon geeft ons van dit zinnebeeld zoo wel als van het voorgaande een bewys in zig zelve; in zyn zevende gezang, 't geen ik niet berymt heb om dat ik het in de *Mooyeriana* dus uitgebreit heb gevonden.

De Liefde dreef my met een rysje voort,
 En dwong my meê
 Te loopen, daar ik moé, en half gestoord
 Van steê op steê,
 Door land, en zand, geen einde vond, nog rust;
 'k Had zin nog lust.
 Ik loop, ik draaf, ik zwoeg', ik zweet', ik steen'
 Door al myn leên.
 Terwyl ik steen, en zweet, en zwoeg', en draaf
 Gelyk een slaaf,
 Terwyl ik zwoeg', en draaf, en loop', en steen
 Met knok en leên,
 Gelyk een slaaf der Liefde moê, en bang,
 Byt my een slang,
 Een bitse slang van agt'ren in de hiel,
 Zoo dat ik viel.
 Ik viel, ik viel voor over, en besweek,
 Van zulk een steek;
 Van zulk een beet van zulk een diepe smart
 Tot in myn hart.
 Myn hart en ziel vloog schier in d'yd'le wind,
 Maar Venus kind,
 De Liefde groot van magt en heerschappy,
 Die streelede my,
 En sprak, terwijl ik naawlyks hooren kon,
 Anakreon!
 Anakreon! gy, die schier legt in 't graf,
 Dit is uw straf.

120 DE LIEFDE STRAFT DE WEDERSPANNIGEN!

Dit is de loon uw's ouderdoms, dat gy

Myn dwing'landy

Veragt hebt. Daarom leer nu, hoor en let

Na myne wet.

Indien men wil nazien het geene *Mlle le Fevre*, en *Longepierre* op dit gezang hebben aangeteekent zal het veel aangenaamer zyn. In het vyf en veertigste gezang geeft *Anakreon* een voorbeeld in *Mars*

In Lemnos-holen stond voorheenen de gemaal
Van Venus, schigten voor de min en smeede:

Hy maakte die van 't allerharste staal

Wiens punten Venus dan met honing straks bekleele:

De Liefde wist dat zoet

Weërom te mengen met het allerbitterst' roet.

't Gebeurde in deeze tyd als Mars van 't stryden keerde,

Belaaden met een zwaare speer,

Dat hy de schigten van de min heel trots braveerde

En ligter agte dan een veer:

Maar deeze kleine God, die zig niet ligt laat hoonen,

Zei; kom, ik zal'er u een scherp en zwaar vertoonen,

Beproof het zelf, en zie of ik de waarheid zeg;

Met schoot hy hem, daar Venus straks om lagte.

Maar naawelyks had Mars de schoot nog weg,

Of vondze, buiten zyn verwagten,

En riep al zugtende: ach! ontsla my van die last;

'k Beken dat ik te veel op myne kragt vertrouwde:

Neen, zei de Liefde, zie ter deege hoe ze u past

Gy hebtze nu, en kuntze ook nu behouden.

Tanaquillus Faber wierd zo verrukt door de zoete vinding van dit gezang dat hy, volgens zyne bekentenis, van een *Grammaticus* Poeët wierd, en uitriep

*Felix, ah! nimium felix, cui carmine tali
Fluxit ab Aoniis vena beata jugis.*

Quid

*Quid melius dicitaret Amor, Risusque, Jocique,
Et cum germanis Gratia juncta suis?*

Men kan verder zien het geen'er zyn dogter en *Longe-pierre* in haare aantekeningen van zeggen: maar om van *Anakreon* te scheiden, *Mofchus* doet *Venus* zelf zeggen wanneer zy haar „zoon zegt; dat hy wreed was wanneer hy in toorn ontftooken wicrd en met niemand medelyden had; de Liefde, „zegt *Tibullus lib. 1. eleg. 9.* blaakt heviger die geenen, die „zy ziet dat haar tegens dank onderdanig zyn.

*Deus crudelius urit,
Quos videt invitos succubuisse sibi.*

Ik heb voorheenen al uit *Astrate* aangehaalt,

Dat een fier gemoed, dat tot de liefde met
Veel moeite word gebragt, te heeviger zal minnen:
Alwaar de Liefde met geweld moet overwinnen
Daar werd zy sterk na min of meerder tegenftand.

Op deeze voet doet *Korn: Boon Dido* in zyne *Heidensche Grootmoedigheden* zeggen,

Eer een wakker, en doorlugtig hart het minnen
Begint, kaatzt duizendmaal in zyn verheve zinnen
Die ted're vlam: maar grypt zy plaats in het gemoed;
Hel, Hemel, Aarde, en Zee zyn machtloos om die gloed
Te bluffen.

En naawelyks zal men'er een vinden die met geweld tot de Liefde gebragt word of zy zullen nog al meer zeggen; wanneer, zegt *le Boulanger* in zyne *Morale Galante*, ymand op zyn gefag of magt steunende de Zoon van *Venus* wederftreeft en de kragt van zyn toorts en fchigten bespot.

122 DE LIEFDE STRAFT DE WEDERSPANNIGEN.

*Quoy, dit il, regardant ses fleches & ses traits,
 Souffrirez vous ma honte & mes lasches regrets?
 N'estes vous plus ces traits dont la force infinie
 Jusques dedans le Ciel estend sa tyrannie,
 Qui fait quitter le Trône au souverain des Dieux;
 N'estes vous pas ces traits plus craints que le Tonnerre,
 Qui font impunement perdre au Dieu de la Guerre
 Les titres d'invincible & de victorieux.
 Et toy, divin flambeau, source de tant de flâmes,
 Dont j'ay porté l'ardeur jusques dans les Enfers,
 Toy qui sceus embraser le Monarque des ames,
 Et le fis soupiner sous le poids de mes fers?
 Peus tu souffrir l'affront dont l'on flestrit ma gloire;
 Toy de qui l'Ocean advoua la victoire?
 Toy qui le fis brusler dans ses autres profonds,
 Et qui par la vertu d'un sacre privilege,
 Au travers des Glaçons, de l'Onde & de la Neige,
 Sçais enflammer les eaux, les Forests & les Monts.*

Hoe, zegt hy, en hy ziet zyn toorts en pylen aan;
 Zult gy dan lyden al dat hoonen, dat versmaân?
 Zyt gy die schigten dan niet meer, wiens scherpe kragten
 Haar' dwing'landy tot in den hoogsten Hemel bragten,
 Die Jupiter zyn Troon steeds afjaagt, zy't gy't niet
 Die yder meerder dan de blikzem zelf ontziet:
 En die zoo vaak aan Mars kond tot zyn schande leeren,
 Hoe ydel hy sig laat als onverwin'lyk eeren.
 En gy myn Toorts, gy die zoo menig hart ontfak;
 Gy, gy, wier hevig vuur de helsche vlammen brak;
 Gy, gy, die Pluto op zyn zetel wist te ontsteeken,
 En onder het gewigt van myne boey deed smeeken;
 Laat gy myne eer nu dus te niet gaan? tref myn leet,
 U niet? Gy die de Zee-God zelve minnen deed;
 Gy die hem blaakte in't diepst' van zyne waterzaalen
 En wien alleenig is vergunt om met uw' stralen
 Door water, sneeuw, en ys te dringen, en het land,
 De bergen, bosch, en Zee te zetten in den brand.

DE LIEFDE STRAFT DE WEDERSPANNIGEN. 123

„ Op deeze woorden , vervolgt *le Boulanger* , die de Liefde
 „ met een toon die te vreezen is , voortbrengt , loft zy haare
 „ fcherpste fchigten op die helden die haar wederftreeven ,
 „ en haar het hart doorschietende maakt hy haar in weerwil
 „ van haar zelve zoo verlief dat geene onderdaanen haar on-
 „ derdaaniger zyn. De wraakluft die zy heeft over deeze we-
 „ derspannigheid , zig niet te vrede houdende met de wonde
 „ die zy in deeze fiere harten gemaakt heeft , wil dat zy niet
 „ eer geneeze dan met het einde van haar leeven : dat zy geen
 „ hulp middel daar toe vinde , of zoo zy'er een vinden dat zy
 „ flimmer en overdraagelyker is dan de wonde zelve. Maar
 behalven deeze heeft de Liefde nog andere middelen om zig
 te wreken waar van'er *Linco* , *Silvio* een voor oogen stelt
 by *Guarini Pastor Fido* , *atr. 1. sc. 1.*

*Ma s'è ti giunge in quella fredda etate,
 Ove il proprio difetto,
 Più che la colpa altrui spesso se piagne ;
 Al' hora insopportabili , e mortali
 Son le sue piaghe , al' hor le pene acerbe:
 Al' hora se pietà tu cerchi , male
 Se non la trovi : e se la trovi peggio.
 Deh non ti procacciar prima del tempo
 I difetti del tempo
 Che se t'assale a la canuta etate
 Amoroso talento ,
 Haurai doppio tormento ,
 E di quel , che potendo non volesti ,
 E di quel , che volendo non potrai.*

Maar komt ons liefd' aenboordt in d'oude gryse tydt,
 Als wy zyn't beste deel van onse krachten quyt,
 Die wy dan dickwyls meer als and'rer schult beklagen;
 Men is ter doodt gewondt, de pyn is niet te dragen:
 En soeckt men dan vergeefs medogentheydt, 't is quaet:
 En vindt men die, men is nog in veel erger staet.
 Ay! soekt niet voor den tydt, des tydts ellendigheden:

124 DE LIEFDE STRAFT DE WEDERSPANNIGEN.

Want grypt de liefd' u aen in d'oude trage leden,
 Zoo steekt gy, tot de keel, in tweederley verdriet;
 't Een is; als 't in uw' magt was, gy begeerde 't niet:
 Het tweed'; als u de jeugt en schoonheid zynd' ontweken,
 Gy willen zult, wanneer de magt u sal ontbreken.

By Tasso zegt Dafnis tegens Silvia in het zelve geval, *Aminta*:
 att: 1. sc: 1.

E già non dico

*All'hor che fuggirai le fonti, ou' hora
 Spesso ti specchi, e forse ti vagheggi:
 All'hor che fuggirai le fonti, solo
 Per tema di vederti crespa, e brutta,
 Questo averratti ben, ma non t'annuncio
 Già questo solo s, che, bench' é grande male,
 E pero mal commune. hor non rammenti
 Ciò che l'altr' hieri Elpino raccontava,
 Il saggio Elpino, a la bella Licori,
 Licori, ch' in Elpin puote con gli occhi
 Quel, ch'ei potere in lei douria col canto:
 Sè'l dovere in amor si ritrovasse:
 E'l raccontava udendo Batto e Tirsi
 Gran maestri d'Amore, e'l raccontava
 Ne l'antro de l'Aurora, ove su l'uscio
 E scritto, lungi, ah lungi ite, profani.
 Diceva egli, e diceva, che glie'l disse
 Quel Grande, che cantò l'Armi, e gli Amori,
 Ch' à lui lascio la Fistola morenda,
 Chè là giù ne lo'nferno è un nero speco,
 La dove essala un fumopien di puzza
 Da le triste fornaci d'Acheronte;
 E che quivi punite eternamente
 In tormenti di tenebre, e di pianto
 Son. le femine ingrante, e sconosciute,
 Quivi aspetta, ch'albergo s'apparecchi
 A la tua feritate.*

E dritto

*E dritto è ben, ch' il fumo
Tragga mai sempre il pianto da quegli occhi,
Onde trarlo giamai
Non pote la pietate.*

Ik zal u niet eens nog spreken;
Hoe gy sult vlieden voor de beeken;
Daar ge u gestadig in bespiegelt, en misschien
Meê kittelt, als gy u zoo jong zoo schoon kunt zien:
Die gy dan myden zult en haaten,
Om dat ze u een gerimpelt-hoofd
Vertoonen zullen, - heel berooft
Van al haar schoon, en van de jeugd verlaaten:
Ik haal u dit als 't minst' maar in 't voorby gaan aan.
Om dat, schoon deeze ramp valt zwaar te draagen,
Een yder die moet onderstaan:
Dog heugt u niet het geene Elpino deeze dagen,
Die wyze Elpino, aan Licoris heeft verhaalt,
Licoris die door haar' schoone oogen,
Wanneerze Elpino eens bestraalt,
Heeft op zyn hart zoo groot vermogen,
Als hy door zyn gezang op 't haar', nog onbewogen;
Verdiende, zoo in min na waarde iets wierd betaalt:
't Was in Auroras hol waar voor men vind geschreeven:
Dat geene onreine voet zig ooit hier in begeeve:
En Battus zat'er by met Tyrfis, beî vermaard
Voor groote meesters in den aart
Der Liefde, toen hy zyn' Licoris dit vertelde:
Hy zei ook dat hy 't van die harder die van Helden
In min en Oorlog zong, en hem zyn geestig riet,
Wanneer hy kwam te sterven, liet,
Zelf had gehoord: hoe hier beneden,
In 't ryk van Pluto, is een hol vol duisterheden,
Gevult met stank en nevelen, die uit
De droevige Acheron gestaag na boven wellen,
En dat daar eewiglyk een naar geluit;
En traanen, duisterniszen kwellen.

126 DE LIEFDE STRAFT DE WEDERSPANNIGEN.

Die meisjes, die, als gy, haare eer in wreedheid stellen.

Nu denk of deeze plaats, vol druk en duisternis,

Door uwe fierheid niet bereit zal worden; 't is

Ook billik dat de rook tot droef geschrei verwekke

Dat trots gezigt, waar uit voorheen

Nog Liefde, nog Bevalligheên,

Nog mededogen zelf een' ted're traan kon trekken.

Ik moet hier nog by voegen dat dit bovenstaande my menigmaal heeft doen zeggen met de *Fontenelle dans ses discours sur la nature de l'Eglogue*, dat de *Amintas van Tasso* in der daad „ het beste en schoonste is dat Italic ooit van Pastoralen te voorschyn gebragt heeft.

DE LIEFDE HELPT DE GEHOORZAAMEN.

Vergeeffch, ô Liefde, dat gy my wilt binden, 'k weet,
 Ik weet myn pligt genoeg, 'k zal 't zelve wel beschikken,
 Ik wens gefladig om uwe aangenaame ftrikken,
 En ik bemin niet dan te veel uw lieflyk leet:
 Ik weet hoe zwaar het valt uw' magt te wederftreeven,
 Hoe zoet het is zig zelve in uwen band te geeven,

1842

THE

PROCEEDINGS

OF THE

ANNUAL MEETING

OF THE

AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION

Held at

CHICAGO, ILL.,

SEPTEMBER 17-20, 1842.

Published by

W. B. ALLEN, 10 N. LAKE ST.

CHICAGO, ILL.

Entered as Second-Class Matter, July 16, 1879, under No. 233, Post Office at Chicago, Ill., and for mailing at special rate of postage provided for in Act of October 3, 1917, authorized on July 16, 1925. Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Act of October 3, 1917, authorized on July 16, 1925.

Copyright, 1842, by W. B. Allen.

Copyright, 1879, by W. B. Allen.

Copyright, 1925, by W. B. Allen.

DE LIEFDE HELPT DE GEHOORZAAMEN.

Zoo wreed als de liefde voor de wederfpannigen is, zoo minzaam is zy voor die haar gehoorzaamen; dit wist de leermeester der Liefde wel wanneer hy „ zeide: dat hy liever wilde wyken als door tegen- „ streeven het vuur ontsteeken; dat de last die men „ gewillig droeg ligt viel, dat een toorts door het slingeren „ heviger brande, dat de offen die onwillig voor de ploeg „ zyn, meer geslaagen worden, dat een Paard, 'tgeen na den „ toom niet wil luisteren naawer in toom word gehouden; „ dat de Liefde de wederfpannigen ook veel wreeder dan de „ gehoorzaamen handeld, en dat hy zig zelve gewillig aan de „ Liefde overgaf. *Amor. lib. 2. eleg. 2.*

Cedimus? an subitum luſtando accendimus ignem?

Cedamus, leve fit quod bene fertur, onus.

Vidi ego jaſtatâs mota face crefcere flammas:

Et vidi nullo concutiente mori.

Verbera plura ferunt, quam quos juvat uſus aratri,

Detrectant preſſi dum juga prima boves.

Aſper equus duris contunditur ora lupatis.

Frena minus ſentit quiſquis ad arma facit:

Acrius invitos, multoque ferocius urget,

Quam qui ſervitium, ferre fatentur, amor.

En ego conſiteor: tua ſum nova præda Cupido.

Porrigimus vincas ad tua jura manus.

Daarom doet hy *Phadra* ook ſchryven:

Quicquid Amor juſſit, non eſt contemnere tutum.

„ Het is gevaarlyk te wederſtreeven het geene de min gebied.

„ *Tibullus* zegt dat hy zyne voeten gaarne tot de boeyen gaf
lib. 1. eleg. 7.

Non ſeva reuſo

Verbera, detrecto non ego vincla pedum,

R

Pro-

130 DE LIEFDE HELPT DE GEHOORZAAMEN.

Propertius, schryft aan *Gallus*, hoe hy zig ootmoediger in de „ Liefde droeg, hoe hy meer genot van haar te wagten had.

*At quo sis humilis magis, & subjectus Amori,
Hoc magis effectu saepe fruare bono.*

Dan mag men wel met *Francius* zeggen dat de Liefde zoo wel de wonde heelt als zy ze geeft.

Vulneris auxilium, vulneris auctor, amor.

't Geen by na de eige gedagten van *Guarini* geweest zyn als hy zegt

*Se'l giovinetto core Amor ti pugne ;
Amor anco te l'ugne :
Se col duolo il tormenta ,
Con la speme il consola :
E s'un tempo l'ancide, al fine il sana,*

Indien de Liefde trett een jong en jeudig herte,
De selve liefde salft de wond', en heelt de smerte.
Indien de liefd' u quelt met pyn en ongeneugt,
Door hope scheptse weêr in 't hert een nieuwe vreugt,
Al schynt een jeugdig hert door liefd' gedoot te wesen,
Liefd' sal 't ten lesten weêr opwecken en genesen,

Mogelyk heeft *Mademoiselle des jardins* ook deeze gedagten gehad wanneer zy *Omphale* tegens *Manlius* doet zeggen. *act.*
I. sc: 5.

*J'apprendrois de l'amour, l'art de vous secourir,
S'il a peu vous blesser, il pourroit vous guerir,
Ce Dieu qui par mes yeux alluma vostre flâme
Par leurs tendres regards soulageroit vostre ame:*

Ik zou u helpen door ingeeven van de min.
Zy konze heelen die de wond' gaf in 't begin,

DE LIEFDE HELPT DE GEHOORZAAMEN. 131

Die min, die eerst dit vuur ontftak door decz' myne oogen
Zou door haar teêr gezigt uw' traanen weder droogen.

En alle die de Liefde in die ftaat van gehoorzaamheid hebben
beproeft zullen wel met *Secundus* uitroopen *lib: 1. eleg: 3.* dat
„ het veel is in een fchoone gevankenis geflooten te worden ,
„ en door gulde boeyen geboeit.

*Scilicet est aliquid specioso carcere claudi,
Et juvat aurata compede pefse premi.*

Ja fchoon zy al weder in vryheid raaken, zoeken zy haare
boeyen, van't zelf weder, en zeggen.

*Desja ma liberté faisoit trembler mon ame,
Mon salut me faisoit perir.
Jemourois du regret d'avoir tué ma flamme,
Encor qu'elle me fit mourir.
Sortant de ma prison je me trouvois sauvage,
J'estois tout ebloüy du jour.
De tous mes sentimens j'avois perdu l'usage,
En perdant celui de l'Amour.*

Zie hier de vertaaling door *K: Boon.*

Myn lieve vryheid had reets myne ziel doen beven,
k Vond in myn heil myn uiterft' hartewee.
?k Stierf, om dat ik myn vlam de doodfteek had gegeven;
Van na berou, fchoon die my fterven deê.
?k Was wild toen ?k had geftaakt de boeyen myner minne,
?k Was telkens blind in de allerfchoonfte dag.
Ja ik verloor 't gebruik van alle myne zinnen,
Toen 'k van't gebruik der min me ontblooten zag,

Derhalven mag men wel met *Boursault* zingen *Meleagre act:*
4. 6: 4.

I.

*Aimons , aimons , c'est un plaisir extreme :
 Les autres soins sont des soins superflus :
 Qui fuit l'Amour quand il s'offre lui même
 Le cherche apres , & ne le trouve plus.*

2.

*Heureux qui plait quand il est tems de plaire!
 C'est pour charmer que sont faits les appas ;
 Qui fuit l'Amour attire sa colere ,
 Et c'est un Dieu qui ne pardonne pas.*

I.

Omhelz de min , niets is zoo zoet als 't minnen :
 Alle andere zorge voegt uw' schoonheid niet ;
 Die Liefde schuwt als zy zig wil doen winnen ,
 Zoekt haar vergeeffch. daar na wanneer zy vliet..

2.

Gelukkig die in jeugd geen min versmaaden :
 Tot minnen is't dat elk zyn schoonheid heeft :
 Die min schuwt komt haar' haat op zig te laaden
 En 't is een God die nimmermeer vergeeft.

DE LIEFDE IS DOOR GEZUGT TE WINNEN.

Wanneer een minnaar roept word hy nog wel verhoort,
 Vergeeffch stelt zig een fier, en trots gemoed hier tegen;
 De klagten kunnen zelf een harde rots beweegen,
 En nimmer word een teêr gezugt vergeeffch gesmoort;
 Een die gestadig roept zal in het end' verwinnen;
 De weêrklank van 't gezugt der minnaars is beminnen.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES

The first part of the book is devoted to a description of the country and its resources. It then proceeds to a history of the people and their institutions. The author has endeavored to give a full and accurate account of the progress of the nation from its first settlement to the present time. The work is intended for the use of schools and libraries, and is also well adapted for the general reader.

DE LIEFDE IS DOOR GEZUGT TE WINNEN!

Men vind by na dit zelve zinnebeeld in de zinnebeelden van *ſ. Cats*, alwaar, hy leert dat men in de Liefde zig het vraagen niet moet ontzien, of aantoot, gelyk *ſ. Vos* zegt dat die al te ſlaaw verzoekt die leert een ander 't weigeren. Myn voorneemen is mede by na het zelve, namentlyk te toonen hoe veel het geduld en de eerbied in de liefde zyn aangezien. Niets vermag waarlyk zoo veel dan een eerbiedige teder minnekragt, *Daphnis* bekende dit van haar zelve by *Taffo. Amint. att. 1. ſc. 1.*

*Che non puote il tempo? è che non puote,
Servando, meritando, supplicando,
Fare un fidele, & importuno Amante?
Eui vinta; io te'l confesso, e furon l'armi
Del Vincitore, humiltà, sofferenza,
Pianti, sospiri, e domandar mercede.*

Maar wat vermag op onz gemoed
De tyd niet al? wat indruk doet
Een minnaar in onz hart door trouw, door waardigheden,
Door dienſten, zelve door zyn laſtige gebeden,
Ja Silvia, 'k bekennt,
Ik wierd verwonnen in het end;
En klagten, traanen, en geduld
Gezugt met nedrigheid vervult
Zyn al de wapenen waar meê 'k wierd afgestreden.

Hoe veel de tyd, en het gedult vermag, leert *Ovidius Art. Amandi lib. 2.*

*Si nec blanda satix, nec erit tibi comis amanti;
Perfer & obdura. postmodo mitis erit.
Electitur obsequio curvatus ab arbore ramus.
Frangis, si vires experiere tuas.*

136 DE LIEFDE IS DOOR GEZUGT TE WINNEN.

*Obsequio tranantur aquae: nec vincere possis,
Flumina; si contra quam rapit undanates.*

*Obsequium tigresque domat Numidasque leones.
Rustica paulatim taurus aratra subit.*

Den vertaaler heeft het de Amsterdamze jeugd dus voorgehouden.

Indien u lief niet is van minnelyke zeden,
En sy u in het eerst niet paeft met soete reden,
Verdraegt slegts en volherd; sy sal 't hier na wel doen,
Ja sal gedweeghsaem zyn eer dat gy 't soud vermoen.
Allenxkens met gedult so word een tack geboghen,
Maar scheuren salje wilt ghy daar u kracht op toghen.
Die 't loopen van de stroom niet geeft een weynigh toe,
Swemt noyt aen d'ander zyd', en maect hem selven moe,
Gedienstigheyt die temt de Tygers en de Beeren,
En metter tyd men kan de stieren 't ploegen leeren.

En het is waar, het geduld vermag veel:

Qui patitur potitur qui cupit ille capit,

Zegt Douza ergens, maar boven al vermag de eerbiedigheid wel het meeste: dit getuigt een juffer by *le Boulanger* in zyn *Morale Galante*:

*Ha! dit elle, Tircis, cesse d'estre soumis,
Tu parois trop d'accord avec mes ennemis,
Appelle moy, cruelle, insensible, inhumaine,
Et pour lors tes discours adouciront mes peines.
Sois moins respectueux, je pourray persister,
Et peut estre encor je pourray resister:
Ne me contrains donc pas, dans l'ennuy qui me presse,
D'exposer a tes yeux mon trouble ma foiblesse,
Escouter tes soupirs, c'est soupirer aussi,
Et partager ton mal, qu'ecouter ton soucy.*

Ach!

Ach! Tyrſis, zegt zy, weez zoo onderdaanig niet,
 Wyl dus myn ziel in u al zyn beſtormers ziet,
 Noem my onmenſlyk, ongevoelig, noem my wreede,
 Myn ſmarten zullen dan verzagten door uw' reden:
 Zyt zoo eerbiedig niet, ik zal volharden, en
 Miſſchien dat ik dan nog bek waam tot weêrſtand ben:
 Wil me, om de droefheid die ik ly, zoo ver verſchoonen,
 En dwing my niet om u myn' zwakheid te vertoonen.
 Myn hart zugt ook wanneer gy't ſteets uw' zugten bied,
 En 't lyd uw' pynen door't verhaal van uw verdriet.

Mlle des Fardins doet *Omphale* op dezelve wyze ſpreeken wanneer haar *Phenice* voor oogen hielt waarom zy *Manlius* beminde en *Torquatus* haate. *Manl: act: 1. ſc: 4.*

*He pourroit je, Phenice, en uſer autrement?
 Ce vaillant deſenſeur, cet agreable amant,
 Oſe a peine parler du feu qui le devore,
 Ses ſeules actions m'apprenent qu'il m'adore:
 Il s'explique en tremblant, il me parle des yeux
 Au lieu que ſon rival d'un front audacieux,
 Sans reſpecter en moy le rang d'une princeſſe,
 Me parle inſolement de l'ardeur qui le preſſe,
 Et ſe vante a mes yeux du titre de vainqueur,
 Comme ſi ſa conquête alloit juſqu'a mon coeur.*

Zou't anders kunnen zyn, *Phenice*? die verwinnaar,
 Zoo edelmoedig als beminnens waardig' minnaar,
 Durft naaw'lyks ſpreeken van een vuur 't geen hem verteert,
 Zyn' daaden hebben my alleen zyn' min geleert,
 Hy uit zig beevend', hy verklaart zig door zyne oogen,
 Daar zyn' meê-minnaar, door verwaantheid opgetogen,
 De eerbied vergeetende die me een vorſtinne moet
 Bewyzen, my heel trots zyn liefde kennen doet;
 My met de naam van myn verwinnaar komt braveeren,
 Als of zyn winſt hem ook myn hart deed overheeren.

138 DE LIEFDE IS DOOR GEZUGT TE WINNEN.

Gilbert is mede van deeze gedagte geweest, wanneer hy in zyne *Amours de Diane & d'Endimion* zegt:

L A N U I T

*Vostre amour s'accroissant, doit croistre son audace,
Lors qu'il est si timide, il a mauvaise grace,
Sa crainte doit cesser avec vostre rigueur.*

D I A N E.

C'est par là toute fois qu'il a gagné mon coeur.

Lingelbach vertaalt het dus.

D E N A G T.

Uw aangegroecide min, waar doorg' hem gunstig zyt,
Behoorden hem van vrees te maaken heel bevryt.

D I A N A.

En egter door dees vrees heeft hy myn hart verwonnen.

By *Fontenelle* zegt zy zelf tegen *Endimion*, act. 5. sc. 3.

*Apprenez vostre sort, je ne puis plus cacher
Que mon superbe coeur soupire;
Vos vertus m'avoient sçu toucher,
Vostre respect me contraint a le dire.*

Korn: *Boon* heeft het dus vertaalt.

Hoor dan uw lot, 't ontveinzen kan 'k niet meer,
Myn moedig hart moet beeven;
Uw' deugd kon my doen blaken teêr,
Uw cerbied dwingt me ik moet u dit te kennen geven.

Den zelve *Boon* doet zyne *Mirrha* zeggen dat zy door de eerbiedigheid van *Arfaces* het tederste getroffen was; in het derde tooneel van het vierde bedryf:

Had gy gezien met welk een blode stoutheid hy
 Het teder hart toeliët zig te offeren aan my:
 't Mistond hem schier my zoo veel agting toe te dragen,
 Zyne eerbied vreesde zelfs by na my te behagen,
 'k Moest moeite doen om straf te schynen aan zyn oog,
 En 't vuur te ontveinzen't geen alree myn ziel bewoog;
 Wat zal ik zeggen, myn Elise, zyne reden
 Zyn schoon gelaat, zyn deugd, zyn edelmoedigheden,
 Bevielen my, de tong sloeg egter, veel te straf
 In weêrwil van het hart die zoete aanbieding af.

Tantum in amore preces & benefacta valent.

Gelyk *Propertius* uitroept: en met rede doet *Koenderding, Halime*, zeggen.

O Goon! wat heeft de klagte al voor bevalligheid!

Dog indien de klagte bevalligheid heeft; het zugten heeft'er nog veel meer, en een minnaar heet, om zig te doen beaminnen, niets meer van noden.

Air. tranquilles coeurs

Gy die in 't zoete min-gewelt;
 Een groeyend leet komt ftil te lyden,
 Als maar de taal in zugjes smelt,
 Stelt dan het spraaklit vry ter zyden:
 Dewyl een minnend hart,
 Door 't zugten in de smart,
 Het beste kenbaar werd.

Deeze les gaf *le Boulanger* ook aan de fransche jeugd in zyn „*Morale galante 2 partie*; Een waare liefde, zegt hy, kan

140 DE LIEFDE IS DOOR GEZUGT TE WINNEN.

„ nooit beter uitgedrukt worden , dan door een zugt die uit
 „ de grond van het hart voortkomt , die alleen is bekwaam
 „ om de Liefde geheel uit te drukken : 't is een adem die van
 „ de minne Godjes bezielt word , die van het stilzwygen be-
 „ mint word , die door het kittelen van onze begeerte onze
 „ hoop voed , en het is een stoute bloodaard die alles in stil-
 „ heid kan zeggen en verkrygen om dat het een kind van de
 „ Liefde zelf is. Wanneer gy dan , vervolgt hy , by de gee-
 „ ne zyt die gy bemint.

*Vante-lui ses appas , & puis apres soupire ;
 Ce langage est bien doux , ce langage est pressant ,
 Il est d'un beau desir l'Interprete puissant :
 La tendresse est pour lui la plus forte eloquence :
 Il attaque les coeurs par son profond silence :
 Il est leur favorý des qu'il les à reduit :
 Il chatoüille l'oreille , enchante , il seduit :
 Il est le fils du feu qui consumme nos ames ,
 Et son expression est un torrent de flamme :
 Avec tant d'agremens , avecque tant de feux :
 Amant ne doute pas que tu ne sois heureux.*

Roem haare schoonheid , en loos dan een zugt met een ;
 Die taal is zoet , die taal is van een groot vermogen ,
 Zy stelt een Ed'le min het allerklaarf' voor oogen
 En haar welspreekentheid is tederheid alleen :
 Zy valt de harten aan door haar stilzwygentheid :
 Zy heeft nog naawlyks die kunnen overwinnen
 Of zy doet daadelyk zig weêr van haar beminnen :
 Zy kittelt de ooren , zy betovert , zy verleit :
 Zy is de dogter van het vuur 't geen ons verteert ,
 Haare uitspraak is een gloed van vlammen , en hier mede
 Alleen , ja , minnaar , ja , met die bevalligheden ,
 Verkrygt gy ligtelyk al 't geene gy begeert.

Ik kan hier het dertigste *Madrigal* van *Guarini* niet voorby
 gaan , 't geen hy op een zugje van zyn schoone maakte

Dolce

*Dolce spirto d'amore ,
In un sospir accolto ,
Mentre i' miro il bel volto ,
Spira vita al mio core ;
Tal' acquista valore
Da quella bocca ,
Che sospirando tocca.*

O lieve minne geesten, die
Ik in een zugje zie vergadert,
Terwyl ik dit schoon weezen zie
Is reets de min door u myn ziel genadert.
Zoo veel vermag die schoone mond
Dat zy my zelve met haar' zugjes treft, en wond.

Ik zou hier nog verscheide plaatzen kunnen aanhaalen om te toonen wat de zugjes in de Liefde vermoogen; maar dewyl ik'er reets in een ander werkje van gesproken heb, en 'er naawelyks eene schryver deeze stoffe behandelt heeft zonder van de zugjes te spreken, zal ik ze voor by gaan en nog iets zeggen van het ontdekken van de Liefde om dat het wel het voornaamste is en wy jegenwoordig met dit zinnebeeld van minneklagten spreken: niet zonder rede zeg ik dat het wel het voornaamste is, want het valt ligt van liefde te spreken wanneer men een begin heeft gemaakt, maar de zwaarigheid is om hier toe te komen, zelden zal een hart 't geen waarlyk verliest is zonder onsteltenis zyn beminde de eerste maal van liefde durven spreken, het mag zig met zoo veel voorzigtigheid, overleg, en voorzorgen sterk maaken als het wil, evenwel als het'er op aan komt roept het nog wel eens uit met *Antiochus Berenic: act: 1. sc. 2.*

*Hé bien, Antiochus, es tu toujours le mesme ;
Pourray je sans trembler luy dire, Je vous aime ?
Mais quoy ? Deja je tremble, & mon coeur agité
Craint autant ce moment que je l'ay souhaitté.*

142 DE LIEFDE IS DOOR GEZUGT TE WINNEN.

Wel nu, Antiochus, zyt gy noch als voor deezen?

Zult gy uw' min aan haar belyden, en niets vreezen?

Neen, 'k vrees alreeds, en, door de ontroering overheerd,

Vrees ik zoo veel dit uur, als ik dat heb begeerd.

En dit is niet alleen het gevoelen van *Racine*, en my, maar van alle anderen, behalven dat de genen die het ondervonden hebben, het best zouden kunnen getuigen, en het ligt met de rede is na te sporen, zal ik hier nog eene plaats by brengen van *le Boulanger* in zyn *Morale galante*, 2 partie

*Mais comme en toute chose au sens des plus habiles,
Tous les commencemens sont toujours difficiles,
Declarer son amour, est un grand coup d'estat,
Il faut pour ce chef d'oeuvre un esprit delicat,
Il faut pour epargner la pudeur d'une dame,
Et des termes obscurs, lui decouvrir sa flamme;
Si la chose luy plaist, son esprit curieux
Permet un autre jour que l'on s'explique mieux;
Et puis quand un amant fait un offre civile,
Ce qu'il dit une fois, Amour le redit mille.*

Maar eveneens als in alle andere zaaken, daar,
Men vaak in het begin het zwaarste word gewaar;
Eist ook 't ontdekken van de min een held, geen bloode:
Dit Meesterstuk heeft wel een kiesch verstand van noden.
Men moet bedektelyk, op dat me een juffer niet
Beschaamd maak', spreken van zyn lieve ziels verdriet.
Zoo 't haar behaagt, zal haar nieuwsgierigheid wel strekken
Zoo ver, dat gy haar daags daar aan kunt meer ontdekken:
Als dan een minnaar voorts beleeft is in zyn' taal
Herhaalt de Liefde, 't geen hy zegt, wel duizendmaal.

Men behoeft dan altyd niet met zugten en klagten zyn liefde te ontdekken, Maar voornamentlyk zien waar na de beminde persoon het meeste helt, en zig dan na het vrolyke of droevige wenden, na de gelegentheid vereist, dog voornament-

DE LIEFDE IS DOOR GEZUGT TE WINNEN. 143
mentlyk, gelyk *le Boulanger* hier vooren gezegt heeft, met
aardigheden zig weeten uit te drukken, waar van ik hier tot
voorbeeld, nog iets zal byvoegen; deeze twee volgende
klinkdigten zyn van *le Pays*:

DECLARATION D'AMOUR.

*Je connois bien quelqu'un, charmante Lyfimene,
Qui de vostre beaute sentant le doux effet,
Vous cache son ardeur, comme on cache un forfait,
Et craint que son amour n'attire vostre haine.
Si vous vouliez pourtant, il vous diroit sa peine,
Peut estre vostre esprit en seroit satisfait:
Il est assez plàisant contant son petit fait,
Et quelque fois il sort de bons vers de sa veine.
Quelque fois il escrit d'assez jolis poulets;
On se plàist quelque fois a lire ses billets;
Souvent on l'a flatté d'avoir assez d'adresse:
Helas si ce quelqu'un vivant sous vostre loy,
Pouvoit vous exciter a la moindre tendresse,
Mon coeur y prendroit part comme si c'estoit moy.*

Bekoorelyke Lyfimene, 'k weet'er een,
Die in de zoete dwang van uwe min moet leeven;
En die zyn ted're vlam aan u, uit vreeze alleen
Dat gy hem haaten zoud, niet durft te kennen geeven.
Hy zou nogtans, indien gy wilde, zyne pyn
(En mooglyk zou 't u niet mishaaagen) u verklaaren;
Hy weet in zaemenspraak heel aangenaam te zyn,
En in de digtkunde is hy ook niet onervaaren.
Zyn minne-briefjens zyn zomtyds heel aardig, en
Men heeftze dikmaal met zeer veel vermaak geleezen;
Men vleit hem ook niet onwelleevende te weezen;
Ach zoo die zekere, die ik alleen nu ken,
Maar door een ted're vlam kon uwe ziel doen blaaken;
Kon 't my niet nader, al was ik het zelve, raaken.

144 DE LIEFDE IS DOOR GEZUGT TE WINNEN.

*Hier je vous vis, Phillis, d'une oreille attentive,
Escouter le sermon du bon Pere Thomas,
Qui fit voir clairement qu'il nous faut icy bas
Constamment endurer le mal qui nous arrive.
C'est un ordre divin, qu'il faut que l'homme suive,
Il faut qu'en la douleur il trouve des appas,
Il doit avec plaisir souffrir jusqu'au trepas,
S'il veut vivre en Chrestien, comme Dieu veut qu'il vive.
Il n'est point de mortel qui ne porte sa croix,
Depuis le moindre gueux jusqu'au plus grand des Roys;
C'est une loy du Ciel qu'il faut subir vous mesme.
Chacun de quelque mal doit estre le martyr.
Disposez donc, Phillis, vostre coeur a souffrir,
Et puisqu'il faut souffrir, souffrez que je vous ayme.*

*'k Zag gift'ren, Phillis; hoe gy uwe aandagtige ooren
Den Preêker leende, die met welgegronde reên
Verkondigde, hœ elk standvastig hier beneên
Moet lyden al het geen hem immer komt te vooren;
Dit heeft de Hemel dus den sterveling beschooren;
Hy moet verheugt zyn in het aller droefft'geween,
En lyden tot de dood scheid ziel en lyf van een,
Indien hy na de pligt der Christenen wil hooren:
Een yder lyt hier op de waereld zyn verdriet;
Een Bedelaar mag vry als hy een Koning ziet
Gelooven dat hy moet met hem het lyden draagen,
En nimmer zult gy u van lyden zien ontslaagen;
Kom, Phillis, maakt dan van het lyden een begin
En wyl gy lyden moet ly dat ik u bemin.*

Dit volgende *Epigramme* is van *du Four*.

POUR METTRE AU DEVANT DES HEURES
D'UNE BELLE DEVOTE.

*Encor que vous soyez au rang des plus cruelles,
Et que vous ne vouliez rien faire en ma faveur,
Lors que vous priez Dieu pour les coeurs des fidelles,
Phillis, en verite vous pries pour mon coeur.*

De geene die dit verstaan zullen my ligt vergeeven dat ik het niet heb bestaan te vertaalen, alzoó zy al te wel weten dat de fraaiheid, die hier in het woord *Fidélles* zit, in het duits niet is uit te drukken. Ik zou hier meer diergelyke voorbeelden aanhaalen maar zy zyn over al genoeg te vinden, als by voorbeeld nog een heel fraai *Madrigal* by *Chevreau* in het eerste deel van zyne *Chevreana* pag: *mibi* 291. enkel om dat ik'er hier voor heb aangehaald die van een vermaakelyken inhoud zyn zal ik'er nog twee by voegen van wat ernstiger: het eerste is een klinkdigt van *Bertaut*.

*Comment puis je vous esperer guérison
 En ma fièvre amoureuse, ardante & continuë,
 Si la cause du mal vous estant inconnuë
 Vous rendez de ma mort une fausse raison?
 Las! je s'esche & flaistris en ma jeune saison,
 Tué du basilic de vostre belle venü,
 Et vous ditez que c'est le livre qui me tuë,
 Et le trop demeurer en l'estude en prison.
 Incredule Beauté, vostre seule ignorance,
 Non une si lonable & sage intemperance,
 Par faute de secours me conduit au trepas,
 Oubien si la douleur qui m'abbat sans remede
 Procède de trop lire, hélas! elle procede
 De lire en vos beaux yeux que vous ne m'aimez pas.*

Hoe zoude ik ooit van u geneezing kunnen wagten
 In myn verliefde koorts, die nimmer my verlaat,
 Indien gy de oorspronk van myn' rampen niet verstaat,
 En de oorzaak van myn' dood toefchryft aan and're kragten;
 Myn jeugd verdwynt geheel en ziet haar' bloem versmagten,
 Gekwest door uw gezigt, dat als een blikzem slaat,
 En van de boeken, zegt gy, komt alleen dit kwaad,
 Om dat ik al te veel in study ga vernagten:
 O schoone, uw ongelooft veroorzaakt al myn leet,
 Geen Ed'le weetens-luft; dat gy myn ramp niet weet,
 Dit droef gebrek alleen kan my zoo dood'lyk weezen,
 Of zoo die wreede smart die my doet ondergaan

146 DE LIEFDE IS DOOR GEZUGT TE WINNEN.

Komt uit het leezen, zoo gy zegt, helaas! te ontftaan,
't Is dat ik in uw oog uw koelheid fteets moet leezen.

Dit tweede is van *Honore d'Urfe*, en met wat meer eerbied verzelt; hy doet *Clorian* in het 3de boek 2de deel van zyne *Aftree* de wind dus aanspreken.

*Doux zephir que je vois errer folastrement ,
Entre les crins aigus de ces plantes hautaines ,
Et qui pillant des fleurs les plus douces haleines ,
Avec ce beau larcin vas tout l'air parfumant .
Si jamais la pitié te donna mouvement
Oublie en ma faveur icy tes douces peines :
Et t'en va dans le sein de ces heureuses plaines ,
Ou mon malheur retient tout mon contentement .
Va , mais porte avec toy les amoureuse plaintes ,
Que parmy ces forests j'ay tristement empraintes ,
Seul & dernier plaisir entre mes displaisirs .
La , tu pourras trouver sur des levres jumelles
Des odeurs & des fleurs plus douce & plus belles :
Mais rapporte-les moy pour mourir mes desirs .*

Gy bolle windjes, die ik zie zoo vrolyk dart'len,
In 't groene loof, met wien zoo geil de bladjes fpart'len,
Die 't aller liefst' gebloemt de zoetste reuk ontsteelt
En over al de lugt die fchoone beuit meêdeelt.
Zoo medelyde u ooit bewogen heeft het harte,
Vergeet ter gunft van my thans uwe zoete fmarte,
Boet elders uwe luft met dat gelukkig wout,
Waar zig tot myn verdriet al myn vermaak onthoud.
Ga, maar wil met u myn verliefde zugten draagen.
Van welke ik vaak het bosch vol droefheid leerde klaagen,
Die laafte en een'ge trooft aan myn verliefde zin.
Daar zult gy kunnen, in het fchoon van myn beminde,
Meer geur en bloemen op die jonge lippen vinden,
Dog breng hem weêr te rug tot voedzel myner min.

De Ridder *Guarini* verwyt zyne *Phillis* zeer eerbiedig, geeftig,

DE LIEFDE IS DOOR GEZUGT TE WINNEN. 147
ftig, en niet te min fcherp, haare ongevoeligheid, in zyn
zes en twintigfte *Madrigal*, 't geen nog wel boven al op dit
zinnebeeld voegt.

E C H O A M O R O S A.

Amiam, Fillide, amiamo: ah non rispondi;
Queste voci amorose,
Che tu disperdi a l'aura infra le frondi,
Son da l'aure pietose
E raecolte e portate
A tal, ch'è mi risponde, en'ha pietate
Odi crudel, ch'a questa voce, Amiamo,
Un'antro, un bosco, mi risponde, Amo, Amo.

WEERKLANK VAN LIEFDE.

Kom, Fillis, buig uw' fiere zinnen,
Kom, Fillis, kom, kom laet ons minnen.
Ach wreede! (welk een ziels-verdriet!)
Gy antwoord op myn klagten niet.
Daar zelfs de ligte wind, vol teder mededoogen,
Myn' klagten, die zy ziet zoo vrugteloos vervlogen,
Verzamelt en met my dat medelyden heeft,
Dat zy die aanneemt en my daar op antwoord geeft.
Ja, wreede, hoor, terwyl ik roep, *Kom laat ons minnen,*
Hoe hier een bosch, een hol, my antwoord, *Minnen, minnen.*

Tristan onschuldigt zig heel geestig in een zyner brieven over
het al te schielijk ontdekken van zyne liefde: denk dan niet,
„ zegt hy, dat alle deeze dingen die ik u schryf voortkoo-
„ men uit een al te groote vryheid, in het tegendeel zy wor-
„ den my afgeperst door een uiterste dwang, en wanneer ik
„ betuig dat ik u het beminlykste en aanbiddelykste des
„ waerelds agt, en ik u tot nadeel myner vryheid te veel eer-
„ bied toedraag, zyn het waarheden die ik u op de pynbank
„ beken. Ik zal hier tot slot nog een nodige aanmerking by
voegen die *le Boulanger* geeft in zyn *Morale galante 2 partie.*

148 DE LIEFDE IS DOOR GEZUGT TE WINNEN.

*Il faut qu'un tres subtil & tres parfait amant ,
 Pour bien faire l'Amour en parle rarement ;
 Quoy que ce discours plaise, il ne faut pas qu'il lasse,
 Ce qu'on rend trop frequend , perd a la fin sa grace ;
 l'Excez pourroit bleffer des plus douces odeurs ;
 L'on peut estre accablé d'un grand amas de fleurs ;
 Il faut dans l'entretien imiter la Nature ,
 Qui ne peint pas les Champs d'une mesme peinture ,
 Et par ses changemens & ses diversitez ,
 Decouvre tous les jours de nouvelles beautez.*

Een minnaar die volmaakt en loos wil zyn , moet in
 Zyn liefde spaarzaam zyn in 't spreekken zyner min :
 Schoon deeze praat behaagt zy moet niet lastig werden ;
 Veel zaaken walgen door het al te lang volherden ;
 Door overmaat is 't dat de zoetste reuk bezwaart ;
 En bloemen worden door de menigte ons onwaard ;
 Men moet in 't byzyn zyn als de natuur , die zelden
 Op eene en zelve wys bemaalen zal de velden ,
 Maar , door verandering en door verscheidenheid ,
 Steets nieuwe schoonheid onz gezigt te vooren leit.

DE LIEFDE VERFRAAIT.

O minnelyke wondē! o zoet! o lieflyk kwetzen!
 O min, wat geeft uw' pyl ons niet al waare vreugd!
 Als gy het hart na uw genoegē wonden meugt
 Weet gy'er aanstonds het vermaak'lyk in te schetzen:
 Ja, Liefde, als gy het hart door uwe schigten treft,
 Bevind men straks dat zig het schoon daar in verheft.

THE HISTORY OF THE

...the first of the ...
...the second of the ...
...the third of the ...
...the fourth of the ...
...the fifth of the ...
...the sixth of the ...
...the seventh of the ...
...the eighth of the ...
...the ninth of the ...
...the tenth of the ...

DE LIEFDE VERFRAAIT.

Dit zelve zinnebeeld heeft *Jacob Cats* mede, met dit opschrift, *EX VULNERE PVLCHROR*, en dit duitze vaarsje.

DIE WOND MAECKT GESONT.

De naeld' is u pinceel, die schildert frisse rosen,
 Van zyde maeckje verw, en doet het linnen blofen;
 Ghy opent, en ghy sluit, ghy heelt ook datje steeckt,
 Ghy geeft meer alsje neemt, ghy maect ook datje breeckt.
 Ick pryfe dit beleyt; ik noem het soete rancken,
 Maer handelt my alsoo, ick sal u des bedancken:
 Vrindin ick ben gequetst door uwen soeten mont.
 O geeft my doch behulp met dat my gaf de wont.

Ik zal'er niet veel van zeggen om dat ik reets op andere plaatsen van dit alles heb gesproken, alleen zal ik'er nog by voegen iets, 't geen ik in de griekze minnedigten van *Ménage* heb gevonden, en door hem *Huet* was toegeëigent, en het geene ik in het duits navolgende, *van Hessel* heb opgedraagen.

Myn vrind, gy die den top van Pindus hebt beklommen,
 Gy, die het fraaiste kent van Phebus heiligdommen,
 Kom, Hessel, kom omhelz met my de min,
 De wyste vonden daar altyd behaagen in.
 De groote Socrates, zoo roemryk, die de vader
 Van alle wysheid wierd genoemd,
 Heeft nimmermeer de min gedoemt,
 Maar bond zig zelf aan haar steets nader:
 Wat is'er in 't heelal, 't geen niet door min geschiet?
 Is zy de wetsteen van de zinnen niet?
 Doet zy niet, op haar' styve pennen,
 De geene, die hier op de waereld zyn gewoon.

DE LIEFDE VERFRAAIT.

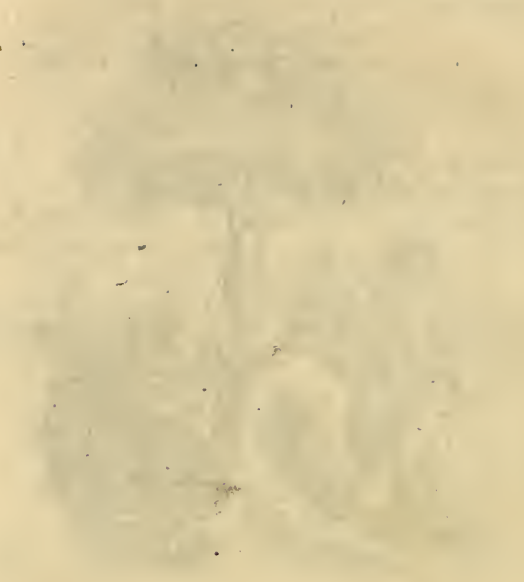
Te leeven, boven by de Goôn,
 En na den hoogften top van hunn' Olympus rennen,
 Weet zy niet met haar' fcherpe fchigt,
 Al de zwaarmoedige gedagten,
 In lout're blydfchap te verfmagten?
 Kan zy niet, met haar helder fakkel ligt,
 De ziel van alle onreinigheden,
 Bevryden, en die met het fchoonfte fchoon bekleeden.
 Kom dan, myn vrind, omhelz de min,
 Kom, Hefjel, kom laat haar uw boezem in;
 En zoo'er ymand mogt die allereélfte togten,
 Waar door onz hart zig ziet bevogten,
 Befchimpen, die wens ik, tot straf, deez wreede pyn,
 Dat hy nooit minnen mag, en nooit bemint mag zyn.

AL WAT MEN BEMINT SCHYNT SCHOON.

't Is schoon al wat men door het oog der liefde ziet :
 De Liefde kan by haar niets walgelyks gedoogen ,
 Dus ziet een aap zyn jong voor schoon met tedere oogen ,
 En yder minnaar zyn beminde al is zy 't niet ,
 't Gebrek te dekken , en het leelijk' schoon te maaken ,
 Is 't kunsje van de min om ons het eerst' te raaken .

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

AL WAT MEN BEMINT SCHYNT SCHOON.

De Liefde verfraait niet alleen het hart 't geen zy ontsteekt, gelyk het voorgaande zinnebeeld ver- toont, maar zy doet ook alles, waar door zy het hart ontsteekt, schoon schynen: men ziet dit da- gelyks in de waereld; hoe leelyk de voorwerpen ook zyn, zy zyn altyd schoon voor die geenen die ze bemin- nen: het afbeeldzel is verdagt, wanneer de schilder verliefd is, zegt *d'Henault*.

Le portrait est suspect quand le peintre est amant.

Lucretius zegt in het einde van zyn vierde boek dat de Lief- de heel listig is om lofredenen uit te vinden, en dat zy alle gebreken voor schoonheden weet te boek te stellen. *Ovi- dius*, (die ik hier mede om kort te zyn voor by ga) stelt dit nog aangenaamer voor in de vierde Elegia van het twee- de boek zynner minnedigten, en toont heel geestig dat hy in alle de gebreken, van de meisjes die hy beminde, fraihe- den wist te vinden. Ook steunt het op zeer groote reden; want indien de Liefde een beweging van de begeerte is, waar door de ziel zig met het schoone vereenigt; gelyk *la Chambre* zegt, moet ons nootzaakelyk het geene, waar op wy verlieven, hoe gebrekkelyk het ook is, schoon voorko- men, eer het onze begeerte kan bewegen om zig daar me- de te vereenigen. 't is derhalven niet nodig hier toe veel be- wys redenen aan te haalen. *Jacob Cats* heeft mede dit zinne- beeld met dit opschrift AMOR FORMAE CONDIMENTUM en dit duitze.

NOOIT LEEELICK LIEF.

O soete rasery! hoe kan 't de minne voegen?

De Sim scheidt in den Aap een wonder groot genoeg en:

Al waer ooit Venus kint zyn gulde pylen schiet,

156 AL WAT MEN BEMINT SCHYNT SCHOON.

Daer woont de schoonheyt selfs, hoewel die niemant fiet.
 Al zynder in het lief, al zynder hondert vlekken,
 Men vint terstont een kleedt om alle vuil te decken:
 Den stouten noemt men vry, die dronken is, verheught:
 De Liefde weet de feil te trekken tot de deught.

By *Quinault* ontschuldigt zig ook *Astrate* enkel hier mede;
 wanneer *Sicheus* hem op het affschuwelykste de misdaden
 van *Elise* voor oogen stelde, om hem van haare liefde te trek-
 ken: *Act: 3. scen: 5.*

*Ah! Seigneur est ce a moy, de là trouver coupable?
 Et fust elle, a vos yeux, encor plus condamnable,
 N'en jugeries vous pas plus favorablement,
 Si vous l'examiniez avec des yeux d'Amant?
 J'aimois desja la Reine; avant son injustice;
 Je vis avec horreur, ce sanglant sacrifice;
 J'en fremis en secret; mais quand on est charmé,
 Que n'excuse-t'on point dans un Objet aimé?
 L'eclat de deux beaux yeux adoucit bien un crime:
 Aux regards des Amants tout paroist legitime:
 Leur esprit tient toujours le party de leur cœur;
 Et l'Amour n'est jamais un juge de rigueur.*

Kan ik de Koningin in 't minst' wel schuldig noemen?
 En zo zy in uw oog nog meêr was te verdoemen,
 Zoud gy niet oordeelen met meêr barmhertigheid,
 Indien gy waard verstrikt in haar bevalligheid,
 'k Beminde *Elise* al voor haar ongeregtigheden,
 Ik heb met weêrzin' al haar tieranny geleeden,
 En heimelyk gedoemd: maar zeg my tog, wie vind
 Iets dat verwerp'lyk is, in haar die hy bemind?
 Twee schooner oogen glans betovert uit der maaten;
 Voor 't oog van een die mind schynt alles toegelaaten;
 't Verstand is altyd aan de zy van 't minnend hart,
 Daar Liefde nimmermeer gestrengere regter werd.

DE LIEFDE TREFT ONS AL SLAPENDE

Zie, zie hoe zagjes ons de looze Liefde trekt
 Door hulp van Venus in haar zwaare slavernyen;
 Maar, Liefde 't is geen eer ons slaapende af te fryen,
 't Is billik dat gy ons eerst uit die droomen trekt.
 Neen, zegt zy, myne kragt: betoon ik in het droomen:
 Dustref ik dikmaal't meeste als't wort het minst vernomē.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES

The following is a list of the names of the persons who have been admitted to the office of Justice of the Peace for the year 1850. The names are arranged in alphabetical order.

DE LIEFDE TREFT ONS AL SLAAPENDE.

D. *Heinzius* heeft dit zinnebeeld voorheenen al met korte woorden verbeeld, wanneer hy zegt: dat „hy gints en weder word gedreeven, en dat *Ve-* „*nus* zelf aan't roer van't ſchip zit:

*Feror huc, Feror illuc,
Præſidet & puppi dum Cytherea mea.*

Mlle des Jardins zegt het wat verſtaanbaarder, in haaren *Manlius act: 1. ſc: 2.*

*L'amour eſt ſi ſubtil qu'il ſe gliffe aiſement,
Il entre dans les coeurs ſans qu'on ſache comment;
Une ame le nourrit long temps ſans le connoiſtre.*

De Liefde is fyn en ſluipt heel ligt'lyk in, ja eer
Men weet op welk een wyz', bezitze ons hart, myn Heer;
Men voedze'er in en weet niet dat'er is gelegen,

Ovidius zegt het zelve in zyn *Rem: Amor: v. 105.*

*Interea tacita ſerpunt in viscera flamma;
Et mala radices altius arbor agit.*

Zoo kruipt terwyl den brant allenxkens door de leden,
Bemagtigt haer van't hart, en overheerft de reden.

Pluimer roept uit, in zyn *Hero en Leander*:

O Liefde! gy ontziet om naar uw wensch te landen,
Noch 't barnen van de zee, noch klip, nog dorre ſtranden:
Gy speelt behendig met het deſtigſte verſtand,
En eer 't uw' luimen kend, zet gy het in den brand;
Dat al de zinnen door die hitte als aangeblaazen,
Het tedere gemoed te heviger doet raazen.

160 DE LIEFDE TREFT ONS AL SLAAPENDE:

Wanneer men de Liefde begint te verneemen, en haar tragt te ontwyken, zyn wy gemeenelyk van haar reets overwon-
ne. Dit getuigt *D. Heinsus* ergens :

*Vis equidem sensu dubio correptus ab igne ,
[Ipsaque dum metuo spicula , vulnus alo.*

En wÿtloopiger *Thomiris* by *Quinault. Mort de Cyrus Act. 1.
Scen. 1.*

*Que le charme est puissant qui veut que je me rende !
Je fais ce que je puis pour n'y pas consentir :
Mais quoy que mon coeur s'en deffende ,
Je crains de ne pouvoir long temps m'en garentir :
Si je ne sens l'amour au moins je l'aprehende ,
Et quand l'amour s'obstine a nous assujettir ,
La difference n'est pas grande
Entre le craindre & le sentir.*

Hoe veel aantrekk'lykheên bekooren myne zinnen !
'k Doe alles wat ik kan om haar te wederstaan ,
Maar, hoe myn hart haar af wil slaan ,
Ik vrees dat zy my zullen winnen :
Ben ik nog niet geheel verwonnen door de min ,
Ten minsten heb ik haar vernomen :
En als de Liefde wil een hart te boven komen
Verscheelt het weinig , of men in
Haar vaste kluisters zugt
Of van haar' magten dugt.

Zelf tragt men, wanneer men de Liefde gevoelt, om haar ,
zoo het schynt , meer tyd te geeven van ons hart te verove-
ren, het voor ons zelve te verbergen , dus zegt *Stratonice* by
den zelve *Quinault* :

Mais si je l'aime , au moins laisse moy l'ignorer.

Maar zoo 'k hem min, laat ik het zelf voor 't minst niet weeten.

H. Grotius by na het zelve:

Sed videor somnis invigilare meis.

En Orestes by Racine, dat hy zig zelf had bedrogen.

Je me trompois moy mesme.

Wytloopiger spreekt Elise by Quinault, *Astrate act: 2. sc. 3.*

*Si j'attens si tard a te le reveler,
 Ne t'en etonne pas, avec un soin extreme:
 Je m'en suis fait longtems un secret a moy même,
 Mon cœur d'abord, sans doute auroit mieux resisté
 S'il n'eust esté trahi par sa propre fierté:
 C'est elle qui du coup dont tu me vis atteinte,
 M'a causé la surprise, en m'en ostant la crainte,
 Ouy loin de me servir, mon orgueil m'abusant,
 M'a livree a l'amour, en me le deguisant;
 Je negligay d'abord une langueur secreete;
 Je n'appellay qu'Estime, une Estime inquiete;
 Et mon cœur trop superbe, & trop credule aussi,
 Crut mesme en soupirant qu'on estimoit ainsy.
 L'Amour foible toujours quand il ne fait que naistre,
 Caché sous cette erreur, a pris le temps de croistre.
 Et contre mon Orgueil ne s'est pas déclaré,
 Qu'il n'ait de sa victoire esté bien assuré.*

Chorisbe, laat het u niet al te wonder voorstaan,
 Dat ik u dit geheim niet vroeger heb ontdekt:
 Ik heb het voor my zelve een lange wyl bedekt.
 Myn hoogmoed had zig zelfs verraden, door't vermeeten
 Dat zig de Liefde aan my nooit durven zou vergeeten:
 Ik vreefde voor geen Liefde, en die onagzaamheid
 Die bragt haar, onder schyn van pligt en dankbaarheid,
 Maar alle bey verzelt met ongeruste zinnen,
 Eer ik haar kennen kost, in myne ziel hier binnen;
 En zelve wist ik niet hoe veer ik was vergift;
 Of drong my zelve op dat ik het niet en wist.

162 DE LIEFDE TREFT ONS AL SLAPENDE.

De Liefde mid'lerwyl, hoewel van klein vermoogen
 En zwak in haar begin, groeide onder dit bedroogen
 En avrechs oordeel op in groote kragt, tot dat
 Zy 't allergrootste deel van myne ziel bezat:
 En kwam, verzeekerd van geheel te triomfeeren,
 Myn fiere grootshcid in het openbaar braveeren.

Dus weet de Liefde onder alle schyn, 'tzy vrindschap, agting,
 pligt en anderen, ons hart in te neemcn. zelf van haat, gelyk
 K: *Boon* heel wel in 3. toon: 4. Bedr. van zyne *Mirra* gezegt
 heeft.

Vaak mint men die men dagt te haaten, en men haat
 Die men te minnen waande, en als men van haar kwaad.
 Het allermeeſte meent te hebben zig onſlaagen,
 Volgt men zyns ondanks ſlaafs geboeit haar zegewagen.

Dog wel boven 'al weet de Liefde onder een kinderlyke on-
 noozelheid in het hart te ſluipen; waar van ik, veele andere
 voor by gaande, enkel zal aanhaalen het geene *Amintas* by
Taſſo van zig zelve getuigt, om dat het wel het fraaiſte is, 't geen
 ik ooit hier over heb gelezen: waarlyk deeze woorden ſchy-
 nen veel eer door de Liefde zelf, als door *Taſſo*, *Amintas* in de
 mondgegeeven te zyn. Zie hier wat hy tegen *Tirſis* zegt.
Att. 1. Sc. 2.

*Effendo io fanciulletto, ſi, che a pena
 Giunger potea con la man pargoletta
 Acorre i frutti da i piegati rami
 Degli arboſcelli, intrinſeco divenni
 De la piu vaga e cara Virginella,
 Che mai ſpiegaſſe al vento chioma d'oro:
 La figlivola conſci di Cidippe,
 E di Montan ricchiſſimo d'armenti,
 Silvia, honor de le ſelve, ardor de l'alme?
 Di queſta parlo, ah! laſſo! viſſi a queſta
 Coſi unito alcun tempo, che fra due
 Tortorelle piu fida compagnia
 Non ſarà mai, nè fue.
 Congiunti eran gli alberghi,*

Ma piu congiunti i cori :
Conforme era l'etate ,
Ma'l pensier piu conforme :
Seco tendeva insidie con le reti
A i pesci & agli augelli , e seguitava
I cervi seco , e le veloci dame ;
E'l diletto , e la preda era commune.
Ma, mentre io fea rapina d'animali,
Fui, non sò come , a me stesso rapito.
Apoco a poco nacque nel mio petto ,
Non so da qual radice ,
Com' herba suol , che per se stessa germi ,
Un incognito affetto ,
Che mi fea desiare
D'esser sempre presente
A la mia bella silvia ;
E bevea da' suoi lumi
Un' estranea dolcezza ,
Che lasciava nel fine
Un non so che d'amaro :
Sospirava sovente , e non sapeva
La cagion de' sospiri.
Così fui prima Amante, ch' intendessi,
Che cosa fosse Amore.
Ben me n' accorsi al fin.

'k Was jong , en nog zoo ver niet opgeschooten
 Dat ik met myne kleine hand
 De vrugten plukken kon der neêrgebooge looten
 Van de allerlaagste boomen hier te land ;
 Wanneer ik tot een hart-vriend wierd verkoren
 Van't liefste Maagdeken en't schoonst' dat ooit te voren
 Haar blonde vlegten voor de wind had los gedaan.
 Gy kent de dogter van Cidippe en van Montaan ,
 Wiens rykdom in het vee is naaw'lyks af te meeten ,
 Die Silvia de luister van onz' wout ,
 Eens yders liefde en vreugt ; Helaas ! gy kunt ligt weeten
 Dat myne ziel haar min tot haar aan u betrouwt.

Ik leefde langen tyd met haar zoo wel te vreden,
 En in zoo naaw een vrindfchap, dat
 Twee tortelduifjes nooit met zoo veel tederheden
 Elkander hebben lief gehad,
 En immermeer elkander zullen minnen.

Wy hadden onze hutten digt by een,
 Maar digter waren wy by een met ziel en zinnen,
 Wy waren in gelyken ouderdom getreên,
 Maar de gelykheid van onz' harten moest het winnen.

Ik was met haar altyd alleen,
 Dan vonden wy in vifch, dan vogelvangft, behaagen,
 Dan weder om een hart, en vlugge das, te jaagen;
 Dus hadden wy de vangft en vreugde altyd gemeen.

Maar t'wyl ik bezig was dus beeften op te vangen,
 Bleef ik, ik weet niet hoe, in and're ftrikken hangen.
 Daar groeide allengjes in myn boezem, 'k weet niet uit

Wat wortel, even als het kruit,
 't Geen van zig zelf uit de aarde fpruit,
 Een onbekende drift, die my fteets deed begeeren
 Dat ik mogt eewig met myn Silvia verkeeren;
 En 'k dronk uit haar gezigt een onbegryp'lyk zoet,
 Het geen ik weet niet welk een roet,
 En bitterheid, in 't end kwam na te laaten:
 Ik zugte dikmaal boven maaten,
 En zonder dat ik ooit de bron
 Van deeze zugten weten kon.

Dus was ik minnaar eer ik eens de Liefde kende,
 Hoewel ik haar genoeg gekent heb in het ende.

't Is nog wel de pyne waardig hier aan te merken dat *Taffo* voor het eerfte beginzel van de Liefde ftelt, die onbekende begeerte om by ymand te zyn, en ymand te zien; van dit gevoelen is ook *le Boulanger* geweest in het 1. en 2. lit van zyne *Reflections de l'Amour*, ymand die het ondervonden heeft kan weten of het waar is, en die het niet heeft ondervonden, kan'er zig, indien het hem mogt overkomen, van bedienen, om de Liefde te ontvlugten.

DE LIEFDE NEEMT GESTADIG AAN.

Gelyk de letters in een boome-fchors gefneden
 Gestadig groeyen met de ftam waar op zy staan ,
 Neemt ook de min, hoewel heel langzaam, ftadig aan,
 Wanneer zy eenigzints is in de ziel gegleden.
 Men voelt haar niet, hoewel zy altyd grooter werd ,
 Tot dat zy teenemaal is meefter van het hert.

DE LIEFDE NEEMT GESTADIG AAN.

De Liefde neemt niet alleen zonder dat wy het weeten ons hart in, gelyk 't voorgaande zinnebeeld vertoont, maar, wanneer zy'er eenigzins plaats in heeft, houd zy niet op, voor dat zy ons geheel ten onder heeft. Dit getuigt *le Boulanger* in zyne *Morale galante* met deeze woorden.

*Il rengagea premierement mes sens,
 Et pour suivant plus outre sa victoire,
 Avec mes sens il surprit ma memoire,
 Et surmontant ma foible volonte',
 Vit mon esprit entierement dompté.
 Lors tout a coup je revis a moy mesme,
 Le repentir & la peur au teint bleme,
 Les prompts souhaits, les violens desirs,
 La fausse joye & les vains deplaisirs,
 Les tristes soins & les inquietudes,
 Les longs regrets amis des solitudes,
 Les doux espoirs, les bizarres pensers,
 Les cours depits, & les soupirs legers,
 Les desesperois, les vaines defiances,
 Et les langueurs, & les impatiences,
 Et tous les maux qu'un tyrannique Amour,
 Tient d'ordinaire attachez a sa cour.*

Ik zal dit niet vertaalen om dat ik dezelve gedagten heb gehad in de volgende brief, waar in ik wytloopig genoeg heb aangetoont op welk een wyze de Liefde zig geheel meester van ons weet te maaken.

A A N P H I L L I S.

Myn Phillis; laat het u niet meer tot wonder strekken
 Dat ik dus zinneloos aan u my overgeef,
 Dat uwe schoonheid my van alles af kan trekken,
 En ik alleen in u, myn ziels-voogdesse, leef:
 Ik ben met trappen tot dien droeven staat gekomen:
 De Vryheid, 't allerlieft, 't geen ik voor heen bezat,
 Is my in eene maal zoo niet geheel ontnomen,
 Neen, 'k heb nog lang gestreên voor zulk een waarden schat.
 Ik heb geworstelt, en, in weêrwil myner zinnen,
 Die naawe banden van myn teder hart gerukt;
 Maar 'k moest my, ik beken 't, straks weder laten winnen,
 En lyden dat ik wierd door vaster boey gedrukt.
 'k Zag eerst, ach! Phillis, 'k zag uw gadelooze weezen,
 Dat weezen 't geen alleen voor my een Hemel maak,
 Waar op de min'lykheid en fierheid staan te leezen,
 Nog twistend' wie den top van glans daar't naaste raak:
 Die ed'le trekken, Goôn! die teder lonkend' oogen!
 Die lieve lipjes, daar de min zyn honing haalt,
 Waar om de lagjes en onnoof'le kusjes vloogen:
 Dit zag ik, maar ik heb het duur genoeg betaalt.
 Ik voelde straks myn hart zig innerlyk beweegen,
 Ik zag, en werd ontstelt, benaawt en voorts geboeit:
 Dus kant een zwakke kiel zig vrugteloos ook tegen
 De zee, en fellê wind, die door haar touwen loeit.
 Dus wierd myn hart het eerst van u, myn Lief, gevangen;
 Ik was het lange kwyt eer ik het heb gemist,
 'k Bleef met myn zinnen in verwondering nog hangen,
 Maar 't was wel liefde 't geen ik agting had gegift.
 Toen nam ik om myn hart in vryheid weêr te krygen,
 De Rede tot myn hulp, die viand van de min.
 Diedagt ik zal hier tot myn voordeel niets verzwigen,
 En zegenpraalen van een spoorloozen zin;
 Maar, ach! myn Phillis, ach! zy ziet uw boezem stralen
 Door zoo veel deugden dat zy zig vergeeten moet;

Dat Edele Vernuft, 't geen zelde zig laat paalen!
 Die vreedzaam inborst! al dat onvergank'lyk zoet!
 'k Leer zelve, zegt zy, dat men moet het schoonste minnen;
 Nooit is, myns oordeels, zoo volmaakt iets voort gebragt,
 Ik laat my dan met vreugd van zulk een schoonheid winnen,
 En geef my over aan haar' minnelijke magt.
 Dus zag ik van myn Hart en Rede my verfteeken;
 Dog myne hoop wierd hier geheel niet door gestuit:
 De Vrye wil, dagt ik, kan nog die kerker breeken,
 Dus zende ik haar, helaas! myn laatste toevlugt uit:
 Zy komt en ziet het Hart, door zoo veel lieve banden
 Geboeit, steeds smelten in een ted're minne vreugd:
 De Rede zig tot een vrywillige offerhande
 Opdraagen op 't altaar van een verheve deugd.
 De Rede, in weêrwil van haar aangename boeyen,
 Maakt haar de steilte nog waar na myn yver haakt:
 Wat onheils buyen my reets boven 't hoofd al loeyen,
 Zoo zy zig mede een slaaf van uwe schoonheid maakt.
 Maar, ach! de Vrye Wil gaat zig ook overgeeven,
 'k Zie, zegt zy, 't geen men nu helaas! zoo zelde vind
 De Liefde als op haar troon, by u volmaakt hier leeven,
 En 't Voorwerp is volmaakt, 't geen u zoo teder bind:
 Ik wil om zulk een min het al ter zyde stellen,
 Myn ramp vereewigen door 't al te stout bestaan,
 Want zoo een wreede Liefde ons wil ter nedër vellen,
 Moet haare blikzemschigt ons uit de wolken slaan.
 Toen is my anders niet, myn Phillis, by gebleeven,
 Dan een verlaate Ziel, die 'k u heb aangeboôn:
 Ach! roept die nu, ik plagt by u op aard te leeven,
 Maar 'k leef by Phillis in 't gezelschap van de Goôn!
 Nu heb ik u, myn Lief, niet anders op te draagen,
 Dan een bedroefde romp, die naawlyks kan bestaan,
 En zugten, die een wyl die droeve Liefde uit jaagen,
 Met traanen, waar van steeds myne oogen zwanger gaan.
 Zy niet verwondert dat ik zoo ver ben gekomen,
 Voor zulk een ted're min, die my geheel beheert;
 Dat my myn Hart, Vernuft, en Vryheid, zyn ontnomen,
 En al myn blydschap is in bitt're rouw verkeert.

170 DE LIEFDE NEEMT GESTADIG AAN.

Hoor tog wat meer, myn Lief, na min en mededoogen,

Gy kunt, myn Phillis, niet alleen 't verlore zoet

My wedergeeven, maar myn staat zoo ver verhoogden,

Dat zelfs de min daar voor van vreugd verstommen moet.

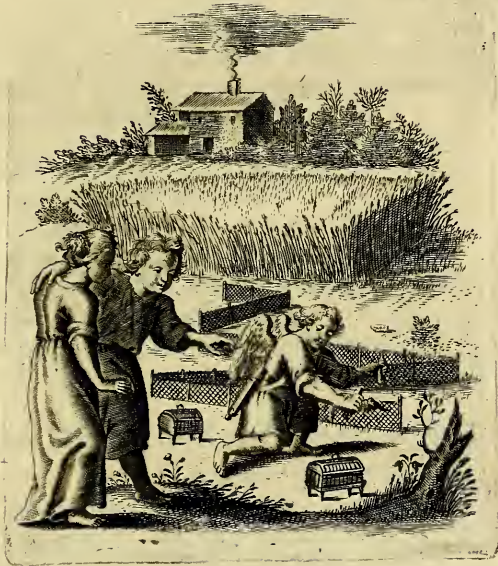
Als gy my zult myn ziel in d'uwe weêr doen vinden,

Myn hart ontmoeten in uw minnend hart, ô Goôn!

Een zuiv're band ons zal zoo teêr te zaamen binden,

Dat wy elkander nog verzellen by de doên.

VLEYEN VERMAG VEEL IN DE LIEFDE.

De zoete zang verlokt den vogel in het net,
 En doet hem dus de dood in plaats van vreugde vinden:
 Zoo weet de Liefde ons door haar zoete taal te blinden,
 En lokt ons in de strik die zy ons heeft gezet.
 Door zoete woorden laat een hart zig ligt verleyen:
 De beste minnaars zyn die 't allerbeste vleyen.

THE HISTORY OF THE

OF THE
LIFE AND REIGN OF
THE GREAT KING
CHARLES THE SECOND
BY
JOHN BURNET
BISHOP OF SALISBURY
AND
OF THE HISTORY OF THE
COMMONWEALTH OF GREAT-BRITAIN
FROM THE DEPARTURE OF
CHARLES THE FIRST
TO THE RESTORATION OF
CHARLES THE SECOND
IN THE YEAR 1660
BY
JOHN BURNET
BISHOP OF SALISBURY
AND
OF THE HISTORY OF THE
COMMONWEALTH OF GREAT-BRITAIN
FROM THE DEPARTURE OF
CHARLES THE FIRST
TO THE RESTORATION OF
CHARLES THE SECOND
IN THE YEAR 1660

VLEYEN VERMAG VEEL IN DE LIEFDE.

Het is genoeg bekend hoe veel een vleyende tong in alles vermag; dog wel boven alles vermag zy zeer veel in de Liefde; zelden zal een hart die be- tooveringen lang kunnen wederstaan: van dit ge- voelen is *Ovidius* mede geweest wanneer hy in het eerste boek van zyne minnekunst zeit.

Vere prius volucres taceant, astate cicada;

Manalius lepori det sua terga canis:

Famina quam juveni blande tentata repugnet.

Hac quoque quam poteris credere nolle volet.

Utque viro furtiva Venus, sic grata Puella.

Vir male dissimulat tectius illa cupit.

Conveniat maribus, ne quam nos ante rogemus;

Femina jam partes victa rogantis agat.

Westerbaan heeft het voor de Haagse Jeugd dus vertaalt.

Eer zal 't gevogelt laten

Te zingen in den Mey, de Papagaey haer praten,
Den Exter 't huppelen, de Sprinkhaan in het veld
Des Zoomers fwygen daer de Zon de Maayers quelt:
Als dat een Meisje niet zou luisteren nog hooren
Nae een die haer verfoekt en garen sou bekooren,
Haer minnekooft, haer om haer liefde bidt en vleydt,
En dag'lyks onderhoudt met alle vriendlykheid.
Selfs die gy meende dat niet willen souw, sal willen.
Denkt dat zy daar in van de Mans niet veel verschillen.
Zyn die van vleyfch en bloed: de Meysjes zyn 't al meê.
Zy doen ook garen dat een jongman garen deê,
Dog houden meest haar lust bedekter als de mannen.
Maar zoo de Jongmans eens te famen konden spannen,
En maakten een besluit dat men 't een maagd voortaan
Niet meer eerst vragen zou gelijk men heeft gedaen:
Wat een verandering saeght ghy in korte tycn!
Dat nu gevreen werdt souw haest selver komen vryen.

174 VLEYEN VERMAG VEEL IN DE LIEFDE.

Het steunt ook op groote rede dat de vleyery van veel vermogen in de Liefde is, want indien de begeerte die wy tot de wellust hebben ons zeer veel vermaak kan geeven, gelyk *Lucretius* in zyn vierde boek zegt,

Namque voluptatem praesagit multa cupido,
moet ook een tong die, die vermaaken lekker en leevendig weet af te beelden, van groote kragt zyn; dit moet *Juvenaal* wel gewecten hebben wanneer hy in zyn zelfde schimp-schrift daar van zegt: *digitos habet*: Ook is dit zoodanig een gemeen gevoelen dat alle minnaars onder haare voornaamste vermaaken de zoete en vleyende woordetjes stellen; ja de ondervinding leert ons dat zommige zig hier om het brouwen en lippen hebben aangewent: dog die hier meer van gelieft te weeten kan *les Mémoires de Brantome* leezen, *contenant les vies des Dames Galantes de son tems*, *La Rettorica delle Puttane*, van *Ferrante Pallavicino* en diergelyken.

De tweede rede waarom het vleyen veel vermag is, dat het gemeenelyk met pryzen verzelt is, 't geen zekerlyk mede groote kragt op ons gemoed doet, om dat wy alle van natuur hovaardig zyn, dit heeft *Ovidius* in het laatste van 't zelve boek ook geleert, en het is van den koddigen *J. Starter*, in zyn *Klugt van Jan Zoetekaaw*, heel wel aangemerkt.

Neel. Hier op moette letten, de meisjes bennen zeer garen gepreezen,

Daarom moette voor al in dat stuk niet zuinig weezen.

Zegt datze schoonder als schoon is, en datje uit haar deugd

Van datje haar eerst kond geschept hebt al je vreugd;

Al is heur haar bruin, zeg jy dat het heel geelis,

En dat geen instrument te gelyken by 't geluit van haar keel is.

Pryft haar manieren, haar weezen en haar bruine oogen,

De meisjes hooren 't gaaren al is het half gelbogen:

Jan. Maar zouze niet verstaan dat ik met haar kwam gekken?

Neel. O neen, ze zel de snaar nog wel een toontje hooger trekken,

En denken, ben ik zoo schoon niet dat is niet te min

Een teken van groote liefde dat ik zoo schoon ben in zyn zin,

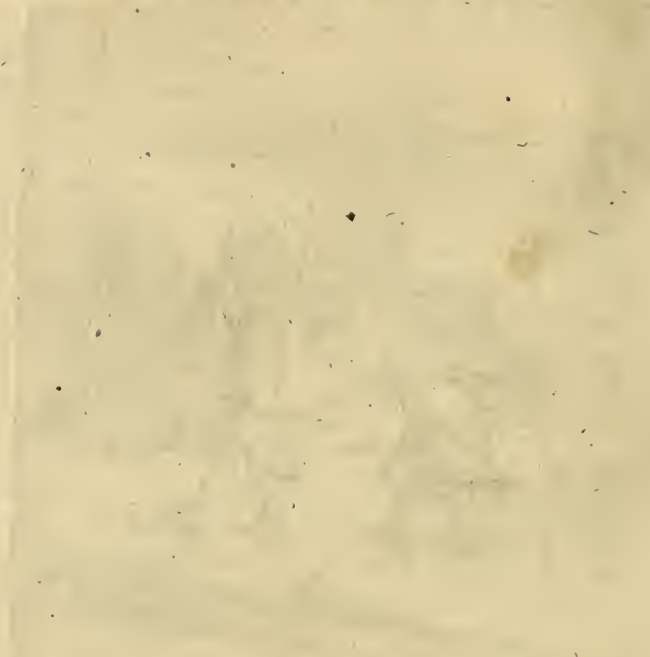
Want men zag nooit lief leelyk zoo 't ouwe spreekwoord
zeit.

DE WEG DER LIEFDE IS GLIBBERIG.

Zie minnaars, zie de weg waar langs de min u leit;
 Een weg waar op gy niet een voet kunt zeker stellen,
 Op 't onverwagfte ziet gy u ter neder vellen,
 En 't zekerst' dat gy hebt is haare onzekerheid.
 Dog die zig door't vermaak der schaatzen wil verblyden,
 Moet ook het ongemak van dikwils vallen lyden.

THE HISTORY OF THE

The first part of the history is a description of the country and the people. The second part is a history of the church and the state. The third part is a history of the reign of King Henry the First. The fourth part is a history of the reign of King Richard the First. The fifth part is a history of the reign of King John. The sixth part is a history of the reign of King Henry the Second. The seventh part is a history of the reign of King Richard the Second. The eighth part is a history of the reign of King Henry the Third. The ninth part is a history of the reign of King Edward the First. The tenth part is a history of the reign of King Edward the Second. The eleventh part is a history of the reign of King Edward the Third. The twelfth part is a history of the reign of King Richard the Third. The thirteenth part is a history of the reign of King Henry the Fourth. The fourteenth part is a history of the reign of King Henry the Fifth. The fifteenth part is a history of the reign of King Henry the Sixth. The sixteenth part is a history of the reign of King Edward the Fourth. The seventeenth part is a history of the reign of King Richard the Third. The eighteenth part is a history of the reign of King Henry the Seventh. The nineteenth part is a history of the reign of King Henry the Eighth. The twentieth part is a history of the reign of King Edward the Sixth. The twenty-first part is a history of the reign of King Mary the Second. The twenty-second part is a history of the reign of King Philip the Second. The twenty-third part is a history of the reign of King James the First. The twenty-fourth part is a history of the reign of King Charles the First. The twenty-fifth part is a history of the reign of King Charles the Second. The twenty-sixth part is a history of the reign of King James the Second. The twenty-seventh part is a history of the reign of King William the Third. The twenty-eighth part is a history of the reign of King George the First. The twenty-ninth part is a history of the reign of King George the Second. The thirtieth part is a history of the reign of King George the Third. The thirty-first part is a history of the reign of King George the Fourth. The thirty-second part is a history of the reign of King George the Fifth. The thirty-third part is a history of the reign of King Edward the Seventh. The thirty-fourth part is a history of the reign of King George the Sixth. The thirty-fifth part is a history of the reign of King Elizabeth the Second.

DE WEG DER LIEFDE IS GLIBBERIG.

Dit zelve Zinnebeeld heeft *D. Heinzius* ook in zyn *Ambagt van Cupido* het twintigste zinnebeeld, met dit duitze vaersje.

Cupido leert het Spel dat Hollandt heeft gevonden,
 Hy proeft te gaen op 't ys, hy heeft twee schaetsen aen.
 Hy heeft twee yfers scherp aen sijnen voet gebonden,
 Daer mede dat hy meynt op 't water vast te staen.
 Het ys van selfs is glat, de yfers glat daer tegen,
 Men valt seer ligtelijk daar op of ook daar in.
 Het vryen gaet alsoo, die niet en is te degen
 Geslepen op het werk die duiffelt in de min.

P. Scriverius heeft'er dit Latynze by gemaakt.

Lubrica res amor est: stat mox ruiturus Amator;

Ac si concretis frigore staret aquis.

De Liefde is glibberig en glat,
 Een minnaar heeft zyn val altyd te vreezen;
 Hy kan niet meer verzekert weezen
 Dan of hy op het ys zyn voeten had.

En men behoeft dit niet veel met getuigenissen te bevestigen, wy zien door ondervindig dagelyks genoeg dat de minnaars wanneer zy het zekerste meenen te staan het lichtste vallen; en van voorleede tyden getuigen het alle minneklagten genoeg. *Matthias de Merwede*, die het pad der Liefde genoeg betreden had, beklaagt'er zig menigmaal van, en onder anderen op deeze wyze, wanneer een Hollandsche Waster het werk by de moeder van zyn Camillaatje te Romen om vergestooten had.

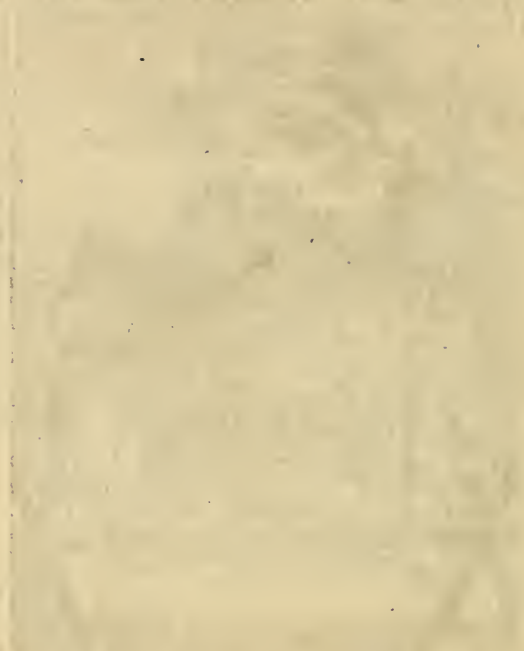
178 DE WEG DER LIEFDE IS GLIBBERRIG.

Wie zag oyt schoonder dageraad ontluiken?
 Maer droever wolk sijn vleyend wesen duyken?
 My dacht een dag drie 'f vier was al te seer verlengt,
 En nu, wat weet ik of sy oyt myn vier gehengt.
 Wie dorst die schralen wind, en winter nachten,
 Op 't geil gebot, en blyden bloessem wachten,
 Van dees ontbloote kriek, en vroege booger kers?
 Wie proefden oyt 't geluk soo lacchend en soo dwers?
 En in een blik geheel verfstelt van wesen,
 En in een stond ter hooger top geseen,
 En in den diepsten poel van wanhoop neer-gedaeld,
 Die nacht en dach in desen boesem leit en maeld.
 Die self met my een Vader-land bekenden,
 Most hier met helsche nydigheid belenden.
 Ha Duvels foog'ling, ha vertygert oye-jong,
 Dat sulc een swaren gift barst uit een Vlaemse tong.

DE REDE IS 'T GEWIGT DER LIEFDE.

Hier leert de Liefde ons, t'wyl zy op de koord leert gaan;
 Het is een smalle koord die met haar word betreden;
 Want die voorzigtig zig niet door 't gewigt der rede
 Weet op te houden, zal zeer ligt'lyk ommeslaan.
 Wanneer een voorwerp onbeweeg'lyk staat in de oogen
 Is Rede 't loot waar op wy ons betrouwen mogen.

Faint, illegible text or a list of items, possibly a table of contents or a list of figures, located below the main illustration. The text is too faded to be transcribed accurately.

DE REDE IS 'T GEWIGT DER LIEFDE!

IN dit zinnebeeld worden twee zaken verbeeld, die heel nodig en bekwaam zijn om ons op de smalle weg der Liefde over einde te houden, de eerste is, dat, gelyk de Koordedanzers zig in evenwigt weeten te houden door het loot 't geen zy in hunne handen hebben, en zig daar op kunnen betrouwen, een minnaar zig ook moet verlaaten op de rede, en in al zyn doen zig altyd zoo veel mogelyk is door de rede bestieren: ik heb hier van reets in de aantekeningen over het tweede zinnebeeld van gesproken, en gezegt, dat, het zy men de rede verliest of de Liefde redelyk wil noemen, de Liefde en rede wel te zaamen kunnen gaan: en indien ymand zig wytloopiger over deeze stof gelieft te verlustigen die leeze *l'Art de bien aimer. van le Boulanger*. De tweede is dat, gelyk de Koordedanzers altyd hun gezigt onbeweegelyk op het tou gevestigt houden, en zoo dra zy'er maar een weinig ter zyden zien in gevaar zyn van te vallen, alzoo ook een Minnaar onbeweegelyk een voorwerp in 't gezigt moet hebben, daar aan zyn geheele hart gestadig opofferen, en enkel tragten dat alleen te behaagen, en dat zoo dra hy hier van afwykt en zyn hart aan twee voorwerpen te gelyk tragt te geeven, in gevaar is van in de Liefde te struikelen. Dit is een grondregel die by allen, altyd is vast gestelt geweest: *Ovidius* zeggt in het eerste Boek van zyne Minne-kunst.

Dum licet, & loris passim potes ire solutis;

Elige cui dicas, Tu mihi sola places.

Terwyl ghy kiefen moogt, fiet uit en kiesten een.

Die waerd is dat ghy seght, Of ghy of anders geen.

Propertius, lib. 1. eleg. 2. dat het genoeg is wanneer een Meisje aan een behaagt.

Uni. si qua placet culta puella sat est.

182 DE REDE IS 'T GEWICHT DE LIEFDE.

in het 5. boek 2. deel van *Astrea* van *Honore d'Urfe* vind men in het tweede tafreel van de wetten der Liefde : dat een minnaar maar altyd op een plaats moet beminnen; dat hy die Liefde altyd heilig in zyn hart moet bewaaren, en boven alles agten; dat hy, dit voorwerp altyd in 't oog hebbende, zig zelve geen gelukken moet toefchryven als enkel om dit voorwerp te behaagen.

*Qu'il n'aime jamais qu'en un lieu,
Et que cet Amour soit un Dieu,
Qu'il adore pour toute chose:
Et n'ayant jamais qu'un objet
Tous les bonheurs qu'il se propose
Soient pour cet unique sujet.*

De Drost *Hoofd* heeft hier een byzonder zinnebeeld van, zynde een Maal Slot met een Sleutel en deeze vaarsjes.

Of meenigh minnaer, elk om frydt zyn' brandt betuyght;
Maer een, die tot my past, het pit myns harten buyght.

*Una uni serula clavis respondit; & uni
Arcano similis convenit una mihi.*

In 't kort de rede leert dat alle waare Minnaars van haar Beminde voorwerp moeten zeggen, 't geen *Mirtillo* van zyne *Amarillis* uytriep, *Past. Fido: att. 3. sc. 6.*

*Primo amor del cor mio
Fu la bella Amarilli:
E la bella Amarilli
Sarà l'ultimo ancora.*

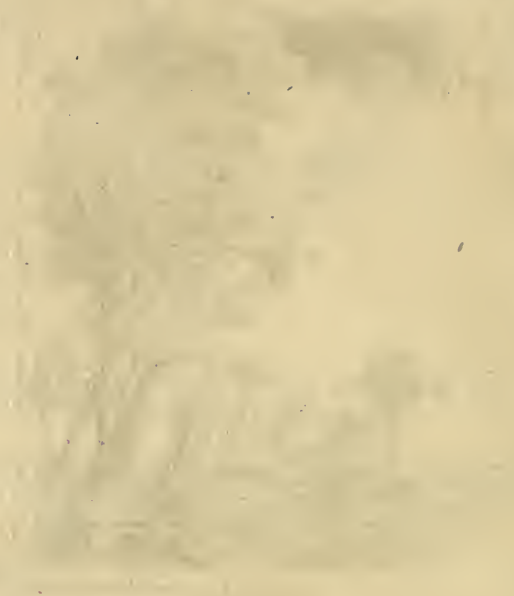
't Was Amarill' wiens liefd' my d'eerste 't hert ontstal,
't Is Amarill', wiens liefd' de leste wesen fal

DE LIEFDE TREFT VAN BINNEN.

Gelyk het lemmer in de fchee door blikzem-fraalen
 Getroffen word , hoewel men uiterlyk niets ziet ;
 Weet ook het minnevuur fchoon't ons van buiten niet
 Beschadigt , ligtelyk tot in ons hart te daalen :
 Daar pynigt het de ziel , daar voet het onze ellend :
 De minne-wonde word van buiten minft gekent .

THE HISTORY OF THE

...the first ...
...the second ...
...the third ...
...the fourth ...
...the fifth ...
...the sixth ...
...the seventh ...
...the eighth ...
...the ninth ...
...the tenth ...

DE LIEFDE TREFT VAN BINNEN.

Men vind dit zinnebeeld mede by den Ridder *7. Kats*, met dit duitze vaarsje, en dit opschrift.

Buyten gesont, Binnen gewont.

De Blixem kan het Sweert in hondert stucken breken
 Maer laet de scheidde gaef, daar in het heeft gesteken;
 't Is even soo een vyer dat my de pyne doet,
 Ick ben, eylaas! gequetst, en noyt en liet ick bloet;
 Ick ben, eylaas! gequetst, maer openbare wonden
 En sijnder noyt gesien en sijnder noyt gevonden.
 Dies wensch ik tot behulp geen kruyt, of machtig gras,
 Ick wensche reyne salf van enckel maeghde-was.

Men behoeft verder niet veel bewys redenen hier toe, de rede en ondervinding leert genoegzaam dat het hart alleen in de Liefde word gekwetst; en de onnozele *Dorinda* zei met rede tegens *Silvio*: *Past. Fid. att. 2. sc. 3.* dat zy alleen in het hart was getroffen,

Sol é nel cor d'una ferita punta.

En schoon het lighaam zomtjids ook door de Liefde verkwynt, lyt egter het hart het meeste, en word ook het eerste getroffen: derhalven word in dit Zinnebeeld de Liefde heel wel by een blikzem vergeleeken, die de zelve kragt heeft om iets van binnen te beschadigen, zonder het van buiten te treffen, en deeze gelykenis is niet nieuw: *Johannes Secundus* zegt, *eleg. 2. lib. 1.* dat de Liefde onder anderen hem voorzei wanneer hy nog naawelyks geboren was: dat „ hy haar menigmaal uit de heldere oogen van zyn schoone, met verwondering, verborge vlammen in zyn hart „ zou zien schieten, en doodelyke schigten van een bedek-

„ te boog hem in 't hart zenden, even eens als de blikzem
 „ komt zonder dat men weet door wat wegen.

*Illius è claris me saepe stupebis ocellis ,
 Vibrantem occultas in tua corda faces ,
 Spicula stringentem tacito lethalia nervo ,
 Ut venit ignota fulminis ira via.*

Honore d'Urfe voert een Nimph, die in een minne-spel de blikzem verbeelde, in het 3. deel en 3. boek van zyne *Astrea*, dus sprekende in.

I.

*Mortels , je ne suis pas ce foudre epouventable ,
 Dont s'arme Jupiter , & se rend redoutable ,
 Lors que tout en colere il tonne dans les Cieux ;
 Mais ce foudre d'Amour plein d'eclairs & de flames ,
 Qui ne suis eslance que par le clein des yeux ,
 Dont Amour va bruslant les genereuses ames.*

II.

*Je ne fais mes efforts sur un rocher sauvage ,
 Ny dessus un ecueil , l'horreur de quelque plage ,
 Ny sur un corp humain , acte plein de rigueur .
 La butte de mes coups n'est chose si petite ,
 Sans point toucher le corps je sçay blesser le cœur ,
 Et parmy tous les cœurs , celui qui le merite.*

III.

*Et voyez , ô Mortels ! de combien je devance
 Du foudre accoustumé l'ordinaire puissance ,*

*Il ne s'ose approcher des superbes Lauriers:
Et moy tout au rebours, je ne frappe personne,
Qui n'ait dessus le front par ses effets guerriers
Des Lauriers meriter la superbe Couronne.*

I.

Neen, stervelingen, 'k ben die wreede blikzem niet,
Waar mede Jupiter zig weet gevreeft te maaken,
Als hy, al donderend', doet bey de poolen kraaken;
Maar 't is de Minne-vlam en blikzem die gy ziet:
'k Worde uit een pril gezigt geschooten onder 't lonken,
En Liefde weet door my het Eêlste hart te ontfonken.

I I.

'k Gebruik ook myne kragt nooit op een woefte rots,
Nog klip, die vreefelyk komt haar kruin uit zee te dringen,
Nog op de leden van rampzaal'ge stervelingen,
Neen voor zoo flegt een wit ben ik al veel te trots:
'k Weet zonder dat ik 't lighaam tref het hart te raaken,
En onder alleen die, die het zig waardig maaken.

I I I.

Zie, stervelingen, zie, zie dan hoe ver myn' magt
't Gemeene blikzem vuur in alles gaat te booven;
De trotze Lauwer kan zyn vlam terstond verdooven;
En ik, in tegendeel toon nimmer myne kragt
Op ymand, of ik moet, door roem ryke oorlogs-daaden,
Zyn kruin omfingelt zien met fiere Lauwer-bladen.

Met dezelve gedagten spreekt *Celadon* in het 1. deel 12. boek van 't zelve werk, wanncer hy, de Liefde gevraagt hebben- de waarom het kruit op de komst van zyne *Astrea*, die hy by een zon geleeek, mede niet verdorde, gelyk het in 't heet- ste van de zomer door de natuurlyke zon verdroogt; dus zig zelve beantwoord.

Pentens, Amour, c'est que ma Dame

N'eslance ses rayons vainqueurs

Dessus des corps qui n'ont point d'ame,

Et ne veut brûler que des cœurs.

Maar, Liefde, 'k weet de reên, 't is enkel dat myn schoone,
Haar' fyne straaalen niet
Op zaaken die geen zielen hebben schiet,
Maar haare kragt alleen op harten wil betoonen.

LIEFDE IS DE BESTE LEIDSMAN.

Ach Liefde! laat my niet in myne blindheid staan;
 Gy, gy alleenig kunt myn wiffe leids-man weezen,
 Als gy my helpt heb ik geen ongeval te vreezen,
 En op uw ligt kan ik wel onbekommert gaan,
 De beste gidze die men in de Min kan vinden
 Is Liefde alleen, en zig geheel aan haar te binden.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES

The following is a list of the names of the authors of the works mentioned in the preceding page. The names are arranged in alphabetical order, and the titles of the works are given in full. The names of the authors are given in full, and the titles of the works are given in full. The names of the authors are given in full, and the titles of the works are given in full.

LIEFDE IS DE BESTE LEIDSMAN.

Het is zeker dat men heel gelukkig zou zyn indien men door de getrouwigheid getrokken altyd de Liefde tot leidsman konde hebben; maar tegenwoordig vlugt zy ons gemeenelyk, of zoo zy ons de hand al wil leenen, is zy niet in staat om ons te helpen, vermits wy door andere zaaken al te zeer verblint zyn om haar te kunnen volgen; en indien men eens alle de ongevallen, die door de Liefde, zoo men meent, veroorzaakt zyn, in ziet, men zal bevinden dat zy meest zyn ontstaan daar uit, dat men de Liefde niet vry in alles heeft mogen volgen, maar in tegendeel is gedwongen geweest andere zaaken te ontvlugten, die ons van die zoete vryheid en onnoozele trouw t'eenemaal hebben berooft: Hierom hebben *Tasso* en *Guarini* in hunne Harders-spellen, de Harders hunnen bejammerlyken staat doen beweenen, dat zy van die goude eew, die van de Digtters versiert was, waaren versteeken, niet om dat toen, gelyk men verhaalde, de Beeken van Melk en Boffchen van Honing overvlociden, niet om dat het altyd Lente was, maar enkel om dat, die ydele naam van eer haar nog niet belet had de onnoozele drift van natuurlyke Liefde te volgen.

*Ma sol perche quel vano
 Nome senza soggetto,
 Quel idolo d'errori, idol d'inganno,
 Quel, che dal volgo insano
 Honor poscia fu detto,
 (Che di nostra natura 'l feo tiranno)
 Non mischiava il suo affanno
 Fra le liete dolcezze
 De l'amoroso gregge;
 Ne fu sua dura legge
 Nota a quell' alme in libertate auvezze
 Ma legge aurea, e felice,
 Che natura scolpì, s'ei piace, ei lice.*

Maar

192. LIEFDE IS DE BESTE LEIDSMAN.

Maar enkel om dat nog die yd'le naam,
Die naam, die niemand ooit een onderwerp kon geeven,
Die Afgod, flegts tot list en schelmery bekwaam,
Die naderhand van 't onbedreeve
En slegte volk wierd eer genoemt,
(Wanneer Natuur met een gedoemt
Wierd om in zynen dwang te leeven)
Zyn' moey'lykheden nog niet mengde met het zoet
En met de onnosse vleyeryen,
Waar meê de Liefde, in overvloet,
Toen kwam de Minnaars te verblyen,
Entoên zyn' wreede wet in 't minst' niet was bekend,
Aan deze harten, steeds de vrye vreugd gewent;
Maar wel een goude wet, vol weelde, in hunne zinnen
Zelf door Natuur geprent,
Men mag, indien 't behaagt, beminnen,

LIEFDE IS DE BESTE LEERMEESTER.

Zy niet bekommert , laat de Liefde u overheeren ,
 Zy weet veel beter met de waereld om te gaan .
 Zy is altyd gewent die ronde bol te slaan ,
 Dog dit gering verlies zal tot uw voordeel keeren .
 Het is een vaste wet voor ymand die bemint
 Dat als hy 't meest' verliest , hy dikmaals 't meeste wint .

LIEFDE IS DE LEERMEESTER.

Zoo wel als de Liefde de beste Leidsman is, is zy ook de beste Leermeeſter : wie, zegt *Boëtius*, „ kan de minnaars leſſen geeven, daar de Liefde „ de grootſte wetgeever voor zig zelve is, *lib. 3.* „ *met. ult.*

*Quis legem det amantibus ?
Major lex amor est sibi.*

Op deeze voet ſpreekt de Satyr by *Guarini Paſt. Fid. att. 1.*
ſc. 5.

*Che tanta ſervitu? che tanti preghi,
Tanti pianti, e ſoſpiri? uſin queſt' armi
Le femine, e i fanciulli: i noſtri petti
Sien' anchine l'amar virili, e forti.*

Waer toe ſoo veel gevleyt? waer toe ſoo veel gebeden?
Waer toe geweent, gefucht? waer toe zoo veel geleden?
Dit ſlag van wapens (agt ik) beter paſſen ſou,
Aen jonge kind'ren, of een ſlap geherte vrouw;
Ons hart moet rou en ſterck, ja mann'lyk zyn in 't minnen.

En een weinig verder

*Lascia, lascia le lagrime, e i ſoſpiri,
S'acquiſto far de la tua donna uoi?
E s' ardi pur d'ineſtinguibil foco,
Nel centro del tuo cor quanto più ſai
Chindi l'affetto, e poi ſecondo 'l tempo
Fa quel ch' Amore, e la Natura inſegna.*

*Però che la modestia è nel sembante
 Sol virtù de la donna, e però seco
 Il trattar con modestia è gran difetto:
 Ed ella, che si ben con altrui l'usa,
 Seco usata l'ha in odio, e vuol che'n lei
 La miri sì, ma non l'adori il vago.
 Con questa legge naturale, e dritta,
 Se farai per mio senno, amerai sempre.*

Houdt vry van fuchten op, geen tranen meer te wagen.
 Traght gy te winnen die gy hertelyk bemindt.
 Schoon gy de minne-vlam onblusselyk bevindt,
 Sluit liefd' in 't hert en tracht uw' tochten te t'overheeren;
 Doet met gelegentheid, het gene gy fult leeren
 Van liefd' en van natuur: geschiktheyt van een maect
 Is maer een deugt, die sy alleen in 't wesen draegt;
 Dies, soo gy met haer meent van zedigheyt te praten,
 Dat dient, als misverstandt, heel agterweeg gelaten:
 By and're willen sy die selfs gebruiken: maer
 Sy houden in den haet, die die gebruyt by haer;
 Sy willen, dat men sal geschiktheid in haer speuren:
 En schynen die geheel in Minnaars af te keuren;
 Draegt u na dese wet, natuurlyk regt en goedt,
 Soo blyft (na myn verstandt) u steeds het minnen foet.

Het is wel waar dat men om dit geheel op te volgen die staat
 moest beleeven daar in het voorgaande zinnebeeld van ge-
 sprooken is: dog deeze les is evenwel niet geheel vrugte-
 loos, want men zal zig menigmaal gelukkiger vinden met
 de lessen van Liefde naaw op te volgen, als dat men eenige
 andere zaaken in 't oog hebbende, zomtyds uit beschroomt-
 heid, zomtyds uit deugd, van dezelve te verre wykt:

Sied il bien a l'Amour d'estre si raisonnable?

Voegt het de Liefde wel zoo redelyk te zyn?

Vraagt

Vraagt *Elise*, *Astrate*, in het vierde tooneel van 't tweede be-
dryf : geenzints, en met rede word hem van *Chorisbe* in het
zelve stuk gezegt:

Vous avez fait, sans doute un effort heroïque :
Mais ce n'est pas toujours de quoy l'Amour se picque ;
Et par un noble effort, perdre un bonheur charmant,
Est plus une vertu de Heros que d'Amant.

'k Bekent gy hebt gedaan een overbraave daad,
En door dit heldestuk een eewig lof verkreegen ;
Maar daar is juist altyd de min niet aan geleegeen.
Het goet verliezen daar men al zyn heil in vind,
Is meer een heldedeugd als 't werk van een die mind.

Dus is het ligt te bemerken dat al die verheeye inzigten mer
de Liefde altyd niet overeenkomen, en dat men zomtijds wel
iets van die heldedeugden moet verliezen om het in de Lief-
de weêr te vinden.

Ik moet hier nog byvoegen dat *Ovidius* in het tweede
Boek van zyne Minne-kunst de jongmans wel byzonder dee-
ze les geeft om in de gunst van haare beminden te komen,
dat zy onder het speelen al willens en weetens zig wat moe-
ten laten afwinnen. Zie hier zyne eige woorden.

Seu ludet, numerosque manu jactabit eburnos ;
Tu male jactato, tu male jacta dato.
Seu jacies talos, victam ne pœna sequatur,
Damnosi facito stent tibi saepe canes :
Sive latrocinii sub imagine calculus ibit ;
Fac pereat vitreo miles ab hoste tuus ;

De vertaaler heeft het voor de Amsterdamse Jeugd dus tot
onze zeden overgebracht.

Dog of 't gebeurde dat gy met haer quaemt te spelen,
Onthouwt, onthouwt dan wel 't geen ik u ga bevelen
Indien ghy troeft so geeft haar staegh de beste blaen;
Of kond ghy dit niet doen, so wilt u selfs verraen,
En willens uwe kans versuymen en verkycken;
De Meysjes worden soet wanneer se mogen strycken:
Dus als ghy hebt gesien dat sy wat morsfen wil,
Soo tyt al siende blind, en swyght daer over stil.
Indien het Gansse-bord u strekt tot een vermaken,
Soeckt sy met gaeuwigheid voor by de put te raken,
Of teltser een te veel uyt vreesse van de dood;
Siet dat gy u niet stoort, noch u daer aen en stoot.

DE LIEFDE BESTIERT AL ONS DOEN.

Gelykme in 't danffen zig beweegt op 't snaar-geluit,
 Beweegen door de min gestadig onze zinnen ;
 Als zy ons hart bezit bestiert zy 't zoo van binnen.

Dat alles wat wy doen met haare maat zig fluit
 En die zig altyd aan haar' toonen weet te binden
 Zal zig heel zelden in zyn oogwit kwaalyk vinden.

DE LIEFDE BESTIERT AL ONS DOEN.

Niet alleen is het een waarheid dat de Liefde al ons doen bestiert; maar zelf een noodzaakelijkheid, om zyn oogwit te bekomen, zig geheel en al te gedraagen gelyk de beminde perfoon zig draagt. *?*: Douza doet de Liefde zelf zeggen dat men voor „ al, den inborst en de manieren van zyn beminde moet aan- „ merken; dat men die moet leeren kennen, en zorgvuldig „ altyd tragten op te volgen.

*In primis advertite tamen, quo fidere nata,
Qui mores ipsi, quale sit ingenium.
Hæc te nosse decet, curamque adhibere fidèlem
Prævolet ut menti, quod volet illa, tua.*

Ovidius leert dit doorgaans wel uitdrukkelyk in zyn minnekonst, zelf zoo naawkeurig, dat men volgens zyne letzen, in tooneelspelen en anderzints wel byzonder moet agt geeven wat haar behaagt of niet, om niet te veragten, 't geen haar aanstaat, of te pryzen, 't geen haar mishaaft: *?*: *Westerbaan* zegt'er al scherfende van, in zyn noodzaakelyk mal.

Maer, wie sou te recht vertellen,
Hoe ghy wel u breyn ontrufft
Om u selfs foo aen te stellen
Nae dat het de Vryfter lust?
't Zijn by loo geen slechte prooven,
Dat men by de Meyd wel staet,
En van haer te zijn verschooven
Was een onverwinlijck quaet.

Is de Meyd wat wijs-gelatigh,
Houtse stemmigheid vormoy,
Strax foo wort je trony statig,
En het krijght een ander ploy;
Strecken haer devote finnen,
Tot de Kerck en den Autaer,

Strax foo zigt ghy mee te vinnen,
In de Kerck aen een pilaar.

Wilsse slempen wilsse teeren,
Houtse ljdigh van de smeer,
Strax foo sal u haentje keeren,
En ghy voeght u nae het weer.
Hey, hoe ben je dan verheven,
Als ghy met de Meyt meugd gaen
Daer gy haer de slempe meugt geven,
En haer buyck vol leckers laen.

En een weinig verder..

Is de Meid wat rond van billen,
Iffe garen op de been,
Soufe garen wand'len willen,
Strax foo zigt ghy mee te vreen.
Hey, hoe fraeykens kunt ghy prycken.
Als ghy 't Meysken hebt geschort?
Die u dan niet aen sou kycken,
Meynt ghy dat u eer verkort.

En nog wat verder.

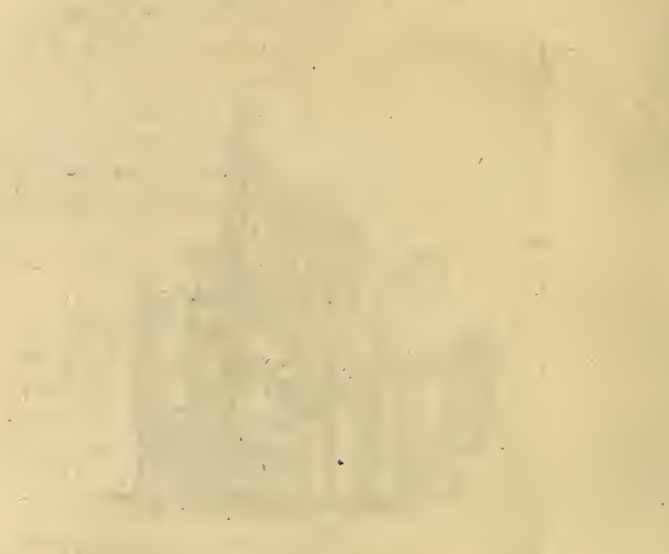
Wilze varen op een wagen,
Strax foo spreekje tot de koop,
Die u haeft werd toegeslaghen;
Daer mee ty je op de loop,
Daer mee vaerje heen uit speulen,
Lieve Lammers, wat een jeught!
Dat men onder weegh mach heulen.
Is het niet een groote vreughd?

DE LIEFDE BEMINT DE ZANG-EN
DIGT-KUNST.

Hoe, Liefde, hoe behaagt u dan ook zang , en spel ?
 Het ſchynt dit zoet geluit kan uwe zinnen dwingen ;
 Gy doet de minnaars na die blyde toonen zingen :
 Ja , hier meê , zoo het ſchynt , gelukt hen alles wel.
 De zang-en digt-konſt kan de Liefde ver bekooren ,
 Geen wonder ook vermits zy zyn uit haar geboren.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

DE LIEFDE BEMINT DE ZANG-EN DIGT-KUNST.

Yder weet hoe veel aantrekkelikheden een Schoone Stem heeft, en geen hart is zoo wreed en verwoed 't geen door het dobberend geluit van een schelle keel niet word bewogen. *Fr. Junius* in zyn tractaat *de Pictura Veter.*, lib: 3. cap. 10. in not: No: 40., hebbende op getelt alle de schoonheden van 't menschelyk lighaam, voegter op 't laatste by, een schoone stem, en haalt uyt *Laërtius*, in *Zenone*, aan, dat de stem de bloem van de schoonheid is: 't is dan geen wonder dat een Schoone Stem van alle tyden zoo is bemint geweest, vermits de Liefde, gelyk wy reets hebben gezegt, een beweging van de begeerte tot het schoone, kan genoemd worden, en men behoeft zig dan ook niet te verwonderen dat zoo veele digters, zoo veel tot lof van een schoone stem hebben opgezongen, dog dewyl dit alleen dit Zinnebeeld zoo veel niet betreft, zal ik dit voorby gaan en spreken van de Speel-en Zangkunde in 't gemeen; hier van spreekt de Geestige *Jan de Bruin* redelyk wylloopig in de honderd vier-en vyf en negentigste puntrede van zyn *Jok en Ernst*: alwaar hy *Scaliger* (hy zegt evenwel niet welke) ook van zig zelve doet bekennen, dat hy groot vermaak scheidte in een welluidend maatgezang, en 't minnelijk weezen van schoone vrouwenbeelden. *Muscis supra modum capior; & pulchrarum faminarum venustate detineor.* En hy doet hem deeze rede van zyn vermaak in de Musyk geeven, *De geesten*, doet hy hem zeggen, *ontrent het hart, nemen die bevende en dansende lucht in 't lichaam, door welkers aangename bewegenis zy dadelijk beginnen te dobbèren, en, om zoo te zeggen, van vreud aan 't kapriolen te raaken.* Ik schei dan van de zang en speel kunde af, om te komen tot de digtkunde die met haar een zeer groote gemeenschap heeft; want hoewel alle vrye konsten groote gemeenschap met malkander hebben, gelyk de zelve *Junius* in het zelve tractaat. lib: 1. cap: 4. in pr:, beweert, is het nogtans zeker dat deeze twee boven allen over een ko-

men: want ik ga hier voor by dat de digtkunde alle de anderen, gelyk dan mede de zang- en speelkunst, verre te boven gaat, het geen genoegzaam beweert is, en onder anderen van *Landino* in zyn *discorsi della poësia* voor *Dante*, vermits dit myn onderwerp jegenwoordig niet is. Om dan de gemeenschap van de Liefde en de digtkunde op te haalen, dunkt my dat *Fontenelle* niet „ kwaalyk heeft geoordeelt wanneer hy meent: dat, indien „ men de oorspronk van de digtkunde wilde onderzoeken „ men mogelijk bevinden zou, dat zy de dogter van de Liefde „ was. Zieses *entretiens sur la pluralite des mondes*, *Prem: Soir*, en dit zyn niet alleen de gedagten van *Fontenelle*, *Bion* schynt de zelve ook gehad te hebben in zyn vierde *Idyllium*, het welke ik dus in 't duits heb nagevolgt.

De Zang-godinnen, ver dat zy de wreede min
 Ooit zouden vreezen, zijn met haar op 't tederste in,
 Genomen, en gestaag verblyt aan haare zyde.
 Indien haar ymand tragt te naderen, zy myden
 Hem, zoo zyn ziel niet voor de min gevoelig is;
 Maar komt'er een wiens hart door tedere ontsteltenis
 Ontroert word, haare hulp met zachte toonen vraagen,
 Zy zullen hem haar' hulp van alle zyde opdraagen.
 Dat dit een waarheid is, kan ik getuygen, die
 Myn zangen nooit gevult met Goon of Helden zie,
 Of voel myn tong terstond verzwakt, verflaawt, verlege,
 En niet gelyk zy zong voorheenen; maar daar tegen
 Zoo ik van *Lycidas* of *Liefde* kweel, terstond
 Rolt de ongedwonge zang my vrolyk uit de mond.

Douza doet de Liefde zelf in een van zyne Elegien zeggen:
 „ dat zy op de Zang-berg hof houd, en daar voor *Phebus*
 „ word geviert.

Ast ego Parnassi sedeo dictator in umbra,

Et me pro Phabo nunc locus ille colit.

En op een andere plaats zegt hy van zig zelve: dat al de be-
 „ kwaam-

„ kwaamheid die hy heeft tot de digtkunde hem van zyn Ma-
 „ tres van daan komt :

*Scilicet ingenium nobis & carminis artem ,
 Et si quid videor posse ; Puella facit.*

D: *Heinsius* zegt dat *Venus* dikmaals meer kan doen als de
 „ ganfche Zang-berg , en eene juffer meer als al de nege
 „ Zang-godinnen.

*Sape Venus potuit quod non potuere Camoenae ;
 Quodque novem nequeunt , una Puella facit.*

En in een andere Elegie aan *Johannes Reigersberg* , waar in hy
 beweert dat de Poëten ligter tot liefde gebragt worden ,
 en volftandiger beminnen , zegt hy :

*Ipsa per ardentem loquitur Cytherea poëtas ,
 Et minus a Musis impetus ille venit.
 Quod Nemesius quondam potuit , quod pulchra Lycoris ,
 Crede mihi , Diva non potuere novem .*

’t Zyn *Venus* woorden zelf die fteets de digters fpreken ,
 Dit Heilig vuur ftort hen de Zang-berg nimmer in .
Tibullus , *Gallus* , zyn zoo hevig nooit ontfteeken ,
 Door ’t negetal , als door de vlam van hunne min .

En niet zonder rede beweert hy dit ; voorheen had het
Propertius al wytloopig aan *Mecoenas* beleeden in zyne eerfte
 Elegia van ’t tweede boek , en gezegt : „ dat hem de digt-
 kunde niet door *Apollo* of een der zanggodinnen wierd inge-
 geeven maar door zyne *Cynthia* .

*Non hoc Calliope , non hoc mihi cantat Apollo ,
 Ingenium nobis ipsa puella facit.*

En buiten die aangehaalde zyn ’er zoo veel die het zelve getui-
 gen , dat zy te veel zyn om bygebragt te kunnen worden ; ook
 fteunt

steunt het op rede, vermits de meeste hoedanigheden die tot de Liefde vereist worden, ook de digtkunde eigen zyn : „ daer zyn, zegt de *Cardinaal Bona*, eenige dingen die van na- „ tuur de mensch tot de Liefde brengen : want die fyn van „ geesten zyn, heet van hart, dún van bloed ; en van een „ zagte en vreedzaame imborst, die zyn veel meer geneigt „ tot Liefde. *Sunt & quaedam naturaliter ad amandum provocan-
tia; nam quibus spiritus lucidiores sunt, cor calidius, subtilior san-
guis; quique sunt facili ac miti natura, ad amorem, sunt proclivio-
res. Cap: 13. §: 2. Manuduct: ad Cælum.* Hoeveel deeze eerste eigenschappen tot de digtkunde nodig zyn, leert de rede en ondervinding zelf terstond : want het is genoeg te begrypen hoe die bedroefde verstanden, zwaarmoedige gemoederen, en doffe geesten nooit bekwaam kunnen zyn om een straaltje van het vuur der digtkunde te bevatten : want ik wil geenzints spreken van die verwaanden, die, zonder iets van die schoonheid te kennen, die in de digtkunde uytblinkt, zig inbeelden groote meesters in die kunst te zyn, wanneer zy een deel woorden op maat of rym by een kunnen voegen, hoewel wy in ons land genoeg van die kwasten hebben gekregen, die *Catullus*, *Saeli incommoda* noemde, maar ik versta zoodanig een digtkunde als *D. Heinsius*, *P: Francius*, *ƒ. Broekhusius*, en de drost *Hoofd*, *ƒ. van Vondel*, *ƒ. Antonides* en diergelyke hebben geoeffent : tot deeze is een mensch van noden gelyk *Bona* in de eerste woorden beschryft : dat zy ook van een zagte en vreedzaame imborst zyn, getuigen zy ook meest alle : men zou by deeze hoedanigheden nog over een kunnen brengen de dulheid van de minnaars en Heilige razerney van de Poëten, waar van *Landino* in zyn *discorsi* hier voor aangehaalt, en *D: Heinsius* in zyn oratic *de Poëtis & eorum interpretibus*, wytlooppig genoeg spreken : als mede hoe de Liefde gelyk de Digt- kunde niet wel andere zorgen kan lyden : *vacue carmina mentis opus*, schryft *Sappho* aan *Phaon* : ook hoe de ledigheid en eenzaamheid zoo wel van de digtkunde als van de Liefde gezogt word, *carmina secessum scribentis & otia querunt*, zegt *Ovidius* van zig zelve : en ontelbaare andere overcenkomsten. Maar dewijl wy de ondervinding voor ons hebben is het niet noodig : want indien men alle de voornaamste digters eens wil

wil onderzoeken, men zal bevinden dat zy meest alle, volgens hun eige bekentenis, heel teder verliefd zyn geweest: ik besluit derhalven met de woorden van *Montaigne*, in zyn *essais liv. 3. chap: 5. pag: mihi 772.* ik weet niet, zegt hy, wie „ in zyn hoofd heeft gekregen dat *Pallas* en de Zang-godinnen zoo weinig met *Venus* over een zoude komen, en door „ de Liefde verflaawen: want ik zie geene Godheden die beter over een komen, en malkander meer schuldig zyn. Die „ de Zang-godinnen de verliefde gedagten wilde ontnemen, „ zou haar berooven van haare schoonste onderhoudingen, die „ zy hebben, en van de edelste stof van hunne werken: en „ die de Liefde de gemeenschap en de dienst van de digtkunde wilde doen verliezen, zou haar het meeste verzwakken „ en haar sterkste wapenen doen miszen. die verder lust heeft om te weten hoe de Liefde zelf met de ernstigste studien over een komt leeze *Claudius Baduellus de ratione vita studiosa ac literata in matrimonio collocanda & degenda.* ik keer tot de laatste woorden van *Montaigne*, namentlyk, hoe veel de digtkunde in de Liefde vermag: dit getuygt *Ovidius*, wanneer hy in zyn raad tegens de Liefde, byzonder het leezen der digteren afraad.

Eloquar invitus: teneros ne tange poëtas.

Submoveo dotes impius ipse meas.

Callimachum fugito; non est inimicus Amori:

Et cum Callimacho tu quoque, Coë, nocer.

Me certe Sappho meliorem fecit amicae:

Nec rigidos mores Teïa musa dedit.

Carmina quis potuit tuto legisse Tibulli,

Vel tua cujus opus Cynthia sola fuit?

Quis potuit lecto durus discedere Gallo?

Et mea nescio quid carmina dulce sonant.

Quod nisi dux operis vatem frustatur Apollo;

Æmulus est vestri maxima causa mali.

Het is op onze zeden voorheenen dus overgebragt.

Voor al betrouwtu niet op wel-gestelde digten

Haar voeten gaan te verr', haer woorden zyn als schigten.

Den Rijm is minne-melk, wie voor het minnen vliet
 Die vlie met een den Rijm: 't is kruittje, roert my niet.
 Sluit Cats gedigten op: sijn soete Sinne-beelden
 Ik weet niet wat voor soet in mijne sinnen teelden.
 Sijn Joseph overwint, de Geest behouwt het velt;
 Maer ik ly niet te min door Sephyra gewelt.
 Wie kan, wanneer hy 't werk van Heyns heeft ingekeken
 Nog blyven even hart, de min nog tegen-spreken?
 Hoofd is vol deftigheids, sijn digt ict statighs voert;
 Hoe statigh dat het is nog heeft het my ontroert.
 't Gezenuw't fin-vol veers van Huygens breekt mijn slapen,
 Als Huygens schrijft van min, krijgt min een dubbelt Wapen.
 De Rijm van Rodenburgh, die brengt my aen de meyt,
 En Breros vryer zang my tot het vryen leit.
 Noyt heeft my Westerberaen, zo als ik was, gelaten:
 En Coster, als hy kooft, kan my terstond bepraten:
 Hoe zal ik wrevelig zijn als ik zing Starters liet.
 Mijn slegt en slordig digt dat heeft al mee zoo yet:
 Men hoeft geen scherpe pijl tot alderhande herten,
 Een stompe bout kan wel een rawe borst doen smerten:
 Wegh met mijn kinderwerk, hoe kints het is gemaakt,
 Nog steekt'er al wat in dat na de Liefde smaekt.

F, van Hessel beklagt zig ergens, dat hy de Liefde uit de digt-
 kunde alleen had gezogen.

*Quid mihi vobiscum, Cythereia turba, poeta,
 E vobis didici prater amare nihil.*

Longepierre zingt in zyn agtste idyle, dat de slaap zoo aan-
 „ genaam niet is voor de vermociden, nogte de lente na een
 „ harde winter, nog het water zoo zoet voor een dorstig hart,
 „ als de zang-godinnen voor een verliefde ziel.

*Car ny le doux sommeil apres la lassitude;
 Ny le printemps qui suit des Hyvers le plus rude;
 Ny l'onde dans la soif n'a pas tant de douceurs,
 Que les muses en ont pour les plus tendres coeurs.*

En in zyn gezang op *Anakreon* zegt hy, „ dat de Liefde de
 „ vaarzen van *Anakreon*, met een van haare pylen op haar pyl-
 „ koker schreef dat het haar niet genoeg is die eens gchoort te
 „ hebben, maar dat zyze altyd wil bewaaren, en altyd met haar
 „ draagen, om dat zyze alzoo noodig heeft als haar pylen en boog.

Mais l'Amour plus qu'aucun sent leurs graces secretes :
Considerez avec quel action ,
Avec quel soin & quelle attention ,
De la pointe d'un trait , au defaut des tablettes
Il grave dessus son carquois ,
De ces vers les beautez parfaites :
C'est peu pour luy d'ouyr ces beaux vers unè fois ;
Il veut en conserver a jamais le memoire ,
Et les porter ainsi toujours avecque luy ,
Ne les croyant pas moins utiles a sa gloire ,
Que l'arc & le carquois , sa force & son appuy .

Geen wonder ook, want wie roept met *D. Heinsius* niet uyt :

Ferreus est lectis si quis non uritur illis ,
Hippolito quamvis durior illa legat .

Hy is versteent die hem kan leezen zonder minnen
 Al was hy hardèr als *Hippolitus* van binnen.

Derhalven mag men zig wel met *Heinsius* in de zelve *Elegia*
 aan *Reygersberg*, beklagen, dat de *Digtkunde* jegenwoordig
 zoo weinig bemint word.

Di facerent , nostra vellent quoque scire puella ,
Carmen , & hic illis cognitus esset honos :
Tam faciles omnes quam non sine amoribus essent
Nullaque laus salva virginitate foret .

Indien de juffers nu de vaarzen wilden leeren,
 En kenden welk een zoet daar in verborgen is :

Zy zouden, zelf verliefd, onz' wedermin begeeren,
En't maagd' lyk leeven wierd voor haar vol droeffenis.

Tot voorbeeld hier van, zal ik aanhaalen het geene *Grudius* van zyne *Fulvia* zegt *Eleg. 6. lib. 1.*

*Tunc (Memini) mea colla tuis ambire lacertis
Juvit; & in nostro saepe sedere sinu.
Amplexuque haderas vincentem, atque ore columbas,
Murmure cum tremulo suavia longa dare.
Tunc etiam tumidas licuit tractare papillas;
Tunc lateri tenero composuisse latus;
Quum pariter defessa jacens petulante labore
Jurabas pra me nolle tenere fovem.*

Om dit bovenstaande niet te vertaalen, 't geen hier door te veel zou verliezen, zal ik hier iets in duits van mijn eige werk byvoegen, 't geen veelen niet onaangenaam is voorgekomen, en op het zelve al zal uyt draajen.

Denk, Phillis, als de min in uwe schoot my velde
Met welck een weelde zy onz hert dan overgoot:
Hoe teder gy my' aan uw' malze boezem knelde,
Die zig al hygend' zelf aan myne lippen bood:
Hoe zidderde terstond de kragtelooze leden:
Wat hev'ig vuur vloog dan door alle onze aders heen:
Hoe schitterde 't verstand in die wellustigheden,
Hoe draaide 't geil gezigt wanneer 't vol vogt verdween:
Hoe kittelend' kwam de vreugd' het bloed niet om te roeren:
Het merg smolt in 't gebeent'; de ziel heeg na haar aâm.
Dan konde we onze lust in top niet hooger voeren,
Maar storten straks in een en vloeiden voorts te zaam.
Wie zou de tinteling, die wy dan voelden, melden?
Wie zou verhaalen welk een vreugde ons naderhand
Nog overkwam, als ons een korte rust herstelde,
En wy, als uit een slaap weêr kwamen tot verstand?
Dan dobberde onz gezigt, nog dronken van die weelden;
Dan lag het gantsche lyf heel magteloos, als lam.
Wanneer we elkanderen zoo lang met kusjes streelden
Tot dat'er nieuwe kragt weêr in de leden kwam.

En zoodanige plaatzen zal men overvloedig vinden in den Broeder van *Grudius*, *Janus Secundus*, als mede in verscheide anderen zoo ouden als nieuwen; zelf zou *D. Heinsius* ons die overvloedig genoeg kunnen verschaffen; altans ik heb menigmaal, wanneer ik hem las, uytgeroepen, *Urimur, ardentest sunt tua verba faces*. Hofc: in lyr: *Sarb*: Eindelyk beweert *Heinsius* ook op de zelve plaats dat de Poëten mede verder als anderen in de Liefde ervaren zyn

Felicem nimium tam lenta Cypride vulgum;
Quos dubia tantum cuspide tangit Amor.
In nos sanguineas, certissima tela sagittas,
Et semper pharetra mobile versat onus.

Ik zal hier toe niet veel bewys redenen aan haalen om dat zy overvloedig over al te vinden zyn, en de ondervinding het veelen genoegzaam geleert heeft, enkel zal ik'er by voegen 't geen *F. van Hessel* ten aanzien van zyn Matres, die zyn medeminaar boven hem gestelt had, zegt, in de laatste Elegia van zyn *Otia Hagana*.

Est aliquid certe blandum torrere poetam;
Molle cui pectus turba novena dedit.
Et aliquid certe jucundam ducere vitam
Mille inter risus innumerisque jocos.
Qualia purpureisque genis, roseisque labellis;
Fixissem (o superi!) basia, quotque modis!
His sine jam misero requiescet frigida lecto,
Frustra erit illius nomen in ore meum.
Quidnam illi faciat vir qui freta mercibus implet;
Et premitur variis sollicitudinibus.
Quum surget Boreas, edet miserabile murmur;
Et credet fundum jam petiisse rates;
Quum frondes placidi vix commovet aura Favon;
Plorabit tardas navibus esse moras.
O quam dissimilis sorti fors ista priori!
Talis amor quantum distat ab igne meo!

Ik heb het, om dat het yder zou verstaan, dus in Duits over-gebragt.

Het is voorwaar geen kleine zaak,
 Een vleyend Digter te bekoren,
 Die door de Zang-godinnen vaak
 Verzagt word, en tot min herbooren,
 Het is voorwaer geen kleine zaak,
 Een lustig leeven steeds te leyen,
 In 't aller zoetste min-vermaak
 En duizenden van vleyeryen.
 Wat zou ik menigmaal, o Goôn!
 Die fulpe wangen, roode lippen,
 Myn kusjes hebben aangeboôn!
 Hoe, daar myn adem laten glippen!
 Nu zal zy zig vergeefs wel met
 Haar hart en zinnen tot my keeren,
 Als zy in 't koele Huw'lyks bed
 Al deeze wellust moet ontbeeren.
 Want welk een vreugd zou haar een man
 Verschaffen, die ze nimmer kende;
 Die van geen Liefde weet, maar van
 Zyn koopmanschappen weg te zenden.
 Zoo't maar wat hevig waait by nagt
 Zal hy zyn minnekoozeryen
 Beginnen met een naare klagt,
 Hoe nu zyn schip mag schip-breuk lyen.
 Zoo't stil is, zal hy zyn verdriet
 Haar, in de plaats van zoete woorden,
 Vertellen, hoe zyn schip nog niet
 Geland is, 't geen lang t'huis behoorde.
 Zie welk een lot, zie welk een staat,
 Hoe veel verschillend van elkander;
 Hoe ver het eerst te boven gaat
 Dit laatst', hoe ver myn Liefde de ander.

DE LIEFDE IS EEN OORLOG!

Hoe, Liefde? weet gy ook met wapens om te gaan?
 En is'er in uw' school ook wreede kryg te leeren?
 Wat magt is nodig om een zagte kus te keeren?
 Wat schild behoeft men om de lonkjes af te slaan?
 Nogtans ruft gy ons uit met wapenen, en doet
 Gelooven dat men in uw' dienst ook stryden moet.

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE
 THE HISTORY OF THE
 THE HISTORY OF THE
 THE HISTORY OF THE
 THE HISTORY OF THE
 THE HISTORY OF THE

DE LIEFDE IS EEN OORLOG.

Hoewel *D: Heinsus* dit, benevens veele andere schrijvers, heeft aangetoont op verscheide plaatzen, en wel voornamentlyk en wytloopig in de zefde *Elegia* van zyne *Elegia juven.* aan *Diederik Douza*, zal ik egter alleen aanhaalen het negende van *Ovidius* minnedigten, uit zyn eerste boek; alwaar hy *Atticus* wytloopig genoeg aantoot welk een overeenkomst de Liefde met den Oorlog heeft, en vermits ik het voor een myner Vrinden in Duits heb overgebracht, zal ik het latynze ook voor by gaan, om dat *Ovidius* gemeen genoeg is, om van yder die die taal verstaat, geleezen te kunnen worden.

Ja, Wagtendonk, de Vryers zyn Soldaaten;
 De blonde zoon van Venus heeft almeê
 Zyn legers, die zig dan in dat getal wil laten,
 Maak zig dan vry ook tot het sryden reê.
 Men zoekt in Oorlog en in Min dezelve jaaren;
 Geen Oud man voegt de kryg, geen Oud man voegt het paaren;
 En de ouderdom die tot den sryd meest is bekwaam,
 Is ook een jonge maagd in 't bed meest aangenaam:
 Een Vryer en Soldaet zyn bey gewoon te waaken,
 Deez' voor zyn Vrysters deur; die voor zyn Veldheers tent.
 Die reift ver, deez zal wel van 't ooste in 't weste raaken,
 Indien me'er zyn matres maar zend:
 Hy zal nog stroom nog steile bergen,
 Ontzien, maar door de sneew en kouw
 Heen streeven, en op zee het onweêr tergen
 Hoe fel het daar ook mogen weezen zou.
 Wie zal by nagt het ongemak verdraagen
 Van hagel en van regen vlaagen?
 Of 't moet zyn een Soldaat,
 Of Minnaar die na zyn matres te wagtten staat.
 Word niet een Krygs-man uitgezonden
 Op dat hy tragten zou den viand te verspiên?

En waar word immer het verspieden meer gevonden,
 Als by de Minnaars die haar mede-minnaars zien?

Deez' slaat zig voor een Stad ter neder,

En die bezet het huis van zyn Vrindin;

Deez' breekt op 't laatst' door wal of poorten in,

Die door zyn Liefstes deur of venster weder.

Hoe dik wils is by nagt een viand niet verrast,

Wanneer de slaap hem om geen wapens denken dede?

Gelyk aan Rhexus blykt den Traciër, die mede

Door Diomedes en Ulis wierd aangetast:

Dus weet een Minnaar ook zyn listen te gebruiken,

Wanneer de slaap de man zyns Liefs komt de ooggen luiken.

En door de wagten en verspieders heen te gaan,

Is 't geen een Minnaar, en Soldaat steeds moet bestaan.

Die dan de Minnaars plagt voor Luyarts uit te schelden

Houde op voortaan: de min wil list en wakk're Helden.

De dapp're Achilles mint Briseïs, zyn slavinne,

Breek nu de Griekze magt, Trojaanen, 't is nu tyd.

Andromaché stond wel zoo diep in Hectors zinnen,

Datze altyd kuszend hem heeft uitgerust ten sryd.

Men zegt dat Atreus zoon terstond begon te blaaken,

Toen hy Kassandra, vol van Phebus, had ontmoet.

Men weet hoe Mars zelf kwam in 't yzer' net te raaken;

Een klugt die al de Goôn nog heden lacchen doet.

Ja neem een voorbeeld in my zelf, my, dien voor dezen,

Niets kon behaagen dan een laffe ledigheid.

Terwyl ik met myn leden uitgespreit,

Steets plagt op 't rustbedde in een leuye rust te weezen,

Tot dat myn schoone door haar' min

Die vadzigheid kwam uit te jaagen,

En my ook heeft bevolen in

Haar lieve kryg de wapenen te draagen;

Nu ziet gy hoe ik steeds ontzie nog weër nog wind:

Die dan de vadzigheid wil myden, dat hy mind.

DE LIEFDE VANGT ONS DOOR HAARE
LOK-AAZEN.

't Onnozel muisje moet van zyne vryheid scheiden,
 En word gevangen daar het wat te rooven dagt.
 Hoemenig heeft de min niet in die strik gebragt,
 Die onze loosheid vaak voor anderen bereide.
 De strikken die men in de min voor and're stelt
 Zyn vaak die daar men zelf het eerst door wort geknelt.

DE LIEFDE VANGT ONS DOOR HAAR LOK-AAZEN.

Het is zeker dat de Liefde ons nooit beter kan inneemen, als, wanneer wy ons zelve eenig vermaak voor oogen stellen, het zy in kufzen of anderzints; maar wel voornamentlyk, wanneer wy door diegelyke vermaaken een ander tragten te bekooren. Van het eerste geval zegt *F. van Hessel*, in zyn *Otia Hagana*.

*Bellerophonteo cum Pallada fonte lavantem
Membra videt, perdit lumina Tiresias.
Haud aliter cara fruere dum nuper amica
Aspectu, exoptans lumina mille mihi,
Me circum subita volvi caligine sensi:
Mox domina roseo procubui gremio.
Mansissem cæcus, sed fato major, amica
Reddidit ambrosiis lumina basiolis.*

Ik heb het dus in 't duits nagevolgt.

Wanneer Tiresias Minervâs naakte leden
In 't baden zag, verloor hy zyn gezigt terstond.
Dit viel my meê te beurt als ik, vol tederheden,
En met een gretig oog, laatst zag myn Rosemond:
Ik voelde een duisternis benevelde myne oogen;
'K zeeg magt'loos in de schoot van myn beminde neêr.
'K was blind gebleeven, maar myn lief van meer vermogen
Gaf my straks myn gezigt met lieve kusjes wêer.

Van het tweede zegt *Menage* in het tweede van zyne *Epigrammata*.

BASIA SURREPTA.

*Surripui ludens tenera duo basia Galla,
Non impune tuli: me mihi surripuit.*

Ee 3

Ik

222 DE LIEFDE VANGT ONS DOOR HAAR LOK-AZEN.
Ik zal dit niet vertaalen, om dat *J. de Bruin* dezelve gedagten heeft gehad in een duits punt-digt.

Ik soog (o soete saak!) ik soog eens uit de tippen
Van Engellyke lippen
Meer Honingwyn alleen,
Dan van Cupidoos rot oit dede 't algemeen.
My dogt ik was gestelt ten toppe van verblyen;
Wanneer in my kwam glyen
Ik weet niet wat voor gift,
Dat my een vrent gejeuk heeft in het hart gegrift.
Dus zien wy wufte lien als afgeregte valken
By wylen wel verschalken
En handelen een beer,
Hy gaat om honing uit en keert gesteeke weêr
En diergelyken zal men meer kunnen vinden by *Marini*,
Guarini, en anderen.

DE LIEFDE HEEFT HAAR ZOET EN BITTER.

Hoe, Liefde, hoe staat u die snoepery zoo duur?
 Moet gy een mond vol zoet met zoo veel pyn betalen,
 Denk, wreede, denk wat lyt men duizenden van kwaalen,
 Om eene vreugd? wat is uw zoet by al het zuur?
 Nogtans bekoortge ons zoo door uwe vleyeryen,
 Datmen uw angel om den honing wel wil lyen.

DE LIEFDE HEEFT HAAR ZOET EN BITTER.

Dit Zinnebeeld is t'eenemaal gehaalt uit het negentiende gezang van *Theocritus*, 't geen *D. Heinsius* voor heenen al in duits had overgebracht, dog ik zal hier de vertaaling van *Moonen* in voegen om dat die nieuwer is, en mogelyk aangenaamer zal zyn.

De Min stal raten uit de korven met gemak,
Toen 't felle bytje hem in al zyn vingers stak.
Hy hield zich evel, en liep, blaezende in de hant,
En stampende van pyn en huppelende in 't zant,
Zyn moeder klaegen, hoe hem zoo gering en klein
Een beesje plægde met schier onverdraegbre ween.
Hoe? riep ze al lachend, gy, zoo groot pas als een by,
Slaet dieper wonden en brengt duizenden in ly.

Anakreon had al dezelve gedagten gehad in zyn veertigste gezang, waar uit *Theocritus* dit voorige heeft gehaalt: zie hier myne vertaaling.

't Was op een tyd dat Venus-zoon gesteecken
Wierd van een By, die in de roozen lag
Verborgten, en die 't Bengeltje niet zag:
Hy komt terstond in karmen uit te breeken,
En loopt al weenende, en verwoet
Na Cythere, die hy zyn jammer-klagten doet:
Ach! 't is met my gedaan, ach Moeder, 'k ben om 't leeven,
Een klein gevlerkte slang, die in 't gemeen

Een By genaamt word door de boeren, heeft my een
Bedroefde, een wreede steek gegeven.

Wel zoon, zei Venus, zoo uw' vinger u dus smart
Door zulk een kleine wonde,

Denk eens hoe wreed de pyn dan word bevonden,
Als gy de menschen met u schigten trest in 't hart.

Longepierre zegt dat hem dit gezang van *Anakreon* altyd boven alle de anderen heeft behaagt, dat hier waarlyk de taal van *Venus* en *Cupido* is uitgedrukt, en dat de vinding vol geest en betooveringen is: egter meen ik dat dit volgende *Madrigal* van *Guarini*, 't geen op dit zelve onderwerp gemaakt is, het gezang van *Anakreon* in vinding niet behoeft te wyken; het is het drie en zeventigste.

BACIATE LABRA.

Punto da un' ape, a cui

Rubava il mele, il pargoletto Amore,

Quel rubato licore.

Tutto pien d'ira, e di vendetta pose:

Su le labra die rose

A la mia Donna, e disse: In voi si serba

Memoria non mai spenta

De le soavi mie rapine acerbe?

E chi vi bacia, senta

De l'ape, ch'io provai dolce, e crudele

L'ago nel core, e nella bocca il mele.

Ik heb het dus overgezet.

G E K U S T E L I P P E N .

De kleine zoon van Venus door een By
 Gekwetst, die hy den honing wilde ontfteelen,
 Kwam deez' gestoole vogt, vol raazerny,
 En lust tot wraak, de lippen meê te dcelen
 Van mynen Engel, en sprak dus in grammen moed:
 Gy zult altijd het teken weezen
 Van dat ik eenmaal heb voor deezen
 Zoo duur betaalt 't gestole zoet;
 En die u komt voortaan in 't kufzen aan te raaken,
 Zal straks met my dan moeten smaaken
 Van deeze By, die ik en wrang en zoet bevond,
 Den Angel in het hart, den Honing in de mond.

Het is genoegzaam uit alle deeze bovenstaande plaatzen te begrypen dat dit Zinnebeeld wil vertooncn, hoe de vermaaken van de Liefde altyd met onlusten verzelt zyn, „ en dat ge- „ lyk *Lucretius* zegt, *lib. 4.* uit het midden van de weelden „ altyd iets bitters op welt

Quoniam medio de fonte leporum

Surgit amari aliquid, quod in ipsis floribus angat.

Derhalven word de Liefde niet kwaalyk door een By afgebeelt, die wel honing geeft maar ons ook pynelyk kan kwetzen; dus vergelykt haar de Satyr By *Tasso*, *Aminta Atto 2.*
Sc: 1.

*Picciola è l'Ape, e fa col picciol morso
 Pur gravi, e pur moleste le ferite;
 Ma, qual cosa è piu picciola d'Amore,
 Se in ogni breve spatio entra e s'asconde
 In ogni breve spatio? hor, sotto a l'ombra*

Ff 2

De

*De lepalpebre, hor, tra minuti rivi
 D'un biondo crine, hor, dentro le pozzette,
 Che forma un dolce riso in bella guancia;
 E pur fa tanto grandi, e si mortali,
 E così immedicabili le piaghe.*

Ik heb het dus vertaalt.

De By is klein, en treft met zyne kleine steeken
 Ons egter zoo, dat het komt pyn'lyk op te breeken:
 Maar wat is kleinder als de Liefde? die zig kan
 In de allerkleinste zaak verbergen,
 Dan komtze ons in de Schaduw van
 Bemin'lijke oogge-schedels tergen,
 Dan weder, zonder dat m' haar zie,
 In blonde vlegten die als golfjes neerwaarts zwieren,
 Dan weder in de putjes, die
 Twee roode koontjes met een zoete lach vercierren:
 En nogtans weet zy ons zoo wreed
 Zoo doodelyk te wonden,
 Dat tot geneezing van haar leet
 Geen middel word gevonden.

Dus verhaalt *Mirtillo* by *Guarini* dat hy in het kufzen van zyne *Amarillis*, door de minne-By in het hart was getroffen, zie *il past: fid: Att: 2. Sc. 1.* de woorden zelf zyn zoo liet dat ik niet kan nalaaten dezelve hier in te voegen.

*Su queste labbra, Ergasto,
 Tutta s'en venne al'hor l'anima mia:
 E la mia vita, chiusa
 In così breve spatio,
 Non era altro che un bacio:
 Onde restar le membra
 Quasi senza vigor tremanti e fiocche:
 E quando f' fui vicino
 Al folgorante sguardo,*

Come quel che sapea,
 Che pur inganno era quell' atto, e furto,
 Temei la Maesta di quel bel viso:
 Ma d'un sereno suo vago sorriso
 Assicurato poi,
 Pur oltre mi sospinsi:
 Amor si stava, Ergasto,
 Com' Ape suol ne le due fresche rose,
 Di quelle labbra ascoso;
 E mentre ella si stette
 Con la baciata bocca
 Al bacciar de la mia
 Immobile ristretta,
 La dolcezza del mel sola gustai.
 Ma poi ch' anch' ella mi s' offerse, e porse
 L' una, e l' altra dolcissima suo rosa,
 (Fosse o sua gentilezza, o mia ventura,
 So ben che non fu amore)
 E sonar quelle labbra,
 E s' incontraro i nostri baci, (o caro
 E prezioso mio dolce thesoro,
 T' ho perduto, è non moro?)
 Al' hor sentii da l' amorosa pecchia
 La spina pungentissima soave
 Passarmi il cor; che forse
 Mi fu renduto alhora
 Per poterlo ferire.
 Io, poi ch' a morte mi sentii ferito,
 Come suol desperato,
 Poco mancò, che l' homicide labbra
 Non mordeffi, e segnassi:
 Ma mi ritenne, oime, l' aura odorata;
 Che quasi spirto d' anima divina
 Risveglio la modestia,
 E quel furore estinse.

De Potter heeft het dus vertaalt.

Op dese lippen quam terstond mijn gantsche ziel,
 Mijn levens t'saem gedrongen sijnde, scheenen,
 Op sulc een kleyne plaets heel in een kus verdweenen:
 Mijn leden beefden; 'k was als krachteloos en lam,
 Doen ik den Blixem van haer oogen nader quam,
 Voornamelijk, om dat my 't hert inwendig maende
 Dat dit bedrog nu was in dievery bestaende;
 Doe schrikte mijn gemoed, doe wierd ik aller meest,
 Voor d'erb're majesteit haers aengesichts bevrees't:
 Maer door haer vrindelijk' en aengename lachjes,
 Soo stelde sich mijn hart gerust; dies ik al sachjes,
 Wat nader by haer quam. De Liefd', Ergasto, stondt
 Gedoken tusschen bey de lipjes van haer mondt,
 Gelijk het Bietgen hangt bedoven in de roosen,
 Wanneerse 's morgens op haer allerschoonste bloosen.
 Dewyl sy stondt en hield haer lieve mondje reë,
 (Op dat ick oock daer aen myn proef van kusjes deë)
 Als onbeweeg'lyck (schoon ik kuste dat het raecte)
 Soo was'er niet als 't soet des hoonings, dat ick smaecte:
 Maer, doe sy desgelijcks het soet gefuyckert roodt,
 Van hare lippen als twee schoone roosen boodt;
 ('t Was heusheid of geluk dat haer de mondt deë rippen,
 Geen Liefd', dat weet ick wel, en 't soet gesmeeck der lippen.
 Haer kusjes en de mijn' elkander drong te moedt)
 (O schat! die 'k hooger agt als al des werelts goet!
 Ben ick u quyt geraackt en blijf ick nog in 't leven?)
 Doe voeld' ick dat my tot in 't herte wierd gedreven,
 Den scherpen angel van de soete Minne bie;
 En 't hert, dat eerst my was gesoncken in de knie,
 Dat voeld' ick wederom na d'oude plaats verheffen,
 Op dat het Liefde, dies te beter soude treffen.
 Ick, die nu voelde dat ik was ter doodt gewondt,
 Had schier, als hoopeloos, de lippen en de mondt,
 Die my de doodt aandeën, gebeten en doen bloeden,

Indien het niet by tyds had komen te verhoeden
 (Ay my!) de foete lucht en aengename geur,
 Haers vrindelijcken mondts, die my weêrhield, waar deur,
 Als deur een geest van haer vergoode ziel gekomen,
 Ick (dees uytfinnigheydt doe zijnde weg-genomen)
 Heel zedig wierd en stil.

Ik zou hier verder kunnen aanhaalen hoeveel ongemakken in
 de Liefde steeken, en zelf hoe die ongemakken de Liefde
 aanzetten, maar ga het voor by, om dat ik 'er in 't vervolg
 in byzondere Zinne-beelden van zal spreken; alleen moet ik
 hier by voegen; dat hoe groot de ongemakken van de Liefde
 zyn, egter de vermaaken nog grooter zyn.

*O tourment bien heureux guery si doucement !
 Content en mon malheur , je fus contraint de dire :
 Je connois qu'on peut estre heureux mesme au tourment ,
 Et que le bien d'Amour surpasse son martyre .*

Voyez l'Astr: liv. 12. part. 2. En dat Venus derhalven met re-
 de zingt in het begin van *Le triompe de L'Amour*.

*Tranquilles coeurs preparez vous
 A mille secrettes allarmes ;
 Vous perdrez ce repos si doux ,
 Dont vous estimez tant les charmes .
 Mais les troubles d'Amour , ont cent fois plus d'attraits ,
 Que la plus douce paix .*

Gerufte zielen maakt u reê
 Tot duizende ongeruftigheden;
 Die lieve rust, die zoete vreê
 Zult gy nu zien van u getreden.
 Maar de onrust van de min heeft duizendmaal meer zoet,
 Als 't allerstilst' gemoed.

232 DE LIEFDE HEEFT HAAR ZOET EN BITTER.

Zelf is de Liefde die niet met wat moeite verzelt is zoo aangenaam niet : want, gelyk , *Daphnis* tegens *Tyrſis* zegt by *Taſſo*, *Amint. att. 2. Sc. 2.* het zoet dat niet met wat bitters vermengt is walgt terſtond.

*Inſpido è quel dolce, che condito
Non è di qualche amaro, e toſto ſatia.*

Men vind dezelve gedagten ook by *Petronius* , wanneer hy „ zegt dat hy niet begeerde 't geen hy terſtond konde bekomen.

*Nolo, quod cupio ſtatim tenere,
Nec victoria mi placet parata.*

Op deeze wijze doet *Anſonius* , in zijn agt-en-dertigſte punt- digt keur van een Matres. *Claudianus* , zegt in *Fescenn.* dat de „ vreugden door de moeyelykheden vermeerderen , en dat „ een kuſje 't geen al weenende word geweigert , veel zoe- „ ter is.

*Creſcunt difficili gaudia jurgio ;
Accenditque magis , qua refugit Venus.
Quod flenti tuleris , plus ſapit oſculum.*

Ziet verders de aantekeningen van *Menage* op dit boven ſtaande van *Taſſo*.

EEN VROUW VERMAG VEEL.

Hoe menig is'er door een vrouw in 't Spel bedroogen ;
 Zy geeft de kaart en zoekt het beste voor haar uit ,
 Terwyl een heete drift onz' red'lyke oogen sluit ,
 En haare vrind, de Liefde, onz spel haar legt voor oogen.
 Dog 't spel heeft in de min zyn voordeel ook, een hert
 Met veinzery bedekt in 't spel vaak kenbaar werd.

The following is a list of the names of the
persons who have been appointed to the
various offices of the Board of
Education for the year 1887-88.
The names are given in the order in which
they were appointed, and the names of the
persons who have been re-appointed are
given in italics.

EEN VROUW VERMAG VEEL.

Hoe veel een vrou vermag is niet kwaalyk in dit Zinnebeeld onder het kaartspeelen , voor oogen gestelt ; want gelyk hier word verbeeld dat het vrouwtje alle de kaarten van haar party ziet , en hem van de beste ontroof , terwyl hy blind met haar speelt , weet ook een vrouw , wanneer men zig eens door haar laat bekoren , alle onze gedagten te ontdekken , en haar voordeel daar mede te doen , zonder dat wy het kunnen merken , en weet zig dus geheel meester van ons te maaken ; maar het is ook niet buiten reden dat een gevoelig hart zig geheel aan een schoone vrouw overgeeft , wanneer men in ziet met hoe veele betooveringen en bekoorlykheden de natuur haar voorsien heeft , en hoe veel van de allergrootste harten door haar zyn ten onder gebragt ; dit heeft de maaker van een oud vaarsje wel ingezien wanneer hy vraagt „ wie „ zig tegens een vrouw zou kunnen verdedigen , daar *Adam* „ „ *Loth* , *David* , *Salomon* en *Sampson* door een Vrouw waren „ verleit geweest.

*Adam , Sampsonem , Loth , Davidem , & Salomonem
Mulier deceptit ; Quis modo tutus erit ?*

Dus heeft *Polienkte* reden om tegens *Nearkus* te zeggen , by *Corneille*.

Mais vous ne savez pas ce que c'est qu'une femme.

Maar wat een vrouw vermag , myn vrind , dat weet gy niet.

Hoe veel de schoonheid van een vrouw vermag , heeft *Anakreon* in zyn tweede gezang genoeg getoont : *R: de Graaf* heeft het in 't duits dus gevolgt.

Toen in geboorte-ftond, den aard van 't eerfte leven
 Het paard zyn hoof, den ftier zyn hoornen had gegeven,
 Den haas zyn fnelle loop, den leeuw zyn felle tand,
 En kragt daar hy de fchrik ons mede in 't harte plant;
 Toen 't visjen fwom in 't nat, en fneller als gedagten
 Het pluimgedierte dreef al wiegende op zyn fchagten;
 Toen was'er voor de V rouw, (o kostelijk fieraad!)
 De fchoonte alleen daar in zy 't al te boven gaat:
 De fchoonheid daar de Vrouw allenig op mag brallen,
 Waar mee zy 't al verwind was haar te beurt gevallen,
 Die fmelt myn gloeyend hart wel eer vol kille kou
 O wonderlyke kracht in 't wezen van een Vrouw.

Dezelve gedagten heeft *Taffo* ook gehad, in zyn *Amint* act:
 1. Sc. 1.

Ufa ciafcuno

*Quell' armi, che gli ha date la Natura
 Per fua falute: il Cervo adopra il corfo,
 Il Leone gli artigli, & il bavofò
 Cinghiale il dente: e fon potenza, & armi
 De la Donna, Bellezza, e Leggiadria.*

Ik zal dit niet vertaalen, om dat het by na de zelve woorden
 van *Anakreon* zyn: *Guarini* heeft het ook nagevolgt in zynen
 getrouwen *Harder*, alwaar *Corisca* tegens *Amarillis* zegt. att:
 3. Sc. 5.

*Che varrebbe al Leone
 La fua ferocità, fe non l'ufaffò?
 Che gioverebbe a l' Huomo
 l' Ingegno fuo, fe non l'ufaffe a tempo?
 Cofì noi la bellezza,
 Ch' è virtù noftra cofì propria, come
 La forza del Leone,*

*E. l'ingegno de l'Homme,**Usam mentre l'Abbiamo.*

Wat voordeel geeft de kracht,

En wreedheid aan den Leew, soo hy 't gebruik veragt?

Wat voordeel kan een man van sijn verstandt genieten,

Die ter bequamer tijdt 't gebruyk sijn laet verdrieten?

Laet ons dan oock alfoo de schoonheydt onser jeughdt

Gebruiken, (zijnd' in ons een aangebore deughdt)

Soo wel, als in de man de wijsheydt en de reden,

En soo als in den Leeuw de sterckheydt fyner leden.

F. van Hessel zegt in de zestiende Elegia van zyne *Otia Hagana*.*Ille mihi Elyfios non dignus inire recessus,**Sed dignus tenebris post sua fata premi;**Qui spectans in fœmineo tot corpore dotes,**Non cupit extemplo Cypria castra sequi!**Forma potens mulier. Pulcra, mihi crede, puellæ**Singula pars aliquid, quo capiamur, habet,**Hunc sibi surripiunt commotæ lene papilla,**Arguta illum oculi mobilitate trahunt.*

Ik heb het dus vertaalt.

Hy, die een Schoone Vrouw, en haer bekoorlykheden

Kan zien, en niet terstond volgt Liefdes oppermagt;

Verdient nooit na zyn dood de Velden te betreden

Der Zaal'ge Zielen, maar eene altyd donk're nagt.

Een Vrou vermag veel door haar' schoonte, en kan ontvonken

Ons hart door yder deel waar uit haar' schoont' bestaat.

Die word ontstooken door een oog vol ted're lonken

Deez door een boezem die zagt op en neder gaat.

Waarlyk wanneer een vrouw haare natuurlÿke voordeelen,
't geen schoonheid is, wel weet te gebruiken, moet men uit-
roepen; dat'er in een Vrouw iets is, 't geen alle andere wellusten

238 EEN VROUW VERMAG VEEL.

te boven gaat ; *Latet enim in muliere aliquid, majus potentiusque omnibus aliis humanis voluptatibus*, Foslen: *amphit: Amor: men* vintzelf by *Syrach. cap. 36, vers. 24.* dat een schoon wyf haar „ man verblyt en een man niets lievers heeft : *Guarini* haalt dit nog trotzer op in zijn getrouwe *Harder*, *att. 3. choro*, alwaar de harders na dat zy de mogentheid van de Liefde hadden opgezongen, haar dus aanspreken.

Ma (diro'l con tua pace)

Miracolo piu altero

Hà di te il mondo, e più stupendo assai:

Pero che quanto fai

Di maraviglia, e di stupor tra noi,

Tutto in virtù di bella donna puoi.

Maar (doch dat ik met verlof
Spreek) daer is van hooger stof,
En al vry van grooter waarden,
Vreemder wonder hier op aerden;
Want al't wonder, dat gy doet,
Daer de mensch voor schricken moet,
Kunt gy dog niet anders brouwen,
Als door kragt van schoone vrouwen

Dat de vrouwen schoonder zyn als de mannen haalt *de Bruin* aan in zyn *Wetsteen der vernuftten*, en geeft'er ten laatste deeze „ rede van ; om dat de natuur zelf een vrouw is, en derhalven de vrouwen met meer schoonheid heeft voorzien : Hy bevestigt zyn zeggen met dit volgende *Madrigal* van *Marrini*.

Frutti di mano d'una donna.

Tanto dunque puo stile

Di mano femminile,

*Che forma colorita,
 Non sol per essa al natural somiglia,
 Ma vince mentre imita?
 Ah non sia miraviglia:
 Natura, autrice d'ogni cosa bella,
 Pur è femina anch' ella.*

Hy vertaalt het dus.

FRUITJE DOOR EEN JUFFERS HAND GEBORDUURT.

Vermagh een vrouwen hand, die ernstloos schijnt te speelen,
 Dan zoo geweldig veel in iets wes te verbeelen,

Dat zy te boven ga,

Niet lyken doe alleen, het geene zy bootst na?

Ah! laat'er niemand zyn die dit een wonder maake!

De snedige natuur die elke schoone zake

Vermeedert en verrykt,

Is immers zelfs een vrouw als 't aen haer naem ons blijkt.

Den lof van de Vrouwen verder op te haalen is hier myn onderwerp niet, en buiten dat hebben het *Le Moine*, *Bewerwyk*, *Smits*, en anderen reets wytloopig gedaan.

Ten laatste is 'er op dit Sinne-beeld aan te merken dat een Juffer en ook een minnaar, zeer voorzigtig moeten zyn om zig onder het speelen niet kwaadaardig aan te stellen; want het is zeker dat men ymands imborst onder het speelen zeer veel kan ontdekken, ja al vry meer als door het in Zee draagen, 't geen voor heenen in gebruik plagt te zyn, en waar van *Heemskerk* wytloopig in zyn *Batavische Arcadia* schryft: *Ovidius* vermaant ook de Juffers boven al hier over in het derde boek van zyne minnekunst, Na dat hy haar dan gezegt had dat zy alle spellen moesten kennen, voegt hy'er by.

Sed minimus labor est sapienter jaētibus uti.

Majus opus mores composuisse suos.

Dum sumus incauti . studioque aperimur in ipso ;

Nudaque per lusus pectora nostra patent ;

Ira subit deforme matam lucrique cupido ;

Jurgia que , & rixa , sollicitusque dolor.

Crimina dicuntur : resonat clamoribus aether :

Invocat iratos & sibi quisque Deos.

Nulla fides tabulis qua non per vota petuntur :

Et lacrymis vidi saepe madere genas.

Juppiter a vobis tam turpia crimina pellat ;

In quibus est ulli cura placere viro.

Doch 't is de minste kunst te wesen gaeuw op 't spelen ,

Maer swaeren quaed om doen syn tochten wel te helen:

Dan zyn wy onbedacht en geven ons gantsch bloot

Door vierigheyd van 't spel , die 't reed'yck uyt ons stoot :

En in wiens plaets dat komt de gramschap , het krackelen

En 't ongeschickt gekyf , Staet-Juffers van het spelen ;

Verfeltschap hand aen hand met hoop , met vrees , met haet ,

En vrecke winnens-lust , die nimmer is verlaet.

Men vloeckt , men raest , men tiert , en 't gater op een schelden ,

En wat men van een weet dat sal men schempigh melden :

Jae 'k hebber haer gesien te buiten gaen so wyt

Dat 't traentjen most heruit van quaetheyd en van spyt.

Wacht u voor sulck een schand , en wilt u zedigh dragen ;

Soo sal u doen de geen , die gy bemint , behagen.

DE LIEFDE VOED ONS MET HOOP.

Ja, Liefde, 't is wel waar gy voed ons meest met rook;
 En evenwel men laat zoo slaafs van u zig binden;
 Wat vreugde weeten wy door hoop in u te vinden?
 En zoo zy zig in ons verheft, verdwynt zy ook,
 Maar klaag niet dat de min niets anders komt te geeven:
 Door 't voedzel van de hoop kan zy het langste leeven.

The first part of the history of the city of Boston is the story of the settlement of the city by the English in 1630. The second part is the story of the city's growth and development from 1630 to 1775. The third part is the story of the city's role in the American Revolution. The fourth part is the story of the city's development from 1775 to the present.

DE LIEFDE VOED ONS MET HOOP.

Men vind dit zelve Zinnebeeld by den Ridder *7. Cats*, met by na dezelve uitlegging, en wel mogelyk by anderen meer, vermits van alle tyden bekend genoeg is geweest, hoe veel vermogen de hoop in de Liefde had, en dat zy zig ook als rook verheft en wederom verdwynt. Myn voornemen is niet hier van de hoop in 't gemeen te schryven, dit heeft *de la Chambre* in zyn *Caractères des passions* wytloopig genoeg gedaan: enkel is myn oogwit hier te spreken hoe veel zy in de Liefde vermag. „Hier van zegt *le Boulanger* in zyn *Morale Galante*: Wat de hoop belangt, zy is het niet alleen met de „ Liefde eens, gelyk alle de voorgaande Harts-togten, maar „ zy is de Zetel waar op de Liefde zig met de grootste glans „ en Heerlykheid vertoont, en waar van zy haar zekerste „ pylen schiet, om dat zy haar de aangenaamste weet te „ verschaffen. Het is door deze Harts-togt dat zy haare „ heerlykste onderneemingen ten einde brengt, en het geen „ sy veroverd heeft behoud: in der daad daar is niets 't geen „ een Minnaar sterker aan de Liefde bind, als de hoop. Zy is „ zoo zorgvuldig om haar' boeyen niet te breken dat zy zig on- „ ophoudelyk met duizend zoetigheden vleit, en zy is zoo loos „ om de Liefde dienst te doen, dat zy een ongelukkig Min- „ naar zelfs met de allergroffte leugenen weet te vleyen, „ zelfs zoo ver, dat hy zig hier door, tegens alle waarschyn- „ lykheid aan, latende misleiden, een waare troost in zyn „ grootste rampen daar uit kan trekken. Dit doet hem ver- „ rukt van blydschap, daar zy hem dikwils genoeg in brengt, „ zeggen.

*Helas! qu'un rayon d'esperance
Est une sensible douceur,
Pour un amant de qui le coeur
Se consume dans la souffrance;
O que le moindre espoir a sur nous de puissance;
Son plus grossier mensonge est pour nous si charmant,*

*Que mesme en nous trompant contre toute apparence ,
Il nous donne toujours un vray soulagement.*

Helaas ! hoe veele zoetigheden
Brenge eene straal van hoop niet aan,
Voor een wiens hart word sel bestreden
Van Liefde, en kwynend' moet vergaan.
Hoe kan de minste hoop een Minnaar niet vermaaken !
Haar groffte leuge is ons zoo aangenaam , zoo zoet,
Dat tegens alle schyn zy ons misleidend', doet
Altyd een waare trooft in onze ellenden smaaken.

„ En het is zulk een vaste waarheid, dat de hoop de trooft
„ van ellendige Minnaaren is, en dat zy door haare gestadi-
„ ge tover-zangen die Liefde na haar begceerte onderhoud,
„ dat het menigmaal gebeurt, dat zy alleen een wederspan-
„ nig hart weet te boven te komen, en onder de Liefde te
„ brengen : dit doet haar gestadig zeggen tegens een Min-
„ naar die van zyn beminde verftooten word.

*Amour ne vent pas qu'on se lasse
D'entreprendre, ny d'esperer ;
Ce n'est qu'a force d'endurer,
Que l'on en obtient quelque grace.
Quelque fois un fidelle amant
Void longtems a les maux sa maitresse insensible.,
Mais il peut a la fin trouver un bon moment :
En amour rien n'est impossible.*

De Liefde wil niet dat men 't immer op zal geeven.

De hoop moet altyd in ons leeven :
Haar' gunst word ons nooit toegezeit
Als door de tyd en lydzaamheid.
Hoe dikwils komt het te geschieden,
Dateen vergeeffch zyn hart vol trouw komt aan te bieden,
Maar in het einde nog verkrygt zyn harts Vriendin :
Niets is onmoog'lyk in de Min.

„ Dus is het dat de hoop altyd de Liefde helpt, en dat zy zelf
 „ in Liefde verandert; zoo veel nut weet zy haar in haare
 „ onderneemingen aan te brengen. Door deeze voorgaande
 woorden heeft *le Boulanger* genoeg aangehaalt het geene van de
 hoop in de Liefde kan gezegt worden; met het begin van zy-
 ne rede komt over een de beschryving, die ons *la Chambre* in
 zyn voornoemde tractaat, van de hoop geeft; „ De hoop,
 „ zegt hy, is een beweging van de begeerte, waar door zig
 „ de Ziel, in verwagting van het goed dat zy betragt, sterk
 „ en hart maakt, om de moelykheden, die haar daar in
 „ kunnen voorkomen te wederstaan: *Francisco Barbarino* in
 zyn *Documenti d'Amore, Parte Sesta*, de hoop beschryvende
 zegt.

*Ecco speranza che tempera pena,
 Conforte, e redde lena;
 Così da morte quasi a vita mena.*

*Vedete somma d'Amor provedenza;
 Che vide ben, che senza
 Donna cotal cadeva ogni potenza.*

„ Zie hier, zegt hy, de hoop, die onze sinarten vermindert
 „ en verzagt, die ons versterkt, en dus van de dood als tot
 „ het leeven leid. Zie hier hoe voorzigtig de Liefde is ge-
 „ weest, die wel zag dat zonder de hoop niets kon bestaan:
 op deeze voet zei *le Pays* dat de hoop hem in 't leeven hield
 wanneer hy om het afzyn van zyn *Silvia* stierf: zie hier zyn
 Sonnet.

*Chere Sylvie, icy je ne puis faire un pas,
 Qu'a tes charmes divins mon pauvre esprit ne pense,
 Et si d'un autre objet je parle en apparence,
 Toujours au fond du coeur je pense a tes appas.
 Sylvie belas! mon coeur, ne me croiras tu pas,
 Lors que je te diray que quatre jours d'absence
 M'ont causé tant de maux & tant d'impaticence,
 Que cent fois mon chagrin m'a donne le trepas?*

246 DE LIEFDE VOET ONS MET HOOP.

*Il me semble en ce lieu te voir prest a me dire,
 Tyrcis, un homme mort, dis moy, peut il écrire?
 Mais escoute, voicy comme quoy je l'entends:
 Si le chagrin que j'ay de ne point voir Sylvie,
 M'a mis cent fois a mort; cent fois a mesme temps
 L'Espoir de la revoir m'a redonne la vie.*

Ik heb het dus overgezet.

Myn Sylvia, ik heb met uw bekoorlykheden,
 Waar ik my wenden mag, myn zinnen steeds bezet,
 En schoon ik al eens op een ander voorwerp let
 'k Draag egter in myn hart uw schoonheid altyd mede.
 Helaas! Myn Sylvia, myn lief, zult gy myn'rede
 Gelooven als ik zeg, dat zints een wreede wet
 Ons nu vier dagen heeft gescheiden, ik hier met
 De wreedste pyn, de dood heb hondermaal gelede:
 Maar 'k beel my in dat gy my hier dit antwoord geeft:
 Hoe Tyrfis kan een mensch nog schryven die niet leeft?
 Maar Sylvia, ik zal u zelf den uitleg geven.
 Gelyk ik honderd maal om dat gy van my zyt
 Van droefheid stierf, zoo heeft my op dezelve tyd
 De hoop van u te zien weêr honderdmaal doen leeven.

Wat het laatste van *le Boulangers* rede belangt, hoe de hoop ons weet te vleyen; hier mede komt over een de beschryving van de hoop, die men vind in *le Tableau des passions humaines*, dat zy is een droom, die zig verthoont aan die geenen die waaken: en deeze droom is zoo zoet in de Liefde dat men waarlyk zou kunnen twyffelen welk zoeter was de hoop of het bezit; *de la Chambre* moet mee niet vreemt van dit gevoelen geweest zyn, wanneer hy zegt in zyn *characteres des passions*.
 „ Die geene die alles wat hy had weg gaf en niets voor zig
 „ zelve overhield als de hoop, deed zoo kwaad een verdeling
 „ voor zig zelve niet als men zig wel zou kunnen inbeelden:
 „ hy nam voor zig zelve 't geen het zoetste in dit leeven is,
 „ hy verkooz een goed 't geen het langste kan duuren: in
 „ een woord men mag zeggen dat hy voor zig zelve alles
 „ had,

„ had, 't geen hy niet had, en dat hy zig in der daad als
 „ een Koning had bedeeft. Waarlyk, vervolgt hy, gelyk
 „ wy geen ander gevoelen kunnen hebben van goed dan van
 „ het geen wy bezitten en het geen wy verhoopen; is het
 „ zeker dat het bezit hier op de waereld geen volmaakt ge-
 „ noegen geeft, vermits zy de Ziel als dronke maakt en de
 „ kennis beneemt van het goed waar van zy Meeſter is, dat
 „ zy de natuur van het zelve bederft, en het terſtond doet
 „ walgen: maar de hoop, die het verſtand opwekt en doorzig-
 „ tiger maakt, vertoont ons het goed zoodanig als het is, doet
 „ het in zyn volle ſchoonheid zien, en weet'er ons een veel
 „ kieſzer ſmaak als het bezit van te geeven: want zy is zoo
 „ liſtig dat zy het weet te ſcheiden, van al de rampen die'er
 „ mee vermengt zyn, dat zy het weet te zuiveren van al de
 „ gebreeken die het verzellen: en gelyk men kan zeggen dat
 „ zy ons dan de Bloem van het ſchoone in de Ziel ſtort, kan
 „ men ook zeggen dat de vreugd die wy daer door gevoelen
 „ de Bloem van 't vermaek is en het zuiverſte zoet van de
 „ welluſt. Men mag hier nog zyne eige woorden wel by
 „ voegen, en vraegen: of het dan te verwonderen is, dat
 „ wy haer zoo zoet en aangenaem vinden, en dat wy haer in
 „ alle onze voorneemens en al ons doen mengen: Geenzints,
 „ en met rede zegt *Cloris* in de *Past: in ſid: att. I. Sc. 3.*

Come Sempre giova
Ber incognito mare
La fida tramontana a'naviganti,
Ne l'aride campagne
Lapioggia eſtiva a le ſperate meſſi
E ne i languidi prati, a l'herba, a i fiori
Il tepido ruſcello;
Cofì, ſe ben tal hor e falſa e vana,
Giova la ſperme a gl' infelici amanti.

Gelyk een ſter waer op men 't Zeil moet gaen.
 Voor een die zweeft op onbekende baeren,
 Gelyk op 't drooge land de Zomer-regen aen
 Den oeft is die men wil vergaeren,

248 DE LIEFDE VOED ONS MET HOOP.

Gelyk voor 't kwynend' veld en Bloempjes die daar staan,
 En 't kruut, een laawe beek voor hun' verslapte blaaren;
 Zoo is de hoop, 't zy vals geground of wis,
 Voor een verliefde Ziel die ongelukkig is.

Geen wonder dan dat *Phillis* aan *Demophoon* by *Ovidus* schyft.

*Spes quoque lenta fuit. Tarde, qua credita ladunt,
 Credimus; invita nunc & amante nocent.
 Sape fui mendax pro te mihi; saepe putavi
 Alba procellosos vela referre notos*

Myn hoop was langzaam, 'k loof ook traag ('t geen te geloven
 Vaak schaad'lyk is) uw list, die nu gantsch schaad'lyk min.
 Dik als het witte schuim der baren golft na boven
 Zoo dagt ik, 't was uw Zeyl, *Demophoon* komt in.

En een weinig verder.

*Expectem, qui me nunquam visurus abisti?
 Expectem pelago vela negata meo?
 Et tamen expecto.*

Hoe wagt en die vertrok om nooyt te rug te treden?
 De Schepen die myn Zee nooit overvoeren kon?
 Ik wagt nogtans.

By *Quinault*, zegt *Antiochus*: *Stratonic*: act. 2. Sc. 7.

*J'ay peine a m'alarmer, & sans sçavoir pourquoi,
 Je ne sçay quel espoir me flate malgré moy,
 Tant il est naturel dans un malheur extreme,
 De se flater toujours, mais sur tout quand on aime.*

'k Heb moeite en zorg om my te onrusten, 'k weet geen re-
 Waarom de hoop my vleit met haar' bekoorlykheden (de
 Dog 't uiterste ongeluk is van dien aard, 't verblind,
 Het vleit ons, maar wel 't meest wanneer men teer bemint.

En

En in de *Penelope* van de *la Fontaine* zegt *Iphise*, wanneer *Argine* haar haare dwaaling tragte voor oogen te stellen: *Act: 2.*
Sc: 1.

Ah! si c'est une erreur, laisse moy m'en flater,
Telemaque est toujours present a ma memoire,
Je pense qu'il m'aimoit, je me plais a le croire,
En tous lieux je le suis, je l'entens, je le voy,
Et peut etre mesme Argine il songe a moy.
Il viendra me jurer une ardeur immortelle

Ach zoo ik dwaal laat ik my met die dwaaling vleyen,
 Ik kan myn zinnen van *Telemachus* niet schieven,
 'k Denk dat hy my beminde, en 't kan me in dit geval
 Vermaaken: 'k volg, ik zie, ik hoor hem over al,
 En hy denkt mogelyk *Argine* om my nu mede:
 Hy zal my komen met de grootste tederheden
 Zyn trouw op draagen

By *Corneille* *Othon Act: 2. Sc: 1.* verhaalt *Flavia* aan *Plantina* hoe
Otho Camille met een rede die beter een *Hoveling* als *Minnaar*
 voegde onderhield en daar zy weinig voor haar liefde uit te
 wagten had, en voegt'er by:

Camille sembloit mesme, assez de cet avis,
Elle auroit mieux gouste des discours moint suivis,
Il l'ay veu dans ses jeux: mais cette defiance
Avoit avec son coeur, trop peu d'intelligence;
De ces justes soupçons ses souhaits indignes
Se sont tous aussi tost detruits, ou dedaignes;
Elle a voulu tout croire, & quelque retenue
Qu'ait sceu garder l'amour dont elle est prevenüe,
On a veu pour ce peu qu'il laissoit echaper,
Quelle prenoit plaiser a se laisser tromper;
Et que si quelque fois l'horreur de la contrainte
Forçoit le triste, Othon a soupirer sans feinte,
Soudain l'avidite de regner sur son coeur
Imputoit a l'amour ces Soupirs de douleur.

Camille zelve was van dat gevoelen meê:
 'k Zag aan haar weezen dat haar dit mistrouwen deê,

Zy had met meer vermaak, en liefst gehoord een reden,
 Wat minder opgepronkt; maar die wantrouwigheden,
 Die kwaamen met haar hert in 't minst niet over een,
 Haar wensch deê die wel haast versmaaden of vertreên;
 Ja zy geloofd het al; schoon haar regtvaardig schroomen
 Weêrhield de min, waar meê zy zo was ingenoomen.
 Men zag door 't weinige, het geen dat zy zich liet
 Ontslippen, dat zy neemt vermaak, nu zy haar ziet
 Bedriegen; en of hy zomtyds in zyn gepeinzen, (zen,
 Door schrik van deze dwang, moest zugten, zonder vein-
 De lust tot heerschen heeft dan aanstonds op haar hert,
 Besculdigd haare min, als oorzaak van die snert.

Om dat de vertaaler, myns oordeels, de zin van de vier laatste regels niet wel verstaen heeft, en in dezelve de meeste fraeiheid tot deeze stoffe steekt, moet ik den lezer zeggen dat zy, na myne overzetting, beteekenen: *en waneer de bedroefde Otho, door de schrik die hy had van zig zoot te moeten intoomen, zomtyds gedwongen was een ongeveinsde zugt te laten slippen, Schreef zy (Camille) door de begeerte die zy had om over zyn hart te heerschen die zugten van droefheid aan de Liefde toe: In het derde bedryf, eerste tooneel, van't zelve stuk zegt Camille zelf.*

*Helas que cet amour croit tost ce qu'il souhaite!
 En vain la raison parle, en vain elle inquiette,
 En vain la defiance ose ce qu'elle peut,
 Il veut croire, & ne croit que parce qu'il le veut.
 Pour Plautine ou pour moy je voy du stratageme,
 Et m'obstine avec joye a m'aveugler moy mesme.*

Wat neemt de min licht aen het geen zy wenscht! de reden
 Dwingt my vergeefs en baertme al die onrustigheden.
 Helaes! wantrouwen my vergeefs haer heil aanbied,
 Zy wil, maer om dat zy het wenst, gelooft zy 't niet.
 Ik zie Plautine of ik zal my bedroogen vinden.
 Ik help nog met vermack, om zelf my te verblinden.

In het eerst aengehaelde tooneel, betuigt *Plautine* genoeg dat de hoop haer het zoetste was met deeze woorden,

*Comme des deux costez le coup me sera rude ,
 J'aimerois a jouyr de cette inquietude ,
 Et tiendrois a bonheur le reste de mes jours ,
 De n'en sortir jamais , & de douter toujours.*

Gelyk van wederzy, die slag my hart zal zyn,
 Zo wenste ik steeds te zyn en blyven in die pyn;
 'k Hield my gelukkig nog, in alle myne elenden
 Zo 'k altyd twyff'len mogte, en zo myn daagen enden.

Dezelve *Corneille* doet *Justine* tegens haar Vader zeggen in zyne *Pulcherie*, *act. 2. Sc. 1.*

*Qu'on reve avec plaisir quand nostre ame blessée
 Au tour de ce qu'elle aime est toute ramassée!
 Vous le Scavez, Seigneur, & comme a tout propos
 Un doux je ne scay quoy trouble nostre repos,
 Un sommeil inquiet sur de confus nüages.
 Eleve incessement de flateuses images,
 Et sur leur vain rapport fait naistre des souhaits,
 Que le reveil admire, & ne dedit jamais.*

Hoe zoet vleit zig het hart, als 't met gespanne zinnen,
 Geftaag gehegt is aan het voorwerp onzer minnen
 Myn Heer, gy weet het, en hoe ons op alle tyd
 Een zeker 'k weet niet wat ontroert maakt en verblyd,
 Een ongeruste droom toont ons aan alle zyen
 Niet als vermaak, gegrond op lofze dweeperyen,
 En doet in onze ziel op zulk een yd'le waan
 Begeertens groeyen daar het hart niet af kan gaan.

En in zyne *Cid. act. 2. Sc. 5.* zegt *d'Infante* dat zy in weêrwil van haar zelve hoopt, *mais malgre moy j'espere.* Dog gelyk de hoop oneindig is, zou het ook een oneindig werk zyn aan te haalen op hoe veelerhande manieren de hoop een Minnaar weet te vleyen; 'k weet zelf niet of ymand die waarlyk verliest is geweest, en het ondervonden heeft wel bekwaam zou zyn om het uit te drukken. Dit bovenstaande kan hier van een genoegzaame schetz verstrekken, en dat ik niet buiten rede in een van myne *Harders-Zangen* gezegt heb,

Hoop Reinhart, hoopt; de hoop staat tog een minnaar schoon,
Zy is het geene in ons de min het eerst doet leeven.

't Is waar, zommige zouden dit wel schynen te wederspreken,
en staande te houden dat de Liefde zonder hoop bestaan kan,
wanneer zy zeggen dat men hoopeloos kan beminnen, gelyk
la Calprenede in zyn *Faramond*, Part: 1. Liv. 3. alwaar hy op
het schild van *Constance* zet.

*Après la mort de l'esperance
Aymer toujours fidèlement ;
Helas ! c'est a toy seulement !
Miserable Constance.*

Kat. de Mellinga heeft het dus vertaalt :

Na doode hoop nog wonderlyk
Tot vaste min te neygen ;
Helas ! dat is byzonderlyk
Alleen *Constance* eigen.

Maar *la Calprenede* heeft, gelyk hy zelf in 't vervolg schynt te
kennen te geeven, dit meer gedaan, om de dubbelzinnigheid
van de naam *Constance* en het franze woord, 't geen *Standva-*
stigheid beduit, als wel om dit staande te houden ; ja hy schynt
meer van myn gevoelen te weezen vermits hy dit de stand-
vastigheid alleen toeschryft : wat anderen nu belangt, die het
zouden willen tegen spreken, kunnen genoegzaam en door
de ondervinding en door de rede overtuigt worden : want
om te komen tot de beschryving van de Liefde die ik hier
voor uit *la Chambre* heb gegeeven, dat zy is een beweging van
de begeerte tot het goede en schoone, is het ligt te begrypen dat de
begeerte tot het goede en schoone niet kan bewegen worden,
ten zy men by zig zelve vast stelt dat men die zou kunnen be-
komen, en dat, na dat die hoop groot of klein is die bewee-
ging ook zwakker of heviger word : dus heeft *D. Heinsius* de
hoop in de Liefde niet kwaalyk by den steen van *Syffphus* ge-
leken.

*Spes quoque paulatim vires assumpsit eundo,
Spes stimulos addit, spes sibi vela facit.*

Spes acuit Blandos & callida pascit amantes,

Credulitas quamvis vatibus ista nocet.

Syſſybe sic volvis rediturum e culmine saxum,

Invidiam pœna spes tua semper habet.

Namentlyk om dat zy zig dan verheft en dan weer daald en dus de Ziel gestadig afmat : maar niet tegenstaande alle deezere redeneringen wil ik egter wel vrymoedig bekennen, dat, gelyk de Liefde, als ik hier voorgezegt heb, onbegrypelyk is, zy ook in dit geval zomtyds wel zaaken uitwerkt, die ons begrip overtreffen en daar de rede voor stil moet staan: hoe wel aan de andere zyde ook waar is, dat, gelyk hier in 't begin uit *le Boulanger* is gezegt, de hoop zoo loos is om ons te kittelen, dat wy zelf hoopen zonder dat wy het weeten, ja, dat, gelyk ik hier voor op het tweede Zinnebeeld heb aangehaald, uit de wanhoop zelf onze hoop spruit: dus doet *Corneille Berenice* zeggen, *Act. 3. Sc. 3.* „ dat zy geen hoop meer „ tot Titus had, en evenwel geen afstand van hem deed.

Je ne l'espere plus & n'y renonce pas.

Ook is het zeker dat de meeste van myn gevoelen zyn geweest: dezelve *Corneille* zegt in zync *Cid. Act. 1. Sc. 3.*

Si l'Amour vit d'espoir, il meurt avecque luy.

Want Liefde leefd by hoop, en buiten hoop vergaat.

In de *Ariane* van *T. Corneille Act. 1. Sc. 1.* zegt *Enarus*:

On resiste aisement quand on espere pas.

Maar men verwint die ligt wanneer men niets meer hoopt.

In de *Stratonice* van *Quinault Act. 1. Sc. 4.* zegt *Seleucus* wat wytloopiger, dog zeer zoet.

Pourquoy me flattes tu tousjours ?

Je me flatte moy mesme assez sans ton secours ;

Comment puis je l'aimer sans qu'au fonds de mon ame

Quelque flatteuse erreur ne nourrisse ma flame ?

Je ne dois point douter de ses mepris ingrats,

Mais je serois guery si je n'en doutois pas ;

Je la verdois sans doute avec bien moins de peine.

*Si j'estois en effet convaincu de sa haine ,
Et desja mon amour seroit hors de mon cœur
S'il n'estoit retenu par quelque espoir trompeur.*

Helaas ! waarom myn' Ziel gevleid ?
Ik vley my zelf genoeg met haar afkeerigheid
Hoe kan ik; zonder dat in 't binnenst myner zinnen
Een vreemde dooling voed myn Liefde, haar beminnen ?
'k Heb niet te twyffelen aan haar' veragting, maar
Zo ik niet twyffelde, 'k verwon haast myn gevaar;
Zo ik bewust was dat zy my zou blyven haaten,
'k Zou dan de ondankbare met minder smart verlaaten,
De Liefde was reeds in myn hart gesmoort, verkout,
Die nu een yd'le hoop nog in myn Ziel weêrhoud.

Derhalven Besluit *F. van Hassel* heel wel in zyn *Otia Hagana Eleg. 3.* dat een Minnaar zonder hoop niet zou kunnen bestaan.

*Si spes nulla foret misero, si nulla futuri
Gaudia mulcerent corda, periret amans.*

Uit alle dit voorgaande zal men ligtelyk begrypen dat hier enkel word gesproken van een liefde die haar oogwit nog niet bekomen heeft; want wanneer men het beminde heeft verkreegen beweegt zig de begeerte enkel van vreugde over het bezit en om sig naawer met het beminde gestadig te verenigen: en wanneer men ('t geen jegenwoordig al wat zeldzaam is) nog na de dood bemind, word de Ziel enkel bewogen met droefheid door het herdenken van haar verlies, en myns oordeels is de Liefde in dit geval meer een treurigheid over het verlore goede en schoone, als een begeerte tot het zelve, zoo dat in deeze twee liefdens de hoop geen plaats kan hebben.

MEN JAAGT ZOMTIJDS VOOR EEN ANDER.

Gelyk het Knyn werd uit het hol gejaagt door't Fret,
 En in 't gespanne touw der Jaagers komt te loopen,
 Kan ons de lofze min wel eens vergeeffch doen hoopen,
 En maaken dat men 't wild jaagt in eens anders net.
 Die in de min zig niet voorfigtig weet te draagen,
 Zal zelden voor zig zelf, en meest voor andren jaagen.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES

The history of the United States is a story of growth and progress. It is a story of a people who have built a great nation from a small colony. The story is one of courage and sacrifice, of hope and achievement. It is a story that has inspired millions of people around the world.

MEN JAAGT ZOMTIJDS VOOR EEN ANDER.

Dit Zinne-beeld behoeft niet veel uitlegging, vermits de ondervinding dagelyks genoeg leert, dat een Minnaar dikwils, terwyl hy heel vuurig vryt, zyn beminde door een ander verliest, en zig met vergeeffche klagten moet troosten; ik kan dan niet beter als met iets diergelyks eindigen: ziet hier iets van my, op zoodaanig een onderwerp voor heenen opgesteld.

Myn schoone, laet het u voor 't laatste niet verveelen

Dat myn verlege Ziel u hare wanhoop klaagt:

Wanneer men zyne ramp een ander meê mag deelen

Is 't zeker dat men die met minder moeiten draagt.

En ik zie my alleen van deeze troost versteeken,

Een zwakke troost, maar die ook noit geweigerd werd,

De hooge Hemel hoort den Sterveling wel smeekcn

En leent zyne ooren zelf aan 't allerbooste hert.

Hoe kan in u we ziel dan zulk een wreedheid komen?

Waar mede heb ik tog verdient zoo bits een haat?

Of heeft een los gerugt u zoo verre ingenomen

Dat myn verdediging my zelf niet open staat;

Zou 't kunnen zyn? zoud gy die onregtvaardigheden

Wel ooit besluiten? neen, myn schoone, neen: maar, ach!

Ik zie op 't onvoorzienst' myn hoop gantsch afgesneden

En zonder dat ik na de rede vraegen mag:

Ik wo rd'gehaat en mag in 't minst geene oorzaak weeten:

Nog eens, myn schoone, wat heeft u myn' min misdaen?

Heeft zy zig mogelyk ook al te veel vermeeten,

En niet eerbiediglyk genoeg zig doen verstaen?

Had zy haar' vlammen ook nog langer moeten smoren

En heeft zy hare brand u al te ras verklaert?

Of heeft zy haar gezugt u niet genoeg doen hooren

En haar verliefde klagt te gieriglyk gespaert?

Of is het dat ik u zoo haat'lyk ben in de oogen?

Of is myn trouw verdagt en waant gy my zoo laf,

Dat ik verzaedelyk na uw bezit zou poogen?

Myn schoone, zeg my tog wat u decz' af keer gaf!

258 MEN JAAGT SOMTYDS VOOR EEN ANDER.

Zie wat ik verg; niet dat gy myne min zoud hooren,
Of die met wedermin beloonen, neen o neen:
Die zoete hoop kon my voor deeze wel bekooren
Voor deeze vleide ik my met uwe tederheên:
Toen kwam ik u alleên van zuiv're Liefde klaagen,
Nu meld de wanhoop u myn deêr'lyk ongeluk,
Toen tragte ik u door myn gebeden te behaagen,
Nu maar te weten wat de bron is van myn druk:
Denk welk een onderscheid voor een, die zig voorheenen
Gevleit heeft dat zyn min niet wierd geheel versmaat,
Nu zonder hoop, en dat hy weet waarom te weenen,
En daar het u in 't minst niet eens ter harte gaat:
Maar 't is vergeefsch: hoe zou myn klagt u kunnen treffen
Daar gy niet weet hoe my het hart word afgeknaagt:
Want niemand kan de smart der Liefde regt bezeffen
Dan die de Liefde zelf eerst in zyn boezem draagt:
En had zy maar uw hart met eene vonk onstookten,
Met eene ted're schigt uw' borst getroffen, 't weet
Het mededoogen had uw' fierheid lang gebrooken,
En ik was noit gestort in dit rampzalig leet;
Rampzalig, want wie kan rampzaliger bedenken,
Dan lyden zonder dat men weet waarom men lyt,
Steets zugten, klaagen, en in traanen te verdrinken,
Waar mede een ander zig al spottende verblyt.
Zugt dan myn hart, gy zyt tot droefheid tog gebooren,
Ween zonder einde, want die fiere (welk een straf!)
Gewaardigt zig niet eens uw' klagten aan te hooren,
En slaat als schuldig u, nog onverdedigt, af.
Wel, Kloris, wyl ik dan uw' trots niet kan verzagten,
Wyl myn regtvaarde zaak u niet ter harten gaat,
Vaar wel, ik schei van u, maar, wreede, myne klagten
Getuigen u genoeg hoe 'k u door dwang verlaat.
Dog dwang of niet ik moet u evenwel verlaaten,
Door u alleen is my dit droevig lot bereit,
En wyl my Liefde nog onnozelheid kan baaten
Vaar wel dan Kloris ach! vaar wel in eeuwigheid.

DE LIEFDE STELT ONZE WAARDY.

Als penningen waar meê men is gewoon te tellen
 Na 't oordeel van die haar gebruikt, nu veel waardy
 En dan heel weinig weêr verbeelden, zoo zien wy
 Ons door de min dan hoog en dan heel laag weêr stellen.
 Dan zien we ons agten in de Liefde, dan versmaân;
 En enkel komt dit van haar oordeel ons van daan.

THE HISTORY OF THE

... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...

DE LIEFDE STELT ONZE WAARDY.

Het is ligt te begrypen dat onze waardy in de Liefde van de Liefde zelf afhangt, vermits in de voorgaande Zinnebeelden al is aangemerkt, dat men alles wat men bemint voor schoon aanziet, en hier van daan komt het, dat de een dit en de ander dat hooger agt, om dat de een dit en de ander dat bemint, het geen menigmaal het minste van onze keur afhangt gelyk ik in de voorgaande Zinnebeelden ook heb aangehaalt; derhalven betigt de Satyr in de *Pastor infido Att. 3. Sc: 1.* De Vrouwen hier mede buiten reden, en moest de Liefde alleen de schuld gegeeven hebben van het geene hy haar met deeze woorden te last legt.

Al fin e vero

Che se talhor si perde una sol volta

Amorosa ventura

Si va poi sempre mendicando indarno.

Merce, che non san bengli huomini ancora,

Come sian fatte queste humane fere,

Che per suo danno il mondo chiama donne.

Son alcun di lor cotanto altiere

Che se qui rinascesse un nuovo Adone.

Del lor amor sarebbe forse apena

Stimato degno, & altre

Son ad amar si pronte, che sovente

Faranno del lor cor idolo un mostro.

Di giovanil bellezza altre son vaghe,

Altre piu tosto di viril sembiante,

Queste in robuste membra invita forza

Sol han in pregio, quelle

Le delicate guancie

D'impuberi fanciulli, che di Gione

Li Ganimedi posso dir, & altre

Aman sol Gentilezza, e cortesia;

Nu zie ik eerst dat die in 't minnen,

Eens zyn geluk voor by laat gaan,

Daar na, wat hy ook mag bestaan

Het nimmermeer zal weder winnen:

Dank zy de onweetenheid der Mannen, die nog niet

Den wreeden aard van 't dier, het geen de Wacred hiet,

Tot haar verderf een Vrouw, gelyk zy moesten, kennen

Daar zyn'er onder, die zig tot die troztheid wennen,

Dat, zoo men heden wederom,

Een nieuwe Adonis zag herleeven

Zy hem haar hart niet zouden willen geeven

Nog waardig agten dat hy wierd haar Bruidegom;

Men vind'er and're weêr van zulke ligtezinnen

Dat zy zig niet ontzien een Monster te beminnen;

Die zoeken weêr een schoone Jonkheid; dien

Behaagd alleen een Man'lyk weezen;

Die zullen weêr het meeste zien

Op grove en sterke leden, deezen

Zyn enkel te bekooren door

De gladde kin van ongebaarde Jong-gezellen,

Die men om hunne teêrheid voor

De Ganimeden van Jupyn zou kunnen tellen :

En anderen zyn weêr te vreên

Metaardigheid, beleefde en zoete reên.

Veel beter zegt *Menandro* in 't zelve stuk *Att. 2. Sc. 1.*

Deh non vedi Fileno,

Che fortuna, & amore

Ambi di ragion privi, ambi cagione

Son die mortal dolore

A chi sua vana speme in lor ripone?

Che l'un e l'altra suole

Con audace baldanza

Alzar nostra speranza

Talhor Sovra le stelle, e Sovra il sole,

Dove riposte in sieme

Vengon da loro le miserie estreme.

Fideno, ziet gy dan nog niet

Hoe dat Fortuin en Liefde beide

Gantsch van de rede zyn gescheiden;

En hoe zy beiden , met het doodelykſt' verdriect,

Die droeve zielen kwellen

Die door een lofze hoop daar al hun heil in ſtellen :

En dat zy beiden zyn gewoon

Het hart met zulk een moed te treffen

Dat zy't door hoop ten Hemel heffen

Die zy dan weder met de grootſte ellenden doôn.

DE LIEFDE IS ONVERZAADELYK.

Gelyk een Hond naaw't end kan van zyn honger vinden
 Maar alles inflokt wat hy maar vind voor hem staan :
 Kan zig de gulzigheid der liefde niet verzaan ,
 Maar zal altyd hoe meer zy vind hoe meer verflinden.
 Hoe menig heeft'er van de wreede min geleert
 Dat door het voedzel zelf haar' gretigheid vermeert.

THE HISTORY OF THE

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

DE LIEFDE IS ONVERZAADELYK.

De Franzen hebben een oud spreekwoord ; dat een „ hond, het spel , de Liefde en het vuur nooit „ met een weinig te vreden zyn.

*Le chien , le jeu , l'amour , le feu ,
Ne se contentent oncq de peu.*

En niets is waaragtiger ten aanzien van de Liefde , want men is zoo dra niet verliet of men tragt het beminde voorwerp te zien , naauwelyks heeft men dit verkregen of het hart is niet vergenoegt , maar wenst daar mede te spreken , zyn vlammen te mogen ontdekken , en laat zig voorstaan daar mede voor eerst wel te vrede te zullen zyn . Maar zoo ras men hier mede toe gekomen is , tragt men verder , en het ongeduld vermeerdert zelf door de verkrege gunsten , ja men is niet gerust ten zy men van de eene gunst tot de ander opklimmende eindelyk tot het uiterste is gekomen : geen wonder want , gelyk *Koenderding* , in het derde bedryf van zyne *mildadige Minnaar* , zegt.

d'Ongeduldigheid , is Spits-broer van de min.

Fontenelle vergelykt ook ten deezen aanzien de redeneringen der Minnaars niet kwaalyk by die van de Mathematici ; gy „ kunt , zegt hy , een Minnaar niets toestaan ten zy dat gy „ kort daar aan gehouden zyt hem nog meer toe te staan , en daar „ na nog meer , en dit loopt ver in 't ende . Staa op dezelve „ wyze aan een Mathematicus maar de minste stelling toe , „ hy zal u daar een gevolg uit weeten te trekken , 't geen „ gy hem ook zult moeten toestaan , en uit dit gevolg weêr „ een ander , en dus zal hy u in weêrwil van uw zelve zoo „ ver brengen dat gy het naawelyks zoud gelooven : dit tweederhande slag van Menschen neemt altyd meer als hen gegeven word . *Zie ses entretiens sur la pluralite des mondes* ,

cinquieme soia. De Ridder *J. Katz* heeft hier op in een zyner Zinnebeelden deeze twee vaarsjes gemaakt.

RES IMMODERATA CUPIDO EST.

Prima quidem fuerat dominam tibi cura videndi,

Altera, mox lateri jungere posse latus.

Istud & illud habes, sed & hoc, tibi lenis amica

Blanditias molles, aptaque verba dedit.

Oscula nunc poscis, det & oscula: nonne petetur

Mox illibata virginitatis honos?

Et vorat, & properans ruit in nova frustra molossus

Quoque petat cupidus semper amator habet.

ALTIJDT NA MEER.

Als ik de Liefste sag, doen woud ik haar genaken;
Strax riep ik om de spraak, flux haar te mogen raken,

Doen bad ik om een kus en doen ik die bequam

Nog vond ik dat myn hert geen regt vernoegen nam.

Ik voelde des te meer myn Ziel gedurig hygen,

Dus wenscht' ik boven dat een naarder pant te krygen:

ô Luften zonder end! ô wispeltuering spel!

Al krygt de Hond een stuk nog gaapt hy evenwel.

DE LIEFDE ZIET NA GEEN RYKDOMMEN. |

Ellendig die zyn min tragt uit het gelt te haalen ;
 Die enkel zyn geluk in groote rykdom stelt ,
 Alleen een voorwerp mint door overvloed verzelt ;
 Hoe duur zal hy daar na die blindheid nog betaalen.
 Want die met schyn van min alleenig oogt op schat
 Word door de min vaak in een goude strop gevat.

THE HISTORY OF THE

Although the year was not
 This which you shall in
 A little of your work
 It is done and by that
 What the world has
 What the world has

DE LIEFDE ZIET NA GEEN RYKDOMMEN!

Myn zeggen zal zekerlyk veelen vreemt voor komen, voornaamentlyk wanneer zy niet alleen weten dat jegenwoordig geld de meeste Liefde maakt, maar dat het van alle tyden zoo is geweest en alle Schryvers daar over hebben geklaagt: dog zy zullen het ligtelyk toestemmen, wanneer ik de woorden van *Jonktyds* in 't begin van zyn *Roselyns-oogjes* gebruiken: „ de, zeg, dat ik dusdanige Menschen die meer op de Hu- „ welyks gift dan op de Bruid zien, buiten myn bestek sluit.

Een trouwe Minnaar zal nog Schat nog Bloet verschoonen.
 Als hy zyn waartste Ziel mag dienste en Liefde toonen;
 Hy agt nog geld, nog goed, nog leeven ramp nog smart,
 Wanneer hy maar verkrygt de gunste van haar hart.

Gelyk *Koenderding* in 't eerste bedryf van zyne *mildadige Min- „ naar* zegt. Een Liefde die slaaf van het Goud is, is het „ grootste vuilste en vervloekste Monster dat ooit van de Aar- „ de of Zee is voortgebracht, zegt *T. Tasse Amint: Att. 2. Sc. 1.*

*Amor Servo de l'oro, è il maggior mastro,
 Et il più abominabile, e il più sozzo,
 Che produca la terra, o'l mar fra l'onde,*

Ook kan het geen Liefde genaamt worden, vermits onze Ziel door zoodanige voorwerpen niet kan getroffen worden, gelyk *Quinault* redeneert in *la Mort de Cyrus Act: 2. Sc. 1.*

*Tout ce qu'en l'univers l'ordre du Ciel assemble
 s'Attache par nature a ce qui luy ressemble,
 Et nostre ame, qui suit ce cours acoustume
 Vent pour estre charmee un objet anime.*

Al 't geen de Hemel op de Waereld voort doet komen
 Is met een drift tot zyns gelyk steeds ingenomen,

272 DE LIEFDE ZIET NA GEEN RYKDOMMEN.

En onze Ziel, die ook dezelve wegen gaat,
Wil iets bezielt eer zy haar zelf bekoren laat.

Derhalven zingt *7: Secundus lib. 1. Eleg. 2.* heel wel met *Tibullus*, *Propertius* en anderen, dat de Rykdommen zonder de Liefde niets kunnen baaten, en de Liefde zonder Rykdommen alles aangenaam kan maaken.

*Quid Tyrius sine amore torus? quid mensa Falerno
Uda? quid auratis nixa domus trabibus?*

*Quid juvat Assyriis in odoribus elanguentem
Seu sopor ad citharas, seu leve murmur aqua?*

*Omnia nil sine amore juvant, sed amore secundo,
Et sopor in durablandus humo trahitur:*

*Omnis & Assyrium tellus aspirat amomum,
Et vincunt humiles tecta superba casa.*

Het is ook altyd de grootste schande des Waerelds geweest zig door het geld te laten bekooren niet alleen by *Ovidius* en diergelyken, maar zelf by Regts-geleerden, die het veel schandelyker hebben geagt zyn Lighaam ten besten te geeven om 't gewin als om 't vermaak, zie *l. 44. de Rit: nuptiar: & ibi DD.* Hoewel het zomtyds wel gebeurt dat ymand op geld oogende naderhand in der daad verlieft word. Dus spreekt *Otho Albinus* aan by *Corneille Act. 1. Sc. 1.*

*Ainsi que vostre amour n'est qu'une politique,
Et le Coeur ne sent point ce que la bouche explique.*

*Oth: Il ne le sentit pas Albin, du premier jour,
Mais cette politique est devenu amour.*

Alle uwe min strekt dan alleenig om te maaken,
Dat gy door haare trouw komt op de Troon te raaken.

*Oth: Daar stak geen and're Liefde in 't eerst als Staatkunde in,
Maar al die Staatkunde is geheel verkeert in Min.*

MET DE OOGEN WORD HET HART VERWONNEN!

Uw' pylen zijn vergeefs , ô min, zoo 't oog ontbreekt:
 Gy zult ons nimmermeer als door 't gezigt verwinnen :
 Door deeze vensters komt uw zoet vergif vaak binnen :
 Dit is de pyl waar meê gy 't allerfelste steekt,
 De minne-boog is 't oog , de lonkjes zyn de schigten
 Waar door het sterkste hart straks valt uit zyn gewigten.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA

CHAPTER I
 THE DISCOVERY OF AMERICA
 The first voyage of Christopher Columbus to the West Indies in 1492, and the subsequent discoveries of other navigators, are detailed in this chapter. The text describes the routes taken, the challenges faced, and the impact of these discoveries on the world.

MET DE OOGEN WORD HET HART VERWONNEN.

Dat de oogen de meeste kracht hebben om Liefde te veroorzaaken, en dat Liefde door de oogen het eerst in 't hart komt, is voorheen zeer geleerd en beknopt verhandelt door *D. Jonktyds* in het ontleden van zyn *Roselyns* oogjes, en vermits dit boekje niet veel te vinden is, zal het den leezer niet onaangenaam kunnen zyn, indien ik in myne aantekeningen over dit Zinnebeeld, *Jonktyds* volg, en met een uittrekzel van dit overaardige werkje geef.

In het begin haalt *Jonktyds* aan, het geene in het algemeen Liefde kan veroorzaaken, daar na komt hy op alle de deelen van 't lighaam in 't byzonder, en besluit, dat, niet tegenstaande de aantrekkelykheden die men in elk van hen kan vinden, de oogen hier in alle de anderen deelen ver overtreffen: Hy begint, om zyn gevoelen te bevestigen, de waardigheid van het oog met deeze woorden op te haalen: „ d'onsterfelycke
„ Ziele des Menschens, besloten in den duist'ren Kercker on-
„ ses Lichaems, en kan noch verstaen noch begrypen, dan
„ door behulp der uytterlycke sinnen: dese sinnen zyn vyf,
„ nae 't getal der vyf een-wesighe Lichamen den Hemel en
„ de vier Elementen. 't Gehoor heeft een lochtachtig Lig-
„ haem tot zyn voorworp, den reuck een vuyrigh, den smaeck
„ een waterigh, en 't gevoelen een aard achtigh: maer 't ge-
„ sichte, als zynde het edelste en 't suiwerste van allen, is
„ een Hemelsch en niet brandend licht tot sijn voorwerp toe-
„ gepast, uit welk voorworp, 't gheen van de Poëten Gods
„ eerstgheboore wert toegenaemt, ghy onseilbaar de waerdig-
„ heyd van 't gesichte moogt afmeten: Verders haalt *Jonk-*
tyds verscheide gevoelens van geleerden aan, waar mede hy
de waardigheid van het gezigt wyder bevestigt; dog vermits
dit het onderwerp hier niet is, ga ik het voorby, anderzints
kan men het wytloopiger nog vinden by *Johan. Michael*: in
zyn tractaat *de natura visus*, en *Francisc. Junius de pict. veter. lib.*

3. cap. 9. §. 8. en anderen. Vervolgens zegt *Jonktyds* dat de Liefde door de oogen eerst in het hart komt, en haalt ook aan, dat, volgens het gevoelen van zommigen, de Grieken de Liefde *ἔρως* hebben genaamt, om datze *ἀπὸ τ' ὀφθαλμῶν*, van 't gezigt, haaren aanvang neemt; en zekerlyk indien de oogen ontbraaken de Liefde zou weinig vermogen hebben,

*S'occhio non mira
Cor non Sospira.*

Indien de oogen niet en sagen
't Hert sou geen Minne-smerten dragen.

Want schoon zommigen, gelyk *Jonktyds* ook aanhaalt, zonder zien verliefte zyn geworden, meen ik, dat het, als het al waar mogt zyn, t'eenemaal voor iets wonders moet worden geagt, en byna als zonder voorbeeld; daar en boven, wanneer ymand zonder zien, op het enkele gerugt 't geen hy van een schoonheid hoorde, mogt verlieven, is het egter zeker, dat hy door het gehoor alleen nooit daar toe zou kunnen komen, maar zig nootzaakelyk moet verbeelden het Schoonste van die Schoonheden die hy voor deeze met zyne oogen heeft gezien, 't geen gevolgelyk het eenigste moet zyn dat hem doet verlieven, zoo dat het in dit geval zelf waar is, gelyk dezelve *Jonktyds* wel aanmerkt, dat de oogen de eerste aanleiders tot de Liefde zyn.

Oculi sunt in amore duces.

En het is een gevoelen zoo gemeen dat het naawelyks van ymand is tegengesproken, alle die verliefte geweest zyn, bekenen het meeste deel dat zy het door 't gezigt hebben in 't hart gekregen.

*Ut vidi ut perii:
Viderunt Oculi, rapuerunt pectora flamma.*

Tacitus zegt in zyn tractaat *de Morib. German. cap. 43. in fin.*
Pri-

Primi in omnibus proelys oculi vincuntur, 't geen d' *Ablancourt* heeft overgezet, de oogen worden altyd het eerste overwonnen „ zoo wel in Liefde als in Oorlog. *Seneca*, dat de Liefde in „ de oogen begint en in 't hart valt; *amor in oculis oritur in „ pectus labitur*. *Propertius* Schryft aan zyn *Cynthia*, *El. 23. lib. „ 2.* dat een die ziet zondigt, en die niet ziet ook niet verlieven „ zal, en dat de oogen vervolgens alleen de schuld hebben.

*Qui videt is peccat, qui non & viderit, ergo
Non cupiet. Facti crimina lumen habet.*

Derhalven zei een Italiaans digter heel wel:

*Et fian col cor punite ambe le luci,
Ch' a la strada d' Amor mi furon duci.*

Myn keurig oog 't geen my op 't Minne-pad vervoert heeft,
Gevoelt nu meê de smart daar 't harte van ontroert leeft.

Deeze gedagten heb ik voorheenen wat wytloopiger uitgebreit
in de volgende Harders-Zang.

ROOZELYNE *Harders-Zang.*

De jonge Roozelyn' door spyt en min gedreeven,
Dewyl haar Veldman heel ontaard zyn hart ontzeit,
Tragt haar beneepe Ziel een weinig lugt te geeven
In 't diepste van het Bosch en droevige eenzaamheid.
Zy wil 't geboomte dus haar ongeluk doen kennen,
En de Echo na 't geluit van hare klagten wennen.

Dewyl, zegt zy, ik my van Veldman zie veragten;
Myn ted're lonken, en myn' zugten zie verfaân,
Dewyl, helaas; dewyl myn ziel van al' haar' kragten
Berooft, de stormen van de min' steeds uit moet staan;
Ach Oogen, helpt my tog, ontsluit; ontsluit, uw kraanen,
Myn blaakend hart, snakt na den vogt van uwe traanen.

Gy oogten, gy, bragt eerst de Liefde in myne zinnen,
 Dit hevig vuur hebtge in myn boezem eerst verwekt,
 Gy deedt het dat zy my, eer ik het wist, kon winnen
 Vermits gy haar de weg hebt tot myn hart ontdekt:
 Ontzegme dan uw' hulp nu niet, ontsluit uw' kraanen;
 Myn blaakend hart snakt na den vogt van uwe traanen.

Gy, gy alleen gingt my onnozele verleyen,
 Gy bragt haar onder schyn van vreugde in myn gemoed,
 Gy, gy alleen deedt my van myne vryheid scheiden
 En gaaft my over aan een Harts-togt zoo verwoet.
 Verlaat my dan nu niet ontsluit, ontsluit uw kraanen:
 Myn blaakend hart snakt na den vogt van uwe traanen.

Het vuur, zoo lang in d'as van eerbaarheid verschoolen,
 Maar hede door den smaet op 't hevigste in den brant,
 Zet myn verwonne Ziel aan alle zy in koolen,
 Verdroogt myn jeugd'ig Bloed, en schrookt myn ingewant.
 Ach oogten, oogten ach! ontsluit dan uwe kraanen,
 En lesch myn blaakend hart is 't mog'lyk met uw traanen.

Wilt haar gestaag doen langs myn bleeke wangen stroomen,
 En weeken in uw nat myn droeven boezem: ja
 Hebt gy de zoete bloem eerst van myn' min vernomen,
 Smaakt nu de wrange vrugt ook van myne ongena:
 Komt oogten toefst dan niet ontsluit, ontsluit uw kraanen:
 Myn blaakend hart snakt na den vogt van uwe traanen.

Maar zoo my Veldman als voorheen eens kwam te voeren,
 My zyne min weêr bood en onschuld deed verstaan:
 Ach bange Ziel, wil dan uw droeve zugten smooeren,
 Ach oogten, maakt dan vry een end van uw getraan;
 Ja wapent dan uw zelf alleen met ted're lonken.
 Gy kunt myn blaakend hart dan niet te veel ontvonken.

Ten laatste eindigt Jonktyds dit, met deeze volgende woorden van Beza in zyn bedenkingen over het hoog lic Salomons:
 „ gelyckerwys in 't aengesicht de schoonheyt boven alle andere

„ dere deelen des Lichaems uytmunt ; ja ſo verre , dat een
 „ ſchoon weſen voorts alle overige miſmaaktheden des lic-
 „ haems ſal bedecken , en in tegendeel waer het aenſicht lee-
 „ lick is , geene aengenaemheyt in 't gantsche Lichaam ſal be-
 „ ſpeurt werden : alſoo bekleeden ook de oogen in het aen-
 „ geficht de eerſte plaats , om een welgevalligheyt in yemandt
 „ te verwecken ; en inſonderheyt in de Liefde , dewelke door
 „ de Oogen werdt gelyk als inghedroncken , en die door haer ,
 „ als door open venſters inſluypende , tot het binnenſte van
 „ onſe herten indringht. Maar , gelyk dezelve *Jonktyds* , wel
 „ zegt , het zou een kleine luiſter voor de Oogen zyn , indien
 „ zy alleen bekwaem waeren om de brandende Straelen van een
 „ Ziel roovende Schoonheid te ontfangen en na 't harte te voe-
 „ ren , en geen ingeboore kragt hadden om zelf de ſcherpſte Min-
 „ neſchigten toe te ſchieten : dat *Beza* van dit gevoelen is ge-
 „ weeft blykt uit zyne bovenſtaende woorden alwaer hy de oog-
 „ gen voor het ſchoonſte van het gantsche Lighaem erkent en
 „ men kan 'er nog een bewys van *la Chambre* van vinden in het
 „ einde van myne aenteekeningen op het vierde Zinne-beeld.
 „ *Propercius* belyd het van zig zelf *lib. 1. Eleg. 1.*

*Cynthia prima ſuis miſerum me cepit ocellis ,
 Cantactum nullis ante cupidinibus.*

Ick in wiens hart te voor de Minne noyt en ſat
 Ben eerſt door 't Vlammiſch oog van Cynthia gevat.

Hier by haelt *Jonktyds* ook aen de woorden van *Martiaal* , die
 „ van *Mamurra* zegt ; dat zy de Jongelingen door 't bezien ,
 „ op at met haere oogen.

Inſpexit molles pueros oculiſque comedit.

En nog van verſcheide anderen waer van ik 'er nog eenigen
 in 't vervolg zal aenhaelen. *I. Donza* noemt de dreigementen
 van de oogen van zyne ſchoone , Blikzems : wanneer hy de
 Liefde doet zeggen.

Disce supercilii fulmina posse pati.

By *Secundus Eleg. 2. lib. 1.* voorzeit hem de Liefde dat hy haar „ menigmaal uit de oogen van zyn schoone vol verwondering „ zou pylen in zyn hart zien schieten.

*Illius e claris me saepe stupebis ocellis.
Vibrantem occultas in tua corda faces.*

P. Francius, zegt van zyne *Ida. lib. 3. Eleg. 9.* dat Venus om „ haare wil haare woonplaats *Ida* heeft verlaeten en in haar „ oogen haar verblyf houd; dat de Liefde daar haare Pylen „ ontsteekt en uitschiet: en dat de Zon veel schooner uit haa- „ re oogen als het oosten opkomt.

*Idalios praete spernit Cythereia colles.
Si nescis, oculos incolit illa tuos.
Ex oculis sua tela tuis jaculantur Amores
Accenduntque suas discutiuntque faces.
Ex Oculis sol ipse tuis, sol aureus, exit:
Eoo qualis se levat ille mari.*

En het zelve zegt hy nog wytloopiger van *Phyllis* oogen in een van zyne Epigrammata. *D. Heinsius* schryft aen *?. Lernutius, Monobib. Eleg. 12.* Hoe de Liefde in de oogen van zyne *Hyella* „ hong, en de Minne-Godjes rontsom haere lonkende oog- „ jes Speelden.

*Cum miser arguta deceptus imagine rerum,
Vidisti geminis pendulus ex oculis
Cum pharetris arcuque errantes undique divos
Ludere festiva luminibus domina.*

By *Honore d'Urfe* beklagt zig *Alcippe* op deeze wyze over de koelheid van *Amarillis*, *Astree part. 1. liv. 2.*

Elle a le coeur de glace, & les jeux tout de flame

*Et moy tout au rebours
 ſe gele par dehors, & je porte toujours
 Le feu dedans mon ame.
 Helas! c'eſt que l'Amour
 A choiſi pour ſejour
 Et mon cœur & les yeux de ma belle bergere.
 Dieux changera t'il point quelque fois de deſſein,
 Et que je l'aye aux yeux, & qu'elle l'ayt au ſein?*

Zy heeft een hart van ys en vlammen in haar' lonken,
 En ik in tegendeel
 Voel my van buiten heel
 Bevrooze en myne ziel vol vonken:
 Helaas! 't is dat de min
 Tot haar verblyf plaats heeft genomen
 Myn hart en de oogen van myn ſchoone Harderin.
 Goôn! zal zy nimmermeer veranderen van zin
 Om eens in myn gezigt en in haar hart te komen.

Een zeker digter zegt van een ſchoone.

Haar oogen ſchieten zoo veel ſcharpe ſchigten uit,
 Dat niets zoo hart is daar de punt te rug opſtuit.

En een weinig verder.

Zy ſchieten teffens op een tyd veel duizend ſtraalen,
 En duizend blikzemen die in de Ziele daalen,
 De reen ontroeren, ſlaan door 't brandend middelrif:
 En ſchieten in het bloet een minnelyk vergif.

Pluimer zegt van zyne *Roozemonde*.

Kupidos Wapenſchool, zyn Koker, Pyl, en Boog,
 Staan midden in de vlam van uw doordringende oog,

Koenderding zegt derhalven niet zonder rede.

Bevallyke oogen zyn gevaerlyck om te aenschouwen.

Het zal met dit inzicht geweest zyn dat een Spanjaart met een „ ander in geschil zynde zyn Matres verzogt dat zy hem eene „ nagt haare oogen wilde leenen, om zyn viand om hals te brengen. Gelyk de Auteur van *la maniere de bien penser dans les ouvrages d'esprit* aanhaalt, *Dialog: 3.* veel beter behaagt my 't zeggen van een ander 't geen dezelve Schryver aanhaalt „ die van de zwarte oogen van zyn Matres zey dat zy rou droe- „ gen over de geenene die zy gedood hadden. Ik moet hier nog by voegen een Italiaans Vaarsje op een slaapende Venus, 't geen: *Jonktyds* aanhaalt.

*Non risvegliar la Dea, che gli occhi suoi.
Aprendo, Viator, chiudera i tuoi.*

Wagt u, reiser dat ghy nimmermeer deës Godin ontwaken doe, Want met 't opslaen van haer oogen sal s' u oogen sluiten toe.

Heinsius, volgens den zelve *Jonktyds* noemt de oogen een Vogelery van de Liefde *Aucupium Amoris*. En niet alleen dat zy die kracht op onze Ziel hebben, maar zelf zoo wy de digters willen gelooven op onredelyke, ja zelf, volgens zommigen, op ongevoelige dingen, *J. Jov. Pontan:* zegt in zyn *Pomp. Lepidin: pomp: 1.* van *Lepidina* dat zy een Zeilsteen in haare oogen heeft en daar mede de Vissen, de harten, de Stieren „ en jonk en oud kan trekken.

*Magnetem gerit illa oculis Stellamque Supremam,
Venerit ad littus trahit ad sua lumina pisces.
Iverit in sylvas, trahit ad spectacula cervos;
Ilicet indomiti surgunt ad praelia tauri.
Verte rit illa oculos in quem juvenemve senemve,
Ille perit, miseris haec crescit astantibus error.*

Maar om van de digters af te gaan, daar anders in dit geval geen einde aan te vinden zou zyn; geeft *Jonktyds* deese reden
wac-

waerom de oogen het bekwaemfte zyn om te doen verlieven
 „ en verliest te worden : Het herte des Menschē, zegt hy,
 „ door syn stage bewegingh een deel van 't eerste bloed uyt
 „ syn regter holligheyd door de Hert-aderlycke ader in de
 „ longe geloofst hebbende, en aldaer met het fuyverfte deel
 „ des ingheaemden lochts vermengt zynde, vloeyt het wede-
 „ rom door de aderlycke hert-ader na de linker holligheyd
 „ van 't hert; alwaer het den naem en 't wesen van levendi-
 „ ge geeften aenneemt : van daer verspreyden haer dese gee-
 „ ften door 't geheele Lichaem, doch stygen, alsoofe licht en
 „ dun van stoffe syn, insonderheyd na het brein; en aldaer op
 „ een nieuw bewrogt, en tot haer invloey ende beweging
 „ bequamer gemaectt zynde, werd haer den naem van dier-
 „ gelycke geeften gegeven; dewelke seer ghevoeghelyck en
 „ gefwint alle de Zenuwige wegen van het brein doorloo-
 „ pen konnen; die het pad na de oogen banen, alsoofe het
 „ tenderste en 't wydfte van allen zyn; waer door dese gee-
 „ ften overvloedigh in de oogen komen in te vloeyen dewel-
 „ ke, alsoofe doorsigtig en klaer zyn die geestige stralen als
 „ door glase vensters uytlaten. En een weinig verder. Dat
 „ de oogen met een ingheboore licht en luister begaett zyn
 „ getuyghen vorders soo de Ooghen van Leeuwen Luyper-
 „ den en Katten als ook van andere gedierten; dewelke in 't
 „ midden van de nagt selfs flikkeren en blinken, soo datze
 „ sonder 't behulp van eenig uiterlyck licht bescheidentlyk
 „ konnen sien. Yeder een kan ook dat selfdige door syn ey-
 „ gen uytvindingh wys werden: want soo hy de hoecken
 „ syner Oogen wat hart wil toe drukken, sal het hem den-
 „ ken een glintzterigh rond binnen die selfdige te zien, vloe-
 „ yende uit het innigh licht der Oogen. Dese stralen door
 „ het ooge uitschietende, voeren met haer (als Valleriola
 „ getuyght, en d'ondervindigh, selfs bevestight) een on-
 „ sichtelycken Bloedwafem, en geestigen damp: het welk
 „ wy aen die ghene, die aen ontstekingen der oogen sieck
 „ gaen, bescpeuren konnen; want,

*Dum spectant oculi lasos, leduntur & ipsi,
 Multaque corporibus transitione nocent.*

Wanneer gefonde Oogen ontftekene oogen zien:
Dan fiet men 't quaet van dese in d'ander Oogen vlicn.

„ Het welke alsoo niet en sou uitvallen , 't en ware de ooge
 „ stralen, sich strekkende na de oogen des omstaenders , met
 „ haer uitslepten een geestigh gedeelte van 't bloed , alvoren
 „ in het ontfteken ooge verdorven. *Mulieres Menstruo polluta*,
 „ vervolgt hy , geven aen ons seggen meerder luister ; de-
 „ welken (als Aristoteles seyt en de ondervinding Leeraert)
 „ door haer gesichte selfs de allerfuiwerste Spiegels, gelyk als
 „ door bloedige druppels en neveligen dampen ontluisteren.
 „ Indien dan uit foodanige quaet sappige lichaemen een dier-
 „ gelycken onfichtelycken Bloed-wasem door de oogen uyt-
 „ vloeyt ; soo en kan der ook geen rede gegheven worden ,
 „ waerom van gelycken uyt een welgestelt Lichaem een dier-
 „ gelyck deel van het aldergeestigste bloedt niet te gelyk met
 „ de ooghen-stralen zou uytfschieten. Dit aldus voor uyt ge-
 „ stelt synde sal het den leser soo rauw niet voorkomen, soo
 „ wy seggen , dat een Minnaer (wiens bloed, door de heftig-
 „ tigh-brandende beweginghen syns herte ghelyck als koken-
 „ de , een overvloedighen waessem opwerpt) syn beminde
 „ met een scherp en toeghenegen Ooge beglyurende , haer
 „ door syn aentreffende stralen inghelycke Liefde verstrikt :
 „ en sy wederom van ghelycke hem , wanneerse haer glinstere-
 „ rende en soet lonkende oogen op hem slaet, en met een
 „ onderlinghe beglyuring hare ooghen stralen verdobbelen
 „ en vermengen. Seker 't is geen wonder, indien zy in sul-
 „ ker voegen elkanders inghewand door een geestighen min-
 „ ne-schicht, verwonden, en te gelyck met het ghesichte el-
 „ kanders onderlinghe Liefde in-drinken. Want alsoo desen
 „ geestigen Bloed-wasem den welken het ooge des minnaers
 „ met een snelle beweging syn beminde toefschiet, klaer,
 „ dun, heet, en soet is. Voor soo veel hy klaer is , (seyt
 „ Valleriola) over koomt hy seer wel , van wegen een na-
 „ burige gelyckheyd , en een natuurlycke over een stemming
 „ met de klaerheyd der oogen en oogen stralen van de bemin-
 „ de ; en werd om dies wille gelyck als aengelokt , en door 't ge-
 „ „ zigt

„ zigt ingefogen. Voor foo veel hy dun en fyn is, door boord
 „ hy gefwint ons ingewant; van waer hy door de bloed en
 „ geest-aderen feer lichtelyk het geheele lichaam doorloopt.
 „ Voor foo veel hy heet is, beweegt en werkt hy geweldigh-
 „ lyck; (want de hette, nae 't getuigenis der wysgeren,
 „ werckt het allerkragtigfte) en alfoo gheweldighlycken
 „ werckende, befmet hy het bloed met een evengelycke hoe-
 „ danigheyd, daer hy mede aengedaen is. Het welke Lu-
 „ cretius in fyn 4. boeck van de natuur der dingen aardig
 „ fchynt af te malen feggende.

*Hinc illa primum veneris dulcedinis in cor
 Stillavit gutta, & successit fervida cura.
 Nam si abest quod ames, praesto simulachra tamen sunt
 Illius, & nomen dulce observatur ad aureis.*

Hier van is eêrft in 't hart de fmaak van liefdes foetheyd
 Gevloeyt, die hem een heete yver in 't ghemoed leyt:
 Soo dat hem, fchoon fyn lief veer van hem is verdeelt,
 Haer beeltenis in 't oogh, haer naem in d'ooore speelt.

„ Voor foo veel doch die geestige wafem, uyt het beft be-
 „ wrogte bloed ontftaen, van natuure foet is, behoudende
 „ het wesen van het bloed waer hy uytgevloeyt is, voed hy ten
 „ deelen en koeftert en vervreugd het ingewant: waer uit ont-
 „ staet eên sonderlingen en onderlingen trek der gelievens tot
 „ elkander; op dat die foetvoedende geesten van des een in des
 „ anders aderen verwisselt mogen werden: alfoo dat in de-
 „ fer voegen de gelievers gelyk als een vleesch en bloed
 „ fyn, en van eenen geest gedreven werden, en datse, voor
 „ foo veel als mogelyck is, dat betreffen, 't geen de Liefde
 „ eigen is; namentlyk, dat den Minnaar in de natuure van
 „ zyn beminde verandere, en fy twee eên Lighaem werden.
 „ Welken trek der gelievens tot eenigheid des Lighaems
 „ Artemisia Maufeoli Huisvrouw, door haare daed genoeg-
 „ faem bevestigt: dewelcke het doode Lichaem hares Mans
 „ dien fy feer lief hadde, tot affchen verbrand en ingedron-
 „ ken heeft. Doch alfoo die eenigheyd des lichaems natuur-

„lycker wyse niet ten volle kan bejaegt worden , geschiet
 „sulks , voor soo veel het de natuure lyden kan , ten deelen
 „op de gefeyde wyse, door die voedende geesten , de be-
 „minde door de oogen toegeschooten. Daaromme had een
 „geen ongelyk als hy seyde.

Het is, ô Rosemond een deel van uwe Ziel,
 Een stukje van uw leven
 Dat in myn hartje speelt ; en soo my dat ontviel
 Sou ik den geest haest geven ;
 Het is een deel van u , dat dickmaels uit myn bloed
 Weer tracht by u te kruypen ;
 En soo ghy 't niet gestaeg met uwe oogen voed
 Sal 't eens daer heenen sluypen.

Hoe 't hier mee toegaet heeft Ficinus, in 't vertoog van Phæ-
 „drus en Lycias met levende coleuren afgezet : Lycias, segt
 „hy, Star-oogt op het wesen van Phædrus, en Phædrus vest
 „zyn oogen appel op de oogen van Lycias en sendt met die
 „tintelende Straalen te gelyk zyn geesten uyt. De Straalen van
 „Phædrus ooghen werden licht vermengelt met de Stralen van
 „Lycias, en de geesten met geesten vereenigt. De wasem ontstaen
 „in Phædrus hert , kruypt in het inghewant van Lycias ; en, 't
 „geen nog grooter wonder is, Phædrus bloed is Lycias hert ; en
 „hier uyt ontstaen dees gebruykelycke minne-woordjes :
 „myn soethart Phædrus, myn eyge selfs, myn duyre helft :
 „en Phædrus wederom tot Lycias , ô myn Licht, myn
 „Vreugd, myn Ziel, myn Leeve. Phædrus volgt Lyciam,
 „alsoo syn hert syn geesten soekt , en Lycias volgt Phæ-
 „drus ; uyt trek der geesten tot haer eerste sitplaats ; bey
 „volgense, maer Lycias het meest van twee , door dien de
 „Rivier de springh-fontein meer , dan de springh-fontein de
 „rivier van node heeft &c. die deese stoffe nog verder wil
 „ondersoecken leeze het tweede hoofdstuk van 't eerste en zesde
 „van 't derde boek van *J. de Bruins Wet-steen der vernuften*, en
 „het voornoemde werkje van *Jonktyds* zelve, anders meen ik dat dit
 „bovenstaande genoegzaam aantoot , op welk een wyze men
 door

door de oogen doet verlieven en verliefd word , en hoe 't in zyn werk gaat met die geheiligde ommevang , gelyk het ymand „ noemt, van twee verliefde harten door de oogen, die de lonkjes „ tot getrouwe boodjes maakende , daar mede malkanderen „ van een wederzydze genegentheid weten te verzekeren.

*Le commerce sacré de deux coeurs par les yeux.
Qui faisant d'un regard un Messager fidelle ,
Sçavent s'entr' assurer d'une ardeur mutuelle :*

Pluimer drukt het zeer zoet uit in zyne *Hero* en *Leander* met deeze woorden..

Het vuur dat zy ontfak vloog weêr met gloënde vonken
Van zyn gezigt in 'thaare , en kaatste met de lonken..

En aan zyne *Laura* schryft hy..

Twyffelt gy aan uw vermogen,
Spiegel u maar in myne oogen,
Daar zult gy myn jeugdig hart
Worft'len zien met minne-smart.

De Liefde raade *F. Secundus* dit kaatzen van de lonken over en weder, te leeren *lib. 1. Eleg. 2.*

*Vulnificisque emissum oculis haurire venenum ,
Alternasque oculis disce movere faces.*

Derhalven merkt *le Boulanger* met ontelb're anderen heel wel aan in het 63. art. over de Liefde : dat wanneer de Liefde „ sterk is en haar verboden word te spreken, zy zig kan ont- „ dekken , werktellig maaken en spreken door de oogen. Maar hoe groot de vreugde zy die een verliefde in 't beschouwen gevoelt, is niet uit te drukken; *Plato* wenste de Hemel „ te zyn enkel op dat hy geheel in oogen zou veranderen , „ om gestadig *Aster* te zien, zie *la vie de Platon par Monfr.*

Da-

Dacier pag. mibi 99. een ander agte wederom de oogen van zyn
„ beminde een ope Hemel.

*Tandis qu'un feu secret me brusle & me devore ,
Fay des plaisirs a qui rien n'est egal
Et je vois au fort de mon mal
Les Cieux ouverts dans les yeux que j'adore.*

Ioh. Bonefonius telt onder zyne voornaame weelden dat hy ,
„ wanncer hy de uiterfte welluft van de Liefde met zyne
„ *Pancharis* genoot, zich kon zien dobberen in haare vogtige
„ oogen :

Quat
Nunc patrantibus innatare ocellis.

I. de Bruin benyde de slaap dat geluk, zie hier zyne woorden.

OP EEN SLAPENDE JUFFER.

Ik ben op zoo een vorm van God niet afgegooten ,
Dat my een anders luk zou hebben oit verdrooten .

Nochtans , tot myne spyt

Gevoeld ik my , daar flus , bemachtigen van nyt .
Ik wier , Menimf , door lust heel schielyk opgetoogen
Om my , als dee de slaap , te baak'ren in uw oogen :

Al ging ik'er te loor

Wat had het my geschilt? ik won'er glory door.
Want zoo een Alchimift , deur hulp van tyd en vieren ,
Weet in een aarde klom een goude ziel te ftieren ;

Uw oog had licht ter ren

Een Engel my gemaakt van 't mensje dat ik ben.

Weet gy niet , zeit een Minnaarby *Achill. Tatius* , dat'er groo-
„ ter welluft-gelegen is in het zien van een beminde Maagd
„ als in het streelen? Want terwyl de oogen malkanderen over
„ en weder bezien , ontfangen zy , gelyk Spiegels , afbeeldin-
„ gen van de Lighaamen : en deeze afbeeldingen van de schoo-
ne

„ ne Lighaamen door behulp van de oogen in de Ziël vallen-
 „ de, maaken daar, schoon de Lighaamen gescheiden zyn ,
 „ ik weet niet welk een vermenging, veel zoeter als de ont-
 „ moeting van Lighaamen die in der daad ydel is, want de
 „ oogen maaken de beste vereeniging in de Liefde. Men zou
 over deeze stoffe oneindige plaatzen kunnen aanhaalen, maar
 om niet al te lang te zyn zal ik hier afscheiden met het vol-
 gende *Madrigal* van *Guarini*, 't geen myns oordeels geen van
 zyne minsten is.

Tirsi morir volea

Gli occhi mirando di colei ch' adora :

Quand' ella , che di lui non meno ardea ;

Gli disse : oime , ben mio ,

Deh non morir ancora

Che teco bramo di morir anch' io.

Freno Tirsi il desio ,

Ch' bebbe di pur sua vita alhor finire ;

Ma sentia morte in non poter morire ,

È mentre il guardo pur fiso tenea

Ne' begli occhi divini ,

E'l nettar amoroso indi bevea ;

La bella ninfa sua , che già vicini

Sentia i messi d' Amore

Disse , con occhi languidi , e tremanti ,

Mori , ben mio , ch' io moro.

Ed io , rispose subito il pastore ,

E teco nel morir mi discoloro.

Così morire i fortunati amanti

Di morte si soave, e si gradita,

Che per anco morir, tornaro in vita.

Ik heb het in Duits dus overgebracht.

De Jonge Veldman zat vol min;

By zyne lieve ziels Vrindin,

En spiegelde zig lonkende in haare oogen,

En wierd hier door zoo ver in welluft opgetoogen,

Dat hy van vreugd besloot

Te sterven een gewenste dood :

Wanneer de schoone Roozelyne,

Die al zoo zeer als hy in Liefde ontstoke was

Zoo dra zy hem dus zag verkwynen,

Hem zei, myn lief, ach sterf tog niet zoo ras,

Indien gy wilt van 't keeven scheiden

Ik sterf met u, myn Ziel, kom sterven wy dan beiden.

Straks schorte Veldman zyn begeerten, die hy had

Tot sterven op, maar leê wel duizend dooden,

Om dat hem toen het sterven wierd verboden,

En t'wyl hy dus staroogend' zat,

En uit haar Goddelyke lonken

En schoon gezigt, de Minne-nectar zoog,

En zyne ziel in drang van ted're vonken

By na reets uit zyn lighaam vloog

Zei hem zyn harderin

Met lillende en verflaawende oogen,

Vermits zy mee de boodjes van de min

Vernam, die gints en weder vloogen:

Myn lief, ach! sterf, ach! sterf nu vry,

Ik sterf, myn lief, ach sterf met my.

En ik, zei straks de harder voel myn leeven

My met het uw van vreugd begeeven.

Zoo stierf dit paar gelieven eenen dood

Zoo zoet, dat het om weêr te sneeven,

Op nieuw besloot

Te keeren in het leeven.

Het is dan geen wonder dat deeze vreugd veele minnaars zoover kan verrukken dat zy hunne oogen van 't beminde voorwerp niet kunnen aftrekken, ja waar het mogelyk, *ipsis eam oculis impregnarent*, gelyk *Jonktyds* zegt. Welke Oogen nu de schoonste zyn werd heel naawkeurig en geleert verhandelt by *Fr. Junius de Pictur Veter: lib. 3. cap. 9. §. 8.* en in 't kort by *Ernestus Vanius de pulchritudine prof. 2.* Dog het gevoelen is verschillende, sommige pryzen ronden, andere wederom ovaalen; de meeste zyn wel voor grooten, maar, gelyk de schutters hunne oog schedels half toe doen om het wit te zeker'er, te treffen, schiet ook de Liefde uit naawe oogen haare pylen veel zeker'er, en weet feller te treffen *ut Elegantissime Octavia Meursiana, colloq. 7.* Dog het meeste verschil is tuszen bruinen en blaawen, en men zou aan wederzyde oneindige lofredenen van deftige mannen kunnen voor den dag brengen, onder anderen *P. Francius* en *J. Broekhuysius* wien het beiden nog aan geleertheid, nog verstand, nog digtkunde ontbreekt, en die jegenwoordig met rede van de gantsche wereld voor meesters in de digtkunde worden aangezien, *Francius* pryft de bruine oogen van zyne *Ida*, *Broekhuize* de blaawen van zyne *Delia*, maar indien ik de vryheid my durf aanmaatigen om hier over myn oordeel ('t geen ook het gevoelen van *Heemskerk* en veele andere schynt te zyn) te geeven, dunkt my dat in een bruin oog, doorgaans meer vuur, en in een blaaw meer zoetheid zit, zoo dat, om de woorden van *Heemskerk*

292 MET DE OOGEN WORT HET HART VERWONNEN .

„ te gebruiken, de Liefde in een bruin oog schynt te heer-
„ schen, en met een zedig zoet geweld zig alles wát het ziet
„ onderdanig te doen werden, in een blaaw oog te vleyen en
„ met een vleyende vriendelykheid alle harten te bekoren, zie
verder hier over de *Batavische Arcadia* in 't begin, en *Fontanelle*
dans ses entretiens sur la pluralite des mondes prem. Soir. Ten laat-
ste moet ik hier nog byvoegen dat van alle de bekwaamheden
die de oogen hebben om te doen verlieven de traanen geen-
zints de minste zyn, het geen door ondervinding en onein-
dige gevoelens is bevestigd, die ik om kort te zyn voor by ga;
alleen zal ik maar aanhaalen dat *le Boulanger* in 64. art. over de
„ Liefde niet kwalyk heeft aangemerkt: dat ymand die op
„ zyn tyd in de Liefde weet te schreyen, altyd meester van
„ een hart is.

LIEFDE VERWEKT WEDERLIEFDE.

Myn lief, gy hebt myn hart door uwe lieve schigten
 Getroffen, en geheel tot uwe slaaf gemaakt,
 't Is billik, dat het uw' nu mede word' geraakt,
 En komt voor't zoet geweld van't selve vuur te zwigten.
 O ja, kom geef my 't uw, als ik u 't myne geef;
 Op dat gy heel in 't myne als ik in 't uwe leef.

THE HISTORY OF THE

Faint, illegible text in the upper section of the page, possibly a title or introductory paragraph.

... the first of the ...
... the second of the ...
... the third of the ...
... the fourth of the ...
... the fifth of the ...
... the sixth of the ...
... the seventh of the ...
... the eighth of the ...
... the ninth of the ...
... the tenth of the ...

LIEFDE VERWEKT WEDERLIEFDE.

Indien de oogen wel het meeste vermogen hebben om Liefde te verwekken, gelyk in het voorgaande Zinnebeeld aangetoont is, de Liefde zelf heeft hier toe geen mindere kragt, en weet het hart, zonder dat men het weet, in te neemen: de Liefde, (zegt de *Cardinaal Bonna: Manud. ad Cœlum: cap. 13. §. 2.*) is de Zeilsteen van de „ Liefde; en zoo die eens met wel doen verzelt is, word men „ gedwonge die met wederliefde te vergelden, schoon men „ voorheen geen Liefde vrywillig wilde toestaan: op de- „ ze wyze heb ik in een van myne *Harders-Zangen* een *Harder* „ doen zeggen.

De Liefde zelve zal gestadig voor u spreken:
 Wanneer zy komt een hart zoo teêr als 't u te ontsteeken,
 En dat die tederheid met eerbied is verzelt,
 Is 't vrugt'loos al het geen men hier ook tegenstelt;
 Want nimmer kan men in de Liefde zoo veel winnen
 Als (schoon het zeldzaam is) met ongeveinst beminnen.

Geen wonder ook, want met rede vraagt *Longepierre* in zyn „ *Ode sur Sapho*, wie de Liefde beter zou kunnen bekooren als de Liefde zelf.

Et qui peut mieux charmer l'Amour que l'Amour meme?

Hylas had derhalven zoo groot een ongelyk niet wanneer hy dit volgende zong: zie *Astr. part. 2. liv. 9.*

*Quand je vois un amant transi,
 Qui languit d'un amour extrême,
 L'oeil triste & le visage blesme,
 Portant cent plis sur le sourcy.
 Quand je le vois plein de soucy,
 Qui meurt d'Amour sans que l'on l'aime,
 Je dis aussi tost en moy-mesme,*

C'est

296 DE LIEFDE VERWEKT WEDERLIEFDE.

*C'est un grand sot d'aimer ainsy.
Il faut aimer, mais que la belle
Brusle pour qui brusle pour elle,
Ou bien c'est pure lachete.
L'Amour de l'Amour est extraite,
La charge n'est jamais bien faite,
Qui panche toute d'un coste.*

Als ik een Minnaar zie wiens oog vol droefheid staat,
Wiens hoofd vol rimpels is, die door zyn bleek gelaat
Getuigt zyn wreede Minne-pynen.

Als ik hem dus door min zie zonder weérmin kwynen:

Belag ik hem dat hy zig zoo verleyen laat.

Men moet beminnen, maar de schoone moet ook weder

Die haar bemint beminnen teder,

Of anders is 't laf hartigheid:

De min word uit de min gebooren:

De last word nimmermeer gedraagen na behooren.

Die maar op eene zyde leit.

Dog wanneer de last gelyk word gedraagen, en de Liefde over en weder even groot is, verschaft zy niet alleen een onuitspreckelyke wellust, maar word daar en boven zoo sterk, dat zy nooit kan gebrooken worden. Zie wat'er *K. Boon* van zegt in zyne *Mirra* 1. bed. 3. toon.

Want het Doorlugtigst' hart, door enk'le min verwonnen,
Zou ligtelyk tot zulk een zwakheid komen kunnen,
Dat het het voorwerp van zyn eerste keur vergat;
Maar zoo de wedermin het ooit begunstigt had,
Nog dood, nog Blikzemen, gered hem te verpletten,
Zyn immer magtig om die Harts-togt om te zetten.

OVEREENKOMST VERWEKT LIEFDE.

Hoe naaw, ô Liefde moet uwe overeenkomst weezen !
 Nooit is uw vreugd heel veel; als hier iets aan ontbreekt.
 En als men overal een zuiv'ren eendragt kweekt
 Is uw geluk wel haast ten hoogste top gereezen.
 Gelyk men in 't muzyk meest de overeenkomst mint ;
 Is 't de overeenkomst ook, die Liefde 't naawste bind.

In the year 1700, the British government
decided to send a fleet of ships to
the West Indies to establish a
trading post. The fleet consisted of
several ships, and they arrived in
the year 1701. The British government
decided to send a fleet of ships to
the West Indies to establish a
trading post. The fleet consisted of
several ships, and they arrived in
the year 1701. The British government
decided to send a fleet of ships to
the West Indies to establish a
trading post. The fleet consisted of
several ships, and they arrived in
the year 1701.

OVEREENKOMT VERWEKT LIEFDE.

Het is zeker dat 'er niets zoo bekwaam is om vaste Liefde te maaken als overeenkomst; niet alleen zoodanig een overeenkomst, als daar *Ovidius* van spreekt, wanneer hy *Deianeira* doet zeggen,

Si qua vales apte nubere nube pari.

„ Dat men om wel te trouwen moet trouwen met ymand van
„ een gelyken staat: maar boven al een overeenkomst van zeden en gemoederen gelyk de *Cardinaal Bona* heel wel heeft aangemerkt *Manud. ad Coel. cap. 13. s. 2.* en waar van *Gilbert* in zyn *Amours de Diane & Endimion* spreekt. *Act. i. Sc. 1.* alwaar hy *Diana* doet zeggen.

*Son respect qui s'accorde avec ma modestie,
M'apprend que mon amour naist de la sympathie,
Dont les noeds sont si forts qu'on ne les romp jamais.*

Lingelbach heeft het dus in 't Duits:

Het eerlyk ontzagh dat wy niet laaken können,
Leert, hoe myn Liefd, door een verborge drift geschiet;
Waar van de banden zo volmaakt zyn datze niet
Te breeken zyn.

Indien zomigen daar ook wat meer na gezien hadden, zy zouden zig naderhand hunne keur zoo niet beklagt hebben: want het is heel wel te begrypen dat een vreedzaam, en zagtzinnig gemoed, noit een vaste band kan maaken met een gemoed dat wreed is, daar in het tegendeel, wanneer de neigingen van het hart niet verschillen, de vreugde van de Liefde onuitspreekelyk, en de band onverbreekelyk word: dog het is ook de pligt van twee gelieven malkanderen, zoo veel mogelyk is, in de Harts-togten te gemoed te komen, en gelyk twee luiten na malkander worden gestelt, hunne harten na malkander te stellen; anderszints is het onmogelyk dat het Muzyk goet kan weezen, en dat de Liefde lang kan bestaan, want men vind zelden gemoederen die zoo met malkanderen overeen komen dat zy nergens in verschillen, en wanneer deeze kleine verschillen niet terstond worden te gemoed gekomen, bersten zy naderhand dikwils tot zeer groote oneenigheden uit, daar zy in het tegendeel zonder moei-

te in 't begin gedood worden, het geen een Liefde maakt
 „ zoo zuiver en trouw als van twee duifjes, en die nooit door
 „ eenig gefchil word verwydert: gelyk *Lepidina* tegens haaren
Macron zegt by *Jov. Pontanus*.

Viximus ex illo gemini sine lite columbi,
Nox socios vidit, socios lux, Oscula junde
Mutua, sic gemini servant in amore columbi.

En *Pomp. 6.* zegt dezelve *Pontanus*: dat gelyk in een welbeboude
 „ tuin geen onkruid gevonden word, in het huwelyks bed van
 „ twee oprechte gelieven geen tweedragt moet gevonden wor-
 „ den.

Dr: *Fert filicem desertus ager, male cultus & hortus.*

Non filicem bene aratus ager, non cultior hortus.

Or: *Non rixam cultus thalamus, non culcitra litem.*

Fert pacem thalamus cultus, fert culcitra somnum.

Dr: *Somnum io, pax dulcis, io cantate puella,*

Or: *Oscula io, amplexus & io celebrate sorores.*

Behalven deeze overeenkomsten is'er nog een verborge kragt die ons doet beminnen, gelyk wy ook zomtyds door een neiging die ons onbekent is haaten: dit zal men begrypen, wanneer men wil aanmerken dat men, in gezelschap komende van menschen, die men nooit gezien heeft, terstond den eenen meer genegen zal zyn als den anderen, zelf indien zy speelen, wenschen dat de een mogt winnen, en de ander verliezen, zonder dat men daar rede van kan geeven. Van deeze overeenkomst schryft *le Boulanger* in zyn *Morale Galante*, 2. part. 4. *traite de l'Amour qui naist de la Sympathie*. 't Geen te groot is om hier in te voegen en wel de pyne waardig om nagezien te worden.

LIEFDE MAAKT TWEE TOT EEN.

Het staal word nimmermeer zoo vast aan een gesmeet
 Als Harten die zig door een zuiv're min vereenen:
 Wanneer de Liefde maar haar sterke hand wil leenen,
 Smelt alles tot elkaar in 't lieffelyke leet.
 Twee Harten, die de min door een vuur heeft doen blaken
 Weet zy door 't zelve vuur ook straks tot een te maken.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

LIEFDE MAAKT TWEE TOT EEN.

Ik zou op dit Zinnebeeld niets beter kunnen by brengen als dit volgende klinkdigt by manier van zamenſpraak.

MEDOR, ANGELIQUE.

- Med: *Scavez vous bien conter, adorable Angelique
Deux fois un : repondes : combien cela fait il ?*
- Ang: *C'est un point plus caché que la source du Nil,
Pour le resoudre il faut beaucoup d'Arithmetique.*
- Med: *Il semble a vous ouir que ce discours vous pique ?*
- Ang: *Qui ne s'offenceroit d'un si fade babil.
Il faut en vous quittant que j'en rompe le fil ;
Avez-vous resolu de me faire la nique ?*
- Med: *Ah, certes je n'ai pas un si lâche dessein ;
Mais je veux que la mort s'empare de mon sein
Si vous me pouvés dire a combien cela monte.*
- Ang: *Deux fois un ce sont deux selon le sens commun.*
- Med: *Vous vous moques de moi : ce n'est pas ta mon conte ;
Votre coeur & le mien ne furent jamais qu'un.*

Ik heb het in 't Duits overgebracht.

VELDMAN, KLORIS.

- Veld: Indien gy u verſtaat de konſt van wel te tellen,
Myn Kloris, zeg my dan hoe veel maakt tweemaal een?
- Klor: Men zou den oorſpronk van de Nyl veel eer ontleên,
Men hoeft veel cyffring om deez' rek'ning op te ſtellen.
- Veld: 't Schynt of gy meende dat ik u hier meê wou kwellen,
- Klor: Wie zou niet moey'lyk zyn om zulke dwaaze reên,
't Is beſt dat ik die breek, en laat u hier alleen.
Die vraag ſchynt wel het meeft na ſpotterny te hellen.
- Veld: Ach denk niet dat ik ooit zoo laf een zaak beſloot.
Neen, Kloris, 'k geef myn zelf vrywillig aan de dood
Indien gy kunt ter deege uit deeze vraage raaken.
- Klor: Wel tweemaal een is twee zoo ik van ouds onthiel.

Veld:

Veld: Het komt zoo veel niet na myn' rek'ning uit te maaken :
Uw hart en 't myne maakte altyd maar een , myn Ziel.

Hoe twee verliefde harten tot een gemaakt worden , word heel zoet verhandelt in de *Pastor infid. Att. 1. Sc. 2.* alwaar *Silvaan* gezegt hebbende dat een Minnaar in het beminde voorwerp leefde , en van *Menander* tegen geworpen zynde , dat een Minnaar dan moet ongelukkig zyn , vermits hy eerst in zig zelve moet sterven , en vervolgens zyn eige leeven verliezen , dus voortgaat :

*Anzi ha due vite ,
Se riamato vien , e una sola morte ;
Poiche s' amando in se more l' amante ,
Riamato rinasce l' amata .
E non men in se stesso si raviva ,
Poich' ella riamando vive in lui ,
E quindi son due vite in un sol core .*

Hy heeft veel eer een dubbeld leeven ,
En sterft maar eene dood , indien
Hy hem weêrom bemint mag zien .
Want als een minnaar in zig zelve komt te sneeven ,
Word hy in 't voorwerp zyner min
Met een op nieuw herbooren ,
En leeft nogtans niet minder in
Zig zelve dan te vooren ;
Vermits zyn schoone in hem herleeft
Wanneer zy hem haar' Liefde geeft :
En hier door is het dat zy t'zaamen
Twee leevens hebben en maar uit een hart dan aâmen.

De Cardinaal *Bona* gaat nog verder en zegt dat de Liefde de
„ Minnaar in het beminde verandert. *Magna est amoris potentia ,
in rem amatam transformat amantem , Manud. ad. Cælum cap.
13. §. 3.*

DE BREUK DER LIEFDE IS NIET TE HEELLEN.

Wanneer de band der Liefde aan stukken komt te raaken,
 Is 't zeldzaam zoo zy weér ten vollen word geheelt :
 Een ey, waar van de schaal eens is in twee verdeelt
 Is nimmer weder tot zyne eerste stand te maaken,
 Die dan de Liefde wenst te houden in haar' kragt,
 Moet; zien dat hy zig naaw, voor de eerste scheuring wagt.

... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...

DE BREUK DER LIEFDE IS NIET TE HEELEN.

Wanneer nu deeze band der Liefde twee verliefdezielen zoo naaw heeft vereenigt dat zy als in een hart leven, gelyk ik in myne aantekeningen op het voorgaande Zinnebeeld heb gezegt, moet men ook zorgvuldig toezien dat zy nooit word gebrooken, om dat zy nooit weder in zyn vorige staat is te brengen : men weet genoegzaam dat de Liefde en al wat van haar af hangt heel teer is, en dat zy heel zagt moet gehandelt worden, of anders ligtelyk breekt, en om haare teerheid dan niet ligtelyk weder iste heelen. Het gene heel wel in dit Zinnebeeld word verthoont door het gebrooken ey, eensdeels om zyne teerheid, en ten tweede om dat een eyer schaal eens gebrooken zynde, niet weder te maaken is, evenwel zal zomigen dit gevoelen als vreemt en tegen de waarheid frydende, voorkomen, vermits het zeggen van *Chremes by Terentius Andr. Act. 3. Sc. 3.* hun te wel bekend is : dat de geschillen der verliefde nieuwe liefde maaken, *Amantium ira amoris integratio est.* En dat de ondervinding dit genoeg geleert heeft : ik beken dat men voorbeelden zou kunnen bybrengen, hoe twee gelieven, na dat zy met malkanderen geschillen hebben gehad, te naawer vereenigt zyn geweest, en dat'er niets zoo zoet is als die nieuwe vereeniging van twee verliefde, die reets door de tweedragt meenden gescheiden te zyn, maar het is ook zeker dat'er voorbeelden genoeg zyn, hoe eene tweedragt twee verliefde zielen voor eeuwig heeft gescheiden. Ik weet ook dat *Ovidius de art. Amand. lib. 2. v. 435. & seq.* de Jongmans aanraad zomtyds met hunne Minnarsen geschil te maaken, om dat de Liefde door het al te veel toegeeven zomtyds verflaawt, maar dan moeten evenwel zoodanige geschillen niet al te hevig nog langdurig zyn, want indien'er eens een waare afkeer en verbittering van zinnen in de gemoedren begint te komen, verandert die Liefde in zoodanig een hevigen haat dat zy alle andere viandschappen te boven gaat : dit schynt *Ovidius* ook toe te staan wanneer hy op de zelve plaats zegt.

Si spatium queras ; breve sit quo lesa queratur :

Ne lenta vires colligat ira mora.

308 DE BREUK DER LIEFDE IS NIET TE HEELEN.

Candida jam dudum cingantur colla lacertis.:

Inque tuos flens est accipienda sinus.

Vraegt gy, hoe langen tyd haar gramfchap duren moet?

So weet dat die weer haeft behoort te zyn verfoet:

Op dat de ontfteke fpyt, de toorn, en het bedroeven,

Geen wortel in haer krygh, door 't al te lang vertoeven,

Werpt uwe armen ftrakx om haren blancken hals,

Bid haer weer om genae, bekent uw fchuld in all's.

Daaren boven is het myns oordeels, heel gevaarlyk zoodanige proeven te neemen; altans my behaagt veel beter de raad die hy een weinig te vooren hadgegeeven, en die ik ook in myne aantekeningen op het zes en dertigfte Zinnebeeld heb gegeeven, namentlyk, malkander in te volgen.

Dextera praecipue capit indulgentia mentes.:

Asperit as odium savaque verba movent.

Odimus accipitrem, quia semper vivit in armis,

Et pavidum solitos in pecus ire lupos.

At caret insidiis hominum, quia mitis, hirundo:

Quasque colat turres Chaonis ales habet.

Este procul lites & amara praelia lingua.

Dulcibus est verbis mollis alendus amor.

Westerbaan vertaalt het dus is zyn avond-fchool.

Met in te volgen zyn de Meysjes ook te winnen:

Weeft zagt en reckelyk: uit al te fteege finnen

Spruyt twift en haet. De Wouw, de Wolven zyn gehaet

Om dat fy vinnigh zyn, en niet en doen als quaet:

't Onnoofle Swaeluwkje werd binnens huys verdragen:

Daer's niemand die het foekt te vangen of belagen:

Elk laet het in fijn vree, om dat het facht en foet

En goedertieren is en niemand quaed en doet.

Waght u met uw Meestrefs' in woorden te geraken:

Gebruykt geen redenen die na de alfem fmaken:

Toont u niet fcherp nog ftuurs wanneer gy met'er fpreekt,

De min is teer en wil met honing zyn gequeekt,

Van bitter houd hy niet.

LIEFDE ZOEKT VERANDERING.

Verandering is 't zoetst dat ons de Liefde geeft,
 Ik draai gelyk een haan met alle zoete winden,
 Standvastigheid is slegts een pynbank voor de blinden
 Waar in men anders niet als druk te wagten heeft;
 Haar ryk is uit, men is met haar niet meer te vreden
 Of is men 't nog, het is in ongestadigheden.

LIEFDE ZOEKT VERANDERING.

Het zou in den eerften opslag kunnen fchynen als of ik myn zelve tegenfprak, vermits ik in myne aantekeningen op het negentiende Zinnebeeld, gezegt heb, dat een Minnaar een voorwerp moet kiezen en dat ftantvastig beminnen; en hede ben ik nog van het zelve gevoelen, dat een redelyke Liefde niets anders kan doen, maar de Liefde is altyd met de rede niet gepaart en alle harten zyn niet even eens gezint; behalven dat, is de ftandvastigheid jegenwoordig zoo veel niet geagt ja zelf by veelen belpottelyk. 't Geen *Madame de Plabuiſſon* zeer aardig te kennen geeft, wanneer zy zegt dat men geen ftandvastige minnaars meer kan vinden als in de Romans of in de nesjes van de Tortelduiven.

*Ou peut on trouver des Amans
Qui nous soient a jamais fidelles ?
Je n'en ſçai que dans les Romans,
Ou dans les nids des Tourterelles.*

Saint-Evreumont doet in zyn Zaamenſpraak tuſſen de oude en nieuwe Liefde de nieuwe haare eigenschappen dus ophaalen :
 „ Ik kom nooit te voorſchyn als met een lieffelyke gedaante,
 „ de Minnaars die ik leſzen geef zyn altyd wel voldaan, zy
 „ beminnen malkander ſonder malkander moeyelyk te vallen,
 „ zoo lang en zoo weinig als het hen belieft, zy verlaaten malkander,
 „ zy neemen malkander weder, zy leenen malkander
 „ uit, en worden zelf vertrouwde van malkander zonder de
 „ minſte droefheid. Myne Wetten zyn zoet, ligt, en gemakkelyk, men volgtze op zonder zugten en ongeruſtheden. In myn ryk verlaat men elkander altyd in ſtilte en komt na de Liefde tot de agting en Vrindſchap. Een minnaar maakt een nieuwe verbintenis om dat hy van een nieuw voorwerp is getroffen, en verlaat zyn oude minnares daar hy geen wederheid meer voor heeft. Niemand verwondert zig over die veranderingen, de Minnares hoort deeze tyding al lachend,

„ chend, en bied zelf haar dienſt aan om de zaak voort te
 „ zetten: voor alles weet men van geen lange Minneryen, maar
 „ van de vermaaken der veranderingen. Een weinig verder
 „ vervolgt zy. Ten laaſten men weet by my van geen ver-
 „ wytingen maar niet als van zoete en Minnelijke woorden,
 „ een taal die men gewoon is by my ontrent alle Vrouwen te
 „ gebruiken, om dat men, volgens myne wet, altyd die geen die
 „ men ziet het meeft moct beminnen, en nog wat verder. Een
 „ blonde, een bruine, een vrolyke, een ernſtige, een oude, een
 „ jonge, alles behaagt hen, de oude is voor de welluſt, de
 „ jonge voor 't vermaak, de vrolyke voor de vreugd, de
 „ ernſtige behaagt ook zomtyds, de blonde is vol glans, de brui-
 „ ne leevend, en deeze verſcheidentheden geeven allerhande
 „ vermaaken. *Zieles ſaint Evremoniana pag. Mibi 172.* Dit laat-
 „ ſte is zoo nieuw niet, *Ovidius* getuigt het van zig zelve in het
 tweede boek van zyne Minnedigten *Eleg. 4.* en met *Ovidius* zou-
 den het ontelbaare van zig zelve kunnen getuigen, voornament-
 lyk die van een welluſtigen vrolyk gemoed zyn geweest, als on-
 der anderen *Anacreon* die ontelbaare van zyne Matrefzen in zyn
 twee en dertigſte gezang optelt. Maar behalven dat'er in een
 veranderlyke Liefde zoo veele droefheden niet ſteeken is'er
 ook al veel voor te zeggen, men vintze verdedigt en tegen ge-
 ſprooken in de *Aſtrea* van *Honore d'Urſe*, in de geſchiedeniſzen
 van *Hilas Stella*, en anderen, in de *Morale Galante* van *Boulangier*
part. 1. 3. traite, en in de 9. *Idylle* van *Longepierre* die de pyne wel
 dubbeld waard is om nagezien te worden: zelf weeten de onge-
 ſtadige Minnaars hunne Liefde voor ſtandvaſtig te doen deur-
 gaan, zeggende dat zy anders niet dan de ſchoonheid ſtandva-
 ſtig beminnen en zoo dikmaals van voorwerp veranderen als
 zy die ſchoonheid na hun oordeel volmaakter ontmoeten. Maar
 dit alles niet tegenſtaande zou ik met *le Boulangier* vaſt ſtellen dat
 een waare Liefde nooit van voorwerp kan veranderen.

JALOUSY IS DE SCHADUW DER LIEFDE.

O Moeyelyke zoon van zulk een lieve vader!

O min, waer toe hebt gy dit ondiër voortgebracht?

Ik weet het liefde, 't is de zenuw van uw kragt; (der!

't Geen lafheid vaak verdeelt, brengt weêr deze yver na-

En waer toe dan getragt de jalouzy te ontgaan?

Vergeefs; zy hangt de min tog als een schaduw aan.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA

The first part of the history of the United States is the period of discovery and settlement. The second part is the period of the American Revolution and the formation of the Constitution. The third part is the period of the early republic and the expansion of the United States. The fourth part is the period of the Civil War and Reconstruction. The fifth part is the period of the Gilded Age and the Progressive Era. The sixth part is the period of the World Wars and the Cold War. The seventh part is the period of the modern United States.

The first part of the history of the United States is the period of discovery and settlement. The second part is the period of the American Revolution and the formation of the Constitution. The third part is the period of the early republic and the expansion of the United States. The fourth part is the period of the Civil War and Reconstruction. The fifth part is the period of the Gilded Age and the Progressive Era. The sixth part is the period of the World Wars and the Cold War. The seventh part is the period of the modern United States.

JALOUZY IS DE SCHADUW DER LIEFDE.

Myn voornemen is geenzints hier in 't breede van de Jalouzy te Schryven, vermits dit een harts-togt is die onder getrouwde wel het meeste en hevigste gevonden word, en door *D. Jonktyds* wydloopig genoeg is verhandelt: enkel heb ik door dit Zinne-beeld getragt aan te toonen, dat de Jalouzy als onaffcheidelyk van de Liefde is, en een zeker digter heel wel gezegt heeft, „ dat de Liefde als een Blaasbalk is, die de agterdogt gestadig „ opwekt.

Fomes inexhausta suspitionis Amor.

Pradon stelt de Jalouzy als een zeker kenteken van de Liefde wanneer hy in zyne *Pirame & Thisbe Act. 1. Sc. 5. Amestris* doet „ zeggen, dat zy haare Liefde tot *Piramus* eerst volkome kende „ uit de Jalouzy die zy had over de schoonheid van *Thisbe*.

*Ouy, quoy que ma fierte combatit ma tendresse
Au retour de Thisbe je connus ma foiblesse,
Je devins inquiete & triste a son retour,
Je la vis a regret le charme de ma Cour,
Et connoissant alors la force de ma flame,
Thisbe me fit sentir que j'adorois Pirame.*

Racine is mede van 't zelve gevoelen geweest in zyne *Berenice* alwaar *Berenice* van den Keizer zegt *Act. 2. Sc. 5.*

Si Titus est jaloux Titus est Amoureux.

Hy is verliefte indien hy Minneydig is.

Men zou nog zoodanige gevoelens verscheide kunnen by brengen, die ik om kort te zyn voorby ga, alzoo het geen bewys van noden heeft en deeze Jalouzy zeer natuurlyk is, want het is voor een verliefte hart nog te verdraagen dat het veragt word, maare te zien dat die geen van wien men veragt word, een ander bemint is niet te lyden *Madam* schildert dit heel natuurlyk af in haaren *Genferic Act. 1. Sc. 6.* alwaar *Sophonra* zegt, zig beklagende over de Liefde van *Trafmond* tot *Endoxe*:

l'On voudroit toujours

*Quand un rigoureux sort a quelque ingrat nous livre
Que son cœur ne servit que pour le faire vivre ?
Je gontois en aimant ce funeste bonheur,
Respirer, estoit tout ce que faisoit son cœur,
Il luy sert maintenant a des plus usages.
Que de plaisirs pour luy! pour moy combien d'outrages!
Que d'horreurs a la fois! Justine, j'en mourray
Mais avant mon trepas. . . Ouy je me vangeray.*

K. *Lescailje heeft het dus in 't duits.*

Wie zou niet begeeren,
Als 't noodlot ons van een ondankb're laat verheeren,
Dat dan zyn hart maar om zyn zelf hem leeven liet,
Ik proeve in myne min dit lot tot myn verdriet,
Zyn hart deê voor myn oog, en ooren niet als klaagen,
En hem kan buiten my een zoeter hoop behaagen,
Welk een vermaak voor hem, en welk een smaak voor my,
Wat schrik'lykheid by een! Justine, hoe 't ook zy;
Ik sterf van zoo veel smart! maar tot een eeuwig teken
Van myn dood . . . zal ik . . . ja! ja! ik moet my wreeken.

Vermits deeze Juffer de zin hier van geenzints in 't vertaalen
gevat heeft, en het derhalven hier onverstaanbaar zou moeten
voorkomen; zal zy my niet kwaalyk neemen dat ik 'er hier
den regten zin byvoeg; *Men zou altyd wel willen als een wreed
noodlot ons aan een ondankbaare overgeeft, dat zyn hart hem ner-
gens toe diende als om hem te doen leeven: Dit doodelyk geluk smaakte
te ik in myne Liefde, zyn (Trasimonds) hart deed anders niet dan
ademen (leeven) en tot zoeter gebruik (tot de Liefde tot Eudoxe)
dient het hem heden &c. Wanneer nu ymand weder bemint word,
valt het niet min onverdraagelyk dat men ziet hoe een ander
deelgenoot is van een hart 't geene ons alleen toe behoort; de
enkele vrees hier voor deed Tibullus aan zyn Matres zeggen lib.*

4. *Eleg. 12.*

Atque utinam posses uni mihi bella videri.

Displiceas aliis. Sic ego tutus ero.

Nil

Nil opus invidia est. Procul absit gloria vulgi.

Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.

Ach! was ik 't ook alleen die uwē schoont' kan treffen.

Mishaagt gy anderen ben ik in zekerheid.

'k Wil niet dat men myn luk benyde nog verheffe.

Die wys is smaake in stilt' t geluk hem toebereid.

Het zou een oneindig werk zyn alle de uitwerkingen van deezē Jalouzy op te haalen, en hoe hevig zy in zommigen om de minste zaak kan woeden: *Propertius* vraagt aan den Poet *Lycens* of zyn handen niet waren afgevallen toen hy bestaan had zyne *Cynthia* aan te raaken *lib. 2. Eleg. 25.*

Lycen tu ne meam potuisti tangere caram?

Perfide, nonne tua tunc cecidere manus?

„ En een weinig verder zegt hy, dat hy, van zyne eige schaduwen, die nogtans niets zyn, Jalours is.

Ipse meas solus, quod nil est, emulor umbras,

„ *Menage* stelt het voor een wreedheid zonder wedergade te boek, dat zyn *Matres* zyn medeminnaar op een bal in zyn byzyn iets in 't oor luisterde.

En ma presence; en plein bal;

(O cruauté sans pareille.)

Phillis voyant mon rival,

Luy dit un mot à l'oreille.

Hier uit is ligtelyk af te meeten hoe ongelukkig een hart is 't geen zig geheel aan de Jalouzy overgeeft, want, gelyk *le Boulangier* heel wel aanmerkt in zyn 54. *reflex. sur l'Amour*, een Minnaar naar die Jalours is kan nog goed nog kwaat van zyn *Matres* hooren, zonder daar even zeer met spyt over in genomen te zyn. En *Alpheus* zingt heel wel in de *Opera van Proserpine* *Act. 2. Sc. 3.* dat de Minnaars die niet Jalours zyn, gelukkig zyn.

Amants qui n'estes point jaloux,

Que votre sort est doux!

En by *Molliere* strykt *Erafte* een heel goed vonnis dat een Minnaar naar die Jalours is heviger, maar die niet Jalours is beter be-

318 JALOUZY IS DE SCHADUW DER LIEFDE.

„ mint. Zie *les fâcheux* Act. 2. Sc. 4. Niet dat men hier wil te kennen geven dat men niet Jalours mag zyn, vermits'er geen Liefde zonder Jalouzy kan weezen, maar dat de Jalouzy niet hevig maar redelyk moet zyn. Dog met deeze ongemakken geeft de Jalouzy geen gering voordeel aan de Liefde, vermits zy een Liefde die aan 't verflaawen is weet op te wekken, dus zingt d'*Henault* in een van zyne *Harders-Zangen*.

*Qu'on tire un grand secours d'un peu de Jalouzie,
Dez qu'une beauté fiere en a l'ame saisie.
Ce qu'elle a negligé luy paroît un grand bien,
Et pour se l'assurer elle n'épargne rien.*

Dit heeft *Ovidius* ook wel geweeten wanneer hy in zyn *Rem.* „ *Amoris* v. 769. om de Liefde te ontwyken wel byzonder de „ Minnaars atraad, ooit te denken dat zy een medeminnaar hebben gekregen.

*As tu rivalem noli tibi fingere quemquam:
Inque suo solam crede jacere toro.*

In de vierde *Elegia* van het derde boek zynner minnedigten, ge-
tuigt hy van zig zelve dat hy op een getrouwde Vrouw meest
was verliefte geworden om dat haar Man Jaloers van haar was:
waar in hem *Ph. des Portes* heeft gevolgt *Amours de Diane* lib. 2.
Sam. 42. Ook heeft de ondervinding menige geleert dat'er niets
zoo bekwaam is om een Vrouw tot zyn wilte krygen als haar
te overtuigen dat haar man van haar Jalours is, en de rede daar
van zou mogelyk ook ligt te vinden zyn; want hier door ziet
zy de kleinagting die haar man haar toedraagt, vermits hy door
zyne Jalouzy te kennen geeft, dat hy haare deugd mistrouwt,
en aan de andere zyde geeft hy het misvertrouwen van zig zel-
ven te kennen, meenende dat een ander bekwaamer is als hy
om zig van zyn Vrouw te doen beminnen. Dog dit is buiten
myn oogwit die hier van een geschiedenis gelieve te zien lee-
ze de *schadelyke nieuwsgierigheid* in de *Don Quichot* van *Savedra*.

LIEFDE IS SCHOON IN 't OOG.

De Satyr door de glans van 't flik'k'rend vuur bedrogen ;
 Door 't Hel gestraal, en door de goude vlam verblint,
 Omhelft het , maar Helaas ! de onnozele bevint
 Heel pynelyk het geen soo schoon was in zijn oogen ;
 Dus is de min , die ons in 't oog heel veel vermaakt ;
 Heel pynelyk indien men haar te veel genaakt.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Very faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Very faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

DE LIEFDE IS SCHOON IN 'T OOG.

Dit Zinnebeeld is t'eenemaal uitgelegt door den Ridder *Guarini* in zynen *Past. fido Att. 1. Sc. 5.* alwaar hy den *Satyr* dus spreekende invoert.

*Come il gelo a le piante, a i fior l'arsura,
La grandine a le spiche, a i semi il verme,
Le reti a i cervi, ed a gli angelli il visco,
Così nemico a l'huom fu sempre Amore.
E chi foco chiamollo, intesse molto
La sua natura perfida, e malagia.
Che se 'l foco si mira, o come è vago;
Ma se si tocca, o come e crudo: il mondo
Non ha di lui più spavente vol mostro.
Come fera divora, e como ferro
Pugne, e trapassa e come vento vola,
E dove il piede imperioso ferma,
Cede ogni forza, ogni poter dà loco.
Non altrimenti Amor: che se tu 'l miri
In duo begli occhi, in una treccia bionda,
O come alletta e piace! ò come pare
Che gioia spiri, e pace altrui prometta!
Ma se troppo t'accasti, e troppo il tenti,
Si che serper cominci, e forza acquisti;
Non hà tigre l'Ircania, e non hà Libia
Leon si fero, e si pestifero angue,
Che la sua ferità vinca, o pareggi:
Crudopì che l'inferno, e che la Morte,
Nemico di pietà, Ministro d'ira,
E finalmente Amor privo d'amore.*

Gelyck een harde Vorst de planten maakt ter schanden,
Een schrale Sonne-brandt de Bloemen doet verbranden,
Gelyck een Hagel-buy de Kooren-aer verflaet,
Gelyck de Worm vernielt 't in d'aerd geworpen zaet,
Gelyck men 't Vogel-lym den Vogel ziet besetten.

Gelyck het vluchtig hert tot vyandt heeft de netten ;
 Soo is de Liefd' den Mensch vyand soo lang hy leeft ;
 En die de Liefd' den naem van vuur gegeven heeft
 Die kent syn boosen aert en trouweloofse streecken :
 Want als men 't vuur aensiet , men mag met reden spreecken
 Wat schoonder ding is dat ? Maer raecht het met de hand
 Gy voelt van Stonden aen een felle heeten brandt ,
 Geen wreeder Monster was ter Wereldt ooyt te vinden ,
 Het steeckt gelyk een Mes 't is als een Wild in 't flinden ,
 't Vliegt als de Windt en daer het stelt een vaste voet ,
 Daer 's magt nog sterckte die daer niet voor wycken moet .
 Hy dwaelt die Liefde voor yet anders meent te houwen :
 Want soo gy die maer eens komt onvoorfiens t'aenschouwen ,
 In twee schoon' oogen , of een schoone blonde vlecht ,
 Hoe lockt het aen ! gy zyt daer daed'lyck aengehecht ,
 O wat is 't aengenaem ! hoe weyden uw gedachten !
 Gy meent , daer uyt is niet als enckel vreugt te wachten !
 't Beloofst u Vrede : maer soo gy 't te veel versoect ,
 Of komt gy 't al te na , soo dat het sich verkleekt
 In kracht , en soo begint allengskens voort te kruypen
 En cyndelyck noch tot in 't herte komt te sluypen ;
 Ircania had nooyt een Tyger soo verwoedt ,
 Nooyt wierd in Libia soo fellen Leeuw ontmoet ;
 Geen Slang soo doodelyck daer Liefde voor sal wycken ,
 Of die m' in wreedheydt kan by Liefde vergelycken ;
 De Liefde is wreeder als de Hel , ja dan dede Doodt ,
 Diener'sse van de wraeck , van alle deugdt ontbloot ;
 't Is Liefde sonder Liefd' .

De ondervinding kan 'er ons ook genoeg van overtuigen ,
 wanneer wy maar eens in zien hoe veel vermaak men schept
 in 't lezen van Romans ; en zien van blyen Treur-spelen , al-
 waar de Liefde afgebeeld zynde , ons zoo ver kan bekooren ,
 dat zy ons als inwikkelt in de gevallen , die wy daar in vinden ,
 en ons doet wenschen , zonder dat wy het nogtans bemerken ,
 om daar deelgenoot van te mogen zyn : Maar hoe wreed zy is
 wanneer men haar in 't hart laat , zal in de volgende Zinnebeel-
 den vertoont worden .

HET SPEL DER LIEFDE IS GEVAARLYK.

Onnoz'le , durft gy met de Liefde 't speelen waagen ,
 En ziet gy niet hoe vol gevaar het voor u steekt?
 Gy zyt het kwyt indien gy uwe banden breekt:
 Laat af, nog eens , laat af, gy zult het u beklaagen.
 Het spel der min word vaak van vreugd in druk ver-
 En zelde zonder schade en na berou geleert. (keert.

THE HISTORY OF THE

The first part of the history is a general account of the country, its situation, and its resources. It then proceeds to a detailed description of the various parts of the kingdom, and the manner in which they are governed. The author has taken great pains to collect the most authentic information, and to present it in a clear and concise manner. The history is written in a plain and familiar style, and is intended for the use of the general reader.

HET SPEL DER LIEFDE IS GEVAARLYK.

Vermits de Liefde heel schoon in 't oog is, gelyk door 't voorgaande Zinne-beeld is aangetoont, is het heel gevaarlyk met haar te Speelen en haar buiten het hart te houden; indien men zig veel overgeeft om haar het zy in geschiedenifzen, of in-tooneel-speelen, of dichtkunde te befchouwen: het is zeker dat het hart zig aan het eerste beminnyke voorwerp ligt zal overgeeven, en dikmaals te laat het zeggen van *Ergasto* zal waar bevinden *Past. fid. Att. 2. Sc. 1.*

*Che nel gioco d' Amor, chi s'fa da scherzo,
Tormenta da dovero.*

Die veel in 't Minnen meent te jocken en te mallen,
Kan eer hy 't weet, met ernst, in pyn en quelling vallen.

Men meent eerst dat het zoo fraai is te beminnen, en bemint te worden, dat die zugten zoo aangenaam, die Traanen zoo zoet, en al die onophoudelyke kwellingen en ongerustheden zoo lief zyn, vermits zy ons alle gader op het volmaakste worden afgebeeld; Maar naderhand wanneer men'er zig aan overgegeeven heeft, en zig eens in zyne meening bedroogen vind roept men uit vol wanhoop met *Mirtillo. Past: fid. Att. 2. Sc. 1.*

Amore

La radice ha soave, il frutto amaro.

De Liefd' een Wortel heeft die foet is en vermaeck'lyk,
Waer van de Vruchten syn heel bitter en onfmaeck'lyk.

Dit word alles zeer wel in dit Zinne-beeld vertoont door het Vrouwtje 't geen met de Liefde op 't Verkeer-bort speelt; want gelyk men in dit spel zyn banden moet tragten te bewaaren en niet te breeken; moct ook een Juffer zig in de Liefde zoo veel het mogelyk is, ingetogen houden: dit toont *Tengnagel* heel fraai in zyne *Spaansche Heidin*: alwaar hy *Don Jan* tegens *Pretiosa* doet zeggen.

Gy spant u al te kort. Het breekt uw lieve leven,

326 HET SPEL DER LIEFDE IS GEVAARLYK.

En haar antwoorden :

Een boog door't Spannen breekt, een Maegd door bot te geven.
 't Is waar een Juffer mag zig wel overgeeven; en haar hart
 t'eencmaal ontdekken; zonder haar eer in 't minst te krenken,
 waar van men zeer veel deftige voorbeelden zou kunnen by
 brengen, maar zy moet voorzigtig zyn en zien hoe en aan wie,
 anders zints beklaagt men naderhand zig dikwils over zyne
 al te groote goedheid en openhartigheid: gelyk *Hermione* by
Racine. Andromaque Act. 2. Sc. 1.

*Je n'ay point du silence affecté le mystère.
 Je croyois sans peril pouvoir estre sincère.
 Et sans armer mes yeux d'un moment de rigueur.
 Je n'ay pour luy parler, consulté que mon cœur.*

't Hart lag my op de tong, ik heb niet kunnen veinzen;
 'k Dagt dat ik zonder vrees mogt uiten myn' gepeinzen.
 Geen ituurheid wapende myne oogen! ach wat smart!
 Ik ging alleen te raad' met myn ontfteeken hart.

En in het tegendeel, wanneer men zig al te zeer ingetogen
 houdt, beklaagt men naderhand zyne fierheid, gelyk *Lavinia*
 by *Quinault Apripp. act. 4. Sc. 2.*

*Ah! devant qu' au tombeau mon amant put descendre,
 Que n'a t'il pu scavoir ce que tu vien d'aprendre!
 Helas! d'un fier orgueil l'effort imperieux
 A peine en sa faveur laissoit parler mes yeux!
 P'affectois des froideurs, quand je brulois dans l'ame,
 Et j'ay tant scu contraindre une innocente flamme,
 Qu'il n'a pas en mourant emporté la douceur;
 De scavoir quel empire il avoit sur mon cœur.*

Ach! eer myn lief zyn min moest met de dood bekoopen,
 Waarom vernam hy niet dat nu myn' mond verbreedt?
 Helaas! het straf geweld van myn groothartigheid
 Liet d'oogen naaw'lyks toe iets tot zyn gunst te spreken.
 'k Scheen koel wanneer myn Ziel in Liefde was ontfteeken;
 En 'k heb zo ingetoomd myn' onbesproken' Vlam
 Dat hy de zoetheid niet in 't sterven met zich nam,
 En wist, wat groot gebied hy in myn' ziele voerde.

LIEF-

LIEFDE IS VOL DROEFHEID.

Gelyk een Os, op 't fraaist geciert, ter slagbank gaat,
 Weet ons de Liefde met haar' bloempjes mooi te maken;
 Zy weet haar' snoepery zoo lekker te doen smaaken
 Dat wy niet zien wat ons van haar te wagten staat:
 Ja als men meent zyn luk in top te zyn geschooten
 Vervolgt ons dikmaals een die 't alles om zal stooten.

THE HISTORY OF THE

The first part of the history of the
city of London is contained in the
book of the Survey of London
written by John Stow in the
year 1597. This book is
divided into three parts: the
first part contains the
description of the city of
London as it was in the
year 1597. The second part
contains the description of
the city of London as it
was in the year 1603. The
third part contains the
description of the city of
London as it was in the
year 1610.

LIEFDE IS VOL DROEFHEYD.

In een van de voorgaande Zinnebeelden heb ik reets gezegt, dat de Liefde haar zoet en bitter had, en dit Zinnebeeld vertoont dat het bitter van de Liefde het zoet verre te boven gaat: dit bevestigt *Ovidius* in het tweede boek van zyne Minne-kunfft.

Quod juvat, exiguum est; plus est quod ladit amantes.

Proponant animo multa ferenda suo.

Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hybla;

Carula quot Baccas Palladis arbor habet;

Liitora quot concha; tot sunt in amore dolores

Quae patimur multo Spicula felle madent.

Het is dus in 't Duits gebragt.

Des Minnaers vreught is kleyn, maer groot zyn syn verdrieten,

Hy moet veel moeyten doen, eer hy komt aen 't genieten.

Goed leven en gemack stelt dat vry uyt u sin:

Die niet wat lyden kan en deught niet tot de min.

So menigh graeuw Conyn als hippelt op de duynen;

So menigh bloem als bloeyt des Somers in de tuynen;

So menigh schelp als leyt te Petten aen de Zee,

So menigh swaer verdriet is in het vryen mee.

De pylen van de min die in ons boesem steecken,

Die zyn met bitter gal besprenkelt en bestreecken.

Op dezelve wyze zingt *Longepierre* in zyn 2. *Idylle*.

Que l'Amour est cruel! combien ses plus doux charmes

Sont ils mêlez d'ennuis, sont ils remplis d'allarmes;

De combien d'amertume empoisonnant les coeurs

Nous fait il acheter ses trompeuses douceurs?

Le Boulanger zegt in zyn *Reflexions sur l'Amour* art. 75. dat een
„ Minnaar niet leeft als door enkele zugten en dat zyn geluk

„ enkel in zyn droefheid bestaat: by *Tasso* zegt *Tirsi Aminta*
 „ *Att. 1. Sc. 2.* dat gelyk het Lam zig met gras, en de Wolf zig
 „ met het Lam voed, alzo de wreede Liefde zig met traanen
 „ voed, en'er nooit van verzadigt word.

Pasce l' Agna l' herbeite, il Lupol' Agno;
Ma il crudo Amor di lagrime si pasce;
Ne se ne mostra mai satollo.

Virgilius had al by na het zelve gezegt in zyn tiende *Harders-*
Zang.

Nec lacrimis crudelis Amor, nec gramina rivis,
Nec cytiso Saturantur Apes, nec fronde Capella.

En in de eerste *Harders-Zang* van *Menage* zingen *Menalcas* en
Lycidas.

Men. Les loups vivent d'agneaux; les abeilles des fleurs;

Les herbes de rosee; Et l'Amour de douleurs

Lyc. Le pècheur aime l'eau: le soldat les alarmes:

Le berger les troupeaux: l'amour aime les larmes.

Op dezelve wyze spreekt *Cloris* in de *Past. infid. Att. 1. Sc. 1.* en
Menage haalt er nog verscheiden aan in zyne aantekeningen
 op het bovenstaande van *Tasso* derhalven is met rede dat 7. *Se-*
 „ *cundus* uitroept: *lib. 1. Elog. 5.* dat hy onder een ongelukkige
 „ ster geboren is die bemint.

O natum tristi fidere, quisquis amat!

HET DROEVIGSTE IN DE LIEFDE IS ZYN OOGWIT
NIET TE BESCHIETEN.

O Liefde ontdekt gy ook de zwaarste van uw' pynen ,
 Ja minnaars, leert hier uit, begeeft u nimmer in
 De Liefde, of zie het end veel meer aan als 't begin,
 Vermits gy anderzints op 't droevigst zult verkwynen :
 Want nimmer heeft Tyran zoo wreed een pyn bedagt
 Als zuiv're liefde die men nooit kan zien volbragt.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA

... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...

HET DROEVIGSTE IN DE LIEEDE IS, SYN
OOGWIT NIET TE BESCHIETEN.

Van alle de rampen die in de Liefde zyn, is'er geen zo droef als zig in de Liefde te begeeven en tot zyn oogwit niet te kunnen komen: dit is heel wel afgebeeld in dit Zinne-beeld, door de vlieg die, in de Spinne-web vliegende, daar niet door kan komen, maar daar in blyft hangen: dog met dit onderscheid, dat een vlieg daar in niet lang in 't leeven blyft, maar terstond door de dood verloft word, daar in het tegendeel een verliefde Ziel, dikmaaleen oneindige tyd nog ellendig moet kwynen, eer zy tot de dood komt: hier van beklagt zig *Amarillis Pastor: fido At. 3. Sc. 4.*

Piaceffe pur' al ciel, Mirtille mio

Che sol pena al peccar fusse la Morte!

Mirtill^p, myn hert! ach moght den Hemel dog behagen,
Dat ick niet anders als de doot, tot straf zou dragen!

„ Het valt hart, zegt *Eufrenius*, in zyne minnedigten, niet te
„ beminnen, nog harder te beminnen, maar het allerhardste
„ te beminnen en zyn oogwit niet te kunnen bereiken.

Est durum, nullis faculis ardescere amoris;

Et durum est, Veneris corda calere face.

Verum, pra reliquis, longe durissima res est;

Nec mage quid juveni tristius esse potest:

Quam pulchram semper constanter amare puellam;

Nec tamen optati gaudia ferre thori.

Maar boven alles kan'er nooit iets zo droefvig bedagt worden, als te beminnen, en weder bemint te zyn en nogtans van elkander te moeten scheiden: deeze droefheid gaat boven alle begrip, en de ondervinding heeft genoegzaam met rampzaalige voorbeelden geleert, hoe hevig zy is: de Ridder *Guarini* beeld haar heel wel uit in de booven aangehaalde redenering van *Amarillis* die by de meesten het fraaiste van't gansche stuk word geagt.

by *Racine* roept *Monima* uit *Mitridat. Act. 2. Sc. 6.*

Futile, ou plus tost funeste Sympathie!

Trop par faite union par le sort dementie!

Ah! par quel soin cruel le Ciel avoit il joint

Deux coeurs que l'un pour l'autre il ne destinoit point!

T. Arends heeft het dus vertaalt.

334 HET DROEVIGSTE IN DE LIEFDE

Rampzaal'ge Liefde, die wy niet volbrengen moogen!

Schoone overeenkomst die het lot niet wil gedoogen!

Ach wreede Hemel! die ons geeft een ziel en zin,

Waarom verhindert gy 't volbrengen onzer min.

Dezelve *Racine* spreekt'er wytloopig van in zyne *Berenice*, die de pyne wel waardig is om hier nagelezen te worden, vermits zy op dit onderwerp gemaakt is; ik zal hier op het zelve nog een Harderzang van my byvoegen.

ROOZELAAR-*Harders*, *Klagt*.

Dus klaagde Rozelaar, terwijl zyn lieve Lamm'ren
Mê treurend? (want, helaas! wien zou het tog niet jamm'ren

Dat een verliefde Ziel, heel teder weêr bemint

Zyn Min, o droevig lot! moet onvoldaan zien) in 't

Bedauwde gras, zyn druk met hunne spys herkaawden

En blaattend' zyn gezugt en naare klagt nabaawden:

Komt, Schaapjes, komt betreurt uws Harders droeve min:

Hoe ver gaat uw geluk myn staat te boven, in

De Liefde, daar die tog u slegts word ingegeeven

En gy geen wetten hebt die uwe drift weêr streêven:

Natuur streelt uwe ziel met lout're vreugd, gy kent

Geen wet dan liefde van 't begin af tot het end!

Ach! mogt ik ook myn hart na zulk een regel rigten!

O menfelyke wet Onmensch'lyk! wreede pligten!

O Averechte deugd! waarom scheidt gy van een

't Geen Liefde t'zaamen voegt? waarom voegt gy by een

O trouwelooze min het geen de deugd wil schiften?

Gebreekgige natuur, in 't fchêppen van de driften,

Waarom ontsteektge een vuur het geen de rede dooft?

Ach? Deliane, wie, wie had het ooit geloofd

Dat onze zuiv're min onz' harten zoo zou drukken,

Eerft t'zaamen binden om daar na van een te rukken:

Dat onze opregte trouw, die onz vermaak moest zyn,

Een bron zou worden van een eindeloozê pyn:

Wat baat het my, myn Lief, van u bemint te weezen?

Wat helpt het dat ik u alleen heb uitgelezen?

Nu ons, myn Leliane, een veel te strenge deugd,

Een voorwerp 't geen voorheen onze allergrootste vreugd,

Wanneer die ted're min een maakte van ons beiden,

Stects heeft geweest, Helaas! wil ewig! ewig scheiden: Hoe

Hoe moet de rede, die onz wederzyds gemoed,
 Wanneer het blaakte door eene eerst ontstooke gloed,
 Met een' onbreekb're band te zaamen kwain te binden,
 Ach Hemel! 't droef geheim van onze scheiding vinden!
 En moet dan, Goôn! het geene ons 't aller waardigste is
 Nu de oorzaak zyn dat ik myn Leliane mis!
 Moet het verstand; (ach was 't my liever nooit gegeven!)
 Een neiging, wederzyds zoo téder, wederstreeven!
 En 't geene ons boven al 't geschaapene verheft
 Moet dat de schigt zyn die ons 't allerwreedste treft!
 Maar was dit nog Helaas! het eynd' van myne plaagen!
 'k Voel duizend pynen die my steeds het hart afknaagen,
 De rede, die myn' Ziel op 't allerwreedst' verslint,
 Word tot myn grootste ramp gestaag myn grootste vrind:
 'k Heb naaw voor haar geweld de Liefde wat doen wyken,
 Of 'k moet straks door haar hulp weêr voor de min bezwyken:
 Zoo dra myn hart my maar myn' schoone weêr verbeelt,
 Is zy de geene die daar 't hevigste onder speelt:
 Het uiterlyke schoon is 't minst der zoetigheden
 Die gy bezitten zoud in haar, zegt straks de rede;
 Hoewel zy waard is om haar welgevormde leên.
 En schoon gelaat van elk te worden aangebeên:
 Maar denk eens welk een vreugde u steeds zou overstroomen.
 Wanneer geen pligt geen wet uw' Liefde zou betoomen;
 Als gy, elkanderen verzellende in het groen,
 Door onderling gevley zoud nieuwe vlammen voên;
 Als gy haar kommerloos mogt in uw' arm ontfangen,
 En kwynende van min haar aan uw' hals zien hangen;
 Als gy gestaag vol vreugde en evenwel te vreên
 Uw' Zielen smelten zoud uit lout're min, tot een:
 Bedenk, bedenk hoe ver zy u steeds zou bekoren
 Als 't innerlyke schoon van haar u kwam te voeren:
 Het vlug verstand dat in dat schoone lighaam woont,
 De vreedzaame inborst die zig over al vertoont,
 De ted're wedermin waar doorze u zou behaagen,
 De zorg die zy voor 't vee en zuivel zoude draagen,
 Dit innerlyk alleen treft my, 'k bekent, zoo teêr,
 Dat gy nooit scheiden zult; gy mint, zy mint u weêr,

326 HET DROEVIGSTE IN DE LIEFDE &c.

Een zelve zuiv're vlam zengt uwer beider harten ;
 Nogtans gy moet : o pyn ! o duldelooze smarten !
 O Liefde ! hebt gy my daarom zoo teêr gewont ?
 Is dit het loon van myn' benaawde zugten ? stond
 Het my niet duur genoeg alleen te moeten klaagen ?
 Of moet ik mede pyn in Leliane draagen ?
 Die schoone , die alleen myn welbehaagen maakt ,
 Wiens vreugde en pyn my meer dan my myne eige raakt ,
 Dien gy , o wreede ! uw' schigt ook hebt in 't hart gedreeven ,
 Moet meê , (hoe kan het zyn ! ach !) my begeeven
 Hoe zal haar bange Ziel , als zy myn' trouwe min
 Herdenkt (o dubb'le druk ! o wee !) niet stikken in
 Een drang van zugten , ach ! hoe zal haar oog niet zwemmen
 In traanen ! 'k zie , my dunkt , de bleeke lippen klemmen
 Het doodelyk , vaar wel , in haar besturve mond ,
 Ach ! Leliane , had de min u nooit gewont
 Nooit had myn droeve ziel de smarten moeten lyden ,
 Die my nu in myn hart dog meest in 't uw' doorsnyden .
 Hoe ? hoe ? waar heen vervoert my deeze raazerny ?
 Neen Leliane 't is te weinig 't geene ik ly :
 Als ik het zoet herdenk van uwe wederliefde :
 Maar , Hemel , dat die pyn myn hart alleen doorgriefde
 En niet myn' Schoone , 'k zou gedooogen dat zyn Ziel
 De wanhoop en de min op 't wreedst' te beurte viel :
 Dog ik bemin , zy ook , en , ach ! wy moeten scheiden !
 O min , nog eens , waarom trof uwe schigt ons beiden ?
 Waarom smoltge onze ziel zoo teder tog tot een ?
 Wy scheiden ? wy , myn Lief ? myn Leliane , neen ,
 Ik ? ik , van u ? van u - neen ... eer ... maar hoe , myn Zinnen
 Gy moet , de rede wil dat gy u zult verwinnen ,
 Dat gy voor eewig haar zult stellen uit u zin ;
 O doodelyke pyn ! o al te wreede min !
 O wanhoop ! wreede Goon ! ach ! Schoone Leliane ,
 Myn tong bezwykt in dit vaar wel , myn oog in traanen :
 't Is voor geen uur , geen dag , geen week , geen maand , geen jaar ,
 Maar eewig , eewig ! ach ! nog naaw had Roozelaar
 Die laatste zugt van zyn beklemd hart gekregen
 Of is , verkropt van druk , in slaawte neêrgezegen .

LIEFDE WORD GEKENT DOOR TEGENSPOET:

Gelyk de deugd van't goud word door het vuur gekent,
 Beproeft de Liefde't hart door't vuur van tegenspoeden:
 Laat alle rampen vry op't allerfelste woeden,
 Een die opregt bemint bezwykt nooit in ellend;
 Die vlam zal zelf ten fpyt van ongevallen groeyen:
 Men kan door tegenspoet nooit zuiv're min vermoeyen.

LIEFDE WORD GEKENT DOOR TEGENSPOET.

Gelyk de vrindschap, word ook de Liefde in tegen-
spoet gekent, en nooit beter: *Ovidius* pryft zyn huis-
vrouw op verscheide plaatzen om dat zy hem zoo wel
in zyne ongevallen als in zyne voorspoet beminde,
onder anderen in het vyfde boek van zyne treur-dig-
ten *Eleg. 14.*

Nam tua, dum stetimus, turpi sine crimine mansit,

Et fama probitas irreprehensa fuit.

Par eadem nostra nunc est sibi facta ruina.

Conspicuum virtus hic tua ponat opus.

Esse bonam facile est ubi quod vetet esse remotum est.

Et nihil officio nupta, quod obstet, habet:

Cum Deus intonuit non se subducere nimbo,

Id demum pietas, id socialis amor.

Want geen misdryf gaf ooit uwe eer of vroomheid smetten,
Zoo lang onz' huw'lyk wiert begunstigt van de Goon.

En, in myn rampen volgt gy nog dezelve wetten.

Stel dan uw' trouwe deugd hier door aan elk ten toon.

Men kan ligt deugd'lyk zyn als niet 't ons komt beletten,

En een getrouwde niets tot haar verdriet ontmoet:

Maar tegens 't onweêr zig grootmoedig pal te zetten,

Is eene opregte trouw, en waare huw'lyks gloedt.

De getrouwe *Harder* zegt by *Guarini* tegens *Corisca*, *Att. 3. Sc. 6.*

Come l'oro nel foco,

Così la fede nel dolor s'affina;

Corisca mia, nè può senza fiera ezza

Dimostrar sua possanza

Amorosa invincibil constanza

De trouw, *Corisca*, wil door droefheydt ende pyn,
(Gelyk het goudt, door 't vuur) veelt ydts gefuyvert zyn;
Want sonder wreedtheyt, kan volstandigheyt in 't minnen,
Niet toonen, dat haer maght onmoogh'lyck is te winnen;

340 LIEFDE WORT GEKENT DOOR TEGENSPOET.

En niet alleen dat de Liefde in de tegenspoeden best gekent word; maar zelf schynen de rampen in de Liefde als van nooden te weezen, om dat zy haar aanzetten, het welk *le Boulanger* heel wel heeft aangemerkt in zyne *Morale Galante part: 1.*

*L'Aiguillon de l'Amour est la difficulté,
Ses charmes sont destruits par la facilité,
Des qu'il est paisible il sommeille,
s'Il n'a plus de frayeur il n'a plus de desir,
l'Assurance l'endort, la cruauté l'éveille,
Et s'il acquiert sans peine, il jouit sans plaisir.*

Zie hier myne vertaaling.

De rampen zyn de prikkels van de min;
Wanneer het alles gaat met haar na onzen zin,
Heeft zy niets meer waar aan wy ons vergaapen:
Zoo dra zy is geruft schynt zy te slaapen,
En haar' begeertens zyn ten end,
Word maar de schrik van haar niet meer gekent:
Zy dooft zig uit zoo dra de vrees haar word ontnomen:
Zy word gewekt door tegenspoet:
En als zy tot haar wit kan zonder moeiten komen
Is 't geene zy geniet ook zonder zoet.

Daar zyn ook geene ongevallen zoo zwaar die een minnaar niet te boven komt; gelyk dezelve *le Boulanger* een weinig te vooren mede wel aanmerkt.

*Que sans cesse on oppose obstacles sur obstacles,
L'Amour pour les braver est fertile en miracles;
Des plus rudes assauts sans cesse il vient a bout,
Et pourveu que l'on aime, on triomphe de tout.*

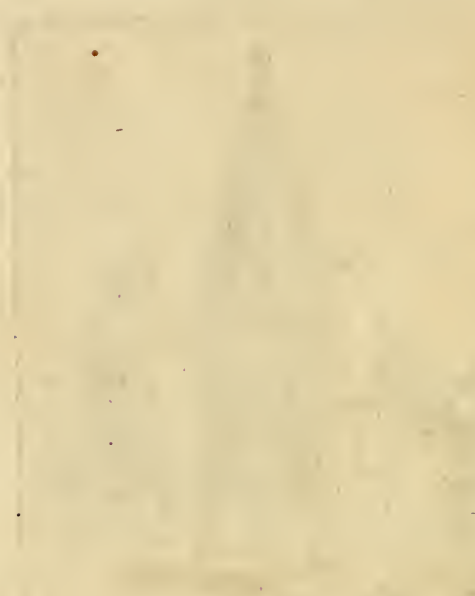
Laat ramp op ramp zig vry verheffen in het minnen;
Om die te trotzen werkt de Liefde wond'ren uit:
Geen aanval is zoo sterk die haare moed niet steuit,
En die maar wel bemint kan alles overwinnen.

LIEF:

LIEFDE IS ZOTTERNY.

De Liefde door den Helm van welgegronde rede
 Gehaalt , word anders niet dan enk'le zotterny ;
 Zie minnaars zie wat nu het allerfynfte zy
 Van al uw teér gezugt, van al uw moey'lykheden :
 Die slegts de werken van de Liefde wel beziet
 Bevint haar zotterny te zyn , en anders niet.

The following is a list of the
names of the persons who
were present at the
meeting of the
Committee on
the 15th of
the month of
the year 1880.

LIEFDE IS ZOTTERNY.

Het is zeker dat de uitwerkingen van de Liefde, in dien men haar met de gezonde rede wil overweegen, en buiten die drift waar uit zy voortkomen, beschouwen; enkele Zotternyen zyn, en dat *Theophile* heel wel gezegt heeft in zyn *Parnasse Satyrique*, „ dat wy, om de Juffers in haare verliefde driften te behaagen, „ de Zotheid op het volmaakfte leeren vertoonen :

*Ainsi, mes Dames, pour vous plaire
En l'amoureuse affection,
Nous nous exerçons tous à faire
La sottise en perfection.*

Erasmus zegt het zelve in zyn lof der Zotheid, niet ver van't begin, alwaar de Zotheid, haar geflagt, geboorte, opvoeding, en gezelschap opgehaalt hebbende, dus voortgaat: *Nunc ne sine causa &c.* ik zal het Latyn voorby gaan om dat het door den *Heer van Brandwyk* in duitze vaarzen is overgezegt.

Ghy hebt gehoord van wien en waer ik ben gebooren,
Van wien ick ben gemint, wie tot myn staet behooren,
Hooft nu of ik het ook niet overwaardigh ben
Dat men my overal voor een Godinne ken.
Komt met onzydigheyd uw ooren hier besteeden :
Hooft wat ik voor gemack en deugd en nuttigheden
Aen Goon en Menschen doe : hoe wyd myn Godlykheyd,
Hoe verre myn gefach zich over al verbreydt.
So in voorleden tyd met reden by den ouden
Die Menschen bystandt deen voor Goden zyn gehouden:
Verdiend' hy sulcken naem die Wyn en Koren vond.
Of eenigh ander ding dat menschen helpen kond' :
Hoe werd my dan die naem voor allen niet gegeven.
Die 't al aen allen geef? wat is so soet als 't leven,
Wat is so aengenaem so kostelyck, so waerd?
Maer wie geeft het begin van 't leven op der aerd?

Wien is, als my alleen den aenvangh danck te weten?
 De telingh sonder my wierd lichtelyck vergeten,
 Want dat de Wereldt niet van Menschen uit en sterf,
 Is my, en niet de lans of stormhoed van Minerf,
 Of schild van Jupiter, of and're toe te schryven.
 Selts hy die Blixems voert mag niet gewapent blyven
 Maer moet syn Donder-bus en straelen werpen heen,
 En van syn Majesteit sich voor een tydt ontkleen,
 En als een Camerist veranderen van kleeren,
 En kruypen nu in 't Dons en sachte Swaene-veeren,
 Nu sich hervormen in een Regen-vlaegh van Goud
 Om 't meysje te verraen terwyls'haer keurs op hout
 Om van de druppelen in haeren schoot te gaeren,
 Nu als een jonge stier met haegel-witte hayren
 Sich geven in de wey by 't Konincklyke vee
 Om 't schoon Agenors Kindt te voeren over Zee,
 (Want min en Majesteit zyn strydelycke saecken)
 Nu een Diane zyn als hy wil Kindermaecken,
 Dat is, als hy wil doen het geen hy noit en laet.
 Dus leyt het by de Goon, hoort hoe 't den menschen gact.

De Filosofen, die haer na den Stoa noemen
 Syn mannen die zich naest in wysheyd derven roemen
 Te koomen by den Goon: maer brengt 'er voor den dagh
 Van seven honderd een, van wien men segghen magh
 Dat hy, so hy syn baert niet afbegeert te leggen
 (Des wysheyds eygen merk, ten waerder viel te seggen
 Dat oock den botten bock die met hem heeft gemeen)
 Niet mede voor een tyd van zich sal werpen heen
 Syn streng en strack gelaet en 't voorhoofd eens ontvouwen
 (Dat altyds staet gefronst) en leer nog les onthouwen,
 Maer mallen met de rest, so menighmaelen als
 Hy Vaeder werden wil. Want hooft, noch borst, noch hals,
 Noch neus, noch hand, noch oor, noch aengesigt noch deelen
 Die men voor eerlyck hout, syn 't die de menschen teelen:
 Maer een so mallen dingh, dat selden vrou of man
 Het sonder lachen noemt of hooren noemen kan.
 Dit is de put, de bron, de sprong, den Heyl'gen aeder
 Daer 't vruchbaer nat uytvloeyt; dit maekt de man tot Vaeder.

Dit teelt de menschen voort; dit's de Fonteyn daer't al
 Syn leven uit ontfanght. Segt my wat man doch zal
 Den wreedten Cappeson van't houlyck lyden willen,
 Wie voor die naem alleen niet fidderen en trillen,
 So hy te vooren, eer hy zich daer toe begeeft
 Bedenckt wat ongemack dat fulcken leven heeft?
 Wat vrou sou leggen, gaen, of met een man vergaren
 So sy de pyn, de ween, den arbeyd van het baeren,
 So sy de inoeylyckheydt van kinders op te voen
 Voorheen en overley eer dat zy't quam te doen?
 De Sinne-loosheydt, een van myne Staet-jonkvrouwen;
 Beleyt de Hyliken: 't is dese, die men't trouwen
 Voor al moet weeten danck: maer so men't houwelyck
 Syn leven schuldig is, wat eyscht gy dan voor blyck
 Hoe dapper dat ghy aen de Sotheydt syt verbonden?
 Wie sou't oock weer bestaen, die't eens heeft ondervonden,
 So de vergetenheydt niet tuffen beiden quam
 En uit der vrouwen hoofd de heugenisse nam?
 So dat hier Venus selfs vrywillich sal belyden
 (Of schoon Lucretius daer tegens wilde stryden)
 Dat zy, en ook haer Soon, niet veel te seggen had
 Indien zy sonder my op hare waghen sat.
 Uyt dit belachlyck spel wert yder een gebooren,
 De wyzen dezes tydts, hoe stemmigh, hoe gefchoren,
 (Men noemtse Geestlyckheydt) 't zy graeu, of swert van kap:
 De purp're Koningen, 't Godtvruchtich Priefterschap,
 Den dobbel Heil'gen Paus, zyn al hier uit gekomen,
 En so veel Heilige, (door waerheydt of door droomen
 Op deeze rol geraeckt) dat heel den Almanach
 Niet groot genoeg en waer kreegh yder daer een dagh.
 Dit geeft ons sulcken hoop van Goden der Poeten,
 Dat selver Jupiter sich haest zal op sien eeten;
 En zyn Ambroos vernielt, zyn neectar uytgepooyt,
 En zich in korten tyd verlopen en berooyt,
 So zyn Surintendent niet naerstigh op en lette
 En in zyns Heeren hof een beter regel sette
 En brengh' het laeger huys op dagelycx rantsoen,
 Ja so hy selfs een deel niet uit den Hemel boen'.

Erasmus heeft in dit bovenstaande geestig genoeg afgebeeld hoe de zothed in de Liefde-handelingen de voornaamste rol speelt; en het is niet te ontkennen dat'er duizend zotheden daggelyks van de Minnaars begaan worden, het welk; myns oordeels daar van daan komt, dat de Liefde (die in haar zelve goed is, maar over alles, gelyk ik in myne aantekeningen over het tweede Zinne-beeld gezegt heb, heerft) zoo sterk word; dat zy de rede ten onderbrengende, den mens voor een tyd het gebruik daar van beneemt; en dus zomtyds dingen doet by der hand neemen, die hy anders buiten die drift en met zyn volle verstand niet zou doen; behalven dat het, zoo men het al een zotheyd wil noemen, het een noodzaakelyke zotheyd is, gelyk de *Heer van Brandwyk* heel wel aanmerkt; dewelke, na dat hy de zothed van de Liefde in zyn *noodzaakelyk mal*, lang genoeg bespot had, dus eindigt:

Treves Vryers, 'k sal belyden

Dat ik heb groot ongelyck;
 Sotte wysen, willen sryden
 Tegens het noodfaeckelyk;
 Die in yemand wil behaelen
 Een noodfaeckelyk gebreck,
 Moet het selfs aen wysheyt falen,
 Of hy is van wysheydt geck.

En een weinig verder:

Al u loeren, al u kruypen
 Al u volgen, al u list;
 Al u waken, al u sluypen,
 Al u lieven tydt verquist;
 Al u veynsen, al u swygen
 Al u woorden, al u kal
 (Och ik sou de nock wel krygen)
 Is't Noodfaeckelycke Mal.

LIEFDE BINT ONS DOOR ZOTTERNYEN.

Zie dwaaze minnaars waar de Liefde u mede bint !
 Gy kunt indien gy wilt, terftond haar' banden breeken,
 Uw misverftand komt u in flaverny te fteeken
 Gelyk een zot die in een ftroo een keten vind.
 Al wie zig van den band der Liefde vry wil maaken,
 Moet eerft de boeyen, van zyn zotternyen flaaken.

The history of the United States of America is a story of growth and expansion. It begins with the first settlers who came to the continent in search of a new life. Over the years, the country has grown from a small colony to a powerful nation. The American people have shown a remarkable ability to adapt and overcome challenges. The story of the United States is a story of hope and possibility.

LIEFDE BIND ONS DOOR ZOTTERNYEN.

Men vind dit zelve Zinne-beeld by den Ridder?
Kats, met deeze twee vaarsjes.

FAC SAPIAS, ET LIBER ERIS.

*Usque rogas, negat usque tibi crudelis Amica:
Ecquid adhuc duro mens in amore gerit?
Me remorantur, ais, formosa vinclapuella,
Vincla vel Herculea non soluenda manu:
Vincla gena mihi, vincla coma, mihi vinclapapilla;
Hei mihi? quod vinclis corda ligatur amans.
Stulte puer, stulte vel stramine crura tenentur,
Et, moriar, vinclum tu nisi tale geras.*

WAER HIER VERSTANT DAAR WAER
GEEN BANT.

Moy Brechje speelt de beest, en Fop laet met hem gecken,
'k En kan (so roept de Vent) myn hart niet van haer trecken,
Sy is vol enckel geest, vol alle moy getaft,
Dies ben ick aen myn lief met stale ketens vast.
Maer segh eens, lieve Fop, en hebje nooyt gevonden,
Een nar die met een stro was aen een pael gebonden,
En die noch effer stont als met een boey aen 't been?
Ghy syt (al weetje 't niet) van dese gecken een.

In myne aantekeningen op het voorgaande Zinne-beeld heb ik gezegt, dat, indien men de uitwerkingen van de Liefde met gezonde rede wil overwegen, en buiten die sterke drift waar uit zy voortkomen, beschouwen, zy enkele Zotternyen zyn; en in dit geval stem ik het te eenemaal toe, dat een Minnaar als aen een stroo gebonden is, en het van zyne bloote wil afhangt zyne boeyen te breeken: en dat, gelyk *Lucretius* zegt, *lib. 4.* het

„ wel gemakkelyker is, de boeyen van de Liefde te ontvlug-

ten, als dezelve wanneer men'er in is te breeken, maar dat

„ men'er nogtans zig zelveu gemakkeiyk van kan ontslaan ,
 „ indien men maar zig zelveu niet tegen is.

*Nam vitare , plagas in amoris ne jaciámur
 Non ita difficile est ; quam captum retibus ipsis
 Exire , & validos Veneris perrumpere nodos.
 Et tamen implicitus quoque possis , inque peditus
 Effugere infestum , nisi tute tibi obvius obstes.*

Ik beken buiten dat , dat'er minnaars genoeg zyn die zig door Zotternyen laten bekooren , want , gelyk de schryver van *la Secretaria di Apollo* heel wel aanmerkt , indien de menschen anders niet wilden dan het geene met de rede overeen komt , „ zoo zouden zy zoo veel zotte dingen niet begeeren als zy nu doen. *Se gli huomini volessero solamente quello che va accompagnato con la ragione , non vorrebbero tante pazzie , como vogliono.* Maar wanneer men de Liefde eens , gelyk zy behoort te zyn , beschoút , wánnéer men eens éen hart ziet 't geen éen waardig voorwerp , met een zuiv're tederé neiging bemint , zyn haare boeyen , niet van stroom , veel min ligt om te breeken : 'k sta wel toe dat'er zelf onder die Liefde wel wat zotternyen loopen ; ik heb zelf uit *D. Heinsius* hier voor al aangehaalt , dat men in de Liefde „ de niet verstandig moet weezen. *Satis est si quis non sapienter* „ *amat.* en *Ludovico Ariosto* zegt in éen *Elegia* aan *Petrus Bembo* „ dat hy nooit geluk moet hebben die in de Liefde verstandt wil „ gebruiken.

*Ahpereat qui in amore potest rationibus uti ,
 Ahpereat qui ni perditte amare potest.*

Maar het zy hoe het zy ik stem met *K. Boon* in zyn *Mirra 2. bed.*
 1. toon.

Wanneer het kwaad zich eens maakt meester van de zinnen ,
 Men kan 't niet , dan met ongemeen geweld , verwinnen.

Mogelyk zal hier wel ymand myn zeggen tegenspreeken , om dat hy zig zelveu eens verwonnen heeft in éen geile drift , daar hy nogtans niet eens weet wat Liefde is ; dog van zoodanigen te spreken agt ik de pyne niet waardig.

DIE LIEFDE SCHUWT HERLEES GEEN BRIEVEN.

Herleez, herleez niet meer hoe teér gy word gesmeekt,
 Die droeve klagten, al dat opzet van te sterven,
 Die brief zou moogelyk meer als gy denkt verwerven.
 Verbran haar, eer zy weér uw teder hart ontsteekt.
 Daar lonkjes, daar gevley, daar zugten, smeeken, traanen,
 Voor blyven staan, kan nog't geschrift de weg wel banen.

DIE LIEFDE SCHUWT, HERLEES GEEN BRIEVEN.

Ik heb op het voorbeeld van *Ovidius*, die agter zyne *Minne-kunst*, de *Minne-baad* voegde, deeze drie Zinne-beelden, die het ontwyken der Liefde behelzen, agter aan gevoegt; niet om de Liefde te veragten, maar met het zelve inzicht van *Ovidius* voor die geen, die, van de Liefde kwaalyk gehandelt zynde, dezelve tragten te ontvlugten. Dit Zinne-beeld vertoont dan, dat, ymand die de Liefde ontvlugtis, en zig voor haar wil wagten, zig ook voor al moet wagten de Brieven voorheen aan hem of van hem gefchreeven, te herleezen: *Ovidius* raade dit in zyn *Remed. Amor v: 717*.

*Scripta cave relegas blanda servata puella:
Constantes animas scripta relecta movent:
Omnia pone feros (quamvis invitus) in ignes:
Et dic, ardoris fit rogas iste mei.*

Voor de Amsterdamsche jeugd is 't dus vertaalt.

Noch wacht u, dat gy noyt haer brieven overleest;
De brieven raken 't hert, en roeren om den geest.
Smyt alle die gy hebt in 't vyer en laetse branden,
En denckt, in deese vlam verschroock ik myne banden.
Ick weet u hand die beeft, u oogh dat schrickter voor:
Dan neemt een kort besluyt, en gaeter flukx mee door.

De rede waarom de Brieven van zoo veel vermogen zyn, is, myns oordeels, ligt te begrypen: want, voor eerst worden de brieven alleen gefchreeven, wanneer het verstand in staat is om alles te overweegen, en woorden te vinden om zig het tederste uit te drukken, 't geen zekerlyk van veel meer vermogen moet zyn, alseen rede die voor de vuist, en dikmaals ruw en onbeschaaft, voor den dag komt, ten minste die dat behoorlyk overleg niet gehad heeft, 't geen'er van noden is om zig in de Liefde te doen verstaan, want de eerbied die men voor de be-

minde persoon heeft, de vrees van zig te ontdekken, en de tedere ontroeringen die men in 't by zyn van het beminde voorwerp gevoelt, maaken het hart dikmaals zoo ontstelt, dat het niet bekwaam is een woord voor den dag te brengen, 'k laat staan zig na behooren te uiten: daar en boven schoon nu een minnaar zig op het allercierlykste ontdekt, vervlieden evenwel de woorden zoo dra zy gesproken zyn, en laaten dikmaals naaw'lyks een geheugen na; ook belet de schaamte en de onsteltenis die een juffer op het ontdekken van liefde gewaar word haar dikmaals net te verstaan het geene een minnaar haar zegt: maar in brieven heeft men daar niet voor te vreezen, men leeft ze alleen, men is voor niemand beschaamt, vermits men geene andere getuigen dan het hart heeft, men hoort daar verblyt aan 't geen, waar over men zig, indien het gezegt wierd, zou moeten moeyelyk toonen; men leeft, herleest, herkaawt en overlegt yder woord, zoo dat het onmogelyk is ooit uit de gedagten te kunnen gaan; en vervolgens is het ligt te begrypen dat de brieven meer dan de woorden kunnen uitwerken: Indien nu de brieven van zulk een vermogen zyn om Liefde te verwekken, zal men ligtelyk toestaan dat zy geen minder vermogen hebben om de Liefde weêr te doen herleeven, en dat veele minnaars dezelve kufzen, en als een onwaardeerbare schat bewaren, gelyk in een *Elegia* van *H. de Groot Palladius* aan *Thaumantia* schryft.

*Nec minor ascriptas servat mihi cura tabellas,
Te fore pollicitas tempus in omne meam:
Has ego pro domina complector & oscula jungo,
Has comites nostrum semper habebit iter.*

'T GEZIGT VAN 'T BEMINDE VERWEKT LIEFDE.

Een kaars naaw uitgedaan word ligt'lyk weêr ontftoken,
 Indien zy maar in 't minfte een nieuwe vlam genaakt :
 Een ziel die door de vlam der liefde eens heeft geblaakt,
 En naaw'lyks van dat vuur de kragten ziet gebrooken ;
 Blaakt ligt'lyk weêr, indien 't maar zyn beminde ziet:
 Die dan de Liefde haat ; is 't beste dat hy vlied'.

THE HISTORY OF THE

... the ... of the ...
... the ... of the ...
... the ... of the ...
... the ... of the ...
... the ... of the ...

'T GEZIGT VAN 'T BEMINDE VERWEKT LIEFDE.

HEt tweede om de Liefde te ontgaan, is zig te onthouden van het beminde voorwerp te zien; 't geen op de eige rede steunt die ik van de minne-brieven heb gegeven: want het is ligt te begrypen dat een voorwerp, 't geen eerst is bekwaam geweest om de Liefde te veroorzaaken, naderhand nog bekwaam is om ze weder op te wekken: de Ridder *J. Catz* heeft ook al voor my de Hollandze jeugd, die zig van de Liefde wilde ontslaan, geraaden, haare minnaareszen niet meer te zien: hy heeft op dit zelve zinnebeeld deeze twee vaarsjes.

FLAMMA FUMO PROXIMA.

*Quisquis es antiqui remove monumenta caloris ,
A regno domina qui modo liber abis.
Vera nec ora vide , moveat nec imago salivam ;
Nec digitis gemmas , quas tulit illa , gere.
Vulnus erit , leviter modo tacta sit , agra citatrix ,
Ardorem revocat fomitis ista silex.
Fax extincta recens trahit ab ! trahit eminus ignem
Et redit in flammam quod vapor ante fuit.*

VLAM EERST GEWEKEN HAAST WEER ONTSTEKEN.

De vlam was eens gebluscht, die in my plach te woelen,
Ik voelde met vermaeck myn eerste brand verkoelen,

Al wat'er overbleef was maer een kleyne vonk,
 So dat myn welich hert van enckel vreuchde spronck:
 't Geviel eer lange tydt dat ik het vier genaecte
 My dacht ten was geen noodt so ik het niet en raecte,
 Dus stond ik maer en keeck, en noch eer ick vertrack,
 Een vlam viel uit de vlam die mynen roock ontstack.

Le Boulanger zegt heel wel in zyne *reflexions sur l'Amour* art. 73.
 „ dat het vergeeten de Liefde kan geneezen; maar dat men,
 „ wanneer men het beminde voorwerp ziet, vergeet haare aan-
 „ treklykheden te vergeten. *L'oubly peut guerir l'Amour; mais*
quand on void-ce qu'on aime, on oublie d'oublier ses charmes. Dog
 men moet zig niet alleen wagten van het beminde voorwerp zelf te
 zien, maar ook, volgens de les van *Ovidius remed: Amor. v: 722.*
 de afbeeldingen daar van niet zien.

*Si potes, & ceras remove. Quid imagine muta
 Carperis? hoc perit Laodamia modo.*

Jac selfs haer schildery sult gy aenstucken scheuren,
 U kan met die te sien doch niet meer goeds gebeuren.
 Laodamia is hier door geraeckt in 't graf:
 Wie 't levend beeldt verstoof, het doode vry ruck af.

Niet alleen dit maar men moet, gelyk hy heel wel raad, alle
 andere voorwerpen schuwen, die ons dat voorwerp weder in
 gedagten kunnen brengen.

*Et loca multa nocent. Fugito loca conscia vestris
 Concubitus, Causas mille doloris habent.*

Hic fuit; hic cubuit: thalamo dormivimus isto:

Hic mihi lasciva gaudia nocte dedit.

Admonitu refricatur amor; vulnusque novatum

Scinditur. Infirmis causa pusilla nocet.

Ut pane extinctum cinerem si sulphure tangas;

Vivet; & e minimo maximus ignis erit.

Sic, nisi vitaris quicquid renovabit amorem,

Flamma redardescet, qua modo nulla fuit.

Zie hier de duitze overzetting.

De plaetsen schaden oock; dies als een peste vliet

De plaetsen daer u is yets aengenaems geschiet.

Hier heb ik haer gesien, daer quam ick by haer praten,

Hier heeftse my ontboon, daer steels-wys in-gelaten,

Hier heeftse my gestreelt, daer heeft sy my gebracht,

Hier minnelyk gekuft, daer vriend'lyck toegelacht.

De Liefde die vernieuwt door sulcken soet herdencken:

Die uit een sieck bed komt een kleyn verfuym kan krencken.

Gelyk 't versturven vyer, met swavel-stock geraeckt,

Weer inder yl ontfonkt, en meer als immer blaecht:

So sal, 't en zy ghy u voor 't geen verlockt kond wachten,

De min weer breeken uyt, weer krygen nieuwe krachten.

Lucretius raad ook het zelve in zyn vierde boek; wanneer hy gezegt had, dat ons gestadig allerhande denkbeelden van 't „ beminde voorwerp gestadig voorkwamen, voegt hy'er by, „ dat

„ dat men die zoo veel mogelyk is moet schuwen, en zyn gedagten na wat anders wenden.

*Sed fugitare decet simulacra, & pabula amoris
Abstergere sibi, atque alio convertere mentem.*

LEDIGHEID VOED LIEFDE.

Zie hoe de ledigheid de min tot voordeel frekt:
 Een die in vadzigheid alleen zyn luft kan raapen .
 Die zyn verftand gewent tot luy en laf te flaapen
 Word door de Liefde tot zyn' ftraf vaak opgewekt.
 Die dan de banden van de Liefde tragt te breeken ,
 Leer dat zy 't beſte word door bezigheid ontweeken.

The illustration is a sketch of a tree or plant, showing a central trunk and several branches. The drawing is very faint and appears to be a preliminary sketch or a very light print. The overall shape is somewhat irregular, suggesting a natural growth pattern.

LEDIGHEID VOED LIEFDE.

Dog boven alles is 'er niets 't geen de Liefde zoo veel kragt geeft als Ledigheid : de Liefde, zegt „ *Barsine* by *Quinault* ; *Straton* : *Act. 5. Sc. 1.* is een „ tydverdryf voor ledige harten.

L'Amour des cœurs oisifs n'est que l'amusement.

Hier: Drexelius telt onder de prikkels van de Liefde de Lediheid, en onder de beletzelen de bezigheid in zynen *Nicetas seu triumphata incontinentia*. *Ovidius* zegt ook het zelve in zyn *remed: Amor: v. 135.*

*Ergo ubi visus eris nostræ medicabilis arti,
 Fac monitis fugias otia prima meis.
 Hæc ut ames faciunt; hæc, ut fecere, tuentur
 Hæc sunt jucundi causa cibusque mali.
 Otia si tollas, periere Cupidinis arcus;
 Contempta que jacent, & sine luce, faces.
 Quam platanus vino gaudet, quam populus unda,
 Et quam limosa canna palustris humo;
 Tam Venus otia amat. Qui finem queris amoris,
 (Cedit amor rebus) res age: tutus eris.
 Languor, & immodici sub nullo vindice somni,
 Aleaque, & multo tempora quassa mero,
 Eripiunt omnes animi sine vulnere nervos,
 Adstuit incautis insidiosus Amor.
 Desidiam puer ille sequi solet. Odit agentes.
 Da vacua menti, quoteneatur, opus.
 Sunt fora: sunt leges: sunt, quos tuearis, amici.
 Vade per urbana candida castra togæ.
 Vel tu sanguinei juvenilia munera Martis
 Suscipe. Delitiæ jam tibi terga dabunt.
 Ecce fugax Parthus, magni nova causa triumphis,
 Jam videt in campis Casaris arma suis.*

*Vince Cupidineas pariter , Parthasque sagittas :
 Et refer ad patrios bina tropaea Deos.
 Ut semel Atola Venus est a cuspide lasa ;
 Mandat amatori bella gerenda suo.
 Quaritis , Aegistus quare sit factus adulter ?
 In promptu causa est : Desidiosus erat.
 Pugnabant alii tardis apud Ilion armis :
 Transstulerat vires Gracia tota suas.
 Sive operam bellis vellet dare , nulla gerebat ;
 Sive foro , vacuum litibus Argos erat.
 Quod potuit , ne nil illic ageretur , amavit.
 Sic venit puer , sic puer ille manet , &c.*

Ziet hier de overzetting.

Maar als ghy hebt ter deeg u selven ondergaen ,
 En u bequaem bevind myn raed te nemen aen ;
 So sal ick , soete jeugd , u voor het eerft' gebieden ,
 De luye ledigheidt gelyck een pest te vlieden.
 Die maect u dus verzot , die lockt u tot de min :
 Die iffer't voedsel van : die houd u voort daer in.
 Niet weten wat te doen , tot 's middags toe te slapen ,
 Te sitten by den wyn , en lankx de straect te gapen ,
 Is 't leven dat te mets de krachten van 't gemoet
 Verswakt , en u in 't net van 't boefje vallen doct.
 Neemt wegh de ledigheidt ; aen stucken sijn Mins schichten :
 Syn sackel sonder vlam ; en kan geen brand meer stichten.
 Soo weeldrig als het gras groeyt aen de waterkant ,
 't Riet in de modderpoel , de wilgh op 't laege lant ;
 So veel houd Venus oock van luy en leegh te wesen.
 Begeert ghy dan u quael op 't spocdigst te genesen ;
 Geeft uwe sinnen werck : en wilt ghy blyven vry ;
 Hout altyd yet ter hand , sy gaet u deur voorby.
 Hier toe is 't Hof , de Raet , de Vyerfchaer en de Wetten ,
 Pooght door een goeden naem u selfs in staet te setten :
 Of rust u tot de krygh met Ridderlyck bestaen ,
 De Min is veel te bloo , hy sal met u niet gaen .

Siet hoe de Stad Breda leyt om en om befloten ;
 Met hongers noot geperft, met grof gefchut befchooten,
 Haer toevoer afgefneen, haer wegghen opghestopt,
 Haer dorpen ingefchanft, haer ftroomen toegepropt.
 De helden van Naffauw, twee Leeuwen in het ftryden,
 Twee blixims in het veld, dit ongewent te lyden,
 Die maken vier en fwaert, en zelfs het waater ree,
 Om 's Vyands vaften wal te rucken uit zyn ftee :
 Begeeft u by de geen, die onder 't kloeck beleiden
 Van Hendrik (Hollands hoop) fich tot 't ontzet bereyden :
 Verjaegt op eenen tyd den Spanjaert, en de Min :
 En voert in uw gemoed, en Land, de vryheid in.
 -Of fchoon haar Venus liet wel eer in d'oorlogh vinden
 Sen fal 't voortaan niet meer haer felven onderwinden :
 Want fints fy heeft gevoelt Tydides grove fpeer,
 So fentfer Mars na toe, en komt'er nimmer weer.
 Dunckt ymand vragens waerd waer door 't is bygekomen,
 Dat oyt Ægiftus wiert met fchen-luft ingenomen,
 En eyntlyck heeft ont-eert fyn Heer en bloedvrinds wyf :
 De reden is niet veer : hy had geen tyd verdryf.
 Al d'and'ren waren uit in 't langh beleggh van Troyen,
 Dat 't gansche Griecken had gefworen uit te royen.
 Hy vond hem t'huys alleen : en 't zy hy luftig was
 Na d'oeffening van Mars ; 't en gaf aldaer geen pas :
 Het land dat lagh in Vree, de krygs luy waren buyten,
 Men hoorde geen trompet : men zag geen poorten fluyten.
 't Sy dat hy was gezint het recht te nemen waer ;
 In Argos was geen twift : men pleite nimmer daer.
 Hy dee dan dat hy koft, en om niet leeg te blyven
 Begaf hem tot de Min : dus raeckt men aen 't verwyven.

In het vervolg zegt *Ovidius* dat het Land-leeven ook heel be-
 kwaam is oin de Liefde te verjaagen, wanneer men zig over-
 „ geeft tot den Land-bou : *Horatius*, fchryft aan *Lollius ep.*
 „ 2. lib. 1. dat, indien hy zig des morgens niet tot de ftudy be-
 „ gaf, en zyn gemoed met eerlyke oeffeningen bezig hielt,
 „ het van de nyd of Liefde zou worden ingenomen :

& ni

*Posces ante diem librum cum lumine : si non
Intendes animum studiis & rebus honestis :
Invidia vel Amore vigil torquebere.*

Petrus Francius zegt van de Zang-Godinnen *Eleg. 10. ad. Musas lib. 3.* dat zy de Liefde wederstaan, en dat de kuisheid haar behaagt, dat zy niet weten wat Liefde is; en dat de Liefde die de gantsche Waereld dwingt over haar geen gebied heeft. Gy, vervolgt hy, brengt het gemoed tot Studien : en alle Liefde word allengsjes door bezigheid verdreeven :

*Vos Veneris flammis, cacoque resistitis igni :
Virginitas vobis, castaque plectra placent.
Quid sit amor, nescitis adhuc, & , qui domat orbem ,
Nil in vos potuit juris habere puer ,
Vos animum studiis intenditis. Omnis agendo
Vincitur, & sensim corde fugatur amor.*

Dus heb ik mogelyk mede met dit werk, door de Liefde, de Liefde ontweeken : ik zal hier tet slot nog iets by voegen van *Scrudery* uit *le tom. 2. de ses conversations nouvelles : de la confiance.*

*Vous qui tirannisez mon cœur & ma raison ,
Je suis enfin hors de prison !
Je renonce a vôt loix comme trop inhumaines :
Tous vôt plaisirs, Amour, n'égalent pas vos peines.*

*

*Ne m'abandonnez plus charmante liberte ,
Pour vous aimer j'ay tout quite !
Soyez a l'avenir mon unique Maitresse,
Et defendez mon cœur d'une indigne foiblesse.*

*

*Ouy quand je reverrois ces yeux brillans & doux ,
Que j'aimois beaucoup plus que vous ,*

*Je serois insensible a leurs praits plein de flame,
Et vous seule a jamais regnerois dans mon Ame.*

*

*Ces fragiles apas qu'on me vit adorer
Ne me feront plus soupiner!
Des beaux arts seulement les beautez plus durables
Divertiront mes yeux, me seront agreables.*

*

*Ces chef d'oeuvres pompeux reliques des Cefars
Occupperont tous mes regards,
Et des plus beaux tableaux l'agreable imposture
Ne me montrera plus que l'Amour en peinture.*

*

*Adieu, Melinte, adieu pour la derniere fois,
Faites un bon ou mauvais choix
Je ne prends plus de part a votre destine,
Grace a la liberte que vous m'avez donne.*

Zie hier myne overzettinge.

Gy Min, wel eer de beul van myne ziel en rede,
Uw' banden zie'k in 't end geslaakt,
Uw' wrede wet door my gewraakt:
Gy hebt wel zoetheid, maar veel meerder bitterheden.
O Lieve vryheid, wil gestadig my aankleeven,
Ik heb het al om u begeeven,
Gy zyt het voorwerp myner min
Maak dat geen laffe drift myn hart ooit overwinn'.

*

Indien ik weêr dat zoet, dat hel gezigt aanschouwde,
't Geen ik voorheen heb aangebeên,
'k Versmaade al haare tederheên,
En gy zoud in myn hart de grootste magt behouden.
Die brosse schoonheid, die men my gestaag zag eeren,
Zou ik in 't minst' nu niet waardeeren.

Des

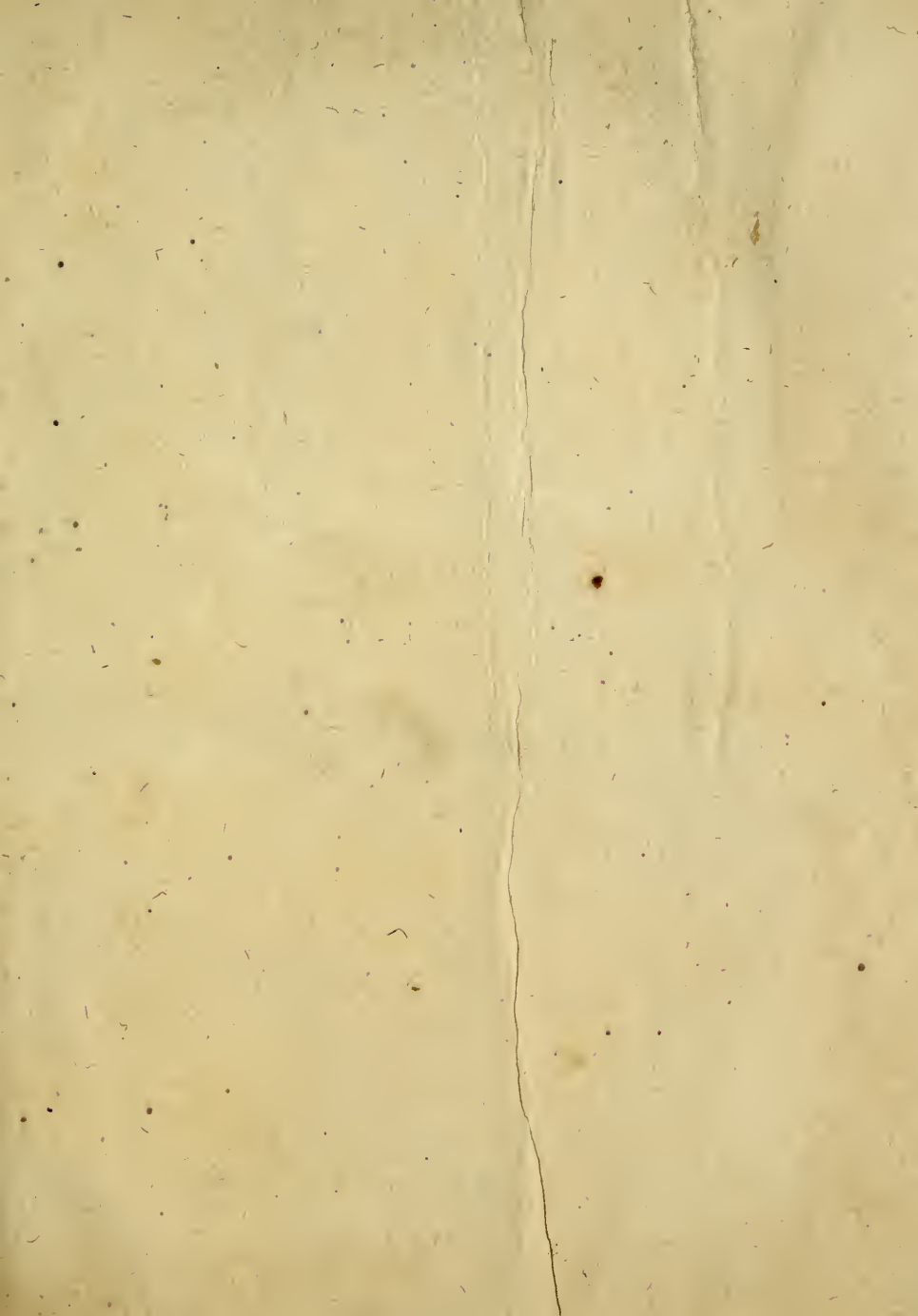
LEDIGHEID VOED LIEFDE.

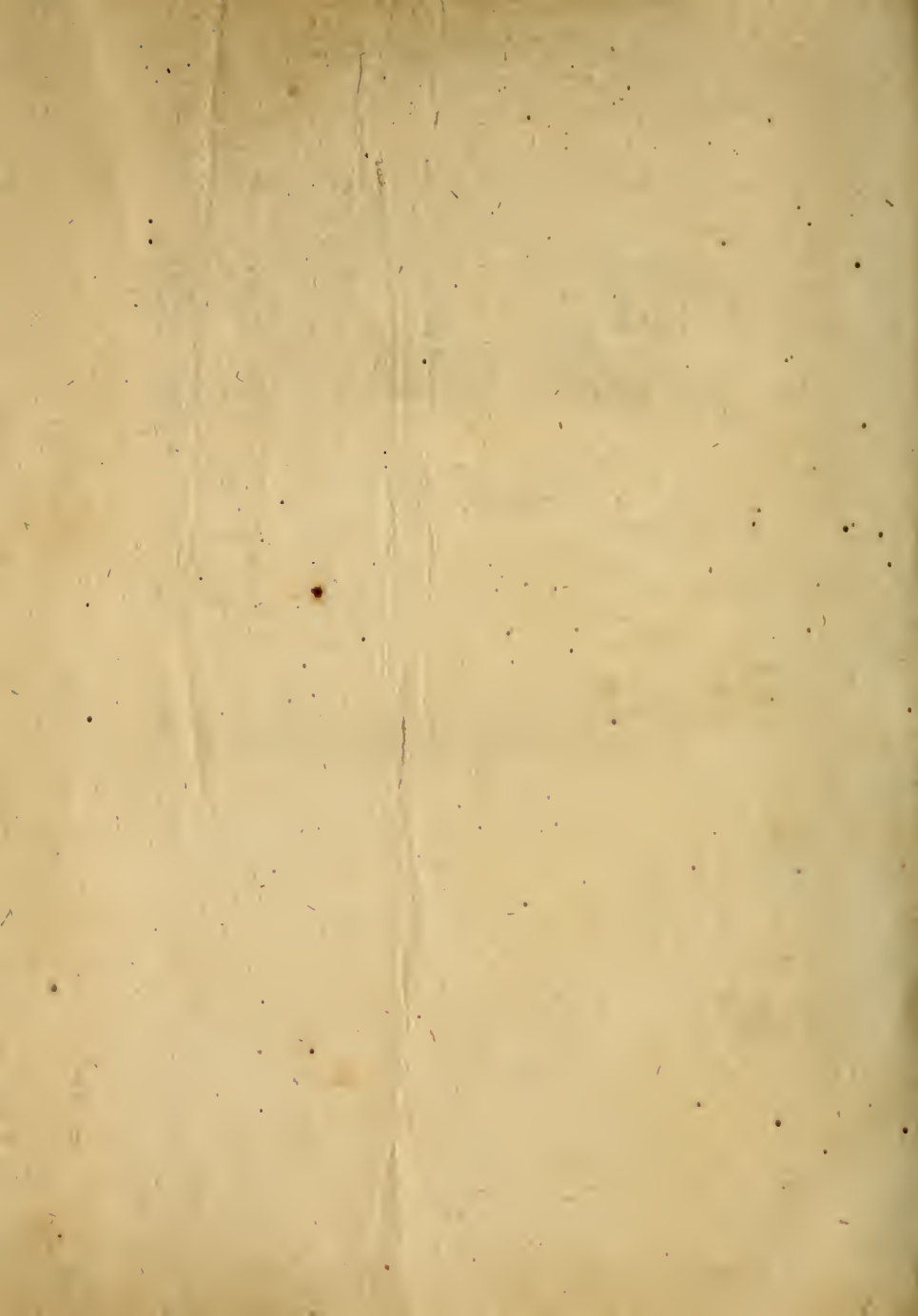
Des Wysheids onverganklyk zoet
Zal de enk'le wellust zyn van myn verligt gemoed.

*

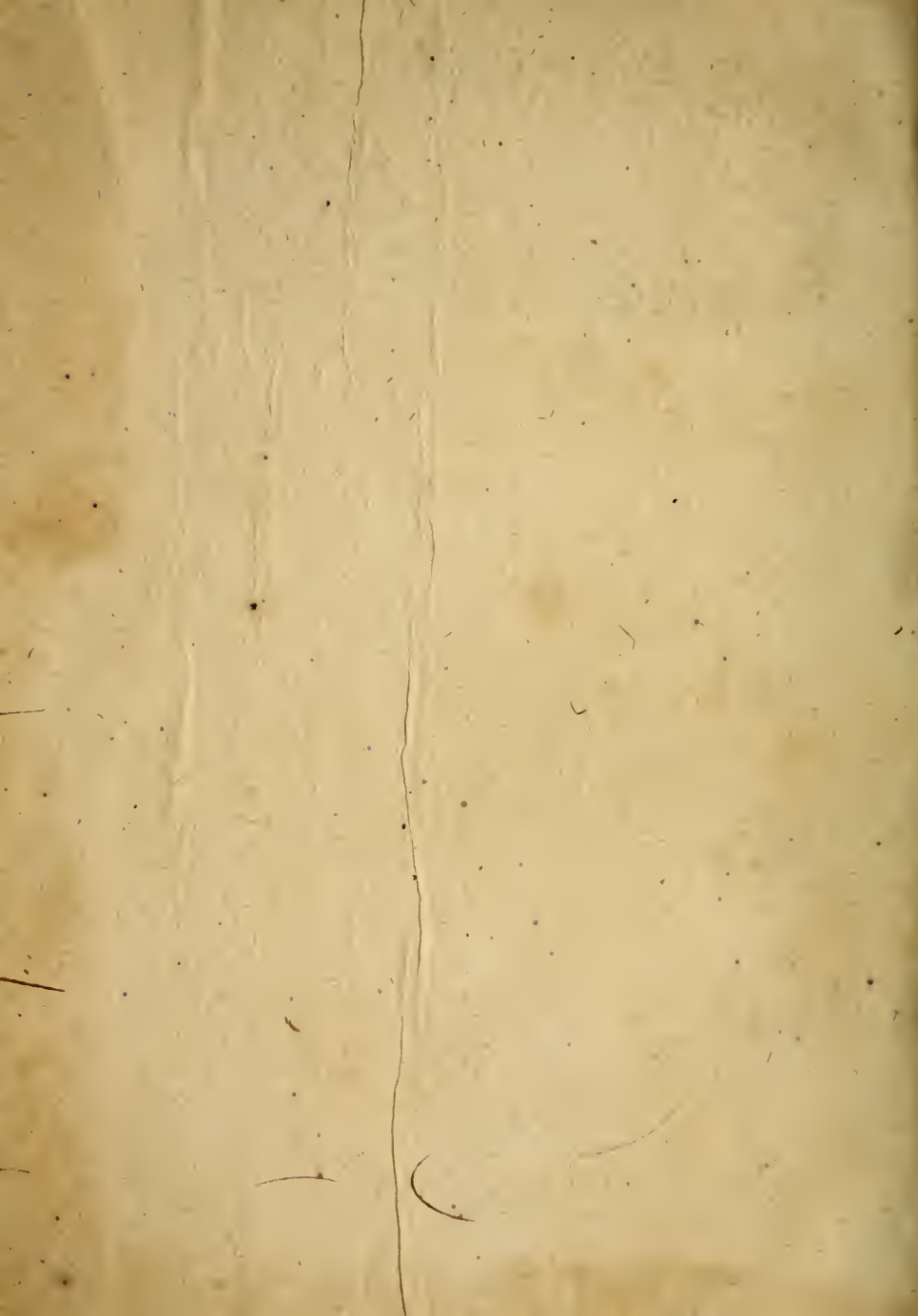
Veel braave daaden die nog in gefchriften leeven
Zal ik gestaag beschouwen, en
De vrye staat, daar 'k nu in ben,
Zal my geen Liefde dan in schilderyen geeven.
Vaar wel dan, Phillis, gy zult eewig my verliezen:
Gy kunt nu t'goede of kwaade kiezen:
Uw lot raakt my in 't minste niet:
Dank heb de vryheid die gy my verkrygen liet.

E Y N D E.

title, title vign, 50 engravings 50

Landwehr 62 b

Prax² 322

